"समृद्ध भिमादको आधारः आर्थिक, सामाजिक विकास र दिगो पूर्वाधार"

वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन

२०८२/०८३

भिमाद नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
भिमाद, तनहुँ
गण्डकी प्रदेश, नेपाल

"समृद्ध भिमादको आधारः आर्थिक, सामाजिक विकास र दिगो पूर्वाधार"

वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन

आ.व. २०८२/०८३

भिमाद नगरपालिका

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

भिमाद, तनहुँ

गण्डकी प्रदेश, नेपाल

प्रकाशक
भिमाद नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
भिमाद, तनहुँ गण्डकी प्रदेश, नेपाल।

प्रमुख सल्लाहकारः श्री दधिराज सुवेदी (नगर प्रमुख)

सल्लाहकारः श्री शारदा खनाल (नगर उपप्रमुख)

सम्पादन मण्डलः
संयोजकःश्री शोभाखर पोखरेल (प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत)
सदस्यःश्री टेकावती ढकाल (शाखा अधिकृत)
सदस्यः श्री दिनेश कुमार तिम्सीना (लेखा अधिकृत)
सदस्यःश्री सुर्य प्रसाद पौडेल (प्रशासकीय अधिकृत)
सदस्यःश्री अजय सुवेदी (प्रशासकीय अधिकृत)
सदस्यःश्री हरी पराजुली (इन्जिनियर)
सदस्यःश्री भेष बहादुर जि.टी. (प्रशासकीय अधिकृत)
सदस्यःश्री सुनिता धरेल (जनस्वास्थ्य अधिकृत)
सदस्यःडा. ऋतिकेश झा (पशु चिकित्सक)
सदस्यःश्री सुस्मिता गौतम (कृषि अधिकृत)
सदस्यःश्री विनिता राना (न्यायिक सहजकर्ता)
सदस्यःश्री आशिष सुवेदी (सूचना प्रविधि अधिकृत)
सदस्यःश्री श्याम प्रसाद सापकोटा (लेखापाल)
सदस्य सचिवःश्री सन्दिप पौडेल (उपसचिव)

© सर्वाधिकारः भिमाद नगपालिका, तनहुँ।
वि.सं. २०८२ भाद्र
मुद्रणः

नगर प्रमुखको भनाइ

“समृद्ध भिमादको आधार: आर्थिक, सामाजिक विकास र दिगो पूर्वाधार” भन्ने मूल नारालाई आत्मसात् गर्दै आर्थिक तथा सामाजिक विकाससँगै दिगो र गुणस्तरीय पूर्वाधार निर्माणमार्फत नगरवासीको जीवनस्तरमा सुधार ल्याई सुशासन, पारदर्शिता र प्रभावकारी सेवा प्रवाहको प्रत्याभूति गराउनु भिमाद नगरपालिकाको प्रमुख दायित्व हो । नगरवासीका आवश्यकता, अपेक्षा र आकाङ्क्षालाई सम्बोधन गर्दै समतामूलक, आत्मनिर्भर तथा समृद्ध भिमाद निर्माण गर्ने लक्ष्यका साथ नगरपालिका निरन्तर क्रियाशील रहँदै आएको छ ।

आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ मा स्वीकृत नीति, कार्यक्रम तथा बजेटलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्दै शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि, पर्यटन, खानेपानी, सडक तथा अन्य पूर्वाधार विकास, सामाजिक विकास, रोजगारी तथा उद्यमशीलता प्रवर्द्धनलगायतका क्षेत्रलाई प्राथमिकतामा राखी विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ । सीमित स्रोतसाधन तथा विविध चुनौतीका बाबजुद उपलब्ध स्रोतको अधिकतम सदुपयोग गर्दै नागरिकको आवश्यकता र प्रत्यक्ष हितलाई केन्द्रमा राखी विकास निर्माण तथा सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई अघि बढाइएको छ ।

नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ तथा प्रचलित कानुनले स्थानीय तहलाई प्रदान गरेका अधिकार र जिम्मेवारीलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्दै नागरिकमैत्री, पारदर्शी, जवाफदेही तथा प्रविधिमैत्री सेवा प्रवाह सुनिश्चित गर्न नगरपालिका प्रयत्नशील रहेको छ । योजनाबद्ध तथा दिगो विकासको अवधारणालाई आत्मसात् गर्दै सार्वजनिक स्रोतको मितव्ययी र प्रभावकारी उपयोग, विकास निर्माणको गुणस्तर, सुशासन तथा नागरिक सहभागितालाई प्राथमिकतामा राखिएको छ ।

नगरपालिकाको दीर्घकालीन विकासका लागि तयार गरिएको दोस्रो पञ्चवर्षीय योजना (२०८२/०८३-२०८६/८७) ले निर्धारण गरेका लक्ष्य, रणनीति तथा प्राथमिकतालाई आधार बनाई वार्षिक नीति, कार्यक्रम तथा बजेट कार्यान्वयन भइरहेका छन् । यस क्रममा प्राप्त उपलब्धि, सिकाइ, समस्या तथा चुनौतीलाई आगामी योजना तथा कार्यक्रम निर्माणका आधारका रूपमा ग्रहण गर्दै विकासका प्रतिफल सबै नगरवासीसम्म पुऱ्याउनेतर्फ नगरपालिका प्रतिबद्ध रहेको छ ।

आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ मा सम्पादित कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयन अवस्था, उपलब्धि, समस्या तथा चुनौतीलाई समेटी तयार गरिएको यो वार्षिक प्रगति प्रतिवेदनले नगरपालिकाको समग्र विकासको यात्रामा महत्त्वपूर्ण अभिलेखका रूपमा रहने विश्वास लिएको छु । साथै आगामी दिनमा नीति, योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कनका लागि आवश्यक मार्गदर्शन प्रदान गर्ने विश्वास लिएको छु ।

समृद्ध भिमाद निर्माणको अभियानमा जनप्रतिनिधि, राजनीतिक दल, नागरिक समाज, शिक्षक, कर्मचारी, निजी क्षेत्र, बुद्धिजीवी, समाजसेवी तथा सम्पूर्ण नगरवासीको रचनात्मक सहयोग र सहकार्य आवश्यक छ । नगरपालिकाका नीति तथा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरी नागरिकको जीवनमा सकारात्मक परिवर्तन ल्याउन आगामी दिनमा समेत यहाँहरूको निरन्तर साथ र सहयोग प्राप्त हुने अपेक्षा गर्दछु ।

अन्त्यमा, आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ का वार्षिक प्रगति विवरण तयार गरी समीक्षा प्रक्रियामा सहभागी हुनुहुने सम्पूर्ण जनप्रतिनिधि, शाखा प्रमुख, वडा सचिव तथा कर्मचारीहरूप्रति हार्दिक धन्यवाद व्यक्त गर्दछु । साथै यस प्रतिवेदन तयार गर्ने कार्यमा संलग्न प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, सम्पादक मण्डल तथा सम्पूर्ण सदस्यहरूप्रति आभार व्यक्त गर्दछु । यो प्रतिवेदन भिमाद नगरपालिकाका आगामी कार्यक्रम कार्यान्वयनको आधारको रूपमा रहने र आगामी योजना निर्माणका लागि उपयोगी दस्तावेज बन्ने विश्वास लिएको छु ।

....

दधिराज सुवेदी

नगर प्रमुख

उपप्रमुखको भनाइ

नागरिकका आवश्यकता, अपेक्षा र आकाङ्क्षालाई केन्द्रमा राख्दै उपलब्ध स्रोत तथा साधनको प्रभावकारी परिचालनमार्फत नगरपालिकाको समग्र विकासलाई गति दिन भिमाद नगरपालिकाले आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ मा विभिन्न नीति, योजना तथा कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गरेको छ। स्वीकृत वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम र बजेटअनुसार सञ्चालन गरिएका विकास निर्माण, सेवा प्रवाह तथा सामाजिक र आर्थिक विकासका कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयन अवस्था, प्राप्त उपलब्धि तथा कार्यसम्पादनका क्रममा देखिएका समस्या र चुनौतीलाई समेटी सरोकारवालाहरूलाई सुसूचित गराउने उद्देश्यले तयार गरिएको यो वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन प्रकाशन हुन लागेकोमा खुशी लागेको छ।

यस प्रतिवेदनमा भिमाद नगरपालिकाको संक्षिप्त परिचयका साथै आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ मा सम्पादित समग्र विकास गतिविधि, विषयगत शाखा तथा वडा कार्यालयहरूबाट सञ्चालन गरिएका कार्यक्रम, सेवा प्रवाहको अवस्था र प्राप्त उपलब्धिहरू समेटिएका छन्। शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि, पर्यटन, पूर्वाधार विकास, सामाजिक विकास, रोजगारी तथा उद्यमशीलता प्रवर्द्धनलगायतका क्षेत्रलाई प्राथमिकतामा राखी कार्यान्वयन गरिएका कार्यक्रमहरूको प्रगति यस प्रतिवेदनमार्फत अभिलेखीकरण गरिएको छ।

स्थानीय तह नागरिकसँग प्रत्यक्ष जोडिएको सरकार भएकाले गुणस्तरीय, सहज, पारदर्शी र नागरिकमैत्री सेवा प्रवाह गर्नु हाम्रो प्रमुख दायित्व हो। विकास निर्माणका कार्यलाई योजनाबद्ध, गुणस्तरीय तथा दिगो बनाउँदै नागरिक सहभागिता, जवाफदेहिता र सुशासनलाई थप सुदृढ गर्न आवश्यक छ। **"समृद्ध भिमादको आधारः आर्थिक, सामाजिक विकास र दिगो पूर्वाधार"** भन्ने नगरपालिकाको मूल नारालाई व्यवहारमा रूपान्तरण गर्दै आर्थिक तथा सामाजिक विकासका उपलब्धिलाई दिगो पूर्वाधार विकाससँग जोडेर नगरवासीको जीवनस्तरमा सकारात्मक परिवर्तन ल्याउने दिशामा नगरपालिका निरन्तर अघि बढिरहेको छ।

आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को वार्षिक प्रगति समीक्षा तथा प्रस्तुतीकरणका क्रममा प्राप्त भएका रचनात्मक सल्लाह, सुझाव तथा पृष्ठपोषण आगामी वर्षका नीति, कार्यक्रम तथा बजेट निर्माणका लागि महत्त्वपूर्ण आधार बन्ने विश्वास लिएको छु। विगतका अनुभव र सिकाइबाट पाठ सिक्दै उपलब्ध स्रोत–साधनको अधिकतम सदुपयोग गरी कार्यक्रमलाई थप नतिजामुखी, प्रभावकारी र नागरिककेन्द्रित बनाउँदै लैजान नगरपालिका प्रतिबद्ध रहेको छ।

अन्त्यमा, आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ का वार्षिक प्रगति विवरण तयार गरी समीक्षा प्रक्रियामा सहभागी हुनुहुने सम्पूर्ण जनप्रतिनिधि, विषयगत शाखा तथा वडा कार्यालयका प्रमुख एवं कर्मचारीहरूप्रति हार्दिक धन्यवाद व्यक्त गर्दछु। साथै, यस वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन तयार गर्ने कार्यमा संयोजन तथा सम्पादन गरी योगदान पुर्‍याउनुहुने प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, सम्पादक मण्डलका संयोजक तथा सम्पूर्ण सदस्यहरूप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु। यो प्रतिवेदन भिमाद नगरपालिकाको आगामी योजना, नीति तथा कार्यक्रम निर्माण, कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कनका लागि महत्त्वपूर्ण दस्तावेज बन्ने विश्वास लिएको छु।

....

शारदा खनाल

उपप्रमुख

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतको मन्तव्य

"समृद्ध भिमादको आधारः आर्थिक, सामाजिक विकास र दिगो पूर्वाधार" भन्ने मूल नारालाई आत्मसात् गर्दै भिमाद नगरपालिकाले आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को स्वीकृत वार्षिक नीति, कार्यक्रम तथा बजेटलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरेको छ। यस अवधिमा नगरपालिकाका विषयगत शाखा तथा वडा कार्यालयहरूबाट सम्पादन गरिएका योजना, कार्यक्रम, विकास निर्माण तथा सेवा प्रवाहको अवस्था, प्राप्त उपलब्धि तथा कार्यान्वयनका क्रममा देखिएका समस्या र चुनौतीहरूलाई समेटी तयार गरिएको यो वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन प्रकाशन गरी सम्पूर्ण सरोकारवालाहरू समक्ष प्रस्तुत गर्न पाउँदा खुशी लागेको छ।

यस प्रतिवेदनमा आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ मा नगरपालिकाबाट सम्पादित समग्र गतिविधि तथा सेवा प्रवाहको अवस्था, विषयगत शाखा र वडा कार्यालयहरूबाट सञ्चालित कार्यक्रम तथा प्राप्त उपलब्धिहरू समेटिएका छन्। शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि, पर्यटन, पूर्वाधार विकास, सामाजिक विकास, रोजगारी तथा उद्यमशीलता प्रवर्द्धनलगायतका क्षेत्रलाई प्राथमिकतामा राखी कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिएका छन्।

बजेट कार्यान्वयनको वित्तीय प्रगति विश्लेषण गर्दा आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ मा चालु खर्चतर्फ **९० प्रतिशत** र पुँजीगत खर्चतर्फ **६३ प्रतिशत** गरी कुल **८२ प्रतिशत** वित्तीय प्रगति हासिल भएको छ। सीमित स्रोत साधन तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनका क्रममा देखिएका विभिन्न चुनौतीका बाबजुद उपलब्ध स्रोतको प्रभावकारी परिचालन गर्दै समग्रमा सन्तोषजनक वित्तीय प्रगति हासिल भएको अनुभूत भएको छ। सार्वजनिक स्रोतको मितव्ययी तथा प्रभावकारी उपयोग, वित्तीय अनुशासन, पारदर्शिता, जवाफदेहिता र सुशासन कायम गर्दै विकास निर्माणका कार्यलाई योजनाबद्ध, गुणस्तरीय र दिगो बनाउने प्रयास गरिएको छ।

"समृद्ध भिमादको आधारः आर्थिक, सामाजिक विकास र दिगो पूर्वाधार" भन्ने मूल नारालाई व्यवहारमा रूपान्तरण गर्दै आर्थिक तथा सामाजिक विकासका कार्यक्रमलाई दिगो पूर्वाधार विकाससँग जोडेर नगरवासीलाई गुणस्तरीय सेवा तथा विकासको प्रतिफल उपलब्ध गराउने प्रयास गरिएको छ। यस अवधिमा प्राप्त उपलब्धि, अनुभव तथा सिकाइ आगामी दिनका नीति, योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा र कार्यान्वयनका लागि महत्त्वपूर्ण आधार बन्ने विश्वास लिएको छु।

अन्त्यमा, आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ का नीति, योजना तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनमा मार्गदर्शन र नेतृत्व प्रदान गर्नुहुने नगर प्रमुखज्यू तथा उपप्रमुखज्यूप्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु। साथै सम्पूर्ण जनप्रतिनिधि, शाखा प्रमुख, वडा सचिवलगायत कर्मचारी, सरोकारवाला निकाय तथा यस प्रतिवेदन तयारीमा संलग्न सम्पादक मण्डलका सदस्यहरूप्रति हार्दिक धन्यवाद व्यक्त गर्दछु।

....

शोभाखर पोखरेल

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

विषयसूची

परिच्छेद १ .... १

परिचय १

१.१ पृष्ठभूमि १

१.२ नगरपालिकाको संक्षिप्त परिचय १

१.२.१ भिमाद नगरपालिकाको स्थापना, जनसङ्ख्या र क्षेत्रफल १

१.२.२ भिमाद नगरपालिकाको ऐतिहासिक चिनारी र नामकरण ३

१.२.३ भौगोलिक अवस्थिति र क्षेत्रफल ३

१.२.४ धरातलीय तथा भूउपयोगको अवस्था ३

१.२.५ घरधुरी तथा जनसाङ्ख्यिक विवरण ५

१.२.६ शैक्षिक विवरण ५

१.३ प्रतिवेदनको उद्देश्य ६

परिच्छेद २ .... ८

समष्टिगत प्रगति प्रतिवेदन ८

२.१ प्रशासन शाखा ८

२.२ आर्थिक प्रशासन शाखा ८

२.३ भण्डार शाखा ८

२.४ राजश्व शाखा ९

२.५ सामाजिक विकास शाखा १०

२.६ वार्षिक बजेट विनियोजन र खर्च स्थिति (आर्थिक वर्ष २८२/०८३) १२

२.७ पूर्वाधार विकास शाखा १२

२.८ न्यायिक समिति १३

२.९ वडागत बजेट विनियोजन तथा खर्च स्थिति (आर्थिक वर्ष २०८२/०८३) १३

परिच्छेद ३ .... १५

शाखागत प्रगति १५

३.१ कार्यालय सञ्चालन तथा व्यवस्थापन १५

३.१.१ प्रशासन शाखा १५

३.१.२ आर्थिक प्रशासन शाखा २०

३.१.४ राजस्व शाखा ३४

३.१.५ सूचना प्रविधि शाखा ४१

३.२ सामाजिक विकास क्षेत्र ४२

३.२.१ शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखा ४२

३.२.२ स्वास्थ्य शाखा ५८

३.२.३ भिमाद आयुर्वेद औषधालय ७७
३.२.४ सामाजिक विकास शाखा ८०
३.३ पूर्वाधार विकास क्षेत्र ८७
३.३.१ योजना शाखा ८७
३.३.२ पूर्वाधार विकास शाखा ९९
३.४ आर्थिक विकास क्षेत्र १०१
३.४.१ कृषि विकास शाखा १०१
३.४.२ पशु सेवा शाखा १०६
३.४.३ सहकारी ११०
३.४.५ सङ्घसंस्था ११८
३.५ न्यायिक समिति १३६
३.६ कानुन शाखा १४१
३.७ सुरक्षित आप्रवासन (सामी) कार्यक्रम १५७
३.८ उपभोक्ता हित तथा स्थानीय बजार अनुगमन १६४
परिच्छेद ४ .... १६७
वडा कार्यालयहरूको प्रगति विवरण १६७
४.१. १ नं. वडा कार्यालय १६८
४.२ २ नं. वडा कार्यालय १७२
४.३ ३ नं. वडा कार्यालय १७६
४.४ ४ नं. वडा कार्यालय १८२
४.५ ५ नं. वडा कार्यालय १८४
४.६ ६ नं. वडा कार्यालय १८९
४.७ ७ नं. वडा कार्यालय १९२
४.८ ८ नं. वडा कार्यालय १९५

परिच्छेद १

परिचय

१.१ पृष्ठभूमि

नेपालको संविधानले शासन व्यवस्थालाई सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तह गरी तीन तहमा संरचित गर्दै स्थानीय तहलाई नागरिकको नजिकको सरकारका रूपमा स्थापित गरेको छ । संविधान तथा प्रचलित कानुनले स्थानीय आवश्यकता, स्रोत र सम्भावनाका आधारमा विकास निर्माण तथा सार्वजनिक सेवा प्रवाह गर्ने जिम्मेवारी स्थानीय तहलाई प्रदान गरेको छ । सोहीअनुरूप भिमाद नगरपालिकाले नागरिकका आवश्यकता र अपेक्षालाई केन्द्रमा राखी समग्र विकास तथा सेवा प्रवाहका कार्यहरू सञ्चालन गर्दै आएको छ । प्राकृतिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक विविधताले सम्पन्न भिमाद नगरपालिकाले **"समृद्ध भिमादको आधारः आर्थिक, सामाजिक विकास र दिगो पूर्वाधार"** भन्ने मूल नारालाई आत्मसात् गर्दै कृषि, शिक्षा, स्वास्थ्य, पर्यटन, रोजगारी, उद्यमशीलता, पूर्वाधार, वातावरण संरक्षण र सुशासनका क्षेत्रमा प्राथमिकताका साथ कार्यक्रम सञ्चालन गर्दै आएको छ ।

आर्थिक वर्ष **२०८२/०८३** मा स्वीकृत नीति, कार्यक्रम तथा बजेटअनुसार उपलब्ध स्रोतको प्रभावकारी परिचालन गरी शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि, पर्यटन, भौतिक पूर्वाधार, सामाजिक समावेशीकरण, रोजगारी तथा नागरिकमैत्री सेवा प्रवाहका क्षेत्रमा विभिन्न योजना तथा कार्यक्रम सञ्चालन भएका छन् । जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, समुदाय तथा सरोकारवालाको समन्वय र सहभागिताले कार्यक्रम कार्यान्वयनमा योगदान पुऱ्याएको छ । सञ्चालित योजना तथा कार्यक्रमको भौतिक तथा वित्तीय प्रगति, प्रमुख उपलब्धि, समस्या तथा चुनौतीको समीक्षा गरी आगामी कार्यदिशा तय गर्न यो **वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन** तयार गरिएको हो । यस प्रतिवेदनले आ व २०८२/०८३ का उपलब्धि र सिकाइलाई अभिलेखीकरण गर्दै आगामी नीति, योजना, कार्यक्रम तथा बजेटलाई थप परिणाममुखी, पारदर्शी, उत्तरदायी र नागरिककेन्द्रित बनाई कार्यान्वयन गर्ने आधार प्रदान गर्ने अपेक्षा गरिएको छ ।

१.२ नगरपालिकाको संक्षिप्त परिचय

१.२.१ भिमाद नगरपालिकाको स्थापना, जनसङ्ख्या र क्षेत्रफल

भिमाद नगरपालिका गण्डकी प्रदेश, तनहुँ जिल्लाको दक्षिण पश्चिम भेगमा अवस्थित छ । नेपालको संविधानको धारा २९५ को उपधारा ३ बमोजिम गठित गाउँपालिका, नगरपालिका तथा विशेष, संरक्षित वा स्वायत्त क्षेत्रको सङ्ख्या तथा सीमाना निर्धारण आयोगले मिति २०७३/०९/२२ मा पेश गरेको प्रतिवेदन र नेपाल सरकारको मिति २०७३/१०/२२ को निर्णय अनुसार माननीय सङ्घीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रीको संयोजकत्वमा गठित समितिले मिति २०७३/११/२० मा पेश गरेको प्रतिवेदनको आधारमा नेपाल सरकारको मिति २०७३/११/२२ को निर्णय अनुसार नाम, वडा सङ्ख्या र सिमाना कायम गरिएको र नेपाल राजपत्रमा मिति २०७३/११/२७ गते प्रकाशित भएपछि साविकका

देहाय बमोजिमका गा.वि.स. हरूलाई समावेश गरी विधिवत रूपमा भिमाद नगरपालिकाको स्थापना भएको हो । भिमाद नगरपालिकाका साविकका गाउँ विकास समिति, हालको वडा, जनसङ्ख्या तथा क्षेत्रफल र नगरपालिका मातहतका वडा कार्यालय र स्वास्थ्य संस्थाहरूको विवरण देहाय अनुसार रहेको छ ।

क. वडा कार्यालयहरूको विवरण

साविकका गा.वि.स. र वडा हरू	हालको वडा	हालको वडा कार्यालय रहेको स्थान	जनसङ्ख्या			क्षेत्रफल
			नगर प्रोफाइल २०७७	राष्ट्रिय जनगणना, २०७८	घरधुरी सर्वेक्षण २०८२	
किहुँ (१-९) गजरकोट (९)	१	काउले	४०७२	३८५९	५२००	१९.२६
अरुणोदय (१-९)	२	टेक्रे	५०३१	३९७४	५३६९	१८.७
माझकोट (७ र ८)	३	खेक्रेटार	१८८४	१६२०	२०६२	१५.४१
माझकोट (१-५)	४	सिञ्चित	२१६१	२१४०	३०५८	२३.३८
माझकोट (९) ऋषिङ्ग रानीपोखरी (९) साभुङ्ग भगवतीपुर (२)	५	बुडुवाफाँट	४३९८	३४४४	४४३६	१७.८२
भिमाद (१)	६	भिमाद	६०३१	७२५३	६३४३	३.२७
भानुमती (७) भिमाद (२,४,५,८ र ९)	७	पोखरीछाप	२९१५	२३५१	३२४५	८.०१
भानुमती (१, ३ र ९) भिमाद (३,६ र ७)	८	अरौदी	२९९४	२४९८	३१४३	१०.५२
भानुमती (२,४,५,६ र ८)	९	रिङ्गा भञ्ज्याङ	३५५०	२१००	३१८३	१२.९२
जम्मा			३३०३६	२९२४८	३६०३९	१२९.२९

ख. स्वास्थ्य संस्थाहरूको विवरण

क्र.सं.	संस्थाको विवरण	संस्था रहेको स्थान	कैफियत
१	किहुँ स्वास्थ्य चौकी	भिमाद-१	
२	सामुदायिक स्वास्थ्य एकाइ, बोमाटार	भिमाद-१	
३	अरुणोदय स्वास्थ्य चौकी	भिमाद-२	
४	आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	भिमाद-३	
५	माझकोट स्वास्थ्य चौकी	भिमाद-४	
६	सामुदायिक स्वास्थ्य एकाइ, तुरतुरे	भिमाद-४	
७	आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	भिमाद-५	

८	भिमाद प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	भिमाद-६	
९	आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	भिमाद-७	
१०	भानुमती स्वास्थ्य चौकी	भिमाद-८	
११	सामुदायिक स्वास्थ्य एकाइ, सिम्ले	भिमाद-८	
१२	आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	भिमाद-९	

१.२.२ भिमाद नगरपालिकाको ऐतिहासिक चिनारी र नामकरण

भिमाद नगरपालिकाको नामकरणका सम्बन्धमा प्राचीन महाभारत किंवदन्तीअनुसार पाण्डवका ५ भाइ छोरा मध्ये भीमसेनले आफ्नो समयमा सेती नदीमा बाँधेको बाँधलाई भिमबाँध भनिन्थ्यो । इतिहासको विकासक्रम र परिवर्तनसँगै भिमबाँध शब्दको अपभ्रंश भई भिमाद भन्न थालियो । भिमाद शब्द जनजिब्रोमा लोकप्रिय भएकाले यस स्थानको नाम भिमाद रहन गएको भन्ने भनाई छ । साविक भिमाद गाउँ विकास समिति समेत गाभिएर यो नगरपालिका स्थापना भएकोले सोही गा.वि.स. को नामलाई कायम राख्दै यस ऐतिहासिक स्थलको महिमा झल्काउने गरी **भिमाद नगरपालिका** नामाकरण गरिएको हो ।

१.२.३ भौगोलिक अवस्थिति र क्षेत्रफल

यस नगरपालिकाको क्षेत्रफल १२९.२९ वर्ग किलोमिटर रहेको छ । यो नगरपालिका २७°५४'०९" देखि २८°०१'२५" उत्तरी अक्षांशसम्म र ८३°५८'०२.३७" देखि ८४°०९'४९" पूर्वी देशान्तरसम्म फैलिएको छ । समुन्द्र सतहदेखि न्यूनतम ३४१ मिटर (टुटुवा) देखि अधिकतम १३४७.०३ मिटर (कोटबाराही) सम्मको उचाइमा अवस्थित छ । यस नगरपालिकाको सिधा मापन दुरी सरदर पूर्व पश्चिम लम्बाई १९.४७ कि.मि. र उत्तर दक्षिण चौडाइ ११.९६ कि.मि. रहेको छ । यस नगरपालिकाको पूर्वमा म्याग्दे र ऋषिङ्ग गाउँपालिका, पश्चिममा स्याङ्जा जिल्लाको हरिनाश गाउँपालिका, उत्तरमा शुक्लागण्डकी नगरपालिका र दक्षिणमा घिरिङ गाउँपालिका पर्दछन् ।

१.२.४ धरातलीय तथा भूउपयोगको अवस्था

नेपालको मध्य पहाडी क्षेत्रमा अवस्थित भिमाद नगरपालिका अधिकांश भूभाग पहाडी तथा भिरालो प्रकृतिको रहेको छ । नगरपालिकाका विभिन्न नदी तथा खोलाका दायाँबायाँ क्षेत्रमा समथर तथा उर्वर फाँटहरू रहेका छन् । कृषि उत्पादनका दृष्टिले यहाँको भूभाग उपयुक्त रहेको छ भने पर्याप्त वन तथा चरन क्षेत्रका कारण पशुपालनका लागि समेत उल्लेख्य सम्भावना रहेको छ । भौगोलिक विविधता, उपलब्ध प्राकृतिक स्रोत तथा जमिनको प्रकृतिअनुसार कृषि, पशुपालन, वन तथा अन्य उत्पादनमूलक क्रियाकलापको विकास गर्न सकिने अवस्था रहेको छ ।

राष्ट्रिय भूउपयोग परियोजनाबाट तयार गरिएको *Gaupalika/Nagarpalika Level Land Resource Maps, Database and Reports 2075* अनुसार भिमाद नगरपालिकाको कुल भूभागको भूउपयोगको अवस्था देहायबमोजिम रहेको छ।

क्र.सं.	जमिनको प्रकार	क्षेत्रफल (हेक्टरमा)	प्रतिशत
१	कृषि	७२०९.५८	५५.५
२	वन	४९७७.९०	३८.३
३	नदी तथा तालतलैया	२८४.३६	२.२
४	आवासीय क्षेत्र	२७९.५१	२.२
५	सार्वजनिक प्रयोग	२१८.००	१.७
६	व्यावसायिक प्रयोजन	१५.९६	०.१
७	सांस्कृतिक तथा पुरातात्विक	२.२४	०.०२
	जम्मा	१२९८७.५५	१००

स्रोतः राष्ट्रिय भूउपयोग परियोजना प्रतिवेदन, २०७५

भिमाद नगरपालिका तनहुँको प्रस्तावित नक्सा
प्रस्तावित नक्सा

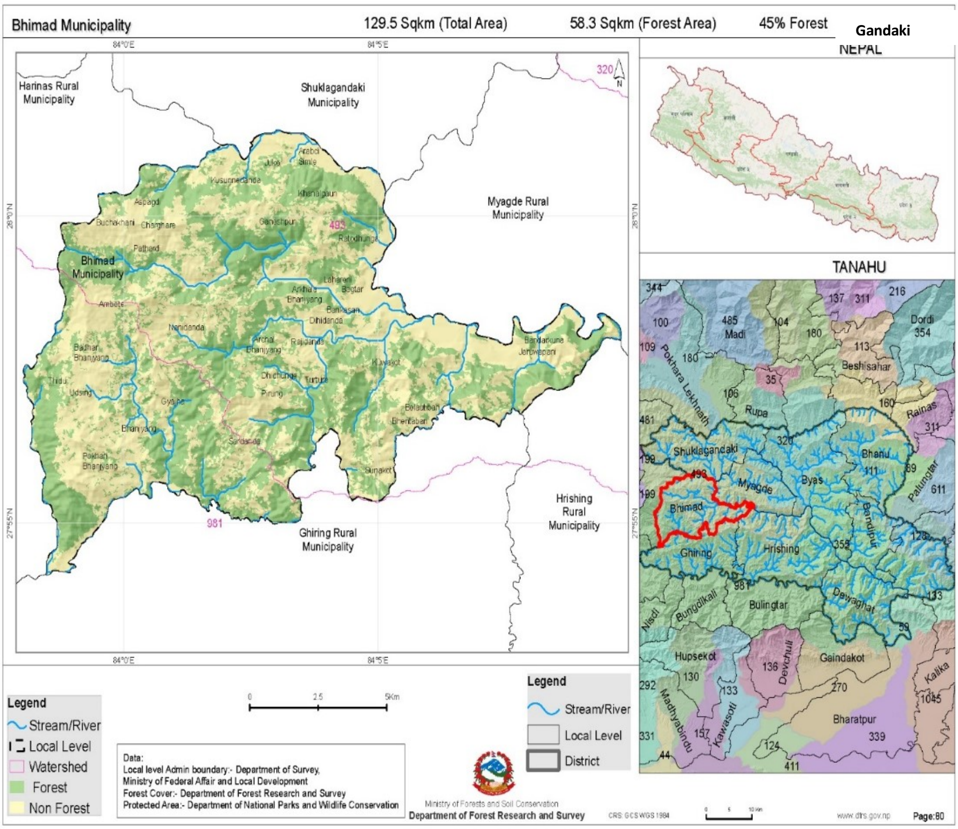

 "समृद्ध भिमादको आधारः आर्थिक, सामाजिक विकास र दिगो पूर्वाधार"

१.२.५ घरधुरी तथा जनसाङ्ख्यिक विवरण

वडा नं.	लिङ्ग			जम्मा	जम्मा घरधुरी
	पुरूष	महिला	अन्य		
१	१७२३	२१३६	०	३८५९	१०४९
२	१८०६	२१६८	०	३९७४	१०२७
३	७४६	८८३	०	१६२९	४२२
४	१००३	११३७	०	२१४०	५४८
५	१६०६	१८३८	०	३४४४	९३४
६	३२७६	३९७७	०	७२५३	२०२८
७	१११२	१२३९	०	२३५१	६५३
८	११३६	१३६२	०	२४९८	७१८
९	९७६	११२४	०	२१००	५९१
जम्मा	**१३३८४**	**१५८६४**	**०**	**२९२४८**	**७९७०**

स्रोतः राष्ट्रिय जनगणना, २०78

१.२.६ शैक्षिक विवरण

क. शिक्षण संस्थाहरूको विवरण २०८२

क्र.सं.	विवरण	एकाइ	परिमाण
१	**प्रारम्भिक बालविकास वा पूर्व प्राथमिक विद्यालय**		
	सामुदायिक	सङ्ख्या	३३
	नगर स्रोत	सङ्ख्या	११
	संस्थागत	सङ्ख्या	१२
	जम्मा	सङ्ख्या	५६
२	**विद्यालय सङ्ख्या**		
	सामुदायिक विद्यालय	सङ्ख्या	४१
	संस्थागत विद्यालय	सङ्ख्या	१२
	जम्मा	सङ्ख्या	५३
३	**विद्यालय सङ्ख्या (एकाइ)**		
	आधारभूत (१-३/१-५)	सङ्ख्या	२९
	आधारभूत (१-८)	सङ्ख्या	६
	माध्यमिक (१-१०)	सङ्ख्या	१२
	माध्यमिक (१-१२)	सङ्ख्या	६
४	**विद्यालय सङ्ख्या (तह)**		
	आधारभूत (१-३/१-५)	सङ्ख्या	५२
	आधारभूत (६-८)	सङ्ख्या	२४
	माध्यमिक (९-१०)	सङ्ख्या	१८
	माध्यमिक (११-१२)	सङ्ख्या	६

क्र.सं.	विवरण	एकाइ	परिमाण
५	नमुना विद्यालयको लागि छनौट भएका विद्यालय (जनज्योति मा.वि.)	सङ्ख्या	१
६	प्राविधिक शिक्षा (प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षा परिषद मार्फत) कृषि बाली विज्ञान : तनहुँ प्राविधिक शिक्षालय भिमाद ६	सङ्ख्या	१
७	क्याम्पस (जनज्योति क्याम्पस): स्नातक तह शिक्षाशास्त्र र व्यवस्थापन सङ्काय	सङ्ख्या	१

ख. वडागत रूपमा शिक्षण संस्थाहरूको विवरण, २०८२

वडा	जम्मा विद्यालय (इकाइ)	सञ्चालित कक्षा अनुसारको सङ्ख्या					
		आधारभूत (कक्षा १-३)	आधारभूत (कक्षा १-५)	आधारभूत (कक्षा १-८)	माध्यमिक (कक्षा १-१०)	माध्यमिक (कक्षा १-१२)	माध्यमिक (कक्षा ६ -१२)
१	१०	२	४	१	२		१
२	८	२	३		३		
३	३		२		१		
४	४		१	२	१		
५	६		४		२		
६	१०	१	२	२	३	२	
७	२	२					
८	७	२	१	२		२	
९	३	१	१			१	
जम्मा	५३	१०	१८	७	१२	५	१

१.३ प्रतिवेदनको उद्देश्य

भिमाद नगरपालिका, नगर कार्यापालिकाको कार्यालयबाट आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ मा सम्पादित कार्यक्रमहरूको प्रगतिको वास्तविक अवस्था चित्रण गर्ने यस प्रतिवेदनका प्रमुख उद्देश्यहरू निम्नानुसार रहेका छन् ।

क. आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ मा नगरपालिकाबाट सञ्चालित क्रियाकलापहरूको प्रगतिको अवस्था प्रकाशन गर्ने

ख. सेवा प्रवाह र उपलब्धिका सम्बन्धमा सरोकारवालाहरूलाई सुसूचीत गराई पारदर्शीता र उत्तरदायित्व अभिवृद्धि गर्ने

ग. कार्यक्रम कार्यान्वयनमा देखापरेका समस्या पहिचान गरी समाधानका उपायहरू पहिचान गर्ने

घ. योजना कार्यान्वयनबाट प्राप्त सिकाइका आधारमा आगामी योजना तया कार्यक्रम छनोट र कार्यान्वयनका लागि पृष्ठपोषण प्रदान गर्ने

१.४ प्रतिवेदन तयारी प्रक्रिया

क. प्रगति प्रतिवेदन तयारी सम्पादन समिति गठन,

ख. प्रगति प्रतिवेदनको ढाँचाका सम्बन्धमा वडा तथा शाखामा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई अभिमुखीकरण,

ग. प्रतिवेदन तयारीका लागि आवश्यक तथ्याङ्क एवम् सूचना उपलब्ध गराउन वडा तथा शाखाहरूलाई जानकारी प्रदान,

घ. बडा तथा शाखागत रूपमा प्रतिवेदन तयारीका लागि छलफल तथा सूचना सङ्कलन,

ङ. बडा तथा शाखागत रूपमा प्राप्त प्रतिवेदनको मस्यौदा तयार,

च. नगरस्तरमा प्रगति समीक्षा गोष्ठीको आयोजना गरी प्रस्तुतीकरण तथा सुझाव सङ्कलन,

छ. समीक्षा गोष्ठीमा प्राप्त सुझावका आधारमा वडागत तथा शाखागत प्रतिवेदनलाई अन्तिम रूप प्रदान,

ज. नगरको एकीकृत प्रतिवेदनको मसौदा तयार गरी कार्यपालिकामा प्रस्तुत गरी सुझाव सङ्कलन,

झ. प्राप्त सुझावका आधारमा प्रतिवेदनलाई अन्तिम रूप प्रदान गरी प्रकाशन ।

१.५ प्रतिवेदन तयारीका क्रममा आधार लिइएका दस्तावेजहरू

क. वार्षिक नगर विकास योजना २०८२/०८३

ख. आर्थिक प्रशासन शाखाबाट प्राप्त वार्षिक कार्यक्रम तथा खर्चको स्थिति

ग. वडा तथा शाखाबाट प्राप्त तथ्याङ्क एवम् अभिलेखहरू

घ. वडा तथा शाखाबाट गरिएको प्रस्तुतीकरण र प्राप्त सुझावहरू

ड. नगर प्रोफाईल, २०७७

च. वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन, २०८१/०८२

छ. घरधुरी सर्वेक्षण, २०८२

छ. नगरसभा, नगर कार्यपालिका, वडा समिति लगायत विभिन्न समितिका निर्णयहरू ।

परिच्छेद २

समष्टिगत प्रगति प्रतिवेदन

यस परिच्छेदमा भिमाद नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को वार्षिक प्रगतिको अवस्थालाई सङ्क्षिप्त रूपमा प्रस्तुत गरिएको छ।

२.१ प्रशासन शाखा

क. आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को कार्यसम्पादनको अवस्था

क्र.सं.	सम्पादन गरिएका कार्यहरू	सङ्ख्या
१.	नगर कार्यपालिका बैठक	१६
२.	नगरसभा अधिवेशन	४
३.	विविध बैठक	१०
४.	सार्वजनिक जग्गा संरक्षण कार्यदल बैठक	२
५.	समीक्षा बैठक	१
६.	विषयगत समितिको बैठक	१२
७.	सेवा करार कर्मचारी विज्ञापन	७
८.	स्थानीय विपद व्यवस्थापन समितिको बैठक	२
९.	कर्मचारी बैठक	७
१०.	विपद व्यवस्थापन समितिको निर्णय अनुसारको खर्च रु.	१४८१४६०
११.	सम्पत्ति विवरण वुझाउने जनप्रतिनिधि ४८ कर्मचारी १३५	१८३
१२.	करार शिक्षक कर्मचारीको सम्पत्ति विवरण	२१५

२.२ आर्थिक प्रशासन शाखा

क. कुल बजेट र खर्च स्थिति (आ.व. २०८२/०८३)

स्रोत/शीर्षक	बजेट रु.	खर्च रु.	खर्च %
चालु	४४,०६,६३,३७०	३९,७९,४२,१९८	९०
पुँजीगत	१९,८३,५७,०००	१२,५१,६७,७७५	६३
जम्मा	६३,९०,२०,३७०	५२,३१,०९,९७३	८२

२.३ भण्डार शाखा

आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ मा भएको खर्च विवरण

क्र.सं.	विवरण	बजेट रु.
१	खर्च भएर जाने सामान	१,९१,७१,६८८.४८
२	खर्च भएर नजाने सामान	९३,९०,९२९.९४
	जम्मा	२,८५,६२,६१८.४२

२.४ राजश्व शाखा

नगरपालिका र वडाको तिन आ.व. २०८१/०८२ र २०८२/०८३ को राजश्व सङ्कलनको विवरण

क्र.सं.	विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०८१/०८२	आ.व. २०८२/०८३
१	नगरपालिका (केन्द्र) को कुल राजश्व आम्दानी रु.	९३४६६३४.७	३१२८८९००	८९३४००१
२	९ वटा वडाहरूको कुल राजश्व आम्दानी रु.	६८३५६६६	२८०६०६२	६८३४०५१
	जम्मा रु.	१६१८२३००.७	३४०९४९६२	१५७६८०५२

ख. नगरपालिकाको आ.व.०८१/०८२ र २०८२/०८३ को शिर्षगत राजश्व सङ्कलनको विवरण

क्र.स	शीर्षक नम्बर	आय शीर्षक नाम	सङ्कलित रकम रु. (आ.व. २०८१/०८२)	सङ्कलित रकम रु. (आ.व. २०८२/०८३)
१	११३१३	सम्पत्ति कर	९,९७,२७६।-	४,२३,१८७।१०
२	११३१४	भूमिकर/मालपोत	१३,८६,०५६।९८	२६,३९,७१२।२५
३	११३२१	घर/जग्गा बहाल कर	१५,१३,६११।०२	१५,७८,८२२।५०
४	११३२२	बहाल विटौरी कर	५,०२,६१३।-	५,१३,९३०।-
५	११६१३	व्यवसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर	९,४६,२७७।-	५,२१,५७८।७५
६	११६९१	अन्य कर	१,०६,९००।-	५०,५०२।-
७	१४२१३	अन्य बिक्रीबाट प्राप्त रकम	६०,२०,२०७।-	१०,५६,६६४।५
८	१४२१९	अन्य सेवा शुल्क तथा बिक्री	३,०००।-	०
९	१४२२१	न्यायिक दस्तुर	१२,९५०।-	४,७५०।-
१०	१४२२३	शिक्षा क्षेत्रको आम्दानी	२,३००।-	३३,५००।-
११	१४२२४	परीक्षा शुल्क	३९,३००।-	३०,०००।-
१२	१४२२९	अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क	३३,५५,५९८।४५	२,६७,५००।-
१३	१४२४२	नक्सापास दस्तुर	१६,०३,८९२।-	३,०९,९७४।४२
१४	१४२४३	सिफारिस दस्तुर	३८,४२,२००।-	२२,३७,३००।-

क्र.स	शीर्षक नम्बर	आय शीर्षक नाम	सङ्कलित रकम रु. (आ.व. २०८१/०८२)	सङ्कलित रकम रु. (आ.व. २०८२/०८३)
१५	१४२४४	व्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर	९,९१,४००।-	१२,०४,२००।-
१६	१४२४५	नाता प्रमाणित दस्तुर	४,४१,६००।-	६,८१,१००।-
१७	१४२४९	अन्य दस्तुर	२१,२६,१०५।-	१६,६७,५९४।८४
१८	१४२६३	जलस्रोत सम्बन्धी अन्य दस्तुर	१३,७२५।-	३५,५००।-
१९	१४२६५	अन्य क्षेत्रको आय	९८,४४८।-	१,०७,२८२।-
२०	१४३१२	प्रशासनिक दण्ड जरिवान जफत	१,७९,३६२।-	२,८८,०००।-
२१	१४५२९	अन्य राजश्व	७०,७६,३३३।४४	२१,०६,९५४।२५
२२	१५१११	बेरुजु	१,६४,६३५।-	१०,०००।-
		जम्मा	३,१४,२३,७८९।८९	१,५७,६८,०५२।६१

२.५ सामाजिक विकास शाखा

(क) सामाजिक सुरक्षा भत्त वितरण

क्र.सं.	सामाजिक सुरक्षा किसिम	प्रथम त्रैमासिक		दोस्रो त्रैमासिक		तेस्रो त्रैमासिक		चौथो त्रैमासिक	
		लाभग्राही सङ्ख्या	कुल रकम	लाभग्राही सङ्ख्या	कुल रकम	लाभग्राही सङ्ख्या	कुल रकम	लाभग्राही सङ्ख्या	कुल रकम
१	अन्य जेष्ठ नागरिक	२५९७	३११४३३६३	२५९९	३१०५९५३०	२५६१	३०५५९४९९	२५३५	३०२४४२४३
२	जेष्ठ नागरिक दलित	३४५	२७०७८८०	३७६	२९३०४०३	३७९	२९७५६६९	३९१	३०९१७७८
३	जेष्ठ नागरिक एकल महिला	३२५	२५८५५२०	३३२	२६४९३६०	३४७	२७६६४००	३५१	२७९५१२८
४	विधवा	४०१	३१४९४४०	४१८	३३१४३६०	४१२	३२५५८४०	४१९	३३१७७०६
५	पूर्ण अपाङगता	८४	९९३५१०	८५	१०१७४५०	८७	१०३३९४२	८८	१०४५३८०

६	अति अशक्त	१९५	१२४०६२४	२०२	१२७४६७२	२०१	१२७६८००	२०३	१२७५०७८
७	दलित बालबालिका	३६०	५५७७०४	३६४	५५५८१३	३६१	५६३१४८	३६५	५६३३३५
जम्मा		४३०७	४२३७८०४१	४३७६	४२८०१५८८	४३४७	४२४३१२९८	४३५२	४२३३२६४८

(ख) व्यक्तिगत घटना दर्ता

वडा नं.	जन्म			मृत्यु			सम्बन्ध बिच्छेद	विवाह	बसाई सरी आएको		बसाई सरी जाने		जम्मा
	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	जम्मा	जम्मा	दर्ता सङ्ख्या	सदस्यको सङ्ख्या	दर्ता सङ्ख्या	सदस्यको सङ्ख्या	
१	६३	३६	९९	२१	१६	३७	१४	५८	५	१७	४१	१४३	२५४
२	६६	६५	१३१	३१	२५	५६	२१	६९	४	९	२७	१०३	३०८
३	११	१३	२४	११	७	१८	३	२०	१	१	५	१६	७१
४	३०	३७	६७	१२	१९	३१	११	४३	३	८	९	४९	१६४
५	४०	३८	७८	१७	१५	३२	१२	३६	३	९	९	३३	१७०
६	२९	१९	४८	९	७	१६	९	२२	१६	५९	५	१३	११६
७	१८	१३	३१	१०	६	१६	४	२८	२	५	८	३५	८९
८	२६	३२	५८	२०	९	२९	८	२३	३	११	१०	२७	१३१
९	२९	२५	५४	२०	१३	३३	१०	३३			८	२७	१३८
जम्मा	३१२	२७८	५९०	१५१	११७	२६८	९२	३३२	३७	११९	१२२	४४६	१४४१

(ग) राष्ट्रिय परिचय पत्र वितरण

विवरण	जम्मा
हालसम्म प्राप्त सङ्ख्या	८१९३
आ.व. २०८१/०८२ को वितरण सङ्ख्या	१८२३
आ.व. २०८२/०८३ को वितरण सङ्ख्या	१२५५
हालसम्मको जम्मा वितरण सङ्ख्या	३०७८
वितरण हुन बाँकी सङ्ख्या	५११५

(घ) ज्येष्ठ नागरिक परिचय पत्र

विवरण	महिला	पुरुष	जम्मा	कैफियत
आर्थिक वर्ष २०८१/०८२	१७	१७	३४	
आर्थिक वर्ष २०८२/०८३	१९	९	२८	
२०७५ देखि हालसम्मको जम्मा सङ्ख्या			१६११	

(ङ) अपाङ्गता परिचय पत्र हालसम्मको

क वर्ग			ख वर्ग			ग वर्ग			घ वर्ग			जम्मा		कुल जम्मा	हालसम्मको जम्म
महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष		
१	६	७	५	६	११	०	४	४	०	१	१	६	१७	२३	५२५

२.६ वार्षिक बजेट विनियोजन र खर्च स्थिति (आर्थिक वर्ष २८२/०८३)

वार्षिक बजेट विनियोजन र खर्च स्थिति (आर्थिक वर्ष २०८२/०८३)					
क्र.सं.	विषयगत शीर्षक	विनियोजन	खर्च रकम रु.	खर्च %	मौज्दात रु
१	नगर कार्यपालिका (चालु कार्यक्रम)	१५४९०३३७०	१३२४२२८०९	८५	२२४८०५६१
२	नगर कार्यपालिका (पुँजीगत कार्यक्रम)	१५७२५७०००	१०३११०७०५	६६	५४१४६२९५
नगर कार्यपालिका तर्फको जम्मा		३१२१६०३७०	२३५५३३५१४	७५	७६६२६८५६
३	शिक्षा युवा तथा खेलकुद (चालु कार्यक्रम)	१८४५०३७०	१६७०२९९६	९१	१७४७३७४
४	शिक्षा, युवा तथा खेलकुद (पुँजीगत कार्यक)	१८५००००	११९५४६२	६५	६५४५३८
शिक्षा, युवा तथा खेलकुद तर्फको जम्मा		२०३००३७०	१७८९८४५८	८८	२४०१९१२
५	स्वास्थ्य तर्फको चालु कार्यक्रम	८५९५०००	५८१३८९४	६८	२७८११०६
६	स्वास्थ्य तर्फको पुँजीगत कार्यक्रम	१००००००	१००००००	१००	०
स्वास्थ्य तर्फको जम्मा		९५९५०००	६८१३८९४	७१	२७८११०६
७	कृषि विकास तर्फको चालु कार्यक्रम	६१८००००	३८३९९९६	६२	२३४०००४
८	कृषि विकास तर्फको पुँजीगत कार्यक्रम	१२५००००	१२५००००	१००	०
कृषि विकास तर्फको जम्मा		७४३००००	५०८९९९६	६९	२३४०००४
९	पशु सेवा तर्फको चालु कार्यक्रम	४८०००००	३५५३८३८	७४	१२४६१६२
१०	पशु सेवा तर्फको पुँजीगत कार्यक्रम	२०००००	१३९११८	७०	६०८८२
पशु सेवा तर्फको जम्मा		५००००००	३६९२९५६	७४	१३०७०४४
११	सङ्घीय ससर्त अनुदान चालु तर्फको जम्मा	२८५७६००००	२६५५१९३८९	९३	२०२४०६११
१२	सङ्घीय समपुरक अनुदान तर्फको जम्मा	१०२०००००	०	०	१०२०००००
१३	सङ्घीय अनुदान (पुँजीगत) तर्फको जम्मा	१४००००००	७१४४४२४	५१	६८५५५७६
१४	सङ्घीय विशेष तर्फको जम्मा	१२७०००००	१२०४९९४९	९५	६५००५१
संघ तर्फको जम्मा		३२२६६००००	२८४७१३७६२	८८	३७९४६२३८
१५	प्रदेश अनुदान (पुँजीगत) तर्फको जम्मा	२०००००	२०००००	१००	०
१६	प्रदेश विशेष अनुदान तर्फको जम्मा	४००००००	२६६२६९७	६७	१३३७३०३
प्रदेश तर्फको जम्मा		४२०००००	२८६२६९७	६८	१३३७३०३
१७	वडा कार्यालयहरू तर्फको चालु कार्यक्रमको जम्मा	१२५००००	११०९२४९	८९	१४०७५१
१८	वडा कार्यालयहरू तर्फको पुँजीगत तर्फका कार्यक्रमको जम्मा	५९८३५०००	४८१७६७३५	८१	११६५८२६५
वडा कार्यालयहरूको जम्मा		६१०८५०००	४९२८५९८४	८१	११७९९०१६
	कुल जम्मा	६३९०२०३७०	५२३१०९९७३	८२	११५९१०३९७

२.७ पूर्वाधार विकास शाखा

(क) विभिन्न योजनाहरू भौतिक प्रगतिको अवस्था (आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ सम्मको)

क्र.सं.	विषयक्षेत्र	इकाइ	आर्थिक वर्ष	हालसम्मको जम्मा
			२०८२/२०८३ मा	
१.	कालोपत्रे सडक	मिटर	३८१२.८७	२३०४४.८७

क्र.सं.	विषयक्षेत्र	इकाइ	आर्थिक वर्ष २०८२/२०८३ मा	हालसम्मको जम्मा
२.	नयाँ ट्रयाक माटे	मिटर	२१०१.००	८१८८१.००
३.	ग्राभेल सडक	मिटर	५९५०.४०	२२१३०.४०
४.	मन्दिर पाटी पौवा	सङ्ख्या	६.००	१०२.००
५.	कज वे	मिटर	१	१९.००
६.	कल्भर्ट	सङ्ख्या	४	२२.००
७.	खानेपानी पाइपलाइन	मिटर	१५०४७	१००१०.००
८.	खानेपानी ट्याङ्की निर्माण	घ.मि.	१४४	७८०७१
९.	पक्की कुलो निर्माण	मिटर	६९९.९०	४९४०.९०
१०.	भवन निर्माण/मर्मत	सङ्ख्या	१०.००	२६३.००
११.	रिटेनिङ वाल	मिटर	५५५.५७	२८२०.५७
१२.	ग्याबियन जाली	घ.मि.	८३८.५०	७०.००
१३.	सार्वजनिक शौचालय निर्माण	सङ्ख्या	२	१९४०३.७०
१४.	पक्की नाला निर्माण	मिटर	२२६१.७०	८०९.००
१५.	घर कायम/ अभिलेखिकरण	सङ्ख्या	५.००	६१.००

२.८ न्यायिक समिति

(क) उजुरी र फछ्यौंट विवरण

क्र.सं.	आर्थिक वर्ष	नया उजुरी दर्ता	लगत सरी आएका	जम्मा मुद्दा	म्याद तामेली	प्रतिउत्तर दर्ता	छलफल	मिलापत्र	फैसला	सम्बन्धीत निकाय	मुलतवी	विचाराधीन
१	२०८२/०८३	२२	३	२५	२२	३	२८	१२	१	६	३	३

२.९ वडागत बजेट विनियोजन तथा खर्च स्थिति (आर्थिक वर्ष २०८२/०८३)

वडागत वजेट विनियोजन तथा खर्च स्थिति (आर्थिक वर्ष २०२/०८३)					
क. सं.	विषयगत शीर्षक	विनियोजन	खर्च रकम रु.	खर्च %	मौज्दात रु
१	वडा नं. १ चालु कार्यक्रम	१०००००	६५०००	६५	३५०००
२	वडा नं. १ पुँजीगत कार्यक्रम	७००००००	६३०५१९४	९०	६९४८०६
वडा नं. १ को कुल जम्मा		७१०००००	६३७०१९४	९०	७२९८०६
३	वडा नं. २ चालु कार्यक्रम	२०५०००	१८८९००	९२	१६१००
४	वडा नं. २ पुँजीगत कार्यक्रम	७२४५०००	६०२७३५९	८३	१२१७६४१
वडा नं. २ को कुल जम्मा		७४५००००	६२१६२५९	८३	१२३३७४१
५	वडा नं. ३ चालु कार्यक्रम	१०००००	५९८४५	६०	४०१५५
६	वडा नं. ३ पुँजीगत कार्यक्रम	२८४००००	२७९३३२९	९८	४६६७१
वडा नं. ३ को कुल जम्मा		२९४००००	२८५३१७४	९७	८६८२६
७	वडा नं. ४ चालु कार्यक्रम	१०००००	८००००	८०	२००००
८	वडा नं. ४ पुँजीगत कार्यक्रम	८३५००००	५१४७४५४	६२	३२०२५४६
वडा नं. ४ को कुल जम्मा		८४५००००	५२२७४५४	६२	३२२२५४६
९	वडा नं. ५ चालु कार्यक्रम	५००००	४९९९०	९९.९८	१०

१०	वडा नं. ५ पुँजीगत कार्यक्रम	८२०००००	६३३८४१३	७७	१८६१५८७
वडा नं. ५ को कुल जम्मा		८२५००००	६३८८४०३	७७	१८६१५९७
११	वडा नं. ६ चालु कार्यक्रम	३९५०००	३८०९६४	९६	१४०३६
१२	वडा नं. ६ पुँजीगत कार्यक्रम	८८०००००	६९९१५४५	७९	१८०८४५५
वडा नं. ६ को कुल जम्मा		९१९५०००	७३७२५०९	८०	१८२२४९१
१३	वडा नं. ७ चालु कार्यक्रम	२०००००	१८४५५०	९२	१५४५०
१४	वडा नं. ७ पुँजीगत कार्यक्रम	५५५००००	४४५४६२०	८०	१०९५३८०
वडा नं. ७ को कुल जम्मा		५७५००००	४६३९१७०	८१	१११०८३०
१५	वडा नं. ८ चालु कार्यक्रम	०	०	०	०
१६	वडा नं. ८ पुँजीगत कार्यक्रम	७१५००००	५६३६२३३	७९	१५१३७६७
वडा नं. ८ को कुल जम्मा		७१५००००	५६३६२३३	७९	१५१३७६७
१७	वडा नं. ९ चालु कार्यक्रम	१०००००	१०००००	१००	०
१८	वडा नं. ९ पुँजीगत कार्यक्रम	४७०००००	४४८२५८८	९५	२१७४१२
वडा नं. ९ को कुल जम्मा		४८०००००	४५८२५८८	९५	२१७४१२
वडा कार्यालयहरूको जम्मा		६१०८५०००	४९२८५९८४	८२	११७९९०१६

परिच्छेद ३

शाखागत प्रगति

नगरपालिकाको संगठनात्मक संरचनाअनुसार नगरपालिकामा रहेका विभिन्न शाखाहरूको आर्थिक वर्ष २०८२।०८३ को शाखागत प्रगतिको अवस्थालाई यस परिच्छेदमा विस्तृत रूपमा प्रस्तुत गरिएको छ । शाखाहरूले कार्यसम्पादन गर्दा सङ्घीय तथा प्रदेश सरकारबाट वित्तीय हस्तान्तरणमार्फत प्राप्त ससर्त, समपूरक तथा विशेष अनुदानका साथै नगरपालिकाको आन्तरिक स्रोत र समानीकरण अनुदानबाट विनियोजित बजेट तथा कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयन तथा नागरिकलाई तोकिएको सेवा प्रवाह गर्ने कार्यहरू गर्ने गर्दछन् । कार्यक्रम कार्यान्वयनका क्रममा प्रचलित ऐन, नियमावली, मापदण्ड तथा स्वीकृत निर्देशिका र कार्यविधिलाई आधारका रूपमा लिइएको छ ।

यस परिच्छेदमा शाखागत रूपमा कार्यक्रम तथा सेवाको पृष्ठभूमि, कार्यक्रम कार्यान्वयनका उद्देश्य, वर्तमान तथ्याङ्कीय अवस्था, कार्यक्रम कार्यान्वयनका आधार, बजेट शीर्षकअनुसारको समष्टिगत प्रगति तथा कार्यक्रमअनुसारको भौतिक र वित्तीय प्रगतिको अवस्था प्रस्तुत गरिएको छ । साथै आर्थिक वर्ष २०८२।०८३ मा कार्यक्रम कार्यान्वयनका क्रममा अपनाइएका असल अभ्यास, देखिएका समस्या तथा चुनौती र तिनको समाधानका लागि अवलम्बन गरिएका तथा आगामी दिनमा अवलम्बन गर्नुपर्ने उपायहरूलाई समेत समेटिएको छ । यसरी शाखागत प्रगतिको समग्र अवस्थाले नगरपालिकाको वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेट कार्यान्वयन, सेवा प्रवाह र विकास गतिविधिको उपलब्धि तथा सुधार गर्नुपर्ने पक्षलाई स्पष्ट रूपमा चित्रण गर्दछ ।

३.१ कार्यालय सञ्चालन तथा व्यवस्थापन

३.१.१ प्रशासन शाखा

पृष्ठभूमि

प्रशासन शाखा नगरपालिकाको समग्र प्रशासनिक व्यवस्थापन, सेवा प्रवाह तथा संस्थागत कार्यसम्पादनलाई प्रभावकारी र व्यवस्थित बनाउन महत्त्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्ने शाखाका रूपमा रहेको छ । यस शाखाले नगरपालिकाको दैनिक प्रशासनिक कार्य सञ्चालन, कर्मचारी व्यवस्थापन, कार्यालय सञ्चालन तथा आन्तरिक समन्वयका कार्यहरूलाई व्यवस्थित गर्दै आएको छ । शाखाबाट कर्मचारी नियुक्ति, पदस्थापन, सरुवा, बिदा, हाजिरी, अभिलेख व्यवस्थापन तथा सेवा सुविधासम्बन्धी प्रशासनिक कार्यहरू सञ्चालन गरिन्छ । साथै नगर कार्यपालिका तथा कार्यालयका निर्णयहरूको अभिलेख, कार्यान्वयन, पत्राचार, दर्ता/चलानी, बैठक व्यवस्थापन तथा आवश्यक प्रशासनिक समन्वयमा शाखाले सहजीकरण गर्ने गर्दछ । नगरपालिकाका विभिन्न शाखा तथा वडा कार्यालयहरूबिच समन्वय कायम गरी सेवा प्रवाहलाई छिटो, सरल, पारदर्शी र प्रभावकारी बनाउन प्रशासन शाखाको महत्त्वपूर्ण भूमिका रहन्छ । प्रचलित कानुन, नियम, कार्यविधि तथा स्वीकृत मापदण्डको अधीनमा रही प्रशासनिक कार्यसम्पादनलाई व्यवस्थित गर्नु शाखाको प्रमुख दायित्व हो । यसका साथै कार्यालयको संस्थागत क्षमता

अभिवृद्धि, अभिलेख संरक्षण तथा सुशासन प्रवर्द्धनमा समेत प्रशासन शाखाको महत्त्वपूर्ण भूमिका रहेको छ।

उद्देश्य

- कर्मचारी प्रशासन सम्बन्धमा आवश्यक कार्य गर्नु
- बैठक व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यसम्पादन गर्नु
- आर्थिक वर्षभरी सम्पादन भएका प्रशासनिक कार्यहरूको ऐना प्रस्तुत गर्नु
- लक्ष्य र प्रगतिको तुलनात्मक विश्लेषण गर्नु
- प्रशासनिक चुनौतीहरू पहिचान गरी समाधानका उपायहरू पहिल्याउनु

कार्यक्षेत्रः-

- कर्मचारी खटनपटन, अभिलेख व्यवस्थापन र रिक्त दरवन्दीहरूको पदपूर्ति एवम् व्यवस्थापन
- बैठक व्यवस्थापन, नगरसभा, नगरकार्यपालिका एवम् विभिन्न बैठकका निर्णयहरूको सुरक्षण
- कर्मचारीको क्षमता विकास, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन
- पत्राचार, सिफारिस, कार्यक्रम सञ्चालन
- कन्सुरल सम्बन्धी कार्य
- विपद व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यहरू

जनशक्ति तथा संगठन व्यवस्थापन (HRM)

क. नगरपालिकाको स्वीकृत दरबन्दीबमोजिम पदपूर्तिको अवस्था

क्र.सं.	श्रेणी/तह	स्वीकृत दरबन्दी	कार्यरत सङ्ख्या	रिक्त पद	कैफियत
१	अधिकृत स्तर	१३ जना	१२ जना	१ जना	
२	सहायक स्तर ४/५/६ (प्रशासन, कृषि तथा पशु सेवा)	३२ जना	२६ जना	६ जना	
३	स्वास्थ्य सेवा ४/५/६	३३ जना	३३ जना	० जना	
४	प्राविधिक सेवा ४/५	१३ जना	११ जना	२ जना	
जम्मा		९१ जना	८२ जना	९ जना	

ख. सेवा करारमा कार्यरत कर्मचारी विवरण

क्र.सं.	**पद**	**श्रेणी/तह**	**सेवा/समूह**	**सङ्ख्या**	**कार्यरत कार्यालय/संस्था**
अ) नगर कार्यपालिकाको कार्यालय र वडा कार्यालयहरू तर्फ					
१	सूचना प्रविधि अधिकृत	सातौं	विविध	१	नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
२	न्यायिक सहजकर्ता	सातौं	कानुन	१	नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
३	एम. आइ. एस. अपरेटर	पाँचौं	विविध	१	नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
४	वित्तीय साक्षरता सहजकर्ता	पाँचौं	प्रशासन	१	नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
५	मनोसामाजिक परामर्शकर्ता	पाँचौं	स्वास्थ्य	१	नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
६	सव इन्जिनियर	पाँचौं	इन्जि.	२	नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

क्र.सं.	पद	श्रेणी/तह	सेवा/समूह	सङ्ख्या	कार्यरत कार्यालय/संस्था
अ) नगर कार्यपालिकाको कार्यालय र वडा कार्यालयहरू तर्फ					
७	कृषि/पशु प्राविधिक OVOT	चौथो	कृषि	२	कृषि र पशु सेवा
८	खा.पा.स.टे.	चौथो	इन्जि.	१	नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
९	नगर प्रमुख स्वकीय सचिव	चौथो	प्रशासन	१	नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
१०	फिल्ड सहायक	चौथो	प्रशासन	१	नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
११	कम्प्युटर अपरेटर	चौथो	विविध	१	नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
१२	अमिन	चौथो	इन्जि.	१	नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
१३	नगर प्रहरी			६	नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
१४	सामाजिक परिचालक	श्रेणिविहीन	प्रशासन	२	नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
१५	हलुका सवारी चालक	श्रेणिविहीन		२	नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
१६	माली	श्रेणिविहीन	प्रशासन	१	नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
१७	कार्यालय सहयोगी	श्रेणिविहीन	प्रशासन	१२	वडा कार्यालयहरू
				३	नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
				१	कृषि तथा पशु सेवा शाखा
				२	भिमाद आयुर्वेद औषधालय
				१	खेलकुद विकास तर्फ
१८	दैनिक ज्यालादारी	श्रेणिविहीन	प्रशासन	३	वडा नं. ४, ८ र १
१९	रिटर्नी स्वयमसेवक	श्रेणिविहीन	प्रशासन	२	वडा कार्यालयहरूमा
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय र वडा कार्यालयको जम्मा				**४९**	

आ. स्वास्थ्य संस्थाहरू तर्फ					
१	मेडिकल अधिकृत	आठौँ	स्वास्थ्य	१	भिमाद प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र
२	रेडियोग्राफर	पाँचौँ	स्वास्थ्य	१	भिमाद प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र
३	अप्थाल्मिक असिष्टेन्ट	पाँचौँ	स्वास्थ्य	१	भिमाद प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र
४	असिष्टेन्ट फर्मासिष्ट	चौथो	स्वास्थ्य	१	भिमाद प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र
५	ल्याव असिष्टेन्ट	चौथो	स्वास्थ्य	२	किहुँ स्वास्थ्य चौकी र रिट्ठाभन्ज्याङ आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र
६	अ.हे.व.	चौथो	स्वास्थ्य	७	४ वटा आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र र ३ वटा सामुदायिक स्वास्थ्य इकाइमा
७	अ.न.मी.	चौथो	स्वास्थ्य	६	४ वटा आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र र ३ वटा सामुदायिक स्वास्थ्य इकाइमा

				२	सुरक्षित मातृत्व कार्यक्रम अन्तर्गत २ वटा स्वास्थ्य संस्थामा
८	कार्यालय सहयोगी	श्रेणिविहीन	प्रशासन	१२	१२ वटा स्वास्थ्य संस्थाहरूमा १/१ जना
स्वास्थ्य संस्थाहरूको जम्मा				३२	
नगरपालिका र मातहतको सेवा करारको कुल जम्मा				८१	

पुनश्च: खानेपानी तथा सरसफाइ टेक्निसियन -१, कृषि शाखा- १ र पशु शाखा- १ ओ. वि. ओ. टी . गरी ३ जना कार्यरत रहेको

कर्मचारी सम्बन्धी मुख्य कार्यहरू:

- **सरुवा/पदस्थापन:** यस वर्ष १ जना अधिकृत, १ जना वरिष्ठ प्रशासन सहायक, ३ जना प्रशासन सहायक, १ अहेव, १ जना पशु सेवाको कार्मचारी गरी जम्मा ७ जना कर्मचारीको अन्य प्रदेश तथा स्थानीय कार्यालयमा बढुवा तथा सरुवा भई जानु भएको र १ जना वरिष्ठ प्रशासन सहायक, १ सव ईन्जिनियर, १ जना पशु प्राविधिक गरी ३ जना कर्मचारीहरूको अन्य पालिकाबाट यस पालिकामा सरुवा भई आउनु भएको र प्रदेश लोक सेवाबाट १ जना वरिष्ठ प्रशासकीय अधिकृत, १ जना सव इन्जिनियर र १ कृषि प्राविधिक कर्मचारीको प्रदेश लोक सेवाबाट सिफारिस भई यस कार्यालयमा हाजिर हुनु भएको ।
- **क्षमता विकास:** कर्मचारीहरूको कार्यक्षमता बढाउन 'स्थानीय तह सञ्चालन तथा वित्तीय अनुशासन' सम्बन्धी दुई दिने तालिम सञ्चालन गरिएको
- **पुरस्कार तथा सजाय:** उत्कृष्ट कार्य गर्ने ३ जना कर्मचारीलाई पुरस्कृत गरिएको ।

भौतिक स्रोत साधन तथा सम्पत्ति व्यवस्थापन

नगरपालिकाको स्वामित्वमा रहेका जिन्सी सामान, सवारी साधन र भवनहरूको अभिलेख तथा मर्मत सम्भार प्रशासन शाखाले नियमित गरेको छ ।

- **जिन्सी निरीक्षण:** वर्षमा एक पटक जिन्सी मालसामानको भौतिक परीक्षण गरी प्रतिवेदन बुझाइएको
- **सवारी साधन व्यवस्थापन:** सवारी साधनहरूको लगबुक (Log Book) अनिवार्य गरी इन्धन खर्चमा पार्दशिता कायम गरेको
- **लिलामी प्रक्रिया:** प्रयोगविहीन र कबाड अवस्थामा रहेका जिन्सी सामानहरूको लिलाम प्रक्रिया सम्पन्न हुन नकसेको

सेवा प्रवाह र कार्यालय सञ्चालन

प्रशासन शाखाले नागरिक बडापत्र बमोजिम सर्वसाधारणलाई छिटो-छरितो सेवा दिन निम्न सुधारहरू गरेको छ:

- **ई-गभर्नेन्स (E-Governance):** कार्यालयमा डिजिटल हाजिरी, रसिद काट्ने अनलाईन प्रणाली, र डिजिटल नागरिक बडापत्र पूर्ण रूपमा लागु गरिएको ।

- **दर्ता चलानी र पत्रव्यवहार:** यस आर्थिक वर्षमा कुल २३६५ वटा पत्र दर्ता र ३२३९वटा पत्र चलानी तथा ११६ वटा सूचना प्रकाश भएको ।
- **उजुरी तथा गुनासो सुनुवाई: हेलो सरकारमा** भिमाद नगरपालिका विपक्षी बनाई दर्ता भएका कुल ११ उजुरीहरूमध्ये ११ वटाको तत्काल फस्र्यौट गरिएको । अख्तियार दुरूपयोग अनुसन्धान आयोगमा ४ र राष्ट्रिय सर्तकता केन्दमा १ वटा उजुरी दर्ता भएका ।

बैठक तथा निर्णय कार्यान्वयन

- **नगर सभाको बैठक**: यस आ.व. मा कुल ४ वटा नगर सभाको बैठक सम्पन्न भएको
- **कार्यपालिका बैठक:** यस वर्ष कुल १६ वटा नगर कार्यपालिकाको बैठक सम्पन्न भएको

प्रमुख उपलब्धिहरू

- सम्पूर्ण वडा कार्यालयहरूमा अनलाईन घटना दर्ता (जन्म, मृत्यु, विवाह आदि) प्रणाली शतप्रतिशत लागु भएको
- कर्मचारीको कार्यसम्पादन सूचक प्रणाली विकास गरी कार्यसम्पादन मूल्याङ्कनलाई पारदर्शी बनाइएको

कार्यक्रम कार्यान्वयनका आधार

- नेपालको संविधान २०७२
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४
- सङ्घीय तथा प्रादेशिक सरकारका प्रचलित ऐन, निमय, मापदण्ड, निर्देशिका तथा कार्यविधिहरू
- भिमाद नगरपालिकाबाट स्वीकृत ऐन, नियम, कार्यविधि, मापदण्ड, निर्देशिकाहरू
- नगरसभा र नगरकार्यपालिकाका निर्णयहरू
- अनुगमन तथा मूल्याङ्कन

समस्या तथा चुनौतीहरू

- सङ्घीय र प्रदेश सरकारबाट समयमा कर्मचारी खटिएर नआउँदा प्राविधिक र प्रशासनिक पदहरू लामो समय रिक्त रहनु
- कर्मचारीहरूको नियमित सरुवा भइरहँदा संस्थागत सम्झना (Institutional Memory) कायम राख्न कठिन हुनु
- प्रविधिको प्रयोगमा सबै तहका कर्मचारीहरू पूर्ण रूपमा अभ्यस्त भइनसक्नु
- पुराना र मर्मत गर्न नसकिने जिन्सी सामानहरूको व्यवस्थापनमा कानुनी जटिलता हुनु

आगामी आर्थिक वर्षको कार्यदिशा

- रिक्त रहेका पदहरूमा प्रदेश लोक सेवा आयोगसँग समन्वय गरी स्थायी पदपूर्तिका लागि पहल गर्ने

- कार्यालयको सम्पूर्ण अभिलेखलाई पूर्ण रूपमा कागजातविहीन बनाउन डिजिटल प्रणाली सुरु गर्ने
- सेवाग्राहीको सन्तुष्टि मापन गर्ने (Citizen Satisfaction Survey) प्रणाली लागु गर्ने
- प्रत्येक महिना उत्कृष्ट कार्य गर्ने कर्मचारीलाई महिनाको उत्कृष्ट कर्मचारी (Employee of the Month) घोषणा गरी मनोबल बढाउने

निष्कर्ष

आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ मा कर्मचारीहरूको अभावका बिच पनि प्रशासन शाखाबाट हुने सेवा प्रवाह निरन्तर भयो । नियमितरूपमा अनुगमन तथा कर्मचारी व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी वनाउन नसकिए तापनि अत्यावश्यक कर्मचारीहरू भर्ना तथा जिम्मेवारी बाँडफाँट गरी सेवा प्रवाह सरल सहज र सुलभ रूपमा पहल गरिएको थियो । राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगबाट विगतका आर्थिक वर्षहरूमा भएको कार्यसम्पादन मूल्याङ्कनमा यस नगरपालिकाले उत्कृष्ट अङ्क हासिल गरेकोमा आगामी वर्षहरूमा पनि स्थानीय तह संस्थागत क्षमता स्वमूल्याङ्कन र राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगबाट प्राप्त अङ्कलाई अझ उत्कृष्ट बनाउने तर्फ अभिलेख व्यवस्थापन तथा सिफारिस, पत्राचार, सूचना प्रविधि लगायतमा विषयगत शाखाहरू, मातहतका कार्यालय तथा संस्थाहरूले अत्यन्त जिम्मेवारीपूर्वक ध्यान दिनु पर्ने देखिन्छ । स्वीकृत दरवन्दी सङ्ख्या भन्दा करार सेवामा कार्यरत कर्मचारीको सङ्ख्या अधिक भएको हुँदा आन्तरिक स्रोतको सर्वेक्षण गरी संगठन संरचना तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण २०८२ अनुसार कार्य विभाजन गर्नुपर्ने आवश्यक देखिन्छ । सबै कर्मचारीहरूले आ-आफ्नो जिम्मेवारीको अपनत्ववोध गरी गुणस्तरीय सेवा प्रवाह गर्न अग्रसर रहेमा भिमाद नगरपालिकाले राखेका लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूपको सुन्दर, समृद्ध भिमाद नगर स्थापित गर्न सकिने देखिन्छ ।

३.१.२ आर्थिक प्रशासन शाखा

पृष्ठभूमि

कुनै पनि कार्यालयहरूको आर्थिक प्रशासन सञ्चालनका लागि आर्थिक प्रशासन शाखा रहेको हुन्छ । कार्यालयको बजेट, आम्दानी तथा खर्चलाई तोकिएको ढाँचामा अभिलेख राखी सम्बन्धीत निकायहरूमा प्रतिवेदन गर्ने, आन्तरिक तथा अन्तिम लेखा परीक्षण गराउने, कार्यालयका लागि आवश्यक वित्तीय सूचना तथा आर्थिक राय उपलब्ध गराउने आर्थिक प्रशासन शाखाका प्रमुख कार्यहरू हुन् । यो प्रतिवेदनमा भिमाद नगरपालिकाको आर्थिक प्रशासन शाखाले आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ मा गरेका सम्पूर्ण गतिविधिहरूलाई संक्षेपीकरण गरी निम्नानुसार प्रस्तुत गरिएको छः

उद्देश्य

- नगरपालिकाको वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमामा आवश्यक सहयोग गर्नु
- वार्षिक बजेटमा उल्लेख भएबमोजिमका आम्दानीका श्रोतहरूबाट आम्दानी प्राप्त गरी अभिलेख राख्नु
- कार्यालयका नाममा खोलिएका बैङ्क खाताहरूको सञ्चालन गर्नु

- भुक्तानीका लागि प्राप्त विल भरपाईहरू रुजु गरी नियमानुसार भुक्तानी गर्नु
- धरौटिको अभिलेख तथा लेखाङ्कन गर्नु
- कार्यालयका लागि आवश्यक वित्तीय सूचनाहरू उपलब्ध गराउनु
- आन्तरिक तथा अन्तिम लेखा परीक्षण गराउनु
- लेखापरीक्षणबाट देखिएका बेरुजु नियमित गराउनु/असुल उपर गराई फछ्र्यौट गर्नु
- कार्यालयले जिम्मेवारी दिएका अन्य कार्यहरू सम्पादन गर्नु
- अन्य आवश्यक कार्यहरू गर्नु

सेवा प्रवाहका आधारहरू

- नेपालको संविधान, २०७२
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४
- आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६
- आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७
- सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४
- अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४
- गण्डकी प्रदेश सरकारबाट जारी भएका आर्थिक कार्यविधि ऐन तथा नियमावली
- अर्थ मन्त्रालयको कार्यसञ्चालन निर्देशिका, २०७५
- भिमाद नगरपालिकाको खर्चको मापदण्ड, २०७६
- भिमाद नगरपालिकाको उपभोक्ता समितिहरूको गठन, परिचालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५
- विषयगत मन्त्रालयहरूको कार्यक्रम कार्यान्वयन/सञ्चालन पुस्तिका
- अन्य सम्बन्धीत क्षेत्रका ऐन, कानुन, नियम, निर्देशिका एवम् कार्यविधिहरू

कुल आय र व्ययको विवरण (रु. हजारमा)

स्रोतको तह	बजेट	प्राप्ती/निकासा	खर्च	बजेट अनुसार खर्च %	बाँकी (निकासा-खर्च)
नेपाल सरकार समानीकरण	११०९००	१०१४१८	८२९८९	७५	१८४२९
नेपाल सरकार शशर्त चालु	२८५७६०	२६५५१९	२६५५१९	९३	
नेपाल सरकार शशर्त पुँजीगत	१४०००	७१४४	७१४४	५१	
नेपाल सरकार विशेष पुँजीगत	१२७००	१२०५०	१२०५०	९५	
नेपाल सरकार समपुरक पुँजीगत	१०२००	०	०	०	
गण्डकी प्रदेश समानीकरण	१४३९६	१४३९६	४०९३	२८	१०३०३
गण्डकी प्रदेश ससर्त अनुदान पुँजीगत	२००	२००	२००	१००	
गण्डकी प्रदेश विशेष अनुदान पुँजीगत	४०००	२६६३	२६६३	६७	
गण्डकी प्रदेश समपुरक अनुदान पुँजीगत	६०००	३७४४	३७४४	६३	
राजस्व बाँडफाँट - प्रदेश सरकार	१५५३५	१३९०२	१०२७१	६६	३६३१
राजस्व बाँडफाँट – स्थानीय	१००००	६३५४	५२९	५	५८२५
राजस्व बाँडफाँट - सङ्घीय सरकार	९२८५९	९२६९८	७९६३८	८६	१३०६०
आन्तरिक श्रोत	२००००	१५७१५	५४२७०	८६	१३१९
गत वर्षको नगद मौज्दात	४२४७१	३९८७४			
जम्मा	६३९०२१	५५५४३७	५२३११०		५२५६७

चालु र पुँजीगत खर्च (आ.व. २०८२/०८३)

चालु खर्च	४४,०६,६३,३७०	३९,७९,४२,१९८	९०
पुँजीगत खर्च	१९,८३,५७,०००	१२,५१,६७,७७५	६३
जम्मा	६३,९०,२०,३७०	५२,३१,०९,९७३	८२

दहत्तर बहत्तर र विज्ञापनकर सङ्कलन

- कुल सङ्कलन :- ५३,२१,९६४।–(यसमा मनोरञ्जन कर १२,०००, विज्ञापन कर ८०,००० र दहत्तर वहत्तरको बिक्री रकम ५२,२९,९६४)
- सङ्घमा पठाइएको (मुअकर र अग्रीम आयकर):- ६,९२,५५३।-
- प्रदेशमा पठाइएको ४० प्रतिशतः- १८,५१,७६४।-
- पालिकाको सञ्चितकोषमा ६० प्रतिशतः- २७,७७,६४६।-

नगरपालिकाको ३ वर्षको बजेट र खर्चको विवरण

आ.व.	बजेट	निकासा	कुल खर्च	खर्च %	चालु खर्च %	पुँजीगत खर्च %
८०.८१	६४,४०,३०,८७०	५६,४६,८३,५५४	५३,३८,८३,५००	८३	८३.०४	८२.५९
८१.८२	६२,८१,६२,८५३	५७,११,२४,८०५	५३,१२,५०,५४०	८४	८७	७९
८२.८३	६३,९०,२०,३७०	५९,५९,१५,८६	५२,३१,०९,९७३	८२	९०	६३

आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को क्षेत्रगत खर्च विवरण

क्र.सं.	क्षेत्र	बिनियोजन	खर्च	खर्च (%)
१	आर्थिक विकास	३,५६,४०,०००	१,७१,०५,८२५	४८
२	सामाजिक विकास	३५,९५,८२,८७०	३२,१३,६७,५५६	८९
३	पूर्वाधार विकास	१३,३७,५७,५००	८,५९,६८,२८२	६४
४	सुशासन तथा अन्तरसम्बन्धीत क्षेत्र	८४,८५,०००	६४,८३,३२१	७६
५	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	१०,१५,५५,०००	९,२१,८४,९८९	९१
कुल जम्मा		६३,९०,२०,३७०	५२,३१,०९,९७३	८२

बेरुजुमा नगरपालिकाको अवस्था

२०८०/८१ सम्मको बेरुजु	२०८१/८२ बेरुजु			०८१/८२ को जम्मा बेरुजु	२०८१/८२ मा फछ्र्यौट		कुल बाँकी बेरुजु
	असुल उपर गर्नुपर्ने	अनियमित भएको	प्रमाण कागजात पेश नभएको		लेखा परीक्षणको क्रममा	लेखा परीक्षण पछि	
४,७६,७४,९५१	०	४७,०५,७०१	०	४७,०५,७०१	१,९२,५२,६३४	४७,०५,७०१	२,८४,२२,३१७

असल अभ्यासहरू

- भिमाद नगरपालिकाले विगत ५ वर्ष देखि स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनले तोकेको समय अर्थात असार १० गते नै सबै कार्यक्रमहरू sutra प्रणालीमा Entry गरी बजेट प्रस्तावना गरिने अभ्यास अबलम्बन गरिएको छ, जुन अन्य स्थानीय तहमा प्राय देखिदैन
- बजेट निर्माण प्रणाली यथार्थपरक गरिएको छ । स्रोत अनुमानको कमजोरीले भुक्तानी दिन नसकिने गरी घाटा बजेटको समस्या रहेको छैन
- बेरुजु नियन्त्रित अवस्थामा नै रहेको छ
- समयमै तोकिएका तालुक निकायहरूमा आवश्यक प्रतिवेदन गर्ने गरिएको छ
- कार्यालयबाट हुने भुक्तानी आर्थिक कार्यविधि कानुन बमोजिम असार समान्तको ७ दिन अगावै सम्पन्न गर्ने गरिएको छ
- सबै व्यक्तिगत र संस्थागत भुक्तानीमा कट्टी करको विद्युतीय कर प्रविष्टि (ETDS) गर्ने गरिएको छ
- कार्यालयको अभिलेख र बैङ्कको हिसाब समयमै भिडान गरी सङ्घ तथा प्रदेश सरकारमा फिर्ता गर्नुपर्ने रकम समयमै फिर्ता गरिएको छ

कार्यसञ्चालनमा देखिएका समस्या तथा सुझावहरू

समस्या	**सुझावहरू**
बजेट इन्ट्रिका लागि समयमै कार्यक्रम प्राप्त नहुँदा असार १० गते हतारमा बजेट प्रस्तुत गर्नुपर्ने अवस्था छ ।	वडा तथा नगरका योजना/कार्यक्रमहरू समयमै तयार गर्नुपर्ने ।
योजनाका सङ्ख्या स-साना र धेरै हुँदा कार्यबोझ बढी भएको ।	प्रतिफल युक्त क्षेत्रमा ठुला आकारका योजना छुट्टयाई योजना सङ्ख्या कम गर्दै योजनाको प्रभावकारीता बृद्धि गर्नुपर्ने ।
योजना सञ्चालनका तालिका अनुसार सञ्चालन भई भुक्तानिका लागि फाइल पेश नहुने अवस्था ।	योजना तालिका अनुसार न.पा., वडा कार्यालय र उपभोक्ता समितिले कार्य सम्पन्न गरी समयमा नै भुक्तानीका लागि पेश गर्नुपर्ने ।

उपभोक्ता समितिले भर्नुपर्ने अनुसूची, फर्म फर्मेट तथा गर्नुपर्ने निर्णयहरू सिलसिलेवार तथा पूर्ण नरहने गरेको ।	उपभोक्ता समितिको क्षमता अभिबृद्धि तालिम निरन्तर र समयमा नै गर्नुपर्ने ।
उपभोक्ता समितिले गर्नुपर्ने लागत सहभागिताको अंश तोकिएको अनुपातमा वास्तविक रूपमा हुनुपर्ने ।	प्राविधिक लागत अनुमानमा नै स्पस्ट गरी उपभोक्ता समितिको लागत सहभागिताको अंश स्पस्ट किटान गर्नु पर्ने ।
योजना सम्पन्न हुने मिति र भुक्तानी मितिको GAP धेरै हुने गरेको ।	प्रभावकारी अनुशिक्षण तथा अनुगमन मार्फत समयमै भुक्तानीको लागि उपभोक्ता समिति सम्बन्धीत शाखामा आउने व्यवस्था गर्नुपर्ने ।

निष्कर्ष

आर्थिक प्रशासन सार्वजनिक प्रशासनको एक महत्त्वपूर्ण क्षेत्र हो । नगरपालिकाको बजेट निर्माण देखि आम नागरिकलाई दिनुपर्ने सेवाका लागि गर्नुपर्ने व्यवस्थापकीय कार्यको खर्च व्यवस्थापन गर्ने, विकास निर्माणका कार्यमा भएका खर्चको भुक्तानी गर्ने, कार्यालयको विनियोजन, राजश्व तथा धरौटी तर्फको अभिलेख राखी तोकिएको निकायमा प्रतिवेदन गर्ने तथा लेखापरीक्षण गराउने यो शाखाको प्रमुख कार्य रहेको हुन्छ । समग्रमा आर्थिक प्रशासनमा नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता एवम् पारदर्शिता ल्याई वित्तीय सुशासन ल्याउन यो शाखाको प्रमुख भूमिका रहेको हुँदा त्यसका लागि योजना निर्माण गर्ने जनप्रतिनिधि, नीतिगत निर्णय गर्ने भिमाद नगरकार्यपालिकाको टिम देखि हरेक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवार कर्मचारीहरू, उपभोक्ता समितिहरू जिम्मेवार भई सँगसँगै अघि बढ्नुपर्ने अवस्था रहेको छ ।

३.१.३ भण्डार शाखा

पृष्ठभूमि

सरकारी निकायको स्वामित्वमा रहेका सम्पत्ति नै सार्वजनिक सम्पत्ति हुन् । यसलाई सामान्य भाषामा भन्दा सरकारी धनमाल भन्ने बुझिन्छ । व्यवहारिक रूपमा भौतिक वस्तुलाई मात्र जिन्सी भनिए तापनि नेपालको प्रचलित कानुनले चल, अचल, मूर्त-अमूर्त तथा मौद्रिक गैरमौद्रिक, सजीव तथा निर्जीव प्रकृतिका सामग्री भनि परिभाषित गरेको पाइन्छ ।

नेपालको संविधानले दिगो शान्ति, सुशासन, विकास र समृद्धिको आकाङ्क्षा पूरा गर्नका लागि सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्थालाई स्वीकार गरी सोही बमोजिम भिमाद नगरपालिका पनि एक स्थानीय तह / सरकारको रूपमा मिति २०७३/११/२७ मा स्थापित भएको सँगठन हो । एउटा सँगठनका लागि आवश्यक पर्ने श्रोत मध्ये भौतिक श्रोत पनि महत्त्वपूर्ण रहेकाले सोको व्यवस्थापनका लागि जिन्सी शाखा स्थापना भएको देखिन्छ । जसले जिन्सी सामग्रीहरूको योजना र अनुमान गर्नु, खरिद व्यवस्था, प्राप्ति, गुणस्तर नियन्त्रण, भण्डारण, लिलाम/बिक्री/मिन्हा सम्मको कार्य गर्ने गर्छ । त्यसै अनुरूप यस शाखाले जिन्सी मालसामानहरूको योजना तथा अनुमान गर्ने देखि खरिद

अन्तर्गत आम्दानी, खर्च बाँकी जनाउने तथा त्यसको अभिलेख प्रतिवेदन सम्मको सम्पूर्ण कार्य गर्दै आइरहेको छ । यसै पृष्ठभूमिका आधारमा भिमाद नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ मा जिन्सी शाखाबाट गरिएका कार्य/प्रयास, अभिलेखीकरण, समस्या, शाखाले चाल्नुपर्ने कदमहरूलाई यो प्रतिवेदनमा समेटने प्रयास गरिएको छ ।

वार्षिक कार्यक्रमको उद्देश्य

विशेषत: यस प्रतिवेदनको मुख्य उद्देश्य कार्यालयमा रहेका मौजुदा सार्वजनिक सम्पत्तिको अवस्था र सोबाट सेवा प्रवाहमा पारेको सकारात्मक तथा नकारात्मक प्रभावबारे जानकारी गराउनु हो । यसका अलावा :

- आ.व. २०८२/०८३ मा व्यवस्थापन गरिएका जिन्सी सम्पी तथा गत वर्षका मौज्दात सामानको तथ्याङ्क उपलब्ध गराउनु
- कार्यालयको कार्य वातावरण तथा सेवा प्रवाहको अवस्थाको विषयमा विश्लेषण गर्नु
- आगामी आर्थिक वर्षका लागि योजना तयार गर्न आधार प्रदान गर्नु

विद्यमान अवस्था

भिमाद नगरपालिका स्थापना हुनु अगावैका साविकका ५ वटा स्थानीय निकायमा रहेका मौजुदा सामान समेतको आम्दानी बाँधी सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेखीकरण गर्ने प्रयास गरिएको छ । तथापी सङ्गठनको स्वरूपमा भएको विस्तार, स्थानीय तथा राष्ट्रिय कार्यक्रमहरूको विस्तार र विपद तथा महामारी न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन गर्नुपर्ने भएकोले भौतिक श्रोत साधनको आवश्यकता र त्यसको आपूर्ति बढी रहेको पाइन्छ । आ.व.०७८/७९ देखि आ.व. २०८२/०८३ सम्म जिन्सी शाखामा दाखिला भएका सामानको खर्चको विवरण तपसिल अनुसार रहेको छ ।

तपसिल

तालिकाः आ.व.०७८/७९-०८२/८३ सम्म भएको खर्च विवरण

क्र. सं.	आर्थिक वर्ष	खर्च भएर जाने सामानमा रकम (रु.)	खर्च भएर नजाने सामानमा खर्च रकम (रु.)	जम्मा खर्च रकम (रु.)
१.	०७८/७९	८५,३६,९९१.०१	४४,८१,८४७.०१	१,३०,१८,८३८.०२
२.	०७९/८०	१,१८,३२,४०६.८७	१,०१,४२,४२७.२२	२,१९,७४,८३४.०९
३.	०८०/८१	७०,९५,७९५.००	१,१४,९२,४७२.२१	१,८५,८८,२६७.२१
४.	०८१/०८२	१,४२,३६,०५१.८५	७८,११,०२५.००	२,२०,४७,०७६.८५
५.	०८२/०८३	१,९१,७१,६८८।४८	९३,९०,९२९।९४	२,८५,६२,६१८।४२
	जम्मा	६,०८,७२,९३३.२१	४,३३,१८,७०१.३८	१०,४१,९१,६३४।६

माथिको तालिका अध्ययन गर्दा सामान्यत: भौतिक सम्पत्ति खरिद विगतका वर्षहरूको तुलनामा मितव्ययी अवस्थामै देखिन्छ। जसले सार्वजनिक खर्चको सदुपयोग गर्दै अनावश्यक खर्च नियन्त्रण गरी आर्थिक पारदर्शिता अभिवृद्धिमा सहयोग पुर्‍याउने देखिन्छ।

नगरपालिकामा हालसम्म रहेका भौतिक सामग्रीहरूको मौजुदा विवरण:

क्र.स	सम्पतिको विवरण	एकाई	मौज्दात बाँकी परिमाण
१	611211600001-मोटर साइकल	पिस/थान	२४
२	611211600002-स्कुटर	पिस/थान	१०
३	611211700001-कार	पिस/थान	१
४	611211700003-पिकअप भ्यान	पिस/थान	१
५	611211700004-अन्य कार जिप	पिस/थान	३
६	611211900001-साइकल	पिस/थान	१
७	611221100001-डेस्कटप कम्प्युटर	पिस/थान	८६
८	611221100002-मोनिटर	पिस/थान	१
९	611221100004-सिपियु	पिस/थान	४
१०	611221200001-ल्यापटप	पिस/थान	४६
११	611221200003-ट्यावलेट	पिस/थान	१३
१२	611221400002-L2 Gigabit Switch	पिस/थान	१
१३	611221400003-राउटर	पिस/थान	७
१४	611221400009-पोर्ट स्वीच	पिस/थान	२
१५	611221400010-Networking Switch	पिस/थान	२
१६	611221400012-Switch, Router Rack	पिस/थान	५
१७	611221400014-Router	पिस/थान	२
१८	611221400017-VPN Router	सेट	१
१९	611221600001-टेलिभिजन	पिस/थान	८
२०	611221600005-डिजिटल क्यामेरा(Digital Camera)	पिस/थान	२
२१	611221600007-साउन्ड सिष्टम	पिस/थान	७
२२	611221600009-मोबाइल	पिस/थान	१८
२३	611221600012-सिसिटिभी क्यामरा	पिस/थान	१०४
२४	611221600014-जिपिएस मेशिन	पिस/थान	१
२५	611221600020-माइक	पिस/थान	२
२६	611221600031-अन्य सञ्चार उपकरण	पिस/थान	१
२७	611221600034-अन्य सूचना कम्प्युटर तथा दुरसञ्चार सामान	पिस/थान	८
२८	611221600053-कन्फरेन्स स्पीकर(Conference Speaker)	पिस/थान	३
२९	611221800001-प्रिन्टर	पिस/थान	११४
३०	611221800008-Iris Scanner Device	पिस/थान	४
३१	611221800012-हाई स्पीड डिजिटल मोनोक्रोम श्यामश्वेत प्रिन्टर मेशीन	पिस/थान	१
३२	611221800014-Finger print scanner device	पिस/थान	१५
३३	611221900001-प्रोजक्टर	पिस/थान	१०
३४	611221900002-प्रोजक्टर स्क्रीन	पिस/थान	१

३५	611221900006-Smart Card Bio Login Device	पिस/थान	१०
३६	611221900009-डिजिटल डिस्प्ले बोर्ड	पिस/थान	३
३७	611221900019-Extremal Hard Drive	पिस/थान	४
३८	611221900022-HDD(Internal Hard Drive)	पिस/थान	४
३९	611221900037-हार्ड ड्राईभ	पिस/थान	४
४०	611221900041-Network Video Recorder(NVR)	पिस/थान	४
४१	611222100004-जेनेरेटर	पिस/थान	२
४२	611222100005-एयर कन्डीसनर	पिस/थान	१३
४३	611222100007-फ्रिज	पिस/थान	१४
४४	611222100008-भ्याकुम क्लिनर	पिस/थान	६
४५	611222100010-ब्याट्री(Battery BDC)	पिस/थान	१०८
४६	611222100013-सोलार प्यानल	पिस/थान	१३
४७	611222100015-वाल पंखा	पिस/थान	२
४८	611222100021-स्टेबिलाईजेर	पिस/थान	८
४९	611222100023-ड्रिल मेशिन	पिस/थान	१
५०	611222100035-मिक्स्चर	पिस/थान	१
५१	611222100037-इन्भर्टर	पिस/थान	१९
५२	611222100040-सोलार कन्ट्रोलर	पिस/थान	१
५३	611222100041-गिजर	पिस/थान	२
५४	611222100049-डिजिटल तराजु	पिस/थान	२
५५	611222100051-विद्युतीय उपकरण	पिस/थान	२
५६	611222100052-प्यानल बोर्ड	पिस/थान	१
५७	611222100070-बिजुलीको पोल	पिस/थान	५
५८	611222100073-मोटर (पानी तान्ने)	पिस/थान	१
५९	611222100109-Mounting Structure	सेट	१
६०	611222300003-Oxygen Cylinder	पिस/थान	३
६१	611222300005-Weight Machine	पिस/थान	१०
६२	611222300008-थर्मल गन	पिस/थान	९
६३	611222300012-X-ray Machine	पिस/थान	२
६४	611222300013-Patient Bed	पिस/थान	१७
६५	611222300014-ECG Machine	पिस/थान	१
६६	611222300015-Trolley(Medicine,dressing,others)	पिस/थान	६
६७	611222300018-Wheelchair	पिस/थान	२
६८	611222300023-Suction Machine	पिस/थान	२
६९	611222300037-Iv Stand/ आ भि स्टान्ड	पिस/थान	५
७०	611222300052-लिड स्प्रोन	पिस/थान	१
७१	611222300053-X-ray Caste	पिस/थान	१
७२	611222300067-Otoscope	पिस/थान	६
७३	611222300072-Delivary Bed	पिस/थान	१
७४	611222300074-Fetal Doppler	पिस/थान	४
७५	611222300075-Examination Bed	पिस/थान	१

७६	611222300084-Bed Side Screen	पिस/थान	६
७७	611222300085-Bed Side Locker	पिस/थान	५
७८	611222300086-Baby Warmer	पिस/थान	३
७९	611222300090-सिरोधारा टेबुल	पिस/थान	१
८०	611222300092-सिरोधारा पट	पिस/थान	१
८१	611222300103-भ्याक्सिन स्टोरेज रेफरीजेरेटर(vaccine storage refrigerator)	पिस/थान	२
८२	611222300111-Electronic Plaster cutter	पिस/थान	१
८३	611222300113-Suture set	पिस/थान	१०
८४	611222300156-Lead Glass	पिस/थान	१
८५	611222300167-Perineal veginal cervical repair	पिस/थान	५
८६	611222300176-फुट स्टेप (Footstep)	पिस/थान	७
८७	611222300181-पोसमाटम सेट(Postmartam Set)	पिस/थान	२
८८	611222300216-डेलिभरी सेट(Delivery Set)	पिस/थान	१
	611222300357-Autoclave Machine	पिस/थान	७
९०	611222300402-Hematology Analyzer (CBC) Machine	पिस/थान	१
९१	611222300406-Hoof Cutter	पिस/थान	२
९२	611222300677-ILR Refrigerator	पिस/थान	१
९३	611222300749-USG Machine	सेट	१
९४	611222500003-Water Bath	पिस/थान	१
९५	611222500008-Centrifuge Machine	पिस/थान	२
९६	611222500017-Incubator	पिस/थान	१
९७	611222500018-Autoclave Machine	पिस/थान	१३
९८	611222500037-ग्रेन्डर मेशिन	पिस/थान	१
९९	611222500045-अन्य प्रयोगशाला उपकरण	पिस/थान	१
१००	611222500066-हट एयर ओभन	पिस/थान	३
१०१	611222500071-लिक्विड नाइट्रोजन कन्टेनर	पिस/थान	१
१०२	611222500084-Colorimeter	पिस/थान	२
१०३	611222500098-pH meter/पिएच मिटर	पिस/थान	१
१०४	611222500142-बरडिजो क्यासट्रेटर	पिस/थान	३
१०५	611222500228-Sieve shaker	पिस/थान	१
१०६	611222500236-Digital Vernier Caliper	पिस/थान	१०
१०७	611222500244-Field Density Apparatus	पिस/थान	१
१०८	611222500304-Blood Roller Micture	पिस/थान	१
१०९	611222500336-Compressive Strength Testing Machine	पिस/थान	१
११०	611222500356-Rodometer	पिस/थान	९
१११	611222500408-Infrared Laser Thermometer Range	पिस/थान	२
११२	611222500656-Weighting balance (electronic digital)	पिस/थान	१
११३	611222500665-Digital Cocreate Test Hammer	सेट	२
११४	611222500945-माइक्रोस्कोप	पिस/थान	७
११५	611222600006-सिलाई मेशिन	पिस/थान	३

११६	611222700014-टोटल स्टेशन	पिस/थान	१
११७	611222700026-लेभल मेशिन	पिस/थान	१
११८	611222700027-लेभलिङ स्टाफ	पिस/थान	७
११९	611222700029-प्रिजम रड सेट	पिस/थान	२
१२०	611222700032-अल्टीमिटर	पिस/थान	८
१२१	611222700076-ठेला गाडा (wheelbarrow)	पिस/थान	२
१२२	611222700078-Abney level	पिस/थान	१
१२३	611222700105-Laser Rangefinder	पिस/थान	५
१२४	611222700125-कोर कटर मेशिन (Core Cutter Machine)	पिस/थान	१
१२५	611222700140-Pneumatic Impact Wrench	पिस/थान	१
१२६	611222700169-सकेट सेट (Socket Set)	सेट	१
१२७	611223100001-घास काट्ने मेशीन	पिस/थान	१
१२८	611223100004-स्प्रे पम्प	पिस/थान	१
१२९	611223100041-Burdizzo castetar	पिस/थान	१०
१३०	611223100042-Milk analyzer machine	पिस/थान	१
१३१	611223100064-मिल्क चिलिङ भ्याट (Milk Chilling Vat)	पिस/थान	१
१३२	611223100093-Silage Making Machine	सेट	१
१३३	611223100094-मिल्क क्यान (Milk Can)	पिस/थान	१०
१३४	611223100273-चाफ कटर (मोटर भएको)	सङ्ख्या	१
१३५	611223300002-Fire Extruesher	पिस/थान	३०
१३६	611223500001-टेवुल	पिस/थान	१९८
१३७	611223500002-कुर्चि	पिस/थान	५००
१३८	611223500003-दराज	पिस/थान	३०
१३९	611223500006-सोफासेट	पिस/थान	९६
१४०	611223500009-स्टिल दराज	पिस/थान	२२५
१४१	611223500013-टि टेवल	पिस/थान	६२
१४२	611223500014-कम्प्युटर टेबल	पिस/थान	६
१४३	611223500015-बेन्च	पिस/थान	५१
१४४	611223500018-खाट पलङ लोबेड	पिस/थान	७६
१४५	611223500019-र्‍याक	पिस/थान	११
१४६	611223500021-इस्टुल	पिस/थान	१२
१४७	611223500026-काठको दराज	पिस/थान	२२
१४८	611223500028-स्टील दराज	पिस/थान	२
१४९	611223500037-बाकस	पिस/थान	११
१५०	611223500038-डाइनिङ टेवुल	पिस/थान	४
१५१	611223500041-किचेन रयाक (Kitchen Rack)	पिस/थान	३
१५२	611223500042-मिटिङ टेवुल	पिस/थान	१
१५३	611223500050-थ्रि सिटर (Three Seater)	पिस/थान	१६
१५४	611223500053-साईड टेबल	पिस/थान	१
१५५	611223500055-बुक केश (Book Case)	पिस/थान	२
१५६	611223500056-भिजिटर चेयर (Visitor Chair)	पिस/थान	३०

१५७	611223500062-सर्वाङ्गस्वेदन बक्स सेट	पिस/थान	१
१५८	611223500064-एजुकेटिभ चियर (Executive Chair)	पिस/थान	१६
१५९	611223500081-अफिस टेबल (Office Table)	पिस/थान	३३
१६०	611223500086-Steel Rack	पिस/थान	५
१६१	611223500099-म्याट्रेस	पिस/थान	१
१६२	611223500106-स्टान्ड	पिस/थान	११
१६३	611223500120-कपडा बैङ्क ड्रप बक्स	सङ्ख्या	१
१६४	611223900004-पानी फील्टर	पिस/थान	१६
१६५	611223900009-पन्चिङ्ग मेसिन	पिस/थान	१
१६६	611223900010-चेक राइटर	पिस/थान	२
१६७	611223900013-स्टेज तथा पोडीयम	पिस/थान	८
१६८	611223900015-हाजिर मेशिन	पिस/थान	१९
१६९	611223900026-भऱ्याङ	पिस/थान	२
१७०	611223900031-सूचना पाटी	पिस/थान	१
१७१	611223900035-ग्यास सिलिण्डर	पिस/थान	२२
१७२	611223900042-ग्यास चुल्हो	पिस/थान	२
१७३	611223900046-तामोको गाग्री	पिस/थान	१
१७४	611223900053-हिल टंयाकी	पिस/थान	४
१७५	611223900073-फ्लेक्स बोर्ड	पिस/थान	१
१७६	611223900442-Vehicle Wash Motor	सङ्ख्या	१
१७७	611223902132-स्रेडर मेशिन	पिस/थान	१
१७८	611325300004-IEE Report	पिस/थान	१
१७९	611325300015-प्रतिवेदन (Report)	पिस/थान	२

आ.व. २०८२/०८३ मा भिमाद नगरपालिकाद्वारा खानेपानी पाइप वितरण विवरण

क्र. सं.	योजना/ व्यक्तिको नाम	वडा नं.	पाइप विवरण	ईकाइ	परिमाण
१	अँधेरीखोला खानेपानी योजना	भिमाद ७	२० एम.एम.	मिटर	३००
२	मित्रलाल भण्डारी (खानेपानी व्यवस्थापन)	भिमाद ७	२० एम.एम.	मिटर	३००
३	रत्न बहादुर वि.क. सहित (खानेपानी तथा सिँचाइ व्यवस्थापन)	भिमाद ५	२० एम.एम.	मिटर	२५०
४	मोहोरिया टोलका किसानका लागि खानेपानी पाइप	भिमाद ९	२० एम.एम.	मिटर	५००
५	राम प्रसाद सुवेदी (सिँचाइ पाइप व्यवस्थापन)	भिमाद २	४० एम.एम.	मिटर	६०
६	होम बहादुर थापा (सिँचाइ पाइप व्यवस्थापन)	भिमाद २	१६० एम.एम.	मिटर	९

आ.व. २०८१/०८२ भिमाद नगरपालिकाद्वारा खरिद गरिएको (लागत सहभागिताको) ग्याविन जाली वितरण विवरण

क्र. सं.	योजनाको नाम	वडा नं.	मिति	बुझिलिने	सम्पर्क नं.	ईकाइ	सङ्ख्या		कैफियत
							2*1*1	1.5*1*1	
जम्मा खरिद सङ्ख्या							**228**	**54**	

१	खहरे खेत संरक्षण योजना	3	2081/12/29	नरहरी पोखेल	9846260918	वटा	10		
२	शियाखानी राटडाँडा डिपटुवेल संरक्षण कार्य	7	2081/12/28	नारायण पौडेल	9856044167	वटा	5		
३	साठीमुरे बाँध तथा कुलो जाली मर्मत	7	2081/12/29	दिल बहादुर राना	9827457708	वटा	22	2	
४	श्याम कुमारी रानाको घर संरक्षण योजना	2	2082/01/2	श्याम कुमारी राना	9806527797	वटा	10		
५	छत्तिसको खेत संरक्षण योजना	7	2082/01/10	राम चन्द्र सुवेदी	9707152209	वटा	4		
६	बाह्र मुरे खेत सिंचाइ बांध योजना	5	2082/01/31	परशुराम गैह्रे	9768893791	वटा	2		
७	भाङ्गवारी तटबन्धन योजना (मैदीखोला)	2	2082/02/04	खुमान्सी थापा	9806647695	वटा	5		
८	ऋषिङ्गपाटन मोटरमार्ग वोन्टयाङ्ग खोला किनार संरक्षण	5	2082/02/9	देवीराज अधिकारी	9856060230	वटा	38		
९	ढुङ्गेकोल कुलो मर्मत योजना	4	2082/02/26	कमल चन्द्र श्रेष्ठ	9846090834	वटा	11		
१०	चिसापानी खेत तटबन्धन योजना	4	2082/02/19	शेर कुमार श्रेष्ठ	9816617249	वटा	50		
११	सिविल भिमाद नेवार समाज भवन संरक्षण योजना	6	2082/03/25	प्रकाश श्रेष्ठ	9846464590	वटा	5		
१२	पोविमाया थापाको मालेबगर-साठी खेत संरक्षण	5	2082/03/26	पोविमाया थापा	9827180200	वटा	2		
१३	रिट्ठाभञ्याङ्ग शेरावेशी मोटरमार्ग भाँटडाडा बेलबारी योजना	9	2082/08/15	बुद्धि बहादुर क्षेत्री	9805876549	वटा	10		
१४	जिदि खोलास्थित भविलाल कुमालको खेत संरक्षण	6	2082/12/24	भविलाल कुमाल	9828634387	वटा	2		

१५	जिदिखोलास्थित विर्ता खेत बाँध संरक्षण	6	2083/04/13	जय प्रकाश खनाल	9846198630	वटा	3		
जम्मा							**179**	2	
बाँकी							**49**	**52**	

कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्दा अपानाइएका प्रक्रियाहरू

- सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र अन्तर्गत भिमाद नगरपालिका सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०८० बमोजिम सार्वजनिक सम्पत्तिको प्राप्ति, संरक्षण, उपयोग र व्यवस्थापन गर्ने प्रयास गरिएको
- म.ले.प. फाराम तथा अन्य मौजुदा कानुनहरू (आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६, आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ आदि)
- भिमाद नगरपालिका आर्थिक कार्यविधी तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०८२
- भिमाद नगरपाभिकाको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली निर्देशिका, २०७९
- वार्षिक बजेटलाई मध्यनजर गर्दै आवश्यकता र मागको अवस्था विश्लेषण गरी आपूर्तिको व्यवस्थापन गरिएको

असल अभ्यास तथा नवप्रवर्तनात्मक कार्यक्रमहरू

- कार्यालयमा रहेका जिन्सी मालसामानको PAMS-V2 (Public Asset Management System-version 2) मा लगत राखिएको
- कागजी प्रणालीको सट्टा कम्प्युटर सफ्टवेयर अर्थात डिजिटल इन्भेन्टरी प्रणाली प्रयोग भएको
- चारपाङ्ग्रे, दुइपाङ्ग्रे सवारी साधन, ल्यापटप, मोबाइल, ट्याबलेट जस्ता साधनको सहायक खाता बनाइएको
- सामग्रीहरूको सहज पहिचानका लागि स्पष्ट संकेत नम्बर राखिएको
- सार्वजनिक सम्पत्तिको उचित व्यवस्थापनका लागि संरक्षण, मर्मत संभार र सो को उपयोगमा कार्यालयका कर्मचारी तथा पदाधिकारीलाई पूर्ण रूपमा जिम्मेवार बनाइएको
- प्रत्येक आर्थिक वर्षको अन्त्यमा नियमअनुसार जिन्सी सामानको स्थलगत रूपमा भौतिक रुजु गरी निरीक्षण गर्ने गरिएको
- कार्यालयबाट हुने हरेक खरिदमा सार्वजनिक खरिद ऐन, नियम लगायतका कानुनको पूर्ण परिपालना गरिएको छ

समग्र कार्यक्रमका प्रमुख उपलब्धिहरू

- कार्यालयमा रहेका सम्पूर्ण चल-अचल सम्पत्ति तथा भौतिक सामग्रीहरूको सहि रेखदेख र सुरक्षा भएको
- मालसामानको आम्दानी, खर्च र बाँकी मौज्दातको यथार्थ स्थिति स्पष्ट रूपमा जिन्सी खातामा देखिएको
- सेवा प्रवाहमा सहजता, सरलता र चुस्तता कायम भएको
- कार्यालयको कार्य वातावरणमा नविनता आएको
- सार्वजनिक सम्पत्तिको महत्त्व र दायित्व वोध भएको
- कार्यालयमा मौजुदा सम्पत्तिको अभिलेखिकरण गरिएको
- काम नलाग्ने, बिग्रिएका वा पुराना सामानहरूको पहिचान भइ लिलाम वा मिन्हा गर्नु पर्ने विवरण तयार भएको

कार्यक्रम कार्यान्वयनमा आइपरेका प्रमुख समस्याहरू

- सामानहरू राख्ने उचित गोदाम (store) नहुनु, जसले गर्दा सामानहरू बिग्रने, कुहिने वा चोरी हुने डर रहेको
- प्रयोगविहीन वा काम नलाग्ने सामानहरू समयमै लिलामी वा मिनाहा प्रक्रियामा नलैजाँदा गोदाम ओगटेर बसेको

- नगरपालिकाको जुनसुकै शाखाबाट भएको खरिदसम्बन्धी कार्यको खरिद आदेश, दाखिला तथा खर्च निकासा मुख्य स्टोरबाटै गर्नुपरेकाले कामको चाप बढी भएको
- शाखाहरूले दाखिला पश्चात खर्च निकासाका लागि भरपाइ तथा खर्च सम्बन्धी प्रमाणित विवरण समयमै नदिदा Real time Release गर्न नसक्दा जिन्सी खातामै मौजुदा अवस्था देखिरहने अवस्था रहको

समस्या समाधानका उपायहरू

- न्यूनतम कर्मचारीबाट अधिकतम सेवा प्रवाह गर्नुपरेको अवस्थामा आधुनिक सफ्टवेयर, स्टोर व्यवस्थापन र जिन्सी स्रेस्ता सम्बन्धी नियमित तालिमको व्यवस्था हुनुपर्ने
- भण्डारण कक्षमा रहेका प्रयोगविहिन जिन्सी मालसामानलाई समयमै लिलाम/विक्रिका लागि मार्गप्रशस्त गरी राफसाप गर्नुपर्ने
- प्रयोग नहुने, बिग्रेका, लिलाम गर्नुपर्ने मालसामान र चालु अवस्थाका मालसामान राख्न छुट्टाछुट्टै उपयुक्त भण्डार कक्षको व्यवस्थापन गर्ने
- कार्यालयको मात्र एकल प्रयासले सार्वजनिक सम्पत्तिको संरक्षण गर्न नसकिने हुँदा सम्बन्धीत कर्मचारी/पदाधिकारी सबैले साझा दायित्वका रूपमा ग्रहण गर्ने
- सार्वजनिक सम्पत्तिको दायित्व बोध गराउनका लागि कार्यालय प्रमुख र खरिद एकाइ समितिबाट नियमित अनुगमनको व्यवस्थापन गर्ने

निष्कर्ष: सरकारी कार्यालयको जिन्सी व्यवस्थापनलाई पारदर्शी, सुरक्षित र मितव्ययी बनाउन जिन्सी शाखाको भूमिका सबैभन्दा अग्रपंक्तिमा रहन्छ । विद्यमान कागजी ढिलासुस्ती, असुरक्षित भण्डारण, र समयमा लिलामी नहुने जस्ता समस्याहरूलाई समाधान गर्न जिन्सी शाखासँगै कार्यालय प्रमुखको साथ सहयोग र हौसला प्राप्त हुने छ भन्ने आशा छ । यसका लागि जिन्सी शाखाले प्रविधिको प्रयोग (सफ्टवेयर इन्ट्री), रियल-टाइम अभिलेख अद्यावधिक, न्यूनतम मौजदात सीमा निर्धारण, र समयमै बरबुझारथ गराउने जस्ता व्यावहारिक सुधारहरू गरिसकेकोले त्यसको परिणाम देखिने नै छ । यस कार्यालयमा हालसम्म बिग्रे/टुटे/फुटेका जिन्सी सम्पत्तिको लिलाम/बिक्रि कार्य हुन नसकेको यथार्तलाई स्विकार गर्दै अगामी दिनमा त्यसको मार्गप्रशस्त हुनेमा विश्वस्थ छु। जिन्सी शाखा मात्र नभई जिम्मेवार सबै जना आफैंमा गतिशील, प्रविधिमैत्री र जवाफदेही बन्यौ भने मात्र राज्यको सम्पत्तिको दुरूपयोग रोकिनुका साथै समग्र कार्यालयको कार्यसम्पादन र सार्वजनिक सेवा प्रवाह प्रभावकारी हुन सक्छ ।

३.१.४ राजस्व शाखा

पृष्ठभूमि

नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ तथा अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ ले स्थानीय तहको वित्तीय अधिकारक्षेत्रलाई स्पष्ट र स्वायत्त बनाएको छ। सङ्घीय शासन प्रणालीमा आन्तरिक स्रोत परिचालन वित्तीय सङ्घीयताको मुख्य खम्बा हो, जसले स्थानीय सरकारको स्वायत्तता, शासकीय क्षमता र आत्मनिर्भरतालाई परिमात्मक हिसाव मापन गर्छ ।

संविधानको अनुसूची–८ बमोजिम सम्पत्ति कर, भूमिकर (मालपोत), घरजग्गा बहाल कर, व्यवसाय कर जस्ता क्षेत्रहरू स्थानीय तहको एकल अधिकार सूचीभित्र पर्दछन् । यी शीर्षकमा असुल भएको राजश्व सिधै स्थानीय सञ्चित कोषमा दाखिला हुन्छ। त्यसैगरी अनुसूची–९ बमोजिम घरजग्गा रजिस्ट्रेसन शुल्क

र सवारी साधन कर जस्ता साझा अधिकारका क्षेत्रहरूबाट प्राप्त राजश्व प्रदेश र स्थानीय तहबिच कानुन बमोजिम बाँडफाँट हुने व्यवस्था छ।

यसै संवैधानिक एवम् कानूनी ढाँचा, नीतिगत मार्गदर्शन र स्वीकृत वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रममा रहेर भिमाद नगरपालिका राजश्व शाखाले आ.व. २०८२/०८३ मा सम्पादन गरेका राजश्व सङ्कलन, लक्ष्य, प्रगति तथा चुनौतीहरूको विश्लेषण गरी यो वार्षिक समीक्षा प्रतिवेदन तयार पारिएको छ।

उद्देश्य

- नगरपालिकाको आन्तरिक आय अभिबृद्धि गरी वित्तीय सङ्घीयतालाई सवल बनाउने
- राजश्व प्रशासनलाई सक्षम सुदृढ सक्षम सवल तथा करदातामैत्री बनाउने
- राजश्व सङ्कलन कार्यलाई सूचना प्रविधिमैत्री बनाउने

नगरपालिकाको आ.व.२०८१/०८२ र २०८२/०८३ को शीर्षकगत राजश्व सङ्कलनको विवरण

क्र.सं.	शीर्षक नम्बर	आय शीर्षक नाम	सङ्कलित रकम रु. (आ.व. २०८१/०८२)	सङ्कलित रकम रु. (आ.व. २०८२/०८३)
१	११३१३	सम्पत्ति कर	९,९७,२७६।-	४,२३,१८७।१०
२	११३१४	भूमिकर/मालपोत	१३,८६,०५६।९८	२६,३९,७१२।२५
३	११३२१	घर/जग्गा बहाल कर	१५,१३,६११।०२	१५,७८,८२२।५०
४	११३२२	बहाल विटौरी कर	५,०२,६१३।-	५,१३,९३०।-
५	११६१३	व्यवसाय रजिष्ट्रेशेन दस्तुर	९,४६,२७७।-	५,२१,५७८।७५
६	११६९१	अन्य कर	१,०६,९००।-	५०,५०२।-
७	१४२१३	अन्य बिक्रीबाट प्राप्त रकम	६०,२०,२०७।-	१०,५६,६६४।५
८	१४२१९	अन्य सेवा शुल्क तथा बिक्री	३,०००।-	०
९	१४२२१	न्यायिक दस्तुर	१२,९५०।-	४,७५०।-
१०	१४२२३	शिक्षा क्षेत्रको आम्दानी	२,३००।-	३३,५००।-
११	१४२२४	परिक्षा शुल्क	३९,३००।-	३०,०००।-
१२	१४२२९	अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क	३३,५५,५९८।४५	२,६७,५००।-
१३	१४२४२	नक्सापास दस्तुर	१६,०३,८९२।-	३,०९,९७४।४२
१४	१४२४३	सिफारिस दस्तुर	३८,४२,२००।-	२२,३७,३००।-
१५	१४२४४	व्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर	९,९१,४००।-	१२,०४,२००।-
१६	१४२४५	नाता प्रमाणित दस्तुर	४,४१,६००।-	६,८१,१००।-
१७	१४२४९	अन्य दस्तुर	२१,२६,१०५।-	१६,६७,५९४।८४
१८	१४२६३	जलस्रोत सम्बन्धी अन्य दस्तुर	१३,७२५।-	३५,५००।-
१९	१४२६५	अन्य क्षेत्रको आय	९८,४४८।-	१,०७,२८२।-
२०	१४३१२	प्रशासनिक दण्ड जरिवान जफत	१,७९,३६२।-	२,८८,०००।-
२१	१४५२९	अन्य राजश्व	७०,७६,३३३।४४	२१,०६,९५४।२५
२२	१५१११	बेरुजु	१,६४,६३५।-	१०,०००।-

क्र. सं.	शीर्षक नम्बर	आय शीर्षक नाम	सङ्कलित रकम रु. (आ.व. २०८१/०८२)	सङ्कलित रकम रु. (आ.व. २०८२/०८३)
		जम्मा	३,१४,२३,७८९।८९	१,५७,६८,०५२।६१

आ.व. २०८१/०८२ र २०८२/०८३ को वडागतएकमुस्ट राजश्व सङ्कलनको विवरण

क्र.स.	न.पा./वडा नं.	२०८१/०८२	२०८२/०८३	वृद्धि प्रतिशत	कुल राजश्व सङ्कलनमा हिस्सा
१	नगरपालिका	२,४७,८२,६५२।८९	८९,३४,००१।५	-६३.९५	६२.५२%
२	१	७,३१,१६२।-	७,७७,५८१।३३	६.३५%	४.२६%
३	२	७,८४,४४८।-	८,३५,२००।-	०.०६%	४.५८%
४	३	५,५२,११८।-	४,१०,३३५।५१	-०.२६%	२.२५%
५	४	५,४०,२३६।-	५,१०,५२७।८	-०.०५%	२.८%
६	५	१२,०८,९५४।-	१०,७८,३५४।३	-०.११%	५.९२%
७	६	९,४८,७५५।-	१०,०१,१७७।८१	०.०५%	५.४९%
८	७	७,२७,१२३।-	८,२८,१९५।७	०.१४%	४.५४%
९	८	६,२५,२३४।-	७,६२,८०६।९४	०.२२%	४.१८%
१०	९	५,२३,१०७।-	६,२९,८७१।७२	२०.०५%	३.४५%
	जम्मा	३,१४,२३,७८९।८९	१,५७,६८,०५२।६१	-४९.८२%	

वडाहरूको आ.व. २०८२/०८३ मा राजश्व सङ्कलनको वार्षिक लक्ष्य र सङ्कलित राजश्वको विवरण

वडा नं.	२०८२/०८३ को वार्षिक लक्ष्य	सङ्कलित रकम २०८२/०८३	प्रतिशत
१	९,३७,२००।-	७,७७,५८१।३३	८२.९६%
२	८,८०,६१०।-	८,३५,२००।-	९४.८४%
३	५,०३,२१०।-	४,१०,३३५।५१	८१.५४%
४	६,०१,८९५।-	५,१०,५२७।८	८४.८२%
५	१२,२७,१८०।-	१०,७८,३५४।३	८७.८७%
६	१०,१९,४८५।-	१०,०१,१७७।८१	९८.२०%
७	७,४०,९९७।-	८,२८,१९५।७	१११.७६%
८	५,२०,९००।-	७,६२,८०६।९४	१४६.४४%
९	५,४५,४७५।-	६,२९,८७१।७२	११५.४७%
जम्मा	६९,७६,९५२।-	६८,३४,०५१।११	९७.९५%

नगरपालिको आन्तरिक आम्दानीको विवरण (समग्रमा)

क्र.स	शीर्षक	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०८१/२०८२	आ.व. २०८२/०८३
१	आन्तरिक स्रोत	१,८६,९३,२६९।४	३,१४,२३,७८९।८९	१,५७,६८,०५२।६१
२	दहत्तर बहत्तर	३६,९१,५४३।२०	५२,५४,८७०।-	२७,२२,४४६।५४
३	विज्ञापन कर	३३,०००।-	३६,३००।-	४८,०००।-
४	मनोरञ्जन कर	२०,०००।-	०	७,२००।-

भिमाद नगरपालिकाको आ.व.०८२/०८३ मा प्रस्तावित आय र वास्तविक आयको विवरण

क्र.स.	शीर्षक नम्बर	आय शीर्षक नाम	प्रस्तावित आय (आ.व.०८२/०८३)	सङ्कलित रकम रु. (आ.व.०८२/०८३)	प्रतिशतमा
१	११३१३	सम्पत्ति कर	१६,५०,०००।-	४,२३,१८७।१०	२५.६५
२	११३१४	भूमिकर/मालपोत	१८,०४,०००।-	२६,३९,७१२।२५	१४६.३३
३	११३२१	घर/जग्गा बहाल कर	२२,११,०००।-	१५,७८,८२२।५०	७१.४१
४	११३२२	बहाल विटौरी कर	१२,००,०००।-	५,५३,९३०।-	४६.१६
५	११४५१	सवारी साधन कर (साना सवारी)	२२,०००।-	०	०
६	११४७९	अन्य मनोरञ्जन कर	११,०००।-	०।-	०

क्र.स.	शीर्षक नम्बर	आय शीर्षक नाम	प्रस्तावित आय (आ.व.०८२/०८३)	सङ्कलित रकम रु. (आ.व.०८२/०८३)	प्रतिशतमा
७	११६१३	व्यवसाय रजिष्ट्रेशेन दस्तुर	७,७०,०००।-	५,२१,५७८।७५	६७.७४
८	१४२१२	सरकारी सम्पत्तिको बिक्रिबाट प्राप्त रकम	१,००,०००।-	०	०
९	१४२१३	अन्य बिक्रीबाट प्राप्त रकम	३४,८७,०००।-	१०,५६,६६४।५०	३०.३१
११	१४२२१	न्यायिक दस्तुर	२२,०००	४,७५०।-	२१.५९
१२	१४२२३	शिक्षा क्षेत्रको आम्दानी	१,१०,०००।-	३३,५००।-	३०.४५
१३	१४२२४	परीक्षा शुल्क	३३,०००।-	३०,०००।-	९०.९१
१४	१४२२९	अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क	२,२०,०००।-	२,६७,५००।-	१२१.५९
१५	१४२४२	नक्सापास दस्तुर	९,९०,०००।-	३,०९,९७४।४२	३१.३१
१६	१४२४३	सिफारिस दस्तुर	४४,००,०००।-	२२,३७,३००।-	५०.८४
१७	१४२४४	व्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर	९,९०,०००।-	१२,०४,२००।-	१२१.६३
१८	१४२४५	नाता प्रमाणित दस्तुर	४,९५,०००।-	६,८१,१००।-	१३७.५९
१९	१४२४९	अन्य दस्तुर	५,५०,०००।-	१७,२०,१९६।८४	३१९.२२
		जलस्रोत सम्बन्धी अन्य दस्तुर		३५,५००।-	
२०	१४३१२	प्रशासनिक दण्ड जरिवाना र जफत	६,००,०००।-	१,७१,५८२।-	२८.५९
२१	१४५२९	अन्य राजश्व	२,००,०००।-	२२,१०,४३६।२२	११०५.२२
२२	१४३१३	धरौटी सदरस्याहा		६५,१८२।-	
२३	१५१११	बेरुजु		१०,०००।-	
		जम्मा	२,००,००,०००।-	१,५७,६८,०५२।६१	७८.८४

यस आर्थिक वर्षमा सम्पादन गरिएका मुख्य क्रियाकलापहरू माथिका तालिकाका अतरिक्त देहाय बमोजिमका कार्यहरू सम्पन भएका छन् ।

- भिमाद नगरपालिकाको राजश्व सुधार कार्ययोजना (आ.व.२०८३/०८४- २०८५/०८६) स्वीकृत भई कार्यान्वयनमा आएको छ । यसले त्रिवर्षिय स्रोतको प्रक्षेपण तथा मध्यमकालीन खर्च संरचना बनाउन वस्तुनिष्ठ आधार तयार गरिदिएको छ ।
- महालेखा नियनात्रक कार्यालयले देशभरका स्थानीय तहको लागि कार्यान्वयनमा ल्याएको स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन प्रणाली राजश्व मोड्यूलको सम्बन्धमा राजश्व शाखाका कर्मचारी तथा वडा सचिवलाई दुई पटक प्रशिक्षण कार्यक्रम सञ्चालन भएको छ ।
- सालवसाली रूपमा जारी हुने भिमाद नगरपालिकाको अर्थ सम्बन्धी प्रस्तावलाई कार्यान्वयन गर्ने आर्थिक ऐन २०८२ राजश्व शाखाबाट नै मस्यौदा तयारी गर्ने राजश्व परामर्श समितिको बैठकमा विधेयक समितिमा छलफल गराई नगर कार्यपालिका हुदै नगर सभामा पेश गर्न सजिकरण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता प्रदान गरिएको छ ।
- आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ बाट वडागत राजश्व लक्ष्य तोकी आन्तरिक राजश्व परिचालनमा वडा कार्यालयलाई जिम्मेवार बनाउने प्रयासको थालनी गरिएको छ । यसको मुख्य उद्देश्य वडाले खर्चको माग गर्ने तर आयको बारेमा मौन रहने प्रवृतिलाई सुधार गर्ने अपेक्षा गरिएको छ ।
- राजश्व परामर्श समितिको सक्रियता- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ बमोजिमको राजश्व परामर्श समितिको बैठक तथा निर्णयको व्यहोरा तपशिल बमोजिम पेश गरिएको छ ।

तपसिल

बैठक नं.	बैठक मिति	निर्णय सङ्ख्या	मुख्य निर्णय
१.	२०८२/०४/०४	२	आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को समीक्षा तथा स्थानीय उत्पादनको आय ठेक्का बन्दोवस्त गर्ने सम्बन्धमा
२.	२०८२/०४/०६	५	विज्ञापन कर सङ्कलन गर्ने सम्बन्धमा
३.	२०८२/०७/२४	४	वडागत राजश्व लक्ष्य तोक्ने,राजश्व सुधार कार्ययोजना तयार गर्ने र व्यवसायहरूलाई दर्ताको दायरामा ल्याउने
४.	२०८२/०८/०९	१	ज्वालामुखी कन्सक्ट्रसनलाई जरिवाना गर्ने सम्बन्धमा
५.	२०८२/०९/२०	१	आर्थिक वर्ष २०८३/०८४ को आयको प्रक्षेपण गर्ने सम्बन्धमा
६.	२०८२/११/२५	१	राजश्व सुधार कार्ययोजनाको मस्यौदा निर्माण उपसमिति गठन गर्ने सम्बन्धमा
७.	२०८२/१२/०७	१	राजश्व सुधार कार्ययोजनाको प्रश्नावली स्वीकृत गर्ने सम्बन्धमा
८.	२०८३/०२/२८	१	राजश्व सुधार कार्ययोजनाको प्रारम्भिक मस्यौदा माथी छलफल

९.	२०८३/०३/०७	२	राजश्व सुधार कार्ययोजना नगर कार्यपालिकामा पेस गर्ने सम्बन्धमा
१०.	२०८३/०३/०१	६	आर्थिक विधेयक २०८३ को सम्बन्धमा
जम्मा		२४	

सेवा प्रवाह गर्दा अपनाईएका प्रक्रियाहरू

- राजस्व सङ्कलन कार्यका लागि सुत्र राजस्व मोड्युल (Revenue Module) प्रणालीको पूर्ण रूपमा प्रयोग गरिएको
- ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवाजस्ता नदीजन्य तथा प्राकृतिक स्रोतहरू सम्बन्धी ठेक्काहरू इ-बिडिङ (EBID) प्रणालीमार्फत बन्दोबस्त गर्ने गरिएको
- राजस्व सङ्कलनलाई व्यवस्थित बनाउन बहाल बिटौरी शुल्क व्यवस्थापन कार्यविधि २०८०, व्यवसाय दर्ता सम्बन्धी कार्यविधि २०७९, बहाल कर व्यवस्थापन कार्यविधि २०७९ र साना सवारी व्यवस्थापन कार्यविधि २०८१ लगायतका कार्यविधिहरू लागु गरिएको
- कर्मचारी बिदामा वा अनुपस्थित हुँदा पनि राजस्व सङ्कलन सेवा निरन्तर राख्न स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन प्रणाली राजस्व मोड्युलको युजर पहुँच प्रत्येक वडाका वडा सचिवका अतिरिक्त अन्य कर्मचारीलाई समेत उपलब्ध गराइएको (प्रयोगकर्ता सङ्ख्या २१ पुगेको)
- सेवाग्राहीलाई राजस्व विवरण पेश गर्ने फोटोकपी सेवा शाखाबाट निःशुल्क वितरण गर्ने गरिएको

स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन (Sutra) मा आ.व. २०८२/०८३ मा प्रविष्ट भएका लगति करदाताहरूको सङ्ख्या

क्र.स.	कर शीर्षकको नाम	करदाता सङ्ख्या	कैफियत
१	सम्पत्तिकर/भूमीकर	२,९८९	
२	बहालकर	९०	
३	व्यवसाय कर	७९१	
४	व्यवसाय नवीकरण	१८५	

राजस्व सङ्कलनमा देखिएका प्रमुख समस्याहरू

- राजस्व सङ्कलनका लागि प्रयोग गरिएको राजस्व मोड्युल (Revenue Module) प्रणाली सुचारु रूपमा नचल्दा करदाताहरूलाई सहजरूपमा कर बुझाउन कठिनाइ भइरहेको
- नगरपालिका क्षेत्रभित्र सञ्चालित सम्पूर्ण व्यवसायीहरूलाई व्यवसाय करको दायरामा समेट्न नसकिएको
- दर्ता भइसकेका व्यवसायीहरूलाई पनि नियमित तथा पूर्ण रूपमा नवीकरण प्रक्रियामा ल्याउन नसकिएको
- लक्ष्य अनुरूप राजश्व संङ्कलन हुन नसक्दा नगरपालिकाको आन्तरिक स्रोत परिचालनमा सङ्कुचन आएको छ
- विगत २०७४/७५ देखि २०८०/८१ सम्म नगरपालिकाले राजश्व सङ्कलन लेखा तथा प्रतिवेदन सम्बन्धी सम्पूर्ण अभिलेख निजि क्षेत्रबाट खरिद गरिएको साङ्ग्रीला सफ्टवेयरबाट हुने

गरिएकोमा आ.व. २०८२/८३ बाट महालेखा नियन्त्रक कार्यालयबाट अनिवार्य रूपमा नेपाल भर स्थानीय तहका स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन प्रणाली पूर्ण रूपमा लागु गरेकोमा उक्त डाटा सुत्र प्रणालीमा स्थान्तरण हुन नसकेकोले ६ वर्षको संस्थागत स्मरण प्रयोग गरी राजश्वका तथ्याङ्कहरू व्यवस्थापन गर्न सकिएको छैन।

समस्या समाधानका उपायहरू

- राजस्व व्यवस्थापनमा विद्युतीय प्रणाली (e-Revenue System) को प्रभावकारी प्रयोग र सुधारमा जोड दिँदै सेवालाई पारदर्शी, सरल र पूर्वानुमानयोग्य बनाउने
- राजस्व मोड्यूलमा देखिएका प्राविधिक समस्याहरू तत्काल समाधान गरी प्रणालीको नियमित मर्मतसम्भार (Maintenance) गर्न महालेखा नियन्त्रक कार्यालयलाई अनुरोध गर्ने
- राजस्व छली गर्नु दण्डनीय आर्थिक अपराध हो भन्ने भावना अभिवृद्धि गराउँदै, नागरिकहरूलाई स्वस्फूर्त रूपमा कर तिर्न प्रेरित गर्ने गरी करदाता शिक्षा तथा जनजागरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने
- करको दरलाई व्यावहारिक र न्यूनतम बनाउँदै करको दायरा (Tax Base) फराकिलो बनाउने
- व्यवसाय दर्ता तथा नवीकरणलाई पालिकाका अन्य सेवाहरूसँग आबद्ध (Linkage) गरी नवीकरण दर बढाउने

३.१.५ सूचना प्रविधि शाखा

पृष्ठभूमि

कार्यालयबाट प्रदान गरिने सेवालाई विद्युतीय शासनको माध्यमबाट सुशासनको प्रत्याभूति दिन सूचना प्रविधि शाखा एक महत्त्वपूर्ण शाखाको रूपमा रहेको छ । विद्युतीय शासनको अवधारणालाई सार्थक बनाउन वेवसाइट अद्यावधिक, सफ्टवेयर विकास र प्रयोग जस्ता कार्यहरूलाई कम्प्युटरीकृत गर्नुका साथै यस कार्यमा शाखा तथा वडा कार्यालयहरू र मातहतका संस्थाहरूलाई प्राविधिक सहायता प्रदान गर्ने जिम्मेवारी सूचना प्रविधि शाखाको रहेको छ । सोही अनुसार यस शाखाबाट आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ मा सम्पादित कार्यहरू, गरिएका प्रयास र समस्याहरू यस खण्डमा उल्लेख गरिएको छ ।

उद्देश्य

- कार्यसम्पादनका लागि विभिन्न सफ्टवेयरहरूको पहिचान, विकास, अद्यावधिक तथा प्रयोग गर्ने
- वेवसाइट तथा सामाजिक सञ्जालको प्रयोग मार्फत कार्यालयले प्रदान गर्ने सेवा प्रवाहका बारेमा सरोकारवालाहरूलाई सुसूचित गराउने

सम्पादन गरिएका मुख्य कार्यहरू

- नगरपालिका र अन्तर्गतका सबै संस्था तथा वडाहरूमा इन्टरनेटको पहुँच पुऱ्याइएको र घटना दर्ता तथा राजस्व संकलन जस्ता कार्यहरू अनलाईन सिस्टम मार्फत गर्ने गरिएको,
- डिजिटल नागरिक वडापत्र, डिजिटल वोर्ड र डिजिटल हाजिरीको व्यवस्था,
- कागजी प्रयोगलाई कम गर्ने कार्यलाई प्रोत्साहन गर्दै वेबसाइट, SMS, कमप्यूटर, पेनड्राइभ, पोर्टेवल हार्डडिस्क, ल्यापटप लगायत मोबाइल एप्सको प्रयोग,

- इमेल, इन्टरनेट, वेभपेज, मोवाइल एप, LED Message Display, डिजिटल नागरिक वडापत्र, SMS जस्ता सूचना तथा संचारका माध्यमहरू प्रविधिमैत्री वनाउने विभिन्न साधनहरू जस्तैः कम्प्युटर ल्यापटप मोबाइल, टेलिफोन, फोटोकपी, प्रिन्टर, प्रोजेक्टर आदिको अधिकतम प्रयोग ।

समस्याहरू

- सूचना प्रविधिलाई लक्षित गरी वार्षिक कार्ययोजनामा पर्याप्त बजेट विनियोजन हुन नसक्नु
- सूचना प्रविधिको प्रयोग पर्याप्त मात्रामा हुन नसक्नु
- गुणस्तरीय इन्टरनेट सेवाको पहुँच सुनिश्चित नहुनु

समस्या समाधानका उपायहरू

- बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा सूचना प्रविधिमैत्री कार्यको लागि पर्याप्त बजेट विनियोजन गर्ने
- उपलव्ध सम्पूर्ण जनशक्तिलाई सूचना प्रविधि सम्बन्धी क्षमता विकास तालिम प्रदान गर्नुपर्ने

निष्कर्ष

सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको माध्यमबाट मात्र सुशासन हुन सक्छ भन्ने विश्वव्यापी मान्यतालाई अङ्गीकार गरी विद्युतीय शासनलाई सार्थक रूपमा कार्यान्वयन गर्न गुणस्तरीय प्रविधिको पहुँच विस्तार, जनशक्तिको क्षमता विकास, सूचना प्रविधिसँग अभ्यस्त हुने संस्कारको विकास गर्नु आवश्यक छ ।

३.२ सामाजिक विकास क्षेत्र

३.२.१ शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखा

पृष्ठभूमि

विद्यालय शिक्षामा समतामूलक पहुँच, गुणस्तरीय, समावेशी, जीवनोपयोगी तथा प्रविधिमैत्री शिक्षा सुनिश्चित गर्नु वर्तमान शिक्षा प्रणालीको प्रमुख उद्देश्य हो। यसका लागि नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, स्थानीय तह तथा समुदायको सहकार्यमा विभिन्न नीति, योजना तथा कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन हुँदै आएका छन् । राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय प्रतिबद्धताअनुरूप दिगो विकास लक्ष्य (SDG–4) तथा विद्यालय शिक्षा क्षेत्र योजना (२०७९–२०८९) का उद्देश्य हासिल गर्न शिक्षा क्षेत्रमा निरन्तर सुधारका प्रयास भइरहेका छन् । नेपालको संविधानको अनुसूची–८ तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११(२)(ज) ले आधारभूत तथा माध्यमिक शिक्षासम्बन्धी विभिन्न अधिकार स्थानीय तहलाई प्रदान गरेको छ । सोही आधारमा स्थानीय तहले आफ्नो आवश्यकता र प्राथमिकताअनुसार शैक्षिक योजना तथा कार्यक्रम सञ्चालन गर्दै आएका छन् ।

भिमाद नगरपालिकाले विद्यालय शिक्षाको गुणस्तर, सिकाइ उपलब्धि, विद्यालय सुशासन, शिक्षकको पेशागत क्षमता, सूचना प्रविधिको प्रयोग, प्रारम्भिक बालविकास तथा समावेशी शिक्षालाई प्राथमिकता दिई विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन गर्दै आएको छ । सङ्घीय सरकारबाट प्राप्त ससर्त अनुदानका साथै नगरपालिकाको आन्तरिक स्रोतबाट समेत शैक्षिक सुधारका कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गरिएका छन् । आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ मा शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखामार्फत सञ्चालित कार्यक्रमहरूको

कार्यान्वयन अवस्था, उपलब्धि, प्रगति, चुनौती तथा आगामी कार्यदिशालाई समेटी तथ्यमा आधारित रूपमा **भिमाद नगरपालिकाको वार्षिक शैक्षिक स्थिति प्रतिवेदन, २०८२** प्रकाशन गरिएको छ। यस प्रतिवेदनमा छोटकरीमा नगरपालिकाको समग्र शैक्षिक अवस्थाको चित्र प्रस्तुत गर्नुका साथै आगामी नीति, योजना तथा कार्यक्रम निर्माणका लागि आधार सिर्जना हुने गरी सामग्री प्रस्तुत गरिएको छ।

उद्देश्य

आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ मा भिमाद नगरपालिकाअन्तर्गत शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखामार्फत सञ्चालित शैक्षिक कार्यक्रमहरू, विद्यालय शिक्षाको समग्र अवस्था तथा प्राप्त उपलब्धिहरूको वस्तुगत मूल्याङ्कन, अभिलेखीकरण र विश्लेषण प्रस्तुत गर्नु यस प्रतिवेदनको मुख्य उद्देश्य रहेको छ। यस प्रतिवेदनका विशिष्ट उद्देश्यहरू निम्नानुसार रहेका छन्:

- भिमाद नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को समग्र शैक्षिक अवस्था तथा विद्यालय शिक्षासम्बन्धी तथ्याङ्कहरूको अद्यावधिक जानकारी प्रस्तुत गर्नु
- आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ मा सञ्चालन भएका शैक्षिक कार्यक्रमहरूको भौतिक तथा वित्तीय प्रगतिको समीक्षा तथा विश्लेषण प्रस्तुत गर्नु
- विद्यालय शिक्षा क्षेत्रका उपलब्धि, असल अभ्यास, समस्या तथा चुनौतीहरूको पहिचान गरी तिनको समाधानका लागि आवश्यक सुझाव तथा आगामी शैक्षिक कार्यदिशा निर्धारणमा सहयोग पुऱ्याउनु

नगरपालिकाको शैक्षिक अवस्था

साक्षरतासम्बन्धी विवरण

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को तथ्याङ्कले भिमाद नगरपालिकाको ५ वर्ष माथिको उमेर समूहको ७९.७ प्रतिशत जनसङ्ख्या साक्षर रहेको देखाएको छ।

शिक्षण संस्थाहरूको विवरण

शैक्षिक सत्र २०८२ सम्म कुल ५३ वटा विद्यालय सञ्चालनमा विद्यालय रहेका थिए। तीमध्ये सामुदायिक विद्यालय ४१ र संस्थागत विद्यालय १२ रहेका थिए भने स्नातक तह सञ्चालित क्याम्पस १ रहेका छन्। यसैगरी सङ्घीय स्रोतबाट ३३, नगरस्रोतबाट ११ र संस्थागत विद्यालयमा आबद्ध रही १२ गरी जम्मा ५६ वटा प्रारम्भिक बालविकास केन्द्र वा पूर्व प्राथमिक विद्यालय सञ्चालनमा रहेका छन्। नगरपालिकाको शैक्षिक संस्थाहरूको विवरणलाई देहायको तालिकामा देखाइएको छ :

क्र.सं.	विवरण	एकाइ	परिमाण
१	**प्रारम्भिक बालविकास वा पूर्व प्राथमिक विद्यालय**		
	सामुदायिक	सङ्ख्या	३३
	नगर स्रोत	सङ्ख्या	११
	संस्थागत	सङ्ख्या	१२
	जम्मा	सङ्ख्या	५६

क्र.सं.	विवरण	एकाइ	परिमाण
	विद्यालय सङ्ख्या		
२	सामुदायिक विद्यालय	सङ्ख्या	४१
	संस्थागत विद्यालय	सङ्ख्या	१२
	जम्मा	सङ्ख्या	५३
	विद्यालय सङ्ख्या (एकाइ)		
	आधारभूत (१-३/१-५)	सङ्ख्या	२९
३	आधारभूत (१-८)	सङ्ख्या	६
	माध्यमिक (१-१०)	सङ्ख्या	१२
	माध्यमिक (१-१२)	सङ्ख्या	६
	विद्यालय सङ्ख्या (तह)		
	आधारभूत (१-३/१-५)	सङ्ख्या	५२
४	आधारभूत (६-८)	सङ्ख्या	२४
	माध्यमिक (९-१०)	सङ्ख्या	१८
	माध्यमिक (११-१२)	सङ्ख्या	६
५	नमुना विद्यालयको लागि छनौट भएका विद्यालय (जनज्योति मा.वि.)	सङ्ख्या	१
६	प्राविधिक शिक्षा (प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षा परिषद मार्फत) कृषि बाली विज्ञान : तनहुँ प्राविधिक शिक्षालय भिमाद ६	सङ्ख्या	१
७	क्याम्पस (जनज्योति क्याम्पस): स्नातक तह शिक्षाशास्त्र र व्यवस्थापन सङ्काय	सङ्ख्या	१

यस नगरपालिकामा सञ्चालित तहअनुसार वडागत विद्यालयहरूको विवरणलाई देहाय अनुसार रहेको छ :

वडा	जम्मा विद्यालय (इकाइ)	सञ्चालित कक्षा अनुसारको सङ्ख्या					
		आधारभूत (कक्षा १-३)	आधारभूत (कक्षा १-५)	आधारभूत (कक्षा १-८)	माध्यमिक (कक्षा १-१०)	माध्यमिक (कक्षा १-१२)	माध्यमिक (कक्षा ६ -१२)
१	१०	२	४	१	२		१
२	८	२	३		३		
३	३		२		१		
४	४		१	२	१		
५	६		४		२		
६	१०	१	२	२	३	२	
७	२	२					
८	७	२	१	२		२	
९	३	१	१			१	
जम्मा	५३	१०	१८	७	१२	५	१

उल्लिखित तालिका अध्ययन गर्दा नगरपालिकामा कुल ५३ विद्यालयहरूमध्ये आधारभूत विद्यालय 3५ र माध्यमिक विद्यालय १८ रहेका छन् । आधारभूत विद्यालय ३4 मध्ये कक्षा १-३ सञ्चालित १० वटा, कक्षा १-५ सञ्चालित 18 र कक्षा १-८ सञ्चालित ७ वटा रहेका छन् भने माध्यमिक १-१० सञ्चालित १2 वटा, कक्षा १-१२ सञ्चालित 5 वटा र कक्षा ६-१२ सञ्चालित १ गरी जम्मा १८ माध्यमिक विद्यालय रहेका छन् ।

विद्यार्थी विवरण

शैक्षिक सत्र २०८२ मा नगरपालिकाभर प्रारम्भिक बालविकासमा ११५२, आधारभूत तह (कक्षा १-५) मा २६०७, आधारभूत तह (कक्षा ६-८) मा १७०४, माध्यमिक तह (कक्षा ९-१०) मा ८८३ र माध्यमिक तह (कक्षा ११-१२) मा ३४० गरी कुल ६६८६ जना अध्ययनरत थिए ।उक्त विद्यार्थीमध्ये जनजाति समुदायका विद्यार्थीको हिस्सा ५५.९५ प्रतिशत र दलित समुदायका विद्यार्थी हिस्सा २५.४६ प्रतिशत रहेको छ । शैक्षिक सत्र २०८२ को कक्षागत जम्मा, जनजाति तथा दलित विद्यार्थीको कक्षागत विवरण निम्नानुसारको तालिकामा देखाइएको छ :

कक्षा	जम्मा विद्यार्थी			सामुदायिक विद्यालय				संस्थागत विद्यालय			
	छात्रा	छात्र	जम्मा		छात्रा	छात्र	जम्मा		छात्रा	छात्र	जम्मा
बालविकास	**५१८**	**६३४**	**११५२**	**२७७**	**३५४**	**६३१**	**५४.७७**	**१३६**	**१५२**	**२८८**	**२५**
कक्षा १	२५०	२९६	५४६	१३२	१५६	२८८	**५२.७५**	६९	८६	१५५	**२८.३९**
कक्षा २	२२३	२८६	५०९	१४१	१६१	३०२	**५९.३३**	४८	७७	१२५	**२४.५६**
कक्षा ३	२१८	२८८	५०६	११८	१५३	२७१	**५३.५६**	६४	७३	१३७	**२७.०८**
कक्षा ४	२२९	२८३	५१२	१२६	१५७	२८३	**५५.२७**	७१	७२	१४३	**२७.९३**
कक्षा ५	२७३	२६१	५३४	१४७	१४२	२८९	**५४.१२**	७३	८३	१५६	**२९.२१**
कक्षा १-५	**११९३**	**१४१४**	**२६०७**	**६६४**	**७६९**	**१४३३**	**५४.९७**	**३२५**	**३९१**	**७१६**	**२७.४६**
कक्षा ६	२५७	३१५	५७२	१४५	१८२	३२७	**५७.१७**	६७	७०	१३७	**२३.९५**
कक्षा ७	२४६	२८५	५३१	१३१	१५७	२८८	**५४.२४**	६९	६३	१३२	**२४.८६**
कक्षा ८	२८८	३१३	६०१	१५४	१६९	३२३	**५३.७४**	७१	८५	१५६	**२५.९६**
कक्षा ६-८	**७९१**	**९१३**	**१७०४**	**४३०**	**५०८**	**९३८**	**५५.०५**	**२०७**	**२१८**	**४२५**	**२४.९४**
कक्षा ९	२२१	२२९	४५०	१२५	१४५	२७०	६०	५८	५४	११२	**२४.८९**
कक्षा १०	२३१	२०२	४३३	१४६	१२५	२७१	**६२.५९**	४८	३८	८६	**१९.८६**
कक्षा ९-१०	**४५२**	**४३१**	**८८३**	**२७१**	**२७०**	**५४१**	**६१.२७**	**१०६**	**९२**	**१९८**	**२२.४२**
कक्षा ११	९४	९७	१९१	५६	५७	११३	**५९.१६**	१८	२३	४१	**२१.४७**
कक्षा १२	८१	६८	१४९	५२	३३	८५	**५७.०५**	१९	१५	३४	**२२.८२**
कक्षा ११-१२	**१७५**	**१६५**	**३४०**	**१०८**	**९०**	**१९८**	**५८.२४**	**३७**	**३८**	**७५**	**२२.०६**
ECD–१२ कुल	**३१२९**	**३५५७**	**६६८६**	**१७५०**	**१९९१**	**३७४१**	**५५.९५**	**८११**	**८९१**	**१७०२**	**२५.४६**

शैक्षिक सत्र २०८२ मा सामुदायिक र संस्थागत विद्यालयमा अध्ययन गर्ने विद्यार्थीहरूको कक्षागत विवरण निम्नअनुसारको तालिकामा देखाइएको छ :

कक्षा	जम्मा विद्यार्थी			सामुदायिक विद्यालय				संस्थागत विद्यालय			
	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	प्रतिशत	छात्रा	छात्र	जम्मा	प्रतिशत
बालविकास	५१८	६३४	११५२	२८८	३३६	६२४	५४.१७	२३०	२९८	५२८	४५.८३
कक्षा १	२५०	२९६	५४६	१२३	१३४	२५७	४७.०७	१२७	१६२	२८९	५२.९३
कक्षा २	२२३	२८६	५०९	११४	१४१	२५५	५०.१	१०९	१४५	२५४	४९.९
कक्षा ३	२१८	२८८	५०६	११५	१२७	२४२	४७.८३	१०३	१६१	२६४	५२.१७
कक्षा ४	२२९	२८३	५१२	१४१	१४३	२८४	५५.४७	८८	१४०	२२८	४४.५३
कक्षा ५	२७३	२६१	५३४	१७७	१४६	३२३	६०.४९	९६	११५	२११	३९.५१
कक्षा १-५	११९३	१४१४	२६०७	६७०	६९१	१३६१	५२.२१	५२३	७२३	१२४६	४७.७९
कक्षा ६	२५७	३१५	५७२	१६३	१७५	३३८	५९.०९	९४	१४०	२३४	४०.९१
कक्षा ७	२४६	२८५	५३१	१७८	१८७	३६५	६८.७४	६८	९८	१६६	३१.२६
कक्षा ८	२८८	३१३	६०१	२१६	२१५	४३१	७१.७१	७२	९८	१७०	२८.२९
कक्षा ६-८	७९१	९१३	१७०४	५५७	५७७	११३४	६६.५५	२३४	३३६	५७०	३३.४५
कक्षा ९	२२१	२२९	४५०	१६५	१५४	३१९	७०.८९	५६	७५	१३१	२९.११
कक्षा १०	२३१	२०२	४३३	१८०	१३२	३१२	७२.०६	५१	७०	१२१	२७.९४
कक्षा ९-१०	४५२	४३१	८८३	३४५	२८६	६३१	७१.४६	१०७	१४५	२५२	२८.५४
कक्षा ११	९४	९७	१९१	८५	७२	१५७	८२.२	९	२५	३४	१७.८
कक्षा १२	८१	६८	१४९	७७	६२	१३९	९३.२९	४	६	१०	६.७११
कक्षा ११-१२	१७५	१६५	३४०	१६२	१३४	२९६	८७.०६	१३	३१	४४	१२.९४
ECD–१२ कुल	३१२९	३५५७	६६८६	२०२२	२०२४	४०४६	६०.५१	११०७	१५३३	२६४०	३९.४९

भिमाद नगरपालिकामा प्रारम्भिक बालशिक्षादेखि कक्षा १२ सम्म (विद्यालय शिक्षामा) कुल ६६८६ जना विद्यार्थी अध्ययनरत छन् । ती विद्यार्थीमध्ये ३१२९ जना छात्रा (४६.७९ प्रतिशत) रहेका छन् भने बाँकी ३५५७ जना छात्र रहेका छन् । सामुदायिक विद्यालयमा ४०४६ अर्थात् ६०.५१ प्रतिशत र संस्थागत विद्यालयमा कुल २६४० अर्थात ३९.४९ प्रतिशत रहेको छ ।

शिक्षक विवरण

यस नगरपालिकाको शैक्षिक सत्र २०८२ मा कार्यरत शिक्षकहरूको विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ :

क्र. सं.	विवरण	प्रारम्भिक बालविकास	प्राथमिक	निम्न माध्यमिक	माध्यमिक	उच्च माध्यमिक	जम्मा
१	सरकारी दरबन्दी (राहतसमेत) मा कार्यरत जम्मा	३३	१८९	५४	४२	८	२९३

	स्वीकृत दरबन्दीमा कार्यरत जम्मा		१७८	४०	३३	४	२५५
	राहत/अनुदान		११	१४	९	४	३८
२	शिक्षण सहयोग अनुदान (सङ्घीय ससर्त)		०	३	१७		२०
३	नगर अनुदान	११	७		१	१	२०

उल्लिखित तालिकामा हेर्दा यस नगरपालिकामा सरकारी दरबन्दी (राहत समेत) मा प्राथमिक, निम्नमाध्यमिक, माध्यमिक र साविक उच्च माध्यमिकमा क्रमशः १८९, ५४, ४२ र ८ गरी कुल २९३ दरबन्दी रहेको छ। यसैगरी सबै तहमा गरी स्वीकृत दरबन्दी २५५ र राहत अनुदान ३८ रहेको छ। यसैगरी शिक्षण सहयोग अनुदान (ससर्ततर्फ) २० जना, नगरपालिका स्रोतबाट ७ जना कार्यरत रहेका छन् । प्रारम्भिक बालविकासतर्फ सरकारी अनुदान (ससर्त) ३३ जना, नगरस्रोतबाट ११ कार्यरत रहेका छन्।

शिक्षक विद्यार्थी अनुपात

शैक्षिक सत्र २०८२ को विद्यालय विद्यार्थी, विद्यालय विद्यार्थी तथा शिक्षक विद्यार्थी अनुपातलाई निम्नअनुसारको तालिकामा देखाइएको छ :

तह	विद्यालय विद्यार्थी	शिक्षक विद्यार्थी	विद्यालय शिक्षक
आधारभूत (१-५)	१:३६	१:७	१:५
आधारभूत (६-८)	१:५७	१:१९	१:३
माध्यमिक (९-१०)	१:४५	१:१०	१:४
माध्यमिक (११-१२)	१:५९	१:२६	१:२
जम्मा	१:१०६	१:१२	१:९

उल्लिखित तालिका हेर्दा प्राथमिक तहमा शिक्षक विद्यार्थी अनुपात सबैभन्दा कम र उच्च माध्यमिक तहमा सबैभन्दा बढी रहेको देखिन्छ । सरकारी दरबन्दीबाट हेर्दा शिक्षक विद्यार्थी अनुपात प्राथमिक,निम्नमाध्यमिक, माध्यमिक र उच्च माध्यमिक तहको क्रमशः ७,१९,१० र २६ रहेको देखिन्छ ।

नगरपालिका गठन भएपश्चात शिक्षा विकासमा हासिल भएका उपलब्धिहरू

वि.सं. २०७४ सालमा नेपालको संविधान अनुसार नगरपालिका गठन भई स्थानीय सरकार गठन भएपश्चात नै विकासको वास्तविक अनुभूति गराउने मूल आधार नै शिक्षा हो भन्ने कुरालाई आत्मसात गरी गुणस्तरीय, जीवनोपयोगी, प्राविधिक एवम् व्यावसायिक शिक्षामा मुख्य जोड दिई चालिएका कदमहरूको फलस्वरूप भौतिक, शैक्षिक एवम् व्यवस्थापकीय पक्ष सवल भएको छ । शिक्षा क्षेत्रको प्रगतिको अवस्था निम्नानुसार छ:

क्र.सं.	विवरण	सङ्ख्या	कैफियत
१	शिक्षा ऐन, नियमावली तथा कार्यविधि निर्माण	४	
२	नगर स्रोतबाट शिक्षक दरबन्दी थप व्यवस्थापन		

क्र.सं.	विवरण	सङ्ख्या	कैफियत
	प्रारम्भिक बालविकास केन्द्र	११	
	खेलकुद र कम्प्युटर शिक्षक	७	
	शुन्य दरबन्दी भएका उ.मा.वि.मा शिक्षण सहयोग अनुदान	१	
	स्रोतव्यक्ति सट्टा शिक्षक व्यवस्थापन गरी विद्यालय पेसागत सहयोग	१	
३	शिक्षक दरबन्दी मिलान गरी सबै विद्यालयमा नेपाल सरकारबाट तोकिएको न्यूनतम दरबन्दी व्यवस्थापन (प्राथमिक तहबाट सपोर्ट समेत)	सबै विद्यालय (४१)	
४	विद्यालय समायोजन	१० (प्राथमिक विद्यालय)	
५	विद्यालय भवन निर्माण (राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण जिल्ला आयोजना कार्यान्वयन इकाइसँगको समन्वयमा)	१२ विद्यालय	४ कोठे भवन १७ वटा ३ कोठे भवन ३ वटा २ कोठे भवन ६ वटा
६	विद्यालय भवन निर्माण (राष्ट्रपति शैक्षिक सुधार कार्यक्रम मार्फत)	३ विद्यालय	४ कोठे भवन ३ वटा २ कोठे भवन २ वटा
७	विद्यालय कक्षाकोठा/भवन निर्माण	६ विद्यालय	
८	शौचालय निर्माण (राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण जिल्ला आयोजना कार्यान्वयन इकाइसँगको समन्वयमा) बालमैत्री विद्यालय कार्यक्रम समेत	१४	
९	खानेपानी निर्माण (राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण जिल्ला आयोजना कार्यान्वयन इकाइसँगको समन्वयमा)	६	
१०	शौचालय निर्माण (नगरमार्फत)	१४	
११	माध्यमिक विद्यालयमा विज्ञान प्रयोगशाला	१३	
१२	माध्यमिक विद्यालयमा पुस्तकालय	१४	
१३	माध्यमिक विद्यालयमा ICT प्रयोगशाला	१३	
१४	आधारभूत विद्यालयमा ICT प्रयोगशाला	४	
१५	सबै माध्यमिक विद्यालयमा पावर ब्याक अप जडान	१४	
१६	विद्यालयमा शुद्द पिउने पानी व्यवस्थापनका लागि युरो गार्ड व्यवस्थापन	३८	
१७	आधारभूत विद्यालयमा कम्प्युटर व्यवस्थापन	२४ विद्यालय	
१८	बालविकास कक्षादेखि कक्षा २ सम्म सुरक्षित बसाइ व्यवस्थापन सहयोग	२२ विद्यालय	
१९	विद्यालयमा विद्युतीय हाजिरी जडान	३० विद्यालय	
२०	सेनिटरी प्याड डिस्पोजल मेसिन	१७ विद्यालय	

क्र.सं.	विवरण	सङ्ख्या	कैफियत
२१	गणित प्रयोगशाला स्थापना	१४ विद्यालय	
२२	विषयगत सामग्री निर्माण तथा प्रयोगशाला स्थापना	२० विद्यालय	
२३	बालविकास केन्द्रका लागि सामग्री व्यवस्थापन	७ विद्यालय	
२४	१२२ डेस्कटप, १५ ल्यापटप तथा ५ प्रिन्टर मर्मत	२४ विद्यालय	
२५	शिक्षा शाखा प्रमुख र प्रधानाध्यापकबिच कार्यसम्पादन सम्झौता	४१ विद्यालय	२०८३ मा ३७ विद्यालय

उल्लिखित तालिका अध्ययन गर्दा हेर्दा नगरपालिका गठन भएको छोटो अवधिमा शिक्षा क्षेत्रको विकासका लागि उल्लेखनीय कार्यहरू भएको देखिन्छ। शिक्षा क्षेत्रको व्यवस्थापनका लागि शिक्षा ऐन, नियमावली तथा कार्यविधि जारी गर्ने देखि लिएर नगर स्रोतबाट प्रारम्भिक बालविकास केन्द्र, शिक्षक दरबन्दी थप गर्ने, विभिन्न निकायसँगको समन्वय र नगर स्रोतबाट विद्यालयको भौतिक पूर्वाधार विकास, विज्ञान प्रयोगशाला, कम्प्युटर प्रयोगशाला, पुस्तकालय, बालमैत्री बसाइ व्यवस्थापन, प्राविधिक शिक्षाका लागि छात्रवृत्ति, माध्यमिक विद्यालयमा पावर व्याक अप जडान, माध्यमिक विद्यालयमा शुद्द पिउने पानीका लागि युरोगार्ड व्यवस्थापन, विद्युतीय हाजिरी, सेनिटरी प्याड डिस्पोजल मेसिन व्यवस्थापन, गणित प्रयोगशाला स्थापना, तथा बालविकास केन्द्रका लागि सामग्री व्यवस्थापन जस्ता कार्यहरू गरी गुणस्तरीय शिक्षाका लागि अनुकुल वातावरण सिर्जना गर्ने जस्ता महत्त्वपूर्ण उपलब्धि हासिल भएको छ।

शिक्षा क्षेत्रका मुख्य समस्या, चुनौती तथा अवसर

समस्या

- प्रारम्भिक बालविकास तथा शिक्षामा सबै बालबालिकाको समतामूलक र गुणस्तरीय पहुँच सुनिश्चित हुन नसक्नु तथा केही बालविकास केन्द्रहरूमा पर्याप्त पूर्वाधारको अभाव हुनु
- प्रारम्भिक कक्षादेखि माध्यमिक तहसम्म गुणस्तरीय, समावेशी र समान पहुँचयुक्त विद्यालय शिक्षा सुनिश्चित गर्न चुनौती रहनु
- भर्ना भएका विद्यार्थीहरूको नियमित उपस्थिति, सिकाइ निरन्तरता तथा अपेक्षित सिकाइ उपलब्धि हासिल गर्न नसकिनु
- विद्यार्थी सङ्ख्या घट्दै जाँदा विद्यालयको प्रभावकारी व्यवस्थापन, समायोजन तथा स्रोतको उचित उपयोगमा चुनौती रहनु
- विषयगत तथा तहगत शिक्षक दरबन्दीको असन्तुलन, शिक्षक अभाव तथा विद्यार्थी–शिक्षक अनुपात व्यवस्थापनमा कठिनाइ रहनु
- शिक्षकका लागि सूचना तथा सञ्चार प्रविधि (ICT), डिजिटल शिक्षण, कृत्रिम बुद्धिमत्ता (AI) र आधुनिक शिक्षण विधिमा क्षमता विकास अपेक्षित नहुनु
- विद्यालयमा सूचना प्रविधि, इन्टरनेट, डिजिटल सिकाइ सामग्री तथा प्रयोगशालाको पर्याप्त व्यवस्थापन हुन नसक्नु

- सामुदायिक विद्यालयप्रति अभिभावक तथा समुदायको विश्वास र आकर्षण अपेक्षित रूपमा वृद्धि हुन नसक्नु
- विद्यालय तथा शिक्षकलाई विद्यार्थीको सिकाइ उपलब्धिप्रति थप जवाफदेही बनाउन प्रभावकारी कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन प्रणाली विकास हुन नसक्नु
- आधारभूत तथा माध्यमिक तहमा पठन संस्कृति, पुस्तकालय सेवा तथा सिकाइ केन्द्रको विकास पर्याप्त हुन नसक्नु
- विद्यालय शिक्षामा सुशासन, पारदर्शिता, वित्तीय अनुशासन तथा प्रभावकारी अनुगमन प्रणालीलाई अझ सुदृढ बनाउन आवश्यक रहनु
- निजी तथा संस्थागत विद्यालयहरूको प्रभावकारी नियमन, अनुगमन तथा शैक्षिक गुणस्तर सुनिश्चित गर्न चुनौती रहनु
- विद्यालय शिक्षामा समावेशी शिक्षा, अपाङ्गता भएका तथा विपन्न, दलित र सीमान्तकृत समुदायका बालबालिकाको सिकाइ आवश्यकतालाई पर्याप्त रूपमा सम्बोधन गर्न नसकिनु
- विद्यालय शिक्षा व्यवस्थापनमा IEMIS लगायतका शैक्षिक सूचना प्रणालीको तथ्याङ्क अद्यावधिक, विश्लेषण र नीतिगत निर्णयमा प्रभावकारी उपयोग हुन नसक्नु
- केही विद्यालयमा भौतिक पूर्वाधार, सुरक्षित तथा बालमैत्री सिकाइ वातावरण, शौचालय, खानेपानी तथा खेलकुद पूर्वाधारको अभाव रहनु
- नगरपालिका, विद्यालय, अभिभावक र समुदायबीचको सहकार्य तथा साझेदारीलाई अपेक्षित रूपमा सुदृढ गर्न नसकिनु
- केही वयस्क नागरिक अझै निरक्षर रहनु, विद्यालय उमेर समूहका बालबालिका समेत विद्यालय बाहिर रहनु तथा जीवनोपयोगी साक्षरता कार्यक्रमको दायरा सीमित रहनु

चुनौती

- प्रारम्भिक बालविकास तथा शिक्षालाई गुणस्तरीय, बालमैत्री, समावेशी र विद्यालय शिक्षाको अभिन्न अङ्गका रूपमा प्रभावकारी व्यवस्थापन गर्नु
- आधारभूत तथा माध्यमिक तहमा सबै बालबालिकाको समतामूलक पहुँच, सहभागिता, निरन्तरता र सिकाइ उपलब्धि सुनिश्चित गर्नु
- विद्यालय छोड्ने तथा कक्षा दोहोर्‍याउने दर न्यून गर्दै अपेक्षित सिकाइ उपलब्धि हासिल गर्नु
- शिक्षण–सिकाइ प्रक्रियालाई विद्यार्थीकेन्द्रित, प्रविधिमैत्री, सिपमुखी, अनुसन्धानमुखी र व्यवहारिक बनाउनु
- सूचना तथा सञ्चार प्रविधि (ICT), डिजिटल सिकाइ सामग्री तथा कृत्रिम बुद्धिमत्ता (AI) को प्रभावकारी प्रयोगमार्फत शिक्षण सिकाइलाई आधुनिकीकरण गर्नु
- विद्यालयमा तहगत, विषयगत तथा आवश्यकताअनुसार दक्ष, प्रेरित र प्रतिबद्ध शिक्षकको व्यवस्थापन गर्नु

- शिक्षक तथा प्रधानाध्यापकको व्यावसायिक क्षमता, नेतृत्व तथा कार्यसम्पादनलाई नतिजामुखी बनाउनु
- विद्यार्थी सङ्ख्या घट्दै गएको सन्दर्भमा विद्यालय समायोजन, एकीकरण तथा स्रोतसाधनको प्रभावकारी व्यवस्थापन गर्नु
- प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा, सिप विकास र स्थानीय रोजगारी तथा स्वरोजगारसँग जोडिएको शिक्षा प्रणालीको विस्तार गर्नु
- विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर, सुशासन, पारदर्शिता, वित्तीय अनुशासन तथा नतिजामुखी व्यवस्थापन सुदृढ गर्नु
- वडा शिक्षा समिति, विद्यालय व्यवस्थापन समिति, अभिभावक तथा समुदायको क्षमता अभिवृद्धि गरी विद्यालय सुधारमा प्रभावकारी परिचालन गर्नु
- विपद्, महामारी तथा अन्य आपतकालीन अवस्थामासमेत वैकल्पिक सिकाइका माध्यमबाट शिक्षाको निरन्तरता सुनिश्चित गर्नु
- सबै उमेर समूहका नागरिकका लागि साक्षरता, निरन्तर शिक्षा तथा जीवनपर्यन्त सिकाइका अवसर विस्तार गर्नु
- सामुदायिक विद्यालयप्रतिको जनविश्वास अभिवृद्धि गर्दै सार्वजनिक शिक्षालाई प्रतिस्पर्धी, आकर्षक र गुणस्तरीय बनाउनु
- संस्थागत विद्यालयहरूको प्रभावकारी नियमन, अनुगमन तथा सार्वजनिक–निजी साझेदारीमार्फत शिक्षा सेवाको गुणस्तर अभिवृद्धि गर्नु
- IEMIS लगायतका शैक्षिक सूचना प्रणालीको तथ्याङ्कलाई यथार्थपरक, अद्यावधिक र नीतिगत निर्णयमा प्रभावकारी रूपमा उपयोग गर्नु
- विद्यालयमा सुरक्षित, समावेशी, बालमैत्री तथा वातावरणमैत्री सिकाइ वातावरण निर्माण गर्दै लैङ्गिक समानता र समावेशितालाई सुदृढ गर्नु

अवसर

- विद्यालय शिक्षाको प्रभावकारी सञ्चालनका लागि स्थानीय शिक्षा ऐन, नियमावली, कार्यविधि, मापदण्ड तथा निर्देशिकाहरू कार्यान्वयन गर्ने आधार सुदृढ हुनु
- आधारभूत तथा माध्यमिक तहमा विद्यार्थी भर्ना दर, लैङ्गिक समानता तथा समावेशी शिक्षामा सकारात्मक प्रगति देखिनु
- तीनै तहका सरकारबाट शिक्षा क्षेत्रमा निरन्तर बजेट तथा कार्यक्रम उपलब्ध भई लगानी साझेदारीको अवसर बढ्दै जानु
- नगरपालिकाले स्थानीय आवश्यकता, संस्कृति, भाषा, इतिहास, कृषि, पर्यटन तथा उद्यमशीलतामा आधारित स्थानीय पाठ्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने अवसर प्राप्त हुनु

- सङ्घीय सरकारबाट पाठ्यक्रम, पाठ्यपुस्तक, शिक्षक व्यवस्थापन, तालिम, छात्रवृत्ति, दिवा खाजा, सिकाइ सामग्री तथा मूल्याङ्कन प्रणालीमा प्राविधिक र आर्थिक सहयोग प्राप्त हुनु
- सूचना तथा सञ्चार प्रविधि (ICT), डिजिटल सिकाइ सामग्री, इन्टरनेट तथा कृत्रिम बुद्धिमत्ता (AI) को प्रयोगमार्फत शिक्षण सिकाइलाई थप प्रभावकारी बनाउने अवसर उपलब्ध हुनु
- विद्यालयका भौतिक पूर्वाधार, विज्ञान प्रयोगशाला, पुस्तकालय, कम्प्युटर प्रयोगशाला तथा स्मार्ट कक्षाकोठा विकासका लागि सरकारी तथा विकास साझेदार संस्थाहरूबाट सहयोगको सम्भावना रहनु
- समुदाय, विद्यालय व्यवस्थापन समिति, शिक्षक, अभिभावक तथा स्थानीय तहबीचको सहकार्य र साझेदारीलाई अझ प्रभावकारी बनाउने वातावरण तयार हुनु
- सामुदायिक विद्यालयप्रति अभिभावक तथा समुदायको चासो, अपेक्षा र सहभागिता क्रमशः वृद्धि हुँदै जानु
- IEMIS लगायतका शैक्षिक सूचना प्रणालीमार्फत तथ्यमा आधारित योजना, अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा निर्णय प्रक्रिया सुदृढ गर्ने अवसर हुनु
- प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा, सिप विकास तथा उद्यमशीलता प्रवर्द्धनमार्फत स्थानीय रोजगारी र स्वरोजगारका अवसर सिर्जना गर्ने सम्भावना रहनु
- विद्यालयलाई बालमैत्री, समावेशी, सुरक्षित तथा वातावरणमैत्री शिक्षण संस्थाका रूपमा विकास गर्ने अनुकुल वातावरण हुनु
- सार्वजनिक, निजी तथा गैरसरकारी संस्थासँगको साझेदारीमार्फत शिक्षाको गुणस्तर सुधारका नवीन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने अवसर उपलब्ध हुनु
- शिक्षकको निरन्तर व्यावसायिक विकास, डिजिटल क्षमता अभिवृद्धि तथा नवप्रवर्तनमा आधारित शिक्षण अभ्यास विस्तार गर्ने अवसर बढ्दै जानु

वार्षिक कार्यक्रम कार्यान्वयन स्थिति

शैक्षिक कार्यक्रमका प्रमुख उद्देश्यहरू

- प्रारम्भिक बाल शिक्षा तथा विकास/पूर्व प्राथमिक शिक्षालाई प्रभावकारी बनाई विद्यालय प्रवेशको तयारी गराउनु,
- विद्यालय उमेर (४-१६ वर्ष) समूहका सबै बालबालिकाका लागि गुणात्मक शिक्षामा पहुँच सुनिश्चित गर्नु,
- शिक्षक तथा प्रधानाध्यापकको पेसागत क्षमता, नेतृत्व, सूचना तथा सञ्चार प्रविधि (ICT) र आधुनिक शिक्षण सीप अभिवृद्धि गर्दै प्रभावकारी शिक्षक सहायता प्रणाली सुदृढ गर्नु,

- विद्यालयको भौतिक, शैक्षिक, डिजिटल तथा बालमैत्री सिकाइ वातावरणको विकास र सुदृढीकरण गर्नु,
- विद्यालयको भौतिक तथा शैक्षिक वातावरणमा सुधार ल्याउनु,
- खेलकुद र अतिरिक्त क्रियाकलापको माध्यमबाट विद्यार्थीको सर्वाङ्गीण विकासमा टेवा पुर्‍याउनु ।

कार्यक्रम कार्यान्वयनका आधार/प्रक्रिया

- वार्षिक कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका २०८२।०८३ (शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्र सानोठिमी)
- शैक्षिक सत्र २०८२ को शैक्षिक तथ्याङ्कक
- विद्यालयको आवश्यकता र विगतमा कार्यक्रम प्राप्त गरेको आधार
- नगर कार्यपालिका तथा नगर शिक्षा समितिको निर्णय
- कार्यक्रम अनुसार कार्ययोजना तयारी तथा स्वीकृति
- कार्यान्वयनका लागि क्षमता विकास तथा अभिमुखीकरण
- सम्झौता, अनुदान निकासा, अनुदान, अनुगमन मूल्याङ्कन तथा प्रगतिको आधारमा फछ्यौट
- खरिदका सन्दर्भमा सार्वजनिक खरिद ऐन तथा नियमावलीका साथै विद्यालय खरिद दिग्दर्शनद्वारा निर्धारित प्रक्रिया

वार्षिक समष्टिगत बजेट र खर्चको अवस्था

आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखातर्फ विभिन्न शीर्षकहरूको बजेट र वित्तीय प्रगतिको समष्टिगत अवस्थालाई देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ :

क्र. सं.	क्रियाकलापको नाम	वित्तीय लक्ष्य	वित्तीय प्रगति	वित्तीय प्रगति प्रतिशत
१	आधारभूत तहका स्वीकृत दरवन्दीका शिक्षक, राहत अनुदान शिक्षकका लागि तलब भत्ता अनुदान (विशेष शिक्षा परिषद अन्तर्गतका शिक्षक/कर्मचारीहरू समेत)	१४,८४,००,०००.००	१४,११,४७,५७५.००	९५.११

क्र. सं.	क्रियाकलापको नाम	वित्तीय लक्ष्य	वित्तीय प्रगति	वित्तीय प्रगति प्रतिशत
२	माध्यमिक तहका स्वीकृत दरवन्दीका शिक्षक, राहत अनुदान शिक्षक लागि तलब भत्ता अनुदान (विशेष शिक्षा परिषद अन्तर्गतका शिक्षक/कर्मचारी,प्राविधिक धारका प्रशिक्षक समेत)	३,७६,००,०००.००	३,६५,६७,१७४.००	९७.२५
३	प्रारम्भिक बाल विकास सहजकर्ताहरूको पारिश्रमिक तथा विद्यालय कर्मचारी व्यबस्थापन अनुदान	१,४०,९५,०००.००	१,३९,७६,६६६.००	९९.१६
४	प्रति विद्यार्थी लागतका आधारमा सिकाइ सामग्री तथा डिजिटल सिकाइ समाग्री व्यवस्थाका लागि विद्यालयलाई अनुदान	१०,४१,०००.००	९,४६,५००.००	९०.९२
५	सार्वजनिक विद्यालयका विद्यार्थीहरूका लागि निशुल्क पाठ्यपुस्तक अनुदान (स्थानीय विषय/मातृभाषाको समेत)	२९,७९,०००.००	२५,६२,६८६.००	८६.०३
६	सार्वजनिक विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूका लागि छात्रबृत्ति (आवासीय तथा गैरआवासीय)	७,४९,०००.००	३,४४,०००.००	४६
७	विद्यालय सञ्चालन तथा व्यवस्थापन अनुदान	३०,००,०००.००	२५,९७,०००.००	८६.५७
८	तोकिएका विद्यार्थीको दिवा खाजाका लागि विद्यालयलाई अनुदान	७६,९३,०००.००	६८,१९,४५९.००	८८.६४
९	विपन्न लक्षित छात्रवृत्तिकालागि छनौट भएका (कक्षा ६-१२ मा अध्ययनरत) विद्यार्थीका लागि छात्रवृत्ति	१२,१८,०००.००	७,२०,०००.००	५९.११
१०	केन्द्रबाट छनोट भएका नमुना विद्यालय, विशेष विद्यालयको स्वीकृत गुरुयोजना अनुरूप भौतिक पूर्वाधार विकास तथा प्राविधिक धारका विद्यालयलाई ल्याब व्यवस्थापन अनुदान	१,००,००,०००.००	७१,४४,४२४.००	७१.४४
११	विद्यालयमा शैक्षिक गुणस्तर सुदृढीकरण एवम् कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान	३५,००,०००.००	३४,२१,४७१.००	९७.७६

क्र. सं.	क्रियाकलापको नाम	वित्तीय लक्ष्य	वित्तीय प्रगति	वित्तीय प्रगति प्रतिशत
१२	सामुदायिक विद्यालयका छात्राहरूलाई निशुल्क स्यानिटरी प्याड ब्यवस्थापन	११,८१,०००.००	८,३७,०२२.००	७०.८७
१३	माध्यमिक तह कक्षा (९-१०) मा अंग्रेजी,गणित र विज्ञान विषयमा शिक्षण सहयोग अनुदान	९८,२५,०००.००	९७,६५,५६०.००	९९.४
१४	आधारमुत तह कक्षा (६-८) मा अंग्रेजी,गणित र विज्ञान विषयमा शिक्षण सहयोग अनुदान	१३,८४,०००.००	१३,५९,००१.००	९८.१९
१५	शैक्षिक सुशासनका लागि सस्थागत क्षमता विकास, विद्यार्थी परीक्षण मुल्याङ्कन, शिक्षक मेन्टरिङ तथा विद्यालय सुपरिवेक्षण	१३,८५,०००.००	११,०८,५५५.००	८०.०४
१६	शैक्षिक पहुँच सुनिश्चितता, अनौपचारिक तथा वैकल्पिक शिक्षा कार्यक्रम (परम्परागत विद्यालय, वैकल्पिक विद्यालय, साक्षरता र निरन्तर शिक्षाका कार्यक्रम समेत)	४,५०,०००.००	१,५१,२००.००	३३.६०
	जम्मा	२४,४५,००,०००	२२,९४,६८,२९३	९३.८५

नगरतर्फको वार्षिक कार्यक्रमको वित्तीय प्रगति

आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखातर्फका विभिन्न क्रियाकलापहरूको वित्तीय प्रगतिको अवस्थालाई देहायको तालिकाहरूमा प्रस्तुत गरिएको छ :

नगरतर्फको आन्तरिक स्रोत तर्फका कार्यक्रमहरूको प्रगति

क्र. सं.	क्रियाकलापको नाम	वित्तीय लक्ष्य	वित्तीय प्रगति	वित्तीय प्रगति प्रतिशत
१	शिक्षा युवा तथा खेलकुद शाखाको आयोजनामा हुने शिक्षा समिति तथा प्र.अ. बैठक भत्ता	६,२५,०००.००	५,६९,४२०.००	९१.११
२	विद्यालयमा शिक्षक /कर्मचारी सुत्केरी हुँदा स्वयम् सेवक शिक्षक/कर्मचारी व्यवस्थापन गर्न अनुदान (वालविकास सहजकर्ता मासिक ७ हजार, प्रा वि मासिक १० हजार नि मा वि मासिक १५ हजार, मा वि मासिक २० हजार तथा	५,००,०००.००	१,३४,४६७.००	२६.८९

क्र. सं.	क्रियाकलापको नाम	वित्तीय लक्ष्य	वित्तीय प्रगति	वित्तीय प्रगति प्रतिशत
	कार्यालय सहयोगी मासिक प्रा वि, निमावि, मा वि क्रमश ५, ६, ८ हजारका दरले ३ महिना)			
३	कक्षा ११ र १२ मा शुन्य दरबन्दी रहेको मंगलोदय मा. वि. लाई शिक्षक व्यवस्थापनका लागि तलव र पोषाक भत्ता अनुदान (तलब मासिक ३७.५ हजार)	४,९७,५००.००	४,९७,५००.००	१००.
४	सङ्घीय सरकारबाट स्वीकृत प्रारम्भिक बाल विकास केन्द्रका सहजकर्ता (मासिक ३ हजारका दरले), माध्यमिक विद्यालयका सहायक कर्मचारीका लागि (मासिक २ हजारका दरले), माध्यमिक विद्यालयका सहयोगी कर्मचारीलाई (मासिक ५ हजारका दरले), आधारभुत विद्यालयका सहयोगी कर्मचारीलाई (मासिक २ हजारका दरले) तलवमा थप तलव व्यवस्थापन (१३ महिना)	३२,३७,०००.००	३२,३७,०००.००	१००.
५	नगर स्रोतका वाल विकास सहजकर्ता तलव तथा पोषाक (मासिक १३ हजारका दरले), नगर स्रोतका कम्प्युटर शिक्षक तलव तथा पोषाक (मासिक १७ हजारका दरले)	३६,१६,०००.००	३५,७६,०३१.००	९८.८९
६	स्रोत व्यक्तिको सट्टा शिक्षक तलव र पोषाक अनुदान (३९९९० का दरले)	५,२९,८७०.००	५,२९,८७०.००	१००.
७	बिद्यालयमा युरोगार्ड खरिद, मर्मत तथा विद्युतिय हाजिरी खरिद तथा व्यवस्थापन	७,५०,०००.००	६,४६,०५३.००	८६.१४
८	नगरस्तरीय शिक्षक विद्यार्थी प्रतिभा पहिचान कार्यक्रम	२,५०,०००.००	२,०६,२००.००	८२.४८
९	वडा शिक्षा समिति द्धारा सञ्चालन गरिने परिक्षाको सञ्चालन खर्च (कक्षा ३, ५, ८ र १०) वडा नं ४	५०,०००.००	४८,८०४.००	९७.६१
१०	विद्यालय स्तरनिर्धारण परीक्षण (सामाजिक विकास युवा तथा खेलकुद मन्त्रालय, गण्डकी प्रदेशको स्तरीकरण सूचक २०८१ का आधारमा)	१,५०,०००.००	१,४५,०००.००	९६.६७
११	शिक्षा युवा तथा खेलकुद शाखाको प्रस्तावमा शैक्षिक कार्यक्रम सञ्चालन	५,००,०००.००	४,८२,६५४.००	९६.५३
१२	प्र.अ./शिक्षक शैक्षिक अवलोकन भ्रमण कार्यक्रम	१,५०,०००.००	१,५०,०००.००	१००.
१३	वार्षिक शैक्षिक क्यालेन्डर निर्माण तथा छपाई	१,००,०००.००	९८,३९४.००	९८.३९
१४	रघु मा वि आइसिटी ल्याव मर्मत तथा व्यवस्थापन	२,००,०००.००	१,९७,८४९.००	९८.९२
१५	अतिरिक्त कक्षा सञ्चालन कार्यक्रम वडा नं ३	१,५०,०००.००	१,५०,०००.००	१००.
१६	सामुदायिक विद्यालयहरूमा शैक्षिक सामग्री खरिद तथा वितरण कार्यक्रम वडा नं ३	१,००,०००.००	९६,१४२.००	९६.१४

क्र. सं.	क्रियाकलापको नाम	वित्तीय लक्ष्य	वित्तीय प्रगति	वित्तीय प्रगति प्रतिशत
१७	कार्यसम्पादन सम्झौताको मूल्याङ्कनमा उत्कृष्ट विद्यालय तथा प्रधानाध्यापक सम्मान तथा पुरस्कार (आ.वि. कक्षा १-५, कक्षा १-८, कक्षा ९-१२)	६०,०००.००	६०,०००.००	१००.
१८	स्थानीय पाठ्यक्रम मेरो भिमाद,२०७८ (कक्षा १ देखि ५) मा आधारित पाठ्यपुस्तक छपाइ	६,००,०००.००	३,८९,५८८.००	६४.९३
१९	एकीकृत पाठ्यक्रममा आधारित विद्यार्थी मूल्याङ्कन अभिलेखीकरण पुस्तिका निर्माण तथा छपाई	१,००,०००.००	९९,१५७.००	९९.१६
२०	निवृत शिक्षक समाज भिमादद्धारा तयार गरिएको नगर भित्र हालसम्म स्थापना भएका विद्यालयहरूको विवरण सहितको अभिलेख प्रकासन	४०,०००.००	४०,०००.००	१००.
२१	नगर स्तरीय परीक्षा सञ्चालन (कक्षा ४-१०) तथा आधारभुत तह उत्तीर्ण परीक्षा (कक्षा ५ र ८) कक्षा ३ को स्तरनिर्धारण परीक्षण समेत	१५,००,०००.००	१४,४०,८१३.००	९६.०५
२२	जनज्योति क्याम्पसमा अध्ययनरत वडा नं. ५ का गरिब तथा जेहेन्दार विद्यार्थीहरूलाई छात्रवृत्ति वितरण कार्यक्रम वडा नं ५	१,००,०००.००	८८,०००.००	८८.
२३	अतिरिक्त कक्षा सञ्चालन (कक्षा ८ र १० का बिद्यार्थीहरूका लागी) वडा नं ६	२,००,०००.००	१,८६,८००.००	९३.४
२४	प्रारम्भिक बालविकास केन्द्र व्यवस्थापन	४,००,०००.००	३,९८,९७१.००	९९.७४
२५	शिक्षा दिवसका अवसरमा उत्कृष्ट नतिजा हासिल गर्ने सामुदायिक र संस्थागत विद्यालय, विद्यार्थी /र शिक्षकहरूलाई पुरस्कार (कक्षा ८, एसइइ)	१,००,०००.००	९३,०००.००	९३.
२६	नगरस्तरीय शैक्षिक प्रदर्शनी मेला	५,००,०००.००	४,९९,१५०.००	९९.८३
२७	उच्च शिक्षाका लागि जनज्योती क्याम्पसमा अध्ययनरत विद्यार्थिहरूका लागि छात्रबृत्ती कार्यक्रम वडा नं ३	५०,०००.००	२४,०००.००	४८.
२८	कक्षा ८ र १० का विद्यार्थिका लागि अतिरिक्त कक्षा सञ्चालन वडा नं १	५,००,०००.००	४,८३,७००.००	९६.७४
२९	स्थानीय पाठ्यक्रम (कक्षा ६ देखि ८) को निर्माण तथा प्रकाशन	३,००,०००.००	५९,१००.००	१९.७
३०	वडा नं.६ बाट जनज्योति क्याम्पसमा अध्ययन गर्ने बिद्यार्थीको लागी छात्रबृत्ती योजना (२५ जना लाई बार्षीक ८ हजारको दरले)	२,००,०००.००	१,०४,०००.००	५२.
३१	विषयगत सिकाइ समूह गठन तथा परिचालन (विषयगत बैठक,तालिम कार्यशाला)	३,००,०००.००	२,३५,१५०.००	७८.३८
३२	निवृत्त शिक्षक सम्मान कार्यक्रम	५०,०००.००	५०,०००.००	१००.

क्र. सं.	क्रियाकलापको नाम	वित्तीय लक्ष्य	वित्तीय प्रगति	वित्तीय प्रगति प्रतिशत
३३	सामुदायिक विद्यालयहरूमा रहेका कम्प्यूटर मर्मत तथा व्यवस्थापन	१,००,०००.००	६५,३००.००	६५.३
३४	विविध खेलकुद कार्यक्रम	३,००,०००.००	१,७७,०००.००	५९.
३५	Room to Read/ Suryodaya Club तथा अन्य गै स स सँगको सहकार्यकमा बालबालिका शिक्षा लगायत विविध कार्यक्रम सञ्चालन	२,००,०००.००	१,६३,१००.००	८१.५५
३६	सामुदायिक विद्यालयहरूमा गणीत प्रयोगशालाका लागि सामग्री खरिद तथा व्यवस्थापन	५,९५,०००.००	५,८५,९९३.००	९८.४९
३७	सङ्घीय सरकारबाट उपलब्ध गराइएको दिवा खाजामा सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययनरत बालविकास देखि कक्षा ५ सम्मका विद्यार्थीहरूका लागि प्रतिविद्यार्थी प्रतिदिन रू ५ का दरले थप अनुदान	०	०	०
३८	अपाङ्गता भएका बालवालिकाहरूका लागि जनज्योति मा वि दिवा स्याहार केन्द्र सञ्चालन	३,००,०००.००	१,८३,२४०.००	६१.०८
३९	विद्यालय सञ्चालन तथा व्यवस्थापन अनुदानमा थप अनुदान (कक्षा १-५, १-८, १-१०, १-१२) का लागि क्रमशः ५, १०,१५, २० हजारका दरले	४,००,०००.००	३,८५,०००.००	९६.२५
४०	विषयगत विज्ञ तथा शाखाको सहभागितामा विद्यालय, कक्षा शिक्षण तथा शैक्षिक कार्यक्रमहरूको सुपरिवेक्षण एवम् अनुगमन	१,५०,०००.००	१,२६,५५०.००	८४.३७
४१	धर्म मा. वि. सभाहल निर्माण वडा नं ६ को बजेटमा साझेदारी हुने गरी	५,००,०००.००	०	०
४२	विद्यालयको आवश्यकता अनुसार भौतिक निर्माण, मर्मत सम्भार, शैक्षिक सामग्री व्यवस्थापन (नगर प्रमुख स्तरबाट खर्च गर्ने गरी)	९,००,०००.००	७,७५,४६२.००	८६.१६
४३	मदर्सा गौसिया आ. वि. भिमाद-१,कम्प्युटर तथा अफिस फर्निचर खरिद तथा व्यवस्थापन	१,५०,०००.००	१,५०,०००.००	१००.
४४	बालशैक्षणिक मा वि फर्निचर व्यवस्थापन	३,००,०००.००	२,७०,०००.००	९०.
जम्मा		२,०३,००,३७०.००	१,७८,९८,४५८.००	८८.१६

३.२.२ स्वास्थ्य शाखा

पृष्ठभूमि

स्वास्थ्य शाखाबाट स्वास्थ्य सेवाको विस्तारका साथै स्वास्थ्य संस्थाहरू मार्फत उपचारात्मक, प्रतिकारात्मक, प्रर्वद्धनात्मक तथा पुनर्स्थापनात्क प्रकृतिका आधारभूत स्वास्थ्य सेवाहरू मातहतका स्वास्थ्य संस्थाहरू मार्फत

प्रवाह गर्नको लागि सङ्घीय सरकारबाट प्राप्त सशर्त अनुदानको प्रभावकारी कार्यन्वयन गर्नुका साथै नगरपालिकाको आन्तरिक स्रोत परिचालन गरी आधारभूत स्वास्थ्य सेवाको विस्तार तथा पूर्वाधारहरू निर्माण गर्ने नीति अनुरूप बजेट विनियोजन गरी सहजरूपमा गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रवाह गर्न विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालनमा रहेको छ। आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ मा स्वास्थ्य शाखा मार्फत सञ्चालन भएका समग्र कार्यक्रमको प्रगति विवरण देहाय अनुसार प्रस्तुत गरिएको छ।

उद्देश्य

- वार्षिक कार्यक्रमहरूको प्रगतिको वारेमा जानकारी गराउने
- आगामी वर्षको योजना तथा कार्यक्रम तयार गर्न आधार तयार गर्ने
- नियमित अनुगमन, पृष्ठपोषण र स्रोत सुनिश्चित गरी गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रवाहमा सुनिश्चितता गर्ने

स्वास्थ्य क्षेत्रको वस्तुगत अवस्था

क. जनसङ्ख्या तथा सेवा प्रदान गर्ने स्वास्थ्य संस्थाको विवरण

क्र. सं.	विवरण	सङ्ख्या	क्र. सं.	विवरण	सङ्ख्या
१	जम्मा जनसङ्ख्या	२९०३६	११	प्राथामिक अस्पताल	०
२	१ वर्ष मुनिका बच्चा सङ्ख्या	४३७	१२	प्रथामिक स्वास्थ्य केन्द्र	१
३	५ वर्ष मुनिका बच्चाको सङ्ख्या	२२०६	१३	स्वास्थ्य चौकी	४
४	अनुमानित जिवित जन्म सङ्ख्या	४३८	१४	आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	४
५	१५-४९ वर्षका विबाहित महिला	६६८६	१५	सामुदायिक स्वास्थ्य एकाइ	३
६	पूर्णखोप सुनिश्चितता भएका वडा	९	१६	खोप केन्द्र	२२
७	खुल्ला दिशा मुक्त घोषणा वडा	९	१७	गाँउघर क्लिनिक	१७
८	डट्स सेन्टर	९	१८	महिला स्वयम्सेवकिका	४७
९	माइक्रोसकोपिक सेन्टर	२	१९	किशोर किशोरी मैत्री स्वा.संस्था	२
१०	एम्बुलेन्स सङ्ख्या	२	२०	क्षयरोगको वार्षिक लक्ष	

ख. भौतिक पूर्वाधारको अवस्था

क्र. सं.	विवरण	भएको	नभएको
१	आफ्नै जग्गा भएका स्वास्थ्य संस्था सङ्ख्या	६	६
२	स्वास्थ्य संस्थाको आफ्नै भवन भएका स्वास्थ्य संस्था सङ्ख्या	६	६
३	सेवाग्राही र सेवा प्रदायकको लागि छुट्टै शौचालय भएका स्वास्थ्य संस्था	५	७
४	सुरक्षित खानेपानीको नियमित उपलब्धता भएका स्वास्थ्य संस्था सङ्ख्या	५	७
५	टेलिफोनको उपलब्धता भएका स्वास्थ्य संस्था सङ्ख्या	१	११
६	मोटरबाटो पुगेको स्वास्थ्य संस्थाको सङ्ख्या	१२	०
७	विद्युतको उपलब्धता भएका स्वास्थ्य संस्था सङ्ख्या	१२	०
९	कम्प्युटर वा ल्यापटप भएका स्वास्थ्य संस्था	१२	०
१०	इण्टरनेट सुविधा भएका स्वास्थ्य संस्था सङ्ख्या	१२	०
११	एम्बुलेन्स सेवाको उपलब्धता भएका स्वास्थ्य संस्था सङ्ख्या	३	९

क्र. सं.	विवरण	भएको	नभएको
१२	प्लासेण्टा पीट भएका स्वास्थ्य संस्थाको सङ्ख्या	५	७
१३	कर्मचारी आवास भएका स्वास्थ्य संस्थाको सङ्ख्या	५	७
१४	स्ट्रेचर उपलब्ध भएका वडाको सङ्ख्या	९	०

ग. मानव संशाधनको अवस्था

क्र. सं.	पद विवरण	स्वीकृत दरबन्दी	पदपूर्ति	रिक्त	करार	करार स्रोत
१	मेडिकल अधिकृत	१	१	०	२	१ पालिका/प्रा स्वा के करार
२	ज.स्वा.अ.	१	१	०	०	
३	सि.अ.हे.व.अ. छैटौ	४	४	०	०	
४	हे.अ.पाचौ/ छैटौ	४	४	०	०	
५	स्टाफ नर्स/प.हे.न.	२	२	०	०	
६	ल्याव असिष्टेण्ट	१	१	०	२	नगरपालिका
७	ओ.ए./रेडियो ग्राफर	०	०	०	२	नगरपालिका
८	अ.हे.व./सि.अ.हे.व.	९	९	०	७	नगरपालिका
९	अ.न.मी./सि.अ.न.मी.	११	९	०	७	सङ्घ र न पा
१०	कार्यालय सहयोगी	१	१	०	११	नगरपालिका
	जम्मा	**३४**	**३२**	**२**	**३३**	

क. कार्यक्रमहरूको प्रगति विवरण

१. खोप कार्यक्रम :-

क.स.	सूचक	०८०/८१	०८१/८२	०८२/८३
		प्रतिशत	प्रतिशत	प्रतिशत
१	BCG	४९	४४	३५
२	DPT-HepB-Hib1	९२	८३	६०
३	DPT-HepB-Hib3	९३	७७	६०
४	measles/rubella 1	१००	७५	६५
५	JE	१०६	७५	७२
६	measles/rubella 2	१०७	८३	६९
७	TD (TD2 and TD2+)	६०	५०	३९
८	PCV 3	१००	७५	६५

स्रोतः **DHIS-2**

खोप कार्यक्रमको प्रगति देखिने स्तम्भ तालिका:

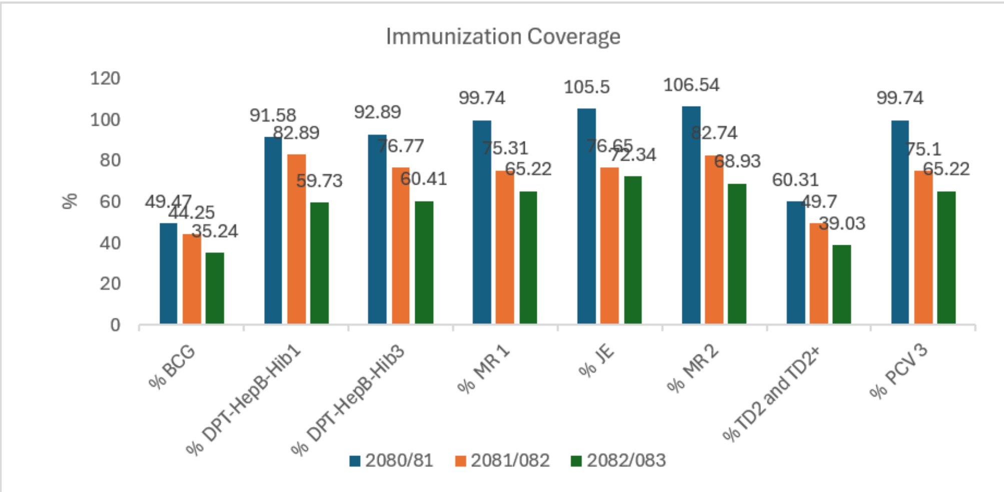

राष्ट्रिय, प्रदेश र जिल्लाको अवस्थासँग पालिकाको तुलनात्मक स्थिति २०८२/८३

क.स.	सूचक	केन्द्र	प्रदेश	जिल्ला	नगरपालिका	कैफियत
१	BCG	८४	६३	४१	३५	
२	DPT/Hep B 1	८३	७३	७३	६०	
३	OPV 3	८२	७३	७३	६०	
४	PCV 3	८१	७३	७५	६५	
५	MR 1	८१	७३	७५	६५	
६	JE	८२	७५	७६	७२	

७	MR 2nd	८३	७६	७७	६९	
८	TD 2 and 2+	६४	५१	५१	३९	

स्रोतः DHIS-2

कार्यक्रमको विश्लेषणः- खोप कार्यक्रम नेपाल सरकारको पहिलो प्रथामिकतामा रहेको सफल कार्यक्रम हो। यस तालिकामा गत २ आ.व. र ०८२/०८३ को प्रगती तुलनात्मक देखाइएको छ। विगतका वर्षहरू भन्दा तुलनात्मक रूपमा प्रगती कम देखिएको र राष्ट्रिय लक्ष्य भन्दा नगरपालिकाको प्रगती तुलनात्कम रूपमा कम देखिएकाले जनसङ्ख्या बृद्धिदरमा कमी आएको र अस्थायी बसाइँसराईको कारणहरू हुन सक्ने आकलन गरिएको छ। आ.व. ०८२/८३ को वार्षिक कार्यक्रम अनुसार पूर्णखोप सुनिश्चितता तथा दिगोपना घोषणा कार्यक्रममा घरधुरी सर्वेक्षण गर्दा कुनै पनि बालवालिका खोप लिनबाट बञ्चित नभएको र सबै बाल-बालिकाहरूले पूर्ण खोप प्राप्त गरेको भेटिएको छ। तापनि खोप कार्यक्रमको वर्गीकरणमा तेस्रो नम्बरमा परेको हुँदा वडामा तथ्यपरक तथ्याङ्क लिएर शसक्त रूपमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने देखिएको छ।

२. सुरक्षित मातृत्व कार्यक्रमः-

क्र.स.	सूचक	०८०/८१	०८१/८२	०८२/८३
		प्रतिशत	प्रतिशत	प्रतिशत
१	४ पटक गर्भवती परीक्षण	५०	५०	३६
२	संस्थागत सामान्य सुत्केरी	३०	३०	१९
३	जटिल सुत्केरी	०	०	०
४	दक्ष स्वास्थ्यकर्मीबाट सुत्केरी	२८	२३	१६
५	चौथो पटक सुत्केरी जाँच	४०	४६	३६
६	यातायात खर्च उपलब्ध	३०	३०	१९
७	सुरक्षित गर्भपतन (Medical)	१५.५	९	१६
८	सुरक्षित गर्भपतन (Surgical)	०	०	०
९	मातृ मृत्यु	०	०	०
१०	नवजात शिशु मृत्यु	०	०	०
११	मृत जन्म (Fresh)	०	०	०
१२	मृत जन्म (Macerated)	०	०	०

स्रोतः DHIS-2

राष्ट्रिय, प्रदेश र जिल्लाको अवस्थासँग पालिकाको तुलनात्मक स्थिति २०८२/८३

क्र.स.	सूचक	केन्द्र	प्रदेश	जिल्ला	नगरपालिका	कैफियत
१	प्रोटोकल अनुसार चौथो पटक गर्भवती परीक्षण गरेको %	४७	३४	४३	३४	
२	दक्ष स्वास्थ्यकर्मीबाट सुत्केरी गराएको % (SHP)	३४	३८	१३	७	
३	संस्थागत सुत्केरी भएको %	७२	५३	२०	१९	
४	प्रोटोकल अनुसार चौथो पटक सुत्केरी जाँच %	४७	३४	४३	३४	

स्रोतः DHIS-2

कार्यक्रमको विश्लेषणः सुरक्षित मातृत्व तथा आमा सुरक्षा कार्यक्रम नेपाल सरकारको पहिलो प्रथामिकतामा रहेको कार्यक्रम मध्ये एक हो। माथि उल्लेखित तालिकामा गत २ आर्थिक वर्ष र चालु आर्थिक वर्षको तुलनात्मक प्रगती देखाइएको छ। प्रोटोकल अनुसार ४ पटक गर्भवती परीक्षण गरिएका सङ्ख्या र संस्थागत सुत्केरी हुने महिलाहरूको सङ्ख्या लगायत सबै सूचकहरूमा प्रगति कम हुनुका साथै पनि राष्ट्रिय लक्ष्य प्राप्त हुन सकेको छैन। अझै पनि कुनै वडामा घरमा सुत्केरी हुने सङ्ख्या हुनु, पहिलो गर्भवती परीक्षणको तुलनामा प्रोटोकल अनुसार ८ पटक परीक्षणको दायरामा कम आउनु ४ पटक गर्भ परीक्षण गर्ने भन्दा संस्थागत सुत्केरीको सङ्ख्या कम हुनु आदि प्रमुख समस्याहरू हुन। नेपाल सरकारले सञ्चालन गरेको आमा तथा नव शिशु स्वास्थ्य कार्यक्रम प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन तथा नियमित अनुगमन र सहयोगात्मक सुवरिवेक्षण साथै नगरपालिकाबाट आन्तरिक स्रोत व्यवस्थापन गरी गर्भवती परीक्षण तथा संस्थागत सुत्केरी हुने आमालाई थप प्रोत्साहन गर्नुका साथै समूदायमा मातृ सुरक्षा सम्बन्धी जनचेतनाका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्न आबश्यक देखिन्छ।

३. पोषण कार्यक्रमः

क्र. सं.	सूचक	०८०/८१	०८१/८२	०८२/८३
		प्रतिसत	प्रतिसत	प्रतिसत
१	New G.M. Reg. (0-11 M)	६८	८३	६४
२	New G.M Reg. (12-23 M)	२	४	२
३	कम तौल भएको बच्चा(0-23 M)	२	४	४
४	180 Tab Iron पाएका ग.म.	४९.५	४६	३६
५	Vit A पाएका सुत्केरी आमा	१०२	९६	१०६

स्रोतः DHIS-2

राष्ट्रिय, प्रदेश र जिल्लाको अवस्थासँग पालिकाको तुलनात्मक स्थिति २०८२/८३

क्र.सं.	सूचक	केन्द्र	प्रदेश	जिल्ला	नगरपालिका	कैफियत
१	% Of New G.M. Reg. (0-11 Month)	८७	८६	७०	६४	
२	% Of New G.M. Reg. (12-23 Month)	१९	१२	२	२	
३	% OF १८० चक्की Iron पाएका गर्भवतीको सङ्ख्या	६२	५६	४८	३६	
४	% Of Vit A पाएका सुत्केरी आमाको सङ्ख्या	३९	४२	८१	१०६	

स्रोतः DHIS-2

कार्यक्रमको विश्लेषणः बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रमको अवधारणा अनुसार पोषण सम्बन्धी कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरी ५ वर्ष सम्मका वालबालिकाहरू, गर्भवती तथा सुत्केरी आमा र किशोरीहरूको विद्यमान पोषण अवस्थामा सुधार गरी स्वस्थ नागरिक उत्पादन गर्ने यस कार्यक्रमको उद्धेश्य हो। विगतका वर्षहरू भन्दा आ.व.०८२/०८३ मा पोषण कार्यक्रमका सूचकहरू कम देखिएतापनि वृद्धी अनुगमन गर्ने बालबालिकाको सङ्ख्या भने बढेको तर राष्ट्रिय र प्रदेशस्तरको तुलनामा कम भएको पाईन्छ। असल खानपानको महत्त्व सम्बन्धमा आम नागरिक/आमाहरूलाई बुझाउन र बानि व्यवाहारमा परिवर्तन गराउन नसकिएको, पत्रु

खानाको सहज उपलब्धताको कारण पोषण कार्यक्रमको प्रगतीमा सन्तोषजनक नदेखिएको हुँदा बहुक्षेत्रीय पोषणको अवधारण अनुसार सम्बन्धीत निकायहरू मार्फत जनस्तरमा निरन्तर पोषण सुधार सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुको साथै नियमित अनुगमन गरी पोषण सम्बन्धी कार्यक्रमहरू प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्नु पर्ने देखिन्छ।

४. परिवार योजना कार्यक्रमः-

क्र. सं.	सूचक	०८०/८१	०८१/८२	०८२/८३
		प्रगति	प्रगति	प्रगति
१	पिल्स नयाँ प्रयोगकर्ता	२२६	१८४	१५७
२	डिपो नयाँ प्रयोगकर्ता	३०५	२४७	१९५
३	IUCD नयाँ प्रयोगकर्ता	१	०	०
४	IMPLANT नयाँ प्रयोगकर्ता	६७	८७	५५
५	कन्डम प्रयोगकर्ता	१६८४६	१६०३८	१५१६६
६	CPR (Unadjusted)	१२.३	१२	१०

स्रोत DHIS-2

राष्ट्रिय, प्रदेश र जिल्लाको अवस्थासँग पालिकाको तुलनात्मक स्थिति २०८२/८३

क्र.सं.	सूचक	केन्द्र	प्रदेश	जिल्ला	नगरपालिका	कैफियत
१	FP Methods Modern Contraceptive New Acceptor	८.२४	७.४	७.३	६.१	

स्रोतः DHIS-2

कार्यक्रमको विश्लेषणः- परिवार नियोजन कार्यक्रम आधारभूत स्वाथ्य सेवा अन्तर्गतको प्रमुख कार्यक्रम हो। यसै अनुरूप परिवार नियोजन सम्बन्धी सम्पुर्ण सेवाहरू निशुल्क रूपमा आवश्यकता अनुसार आम नगरिकहरूले सहजरूपमा घर दैलोमा प्राप्त गर्न सकुन भनि नेपाल सरकारले विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरेको छ। राष्ट्रिय लक्ष्य अनुसार सरकारी स्वास्थ्य संस्थामा परिवार योजाना सेवा लिने सेवाग्राहीहरूको सङ्ख्या अपेक्षाकृत रूपमा कम देखिएको छ। स्याटेलाईट क्लिनिक मार्फत सेवाको पहुँच कम हुने स्थानमा सेवा प्रदान गरीएको भएतापनि नगरपालिकाको परिवार योजना सेवा लिने नयाँ सेवाग्राहीहरूको सूचक प्रदेश जिल्ला तथा केन्द्रको तुलनामा केही कम भएको देखिएकोले सेवाको पहुँच तथा उपयोग बढाई प्रभावकारी रूपमा परिवार नियोजन सेवा विस्तार गर्नुको लागि कार्ययोजना बनाउनुका साथै निजि स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट नियमित रूपमा प्रतिवेदन लिने, रेर्कड राख्ने र प्रतिवेदन गर्ने र सो कार्यको प्रभावकारी रूपमा अनुगमन गर्नु आवश्यक छ।

५. बाल स्वास्थ्य कार्यक्रम

५.१. स्वासप्रश्वासः

क्र.सं.	सूचक	०८०/८१	०८१/८२	०८२/८३
		प्रतिशत	प्रतिशत	प्रतिशत
१	Incidence Rate Of ARI	५०९	१०७	४८
२	% of pneumonia among U5 new ARI child (HF &Orc)	१९	१०७	४८
३	% Of Pneumonia Treated with Antibiotics (HF& Orc)	१००	१००	१००

स्रोतः DHIS-2

५.२. झाडापखला (Incidence of Diarrhea among children under 5 year, per- 1000)

क्र. सं.	सूचक	०८०/८१	०८१/८२	०८२/८३
		दर	दर	दर
१	Incidence Of Diarrhea	१४८	९८	९४
२	% Of Treatment By ORS/Zinc U5	१००	१००	१००

स्रोतः DHIS-2

राष्ट्रिय, प्रदेश र जिल्लाको अवस्थासँग पालिकाको तुलनात्मक स्थिति २०८२/८३

क्र.सं.	सूचक	केन्द्र	प्रदेश	जिल्ला	नगरपालिका	कैफियत
१	Incidence Of Diarrhea under 5 years	२५९.३	१६६	११०.४	९४.३	
२	% Of Treatment By ORS/Zinc	९८.४	९९.४	१००	१००	

स्रोतः DHIS-2

कार्यक्रमको विश्लेषणः- बाल स्वास्थ्य कार्यक्रम नेपाल सरकारको पहिलो प्रथामिकतामा रहेको कार्यक्रम हो। नवजात शिशु, शिशु तथा वाल मृत्युदर कम गर्नको लागि स्वास्थ्य संस्थाहरू मार्फत विभिन्न स्वास्थ्य कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरेको छ। रोग लाग्न नदिने उपायहरू अवलम्वन गर्नु, गराउनु र रोग लागेमा मापदण्ड अनुसार निशुल्क रूपमा उचित उपचार गरी मृत्युदरमा कमी ल्याउनु कार्यक्रमको प्रमुख उद्धेश्य हो। गत वर्ष भन्दा आ.व.०८२/०८३ मा न्युमोनियाको इन्सिडेन्स दर पालिकास्तरमा बढी भएको तर झाडा पखलाको इन्सिडेन्समा घटेको देखिन्छ। रोग लाग्ने दर बढनु कार्यक्रमको नकरात्मक सुचक हुने हुनाले निमोनियाको बिरामीहरू केही बढेको देखिएतापनि बाल मृत्युदर नदेखिएको हुदा कार्यक्रमले सफलता पाउदै गएको देखिएकाले कार्यक्रमलाई अझ प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न स्वास्थ्यकर्मीको तालिम तथा अनसाईड कोचिङ मार्फत क्षमता अभिबृद्धि गर्ने, औषधी तथा सामग्रिहरू नियमित आपुर्ति गराउनु र प्रभावकारी अनुगमन गर्नुपर्ने देखिन्छ।

६. रोग नियन्त्रण कार्यक्रमः- नेपालमा जनस्वास्थ्य समस्याको रूपमा रहेका विभिन्न सरुवा रोगहरू नियन्त्रण गरी समुदायमा रोगको दर कम गर्नु रोग नियन्त्रण कार्यक्रमको प्रमुख उद्धेश्य हो। आधारभूत स्वास्थ्य सेवा मार्फत समुदाय स्तरसम्म सेवाको पहुच तथा उपयोग बढाएर प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नु गराउनु र सन २०३० सम्ममा राष्ट्रिय लक्ष्य प्राप्त गर्न ठुल्लै चुनौती देखिएको छ। विभिन्न समयमा देखिने नयाँ-नयाँ महामारीजन्य रोगहरू नियन्त्रण गर्नु हाम्रो लागि थप चुनौती भएको छ। नेपाल सरकारले प्राथमिकतामा राखेर कार्य्रक्रमहरू सञ्चालन गरेका केही सरुवा रोगहरूको प्रतिवेदन तल प्रस्तुत गरिएको छ।

६.१ क्षयरोग कार्यक्रम

क्र. सं.	सूचक	०८०/८१	०८१/८२	०८२/८३
		प्रतिशत	प्रतिशत	प्रतिशत
१	Case notification rate, (All form TB case)	८८	४२	६२

स्रोतः DHIS-2

कार्यक्रमको विश्लेषणः- क्षयरोग नियन्त्रण कार्यक्रम नेपाल सरकारको पहिलो प्राथमिकतामा रहेको कार्यक्रम हो। समुदायमा रहेका क्षयरोगका बिरामीहरू समयमै पत्ता लगाउने, उपचारको दायरामा ल्याउने, मापदण्ड अनुसार उपचार गरी अपाँङ्ग हुने दर र मृत्यु दरमा कमि ल्याउनुको साथै रोग सार्ने दरमा कमी ल्याउनु कार्यक्रमको उद्धेश्य हो। समुदाय स्तरमा क्षयरोगका बिरामी पत्ता लगाउनको लागि एक्सरेद्धारा छातीरोग सम्बन्धी खोजपडताल गरीएको भएतापनि कार्यक्रमको लक्ष्य अनुसार प्रगती नएको हुँदा समुदाय स्तरमा नियमित क्षयरोगका बिरामी खोजपडताल गर्ने, जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरूको आयोजना गर्ने र कार्यक्रमको नियमित अनुगमन गरी प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नु पर्ने देखिन्छ।

६.२. एच.आइ.भि. एड्स तथा यौन रोग नियन्त्रण कार्यक्रमः

क्र.स.	सूचक	०८०/८१	०८१/८२	०८२/८३
		सङ्ख्या	सङ्ख्या	सङ्ख्या
१	Number of Women Who Tested for HIV at ANC Check up	३५८	२८८	१९९
२	Number of diagnosed S.T.I. infections (STIs)	०	०	०
३	Number of PWID Who Received an HIV test and their Results	०	०	०

स्रोतः DHIS-2

कार्यक्रमको विश्लेषणः- एच.आइ.भि. एड्स तथा यौन रोग नियन्त्रण कार्यक्रम नेपाल सरकारको प्राथामिकतामा रहेको कार्यक्रम भएपनि समाजमा हुने भेदभाव तथा लाल्छनाको कारण संक्रमित बिरामीहरूले नियमित रुममा खुलेर सेवा लिने अवस्था छैन। समाजमा जनचेतनाको बृद्धिसंगै संक्रमितको सङ्ख्या घटेको देखिन्छ तापनि लुकेर उपचार लिने अवस्था भएकोले स्थानीय स्वास्थ्य संस्थामा उपचार लिनेको सङ्ख्या देखिदैन। भिमाद नगरपालिकामा विगतका वर्षमा भन्दा यस आर्थिक वर्षमा HIV Test गर्ने गर्भवतीको सङ्ख्या घटेको देखिन्छ।

६.३.औलो नियन्त्रण कार्यक्रमः

क्र.सं.	सूचक	०८०/८१	०८१/८२	०८२/८३
		प्रगती	प्रगती	प्रगती
१	No Of Total Annual Blood Slide Collection	७०१	५५३	५८४
२	Slide positivity rate (SPR) of malaria in high risk	०	०	०

स्रोतः DHIS-2

कार्यक्रमको विश्षणः- नेपाल सरकारले औलो रणनीतिक योजना २०१४-२०२५ अनुसार सन् २०२५ सम्ममा औलो उन्मुलन गर्ने निती लिएको छ। तनहुँ मलेरिया कम प्रभावित जिल्ला भएता पनि नेपाल सरकारको औलो उन्मुलन गर्ने रणनीति अनुरूप सबै ज्वरोजन्य बिरामीहरूलाई Blood Slide/RDT परीक्षण गर्ने र समुदायमा जनचेतना मुलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने, औलो पहिचान गरी समयमै उपचार गर्ने, रोगको कारक तत्व लामखुट्टे भएकोले यसको टोकाईबाट बच्नको लागि जन चेतना अभिवृद्धि हुने कार्यक्रम प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्नुपर्ने छ।

७. गाँउघर क्लिनिक कार्यक्रमः आधारभुत स्वास्थ्य सेवाको पहुच नपुगेको स्थान तथा स्वास्थ्य संस्थाबाट टाढा रहेका दुर्गम बस्तीहरूमा आधारभूत स्वास्थ्य सेवामा उपयोग तथा पहुँच बढाउन गाँउघर क्लिनिक

मार्फत सेवा उपलब्ध गराईन्छ। भिमाद नगरपालिका अन्तर्गतका वडाहरूमा आ.व.२०८२/०८३ मा १७ स्थानमा स्वास्थ्य संस्थाहरू मार्फत गाँउघर क्लिनिक सञ्चालन भएको थियो।

क्र.सं.	सूचक	०८०/८१	०८१/८२	०८२/८३
		प्रगती	प्रगती	प्रगती
१	No of planned primary health care (PHCORC)	२०४	२०४	२०१
२	Average number of clients served per PHCORC	२३	२३	२४
३	Number of women who received DEPO at PHCORC	४८	१९	१०
४	Number of women who ANC check-up at PHCORC	१४८	१०६	११७

स्रोतः DHIS-2

कार्यक्रमको विश्लेषणः- माथिको तालिका अनुसार भिमाद नगरपालिका अन्तर्गतका गाँउघर क्लिनिकबाट उपलब्ध गराइएको सेवाको प्रतिवेदन अनुसार गर्भवती जाँच सेवा र सामान्य परामर्श सेवा लिनेको सङ्ख्या सन्तोषजनक देखिए पनि अन्य सेवाहरूमा न्यून भएकोले सेवाको महत्त्व बुझाउने र अझै कार्यक्रम प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन/अनुगमन हुनुपर्ने देखिन्छ।

८. राष्ट्रिय महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयम्सेविका कार्यक्रमः- राष्ट्रिय स्वास्थ्य महिला स्वयम्सेविका कार्यक्रम मार्फत समुदायमा जनचेतना अभिबृद्धि गर्ने, स्वास्थ्य सेवा लिन लक्षित वर्गलाई उत्प्रेरित गराउने, आमा समूह मार्फत स्वास्थ्य कार्यक्रमको बारेमा जानकारी गराउने गरिन्छ ।

क्र.सं.	सूचक	०८०/८१	०८१/८२	०८२/८३
		प्रगती	प्रगती	प्रगती
१	Number of Female Community Health Volunteers	४७	४७	४७
२	Number of pills cycles distributed by FCHVs	२५२	२२१	१५४
३	Number of condoms distributed by FCHV	२२८६	३१४४	३७५५
४	Number of pregnant women visited by FCHV	२०५	२२०	१९६
५	% of postpartum women visited by FCHV	२.३	०.७	१.१

स्रोतः DHIS-2

कार्यक्रमको विश्लेषणः- माथिको तालिकाबाट परिवार योजना कार्यक्रम र सुरक्षित मातृत्व कार्यक्रममा स्वास्थ्य महिला स्वयम्सेविकाको महत्त्वपूर्ण भूमिका रहने देखिन्छ । यस आर्थिक वर्षमा भिमाद नगरपालिका अन्तर्गतका महिला सामूदायिक स्वास्थ्य महिला स्वयम्सेविकाद्धारा पिल्स वितरण गरेको सङ्ख्या र सुत्केरी महिलाको भेटको सङ्ख्यामा कमी देखिएता पनि गर्भवती महिलाको भेट गर्ने सङ्ख्या र परिवार योजनाको अस्थायी साधन कन्डम वितरण गर्नेको सङ्ख्या गत आर्थिक वर्षको तुलनामा बढेको देखिएको छ।महिला सामूदायिक स्वास्थ्य महिला स्वयम्सेविकाद्धारा स्वास्थ्य आमा समूहको बैठक प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गरी परिवार योजना तथा सुरक्षित मातृत्वसँग सम्बन्धीत सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरी सेवाको दायरामा ल्याउन उत्प्रेरित गर्न सकिन्छ ।

९. ओ.पि.डि. सेवाः- आम नागरिकलाई दैनिक रूपमा स्वास्थ्य संस्थामा मार्फत यो सेवा प्रदान गरिन्छ। विरामी दर्ता, परीक्षण, समस्याको पहिचान, उपचार र नेपाल सरकारबाट निःशुल्क औषधी वितरण, रोगको

प्रकृतीअनुसार आवश्यक परामर्श सेवा प्रदान, माथिल्लो तहमा प्रेषण गर्ने, उपचार पश्चात घर गएकव बिरामीको फलोअप तथा आकस्मिक सेवा समेत प्रदान गरी यो सेवा निरन्तर प्रवाह भै रहेको छ।

क.सं.	सूचक	०८०/८१	०८१/८२	०८२/८३
		प्रगती	प्रगती	प्रगती
१	Total Number of New OPD Visit	२१५५१	१७१५२	१३३२६
२	% Of People Who Visit OPD Service	७३.८	६०.२७	४६

स्रोतः DHIS-2

१०. आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा देखिएका प्रमुख १० स्वास्थ्य समस्याहरू:- (10- Top Disease)

क. स.	प्रमुख रोगहरू	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	Gastritis	१६१७	८
२	Musculoskeletal Pain	१०४०	५
३	Hypertension	९४६	५
४	URTI	८९४	४
५	Headache	८३६	४
६	Cut Injury	८१४	४
७	Fungal Infection	७०६	३
८	Acutr Tonsilities	५६५	२.८
९	Diabetic Militus	४८०	२.३
१०	Conjunctivitis	४७२	२.३

स्रोतः e-HMIS

११. आँखा उपचार सेवाः

क. सं.	विवरण	सङ्ख्या
१	Total OPD	३२०५
२	Cataracts	५०९
३	Posterior Segments Disease	६५
४	Spectacles Prescribed	६०१
५	In Eye Camp	६५७

क. सं.	विवरण	सङ्ख्या
६	Glaucoma	७९
७	Refractive Error	५२०
८	Foreign Body in Cornea	६४
९	Blindness cases	०
१०	Refer For Cat. Surgery	१३१

स्रोतः आँखा उपचार केन्द्र, भिमाद प्रा. स्वा. के.

नोटः आँखा उपचार सेवाका विरामीहरू कुल OPD सेवामा समावेश गरिएको छ ।

कार्यक्रमको विश्लेषणः- उपचारात्मक (OPD) सेवा आम नागरिकले प्रत्यक्ष प्राप्त गर्ने र सबैको रोजाइमा परेको स्वास्थ्य सेवा हो। आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा मुख्य १० वटा स्वास्थ्य समस्याहरूको आँकडा हेर्दा ग्यास्ट्राईटिसका बिरामीहरू अधिक देखिन्छ, क्रमश, मांसपेशी सम्बन्धी चोटपटक र दुखाई, उच्च रक्तचाप, श्वासप्रस्वास सम्बन्धी समस्या, मधुमेह, छालाको समस्याहरू अधिक मात्रामा देखिन्छ। नियमित औषधी खान पर्ने तथा दिर्घ रोगको सङ्ख्या दिन प्रतिदिन बढदै जानुले थप स्वास्थ्य समस्याको रूपमा देखिएको छ। उक्त स्वास्थ्य समस्याहरू नियन्त्रण तथा रोकथामका लागि समुदाय स्तरमा थप कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्न पर्ने देखिन्छ।

१२. निदानात्मक सेवाः- भिमाद प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रमा उपचारात्क सेवाहरू विस्तार गरिएका छन। जस अन्तर्गत निदानात्मक सेवाहरू जस्तै प्रयोगशाला सेवा, X-Ray सेवा, यु.एस.जि. सेवाहरू समेत सञ्चालन भएको हुँदा उक्त सेवाको विवरण समेत तलको तालिकामा राखिएको छ। प्रयोगशालाबाट सेवा लिनेको सङ्ख्या बढदै गएकोहुदा प्रयोगशालालाई थप व्यवस्थित बनाउन पर्ने देखिन्छ। आँखा उपचार सेवा तथा एक्सरे सेवाबाट समेत विरामीहरू लाभान्वित भएको हुदा यि सेवाहरू पनि थप व्यवस्थित गर्नुपर्ने देखिन्छ।

१२.१. प्रयोगशालाः

क स	विवरण	सङ्ख्या
१	Bacteriology-Sputum AFB test conducted	३४५
२	Bacteriology-others test conducted	-
३	Biochemistry-Albumin test Conducted	४६३
४	Biochemistry-Alkaline Phosphate test Conducted	७५०
५	Biochemistry-Blood urea test Conducted	२४१४
६	Biochemistry-Creatinine test Conducted	२४५२
७	Biochemistry-HDL test Conducted	११०२
८	Biochemistry-LDL test Conducted	११०२
९	Biochemistry-Others test Conducted	-
१०	Biochemistry-Protein test Conducted	४६३
११	Biochemistry-RA factor test Conducted	६५७
१२	Sodium	४०८
१३	Potassium	४०८
१४	Scrub Typhus	५०२
१५	Blood Urea	२४१४
१६	Creatinine	२४५२
१७	Vitamin D	५९५
१८	Biochemistry-SGPT test Conducted	१६६८
१९	Biochemistry-Sugar-F test Conducted	५३४४
२०	Biochemistry-TG test Conducted	११०२

क स	विवरण	सङ्ख्या
२१	Hematology- DLC test Conducted	३५२७
२२	Hematology- ESR test Conducted	२८६
२३	hematology- TLC- Hb test Conducted	३९२८
२४	Immunology-RPR-VDRL +ve test	१
२५	Immunology-RPR-VDRL-total test	२७९
२६	Immunology-Rapid MP-total test Conducted	५६९
२७	Immunology-TPHA test Conducted	-
२८	Parasitology- Acetone test Conducted	-
२९	Parasitology- Occult blood test Conducted	५
३०	Parasitology- Stool R/E test Conducted	१४७
३१	Parasitology- Urine R/E test Conducted	३३२८
३२	Hb1AC	१०११
३३	MP Total	५६९

स्रोतः भिमाद प्रा. स्वा. के.

१२.२ एक्सरे र यु.एस.जी.सेवाः

क्र.सं.	विवरण	सङ्ख्या	कैफियत
१	Total Xray	२८७६	
२	Total USG	७४९	
३	Total RUSG	८६	

स्रोतः भिमाद प्रा. स्वा. के.

१३. कडा रोग लागेका विपन्न नागरिकहरूको सिफारिस सम्बन्धी विवरणः

क्र.स.	रोगको विवरण	महिला	पुरुष	जम्मा
१	मृगौला रोग	५	१	६
२	मुटु रोग	३	५	८
३	क्यान्सर	६	५	११
४	स्पाईनल ईन्जुरी	०	२	२
५	हेड ईन्जुरी	०	१	१
	जम्मा	१४	१४	२८

स्रोतः सिफारिस र अभिलेख

कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्दा अपनाइएका प्रक्रियाहरू

सामान्यत स्वास्थ्य क्षेत्रका कार्यक्रमहरू सङ्घीय सरकारबाट हस्तान्तरित कार्यक्रमहरू र स्थानीय सरकारबाट बजेट बिनियोजन भएका निश्चित शीर्षकका कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गरिने भएको हुदा आर्थिक ऐन नियमको परिधिमा रही तपसिलका प्रक्रियाहरू पुरा गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ ।

- योजना तथा बजेट बाँडफाँट यकिन गरी कार्यविधिको अध्ययन
- पूर्व योजना तयारी सहित टिप्पणी र आदेश सदर
- कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जनशक्ति/सहभागी व्यवस्थापन गरी सरोकारवालालाई अग्रीम जानकारी
- कार्यक्रम सञ्चालन गरी प्रतिवेदन तयार
- खरिद सम्बन्धी कार्यक्रम भएमा खरिद ऐन नियमावली अनुसार कार्यान्वयन

वार्षिक समष्टिगत बजेट र खर्चको अवस्थाः

बजेट	विनियोजित बजेट रु.	खर्च रु.	बजेट खर्च (%)
सर्शत अनुदान	३९२९८००	३२८१५०३५.६	८३.५
समानीकरण (आन्तरिक)	८०६००००	६३५९४२५	७८.९
जम्मा	४७३५८०००	३९१७४४६०.६	८२.७

वार्षिक कार्यक्रमको प्रगतिको अवस्था

सङ्घीय ससर्त तर्फः

क.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/ क्रियाकलापको नाम	विनियोजित बजेट	खर्च	खर्च (%)
भिमाद नगरपालिका - स्वास्थ्य				
१	EHMIS Software नवीकरण	७०,०००.००	६७,८००.००	९६.८६
२	स्वास्थ्यकर्मिको क्षमता विकास (प्रादेशिक तालिम केन्द्रको समन्वयमा)	१,००,०००.००	९,५००.००	९.५
३	स्वास्थ्य संस्थाहरूमा खोप, औषधी तथा सामग्री आपुर्ति तथा प्याकिङ्ग /रिप्याकिङ्ग	२,००,०००.००	९८,८५०.००	४९.४३
४	स्वास्थ्यकर्मीको क्षमता अभिवृद्धिका लागि "Onsite Coaching र SBA Clinical onsite coaching and mentoring" कार्यक्रम	१,५०,०००.००	३०,५५०.००	२०.३७
५	६० वर्ष उमेर पुगेका महिला स्वास्थ्य स्वयम् सेविकालाई सम्मान तथा बिदाई (प्रति व्यक्ति रु.२०००० का दरले)	४०,०००.००	४०,०००.००	१००.
६	बहुक्षेत्रीय पोषण विशेष कार्यक्रम वडा नं २	१,००,०००.००	७९,३००.००	७९.३
७	स्वास्थ्य संस्थाको सहयोगात्मक सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन	७९,०००.००	०	०
८	गर्भवती सुत्केरी तथा बालवालिकाका लागि पोषण तथा सरसफाइ प्याकेज कार्यक्रम वडा नं ७	२,००,०००.००	१,७५,८००.००	८७.९
९	खोपजन्य रोग को सर्भिलेन्सको लागि	४०,०००.००	०	०
१०	उत्कृष्ट स्वास्थ्य कर्मी/स्वास्थ्य संस्था प्रोत्साहन तथा पुरस्कार	८०,०००.००	६७,०००.००	८३.७५
११	जनस्वास्थ्य कार्यक्रमका विभिन्न दिवसहरू, महिला स्वास्थ्य स्वयम् सेविका दिवस तथा उत्कृष्ठ छनौट गरी पुरस्कृत गर्ने एवम् वार्षिक/अर्धवार्षिक समीक्षा गोष्ठी सञ्चालन गर्ने	२,५०,०००.००	१,५७,९०५.००	६३.१६
१२	स्वास्थ्य संस्थामा निःशुल्क वितरण गरिने औषधी तथा सर्जिकल सामग्री खरिद	१५,००,०००.००	८,५९,९७१.००	५७.३३
१३	आँखा शिविर सञ्चान	१,००,०००.००	८३,३८०.००	८३.३८
१४	स्वास्थ्य शाखा/संस्था सञ्चालन तथा व्यवस्थापन खर्च मर्मत सम्भार समेत	४,००,०००.००	१५,७०४.००	३.९३
१५	२४ सै घन्टा सेवा प्रदायक स्वास्थ्य संस्थामा खटिएका रात्रिकालीन सेवा प्रदायक कर्मचारीलाई खाजा खर्च	३,००,०००.००	२,९७,०५०.००	९९.०२
१६	महिला स्वास्थ्य स्वयम् सेविकाहरूको मासिक बैठक खाजा खर्च	६०,०००.००	५२,३००.००	८७.१७

१७	महिला स्वास्थ्य स्वयम् सेविकाहरूको लागि छाता झोला	१,२०,०००.००	१,१७,५५९.००	९७.९७
१८	समुदाय तथा विद्यालयहरूमा स्वास्थ्य शिक्षा कार्यक्रम	२,५०,०००.००	१,९०,३००.००	७६.१२
१९	स्वास्थ्य शाखा, स्वास्थ्य संस्था र महिला स्वास्थ्य स्वयम् सेविका सञ्चार खर्च	२,००,०००.००	१,९८,६००.००	९९.३
२०	बहुक्षेत्रीय पोषण विषेश कार्यक्रम सञ्चालन वडा नं. ८	१,००,०००.००	८७,८७०.००	८७.८७
२१	भान्सा सुधार कार्यक्रम	१,००,०००.००	९८,१५०.००	९८.१५
२२	पूर्वप्रसूति घरभेट कार्यक्रम	१,००,०००.००	१३,५००.००	१३.५
२३	महिला स्वास्थ्य स्वयम्सेविकालाई स्थानीय यातायात खर्च (आमा समुहको बैठकको माइनुटिंगको आधारमा)	१,४१,०००.००	१,३४,२५०.००	९५.२१
२४	गाउँघर क्लिनिक र खोप क्लिनिक सञ्चालन	१,७०,०००.००	१,६१,६००.००	९५.०६
२५	बिभिन्न सङ्घ सस्थासँगको सहकार्यमा भिमाद प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रमा मनोचिकित्सकको व्यवस्था गरी मनोपरामर्ष एवम् निशुल्क औषधी सहित स्वास्थ्य शिविर र अपाङ्गता पहिचान शिविर कार्यक्रम सञ्चालन	१,५०,०००.००	९८,४६४.००	६५.६४
२६	बहुक्षेत्रिय पोषण विशेष कार्यक्रम वडा नं ९	१,५०,०००.००	७६,७५०.००	५१.१७
२७	गर्भवती/सुत्केरी महिला हरूको लागि निशुल्क एम्बुलेन्स सेवा सञ्चालन	२,००,०००.००	१,९८,८५०.००	९९.४३
२८	स्वास्थ्यकर्मीहरूको लागि छाता झोला	५०,०००.००	५०,०००.००	१००.
२९	पोषण प्रबर्द्धन कार्यक्रम (वहु क्षेत्रिय पोषण विशेष कार्यक्रम) र खाद्य निर्देशक समिति र स्वास्थ्य आमा समुहमा अभिमुखीकरण कार्यक्रम	१,४०,०००.००	०	०
३०	स्वस्थ्य संस्थामा रहेका ल्यावका लागि आवश्यक सामग्री तथा केमिकल खरिद व्वस्थापन	२,००,०००.००	०	०
३१	न्युनतम सेवा मापदण्ड र स्वास्थ्य संस्थाहरूका लागि आवश्यक सामग्री खरिद	२,००,०००.००	२,००,०००.००	१००.
३२	नगरस्तरीय रेपिड रेस्पोन्स टीम (RRT) परिचालन तथा आवश्यक औषधि तथा सामग्रीको व्यवस्थापन	१,००,०००.००	२०,७५०.००	२०.७५
३३	स्वास्थ्य सुचना तथा प्रचार सामग्रीहरू र फर्म फर्मेट छपाई तथा वितरण कार्यक्रम	१,००,०००.००	१,००,०००.००	१००.
३४	स्वास्थ्य संस्था व्यवस्थापन समितिको बैठक खाजा खर्च	१,००,०००.००	५२,५००.००	५२.५

३५	नसर्ने रोग तथा पालिकाको अन्य प्राथमिकतामा परेको स्वास्थ्य विषयमा अनुसन्धान	१,००,०००.००	५८,७२०.००	५८.७२
३६	वार्षिक/अर्धवार्षिक समीक्षा एवम् डाटा भेरीफिकेसन कार्यक्रम सञ्चालन समेत	१,००,०००.००	६०,७००.००	६०.७
३७	नसर्ने रोगको स्क्रनिङ तथा जेष्ठ नागरिक स्वास्थ्य परीक्षण कार्यक्रम	४,१०,०००.००	२,२३,५००.००	५४.५१
३८	बहुक्षत्रिय पोषण विशेष कार्यक्रम सञ्चालन वडा नं ५	२,५०,०००.००	२,१८,५३०.००	८७.४१
३९	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रको आखा उपचार केन्द्रको लागी औषधी तथा सामग्री खरिद	०	०	०
४०	बहुक्षेत्रीय पोषण विशेष कार्यक्रम सञ्चालन वडा नं ३	१,२०,०००.००	८०,८६०.००	६७.३८
४१	अनलाईन रिपोर्टिङ्गका लागि DHIS-II /HMIS/eLMIS तथा बिधुतिय स्वास्थ्य सुचना रेकडिङ्ग रिपोटिङ्ग(EHIRRS) प्रणालीको पुनर्ताजकी तालिम	१,००,०००.००	७३,८००.००	७३.८
४२	स्वास्थ्य संस्थाहरूका लागि आवश्यक विधुतीय सामान (ल्यापटप तथा ब्याकअप) खरिद	७,००,०००.००	७,००,०००.००	१००.
भिमाद नगरपालिकावडा नं.१				
४३	किहुँ स्वास्थ्य चौकीलाई नमुना बर्थिङ्ग सेन्टर निर्माण योजना	३,००,०००.००	३,००,०००.००	१००.
सङ्घीय सरकारबाट हस्तान्तरित कार्यक्रम (ससर्त अनुदान)				
४४	स्थानीय तहका स्वास्थ्य शाखा, स्वास्थ्य चौकी, प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, अस्पताल तथा आयुर्वेद औषधालयहरूमा कार्यरत स्थायी कर्मचारीहरूको स्वीकृत दरवन्दी अनुसारको तलव, महगी भत्ता र पोषाक भत्ता	२,८१,३७,०००.००	२,५२,१२,१४१.१०	८९.६
४५	आयुर्वेद शाखामा स्वीकृत दरबन्दीमा सेवा करारमा कार्यरत २ जना कार्यालय सहयोगीको तलव, पर्व खर्च र पोषाक भत्ता समेत	६,६३,०००.००	६,६२,२५२.००	९९.८९
४६	स्वास्थ्य चौकी (आधारभुत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र) को न्युनतम सेवा मापदण्ड कार्यक्रम (अभिमुखीकरण, समीक्षा, फलो अप , अनुगमन तथा सुदृढीकरण समेत)	२,२५,०००.००	१,४८,५००.००	६६.
४७	मानसिक स्वास्थ्य प्रवर्धन तथा आत्माहत्या रोकथाम सम्बन्धी जनचेतना कार्यक्रम	५०,०००.००	१७,८००.००	३५.६
४८	स्थानीय तह मार्फत मातृ तथा नवशिशु कार्यक्रम सञ्चालन	११,०८,०००.००	८,८३,४५०.००	७९.७३

४९	किशोरकिशोरी स्वास्थ्य सेवा	९३,०००.००	२९,०००.००	३१.१८
५०	मृगौला प्रत्यारोपण गरेका, डायलाईसिस गराइरहेका, क्यासर रोगी र मेरूदण्ड पक्षघातका विरामीहरूलाई औषधी उपचार खर्च बापत मासिक रु ५ हजार दरले उपलब्ध गराइने रकम	२०,४०,०००.००	२०,४०,०००.००	१००.
५१	स्थानीय तहको साझेदारीमा नियमित खोप सुदृढीकरण, नियमित खोपमा विद्यालय केन्द्रित खोप अभियान सञ्चालन, सरसफाई प्रवर्द्धन कार्यक्रम निरन्तरता, खोपबाट बचाउन सकिने रोगहरूको खोजपड्ताल तथा निगरानी, पूर्ण खोप सुनिश्चतता र दिगोपनाका लागि व्यवस्थापन खर्च	६,२३,०००.००	५,०८,८५०.००	८१.६८
५२	नियमित तथ्याङ्कको गुणस्तर वृद्धिका लागि स्वास्थ्य संस्थाहरूको मासिक बैठक, डाटा भेरिफिकेशन तथा भ्यालिडेशन एवम् अर्धवार्षिक र वार्षिक समीक्षा	३,००,०००.००	२,८५,९४०.००	९५.३१
५३	जुनोटिक रोगहरू, AMR सम्बन्धी पैरवी तथा अभिमूखिकरण कार्यक्रम,AMR Day,Rabies Day	२०,०००.००	७,८००.००	३९.
५४	प्रजनन् रुग्णता स्वास्थ्य सेवा	१,५०,०००.००	२९,९०३.००	१९.९४
५५	पोषणमैत्री स्थानीय शासन प्रवर्द्धन	३,००,०००.००	१,९८,८००.००	६६.२७
५६	राष्ट्रिय / अन्तर्राष्ट्रिय योग दिवस, राष्ट्रिय आरोग्य दिवस तथा धन्वयन्तरी जयन्ती	२५,०००.००	२४,९२०.००	९९.६८
५७	CBIMNCI कार्यक्रम (कार्यक्रम समीक्षा, स्थलगत अनुशिक्षण)	१,००,०००.००	७०,६००.००	७०.६
५८	स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई इम्प्लान्ट/IUCD तालिम	२,००,०००.००	१,६५,४००.००	८२.७
५९	बिश्व रक्तचाप दिवस तथा आत्महत्या न्यूनीकरण दिवस मनाउने	२०,०००.००	४,६५०.००	२३.२५
६०	क्षयरोगका जोखिम समुह तथा स्वास्थ सेवाको पहुच कम भएका समुदायमा सकृय क्षयरोग खोजपडताल कार्यक्रम र पि.बि.सि बिरामीका घरपरिवारका सदस्यहरूको सम्पर्क परीक्षण	२,०५,०००.००	४०,३००.००	१९.६६
६१	डेंगी, जापानिज इन्सेफ्लाइटिस लगायतका किटजन्य रोगहरूको नियन्त्रणका लागि लामखुट्टेको वासस्थान खोजी गरी लार्भा नष्ट गर्ने, बिद्यालय शिक्षा कार्यक्रम, सामुदायिक परिचालन तथा सरोकारवालाहरूको अभिमुखीकरण	१,३५,०००.००	१,०३,९००.००	७६.९६

६२	विद्यालय स्वास्थ्य तथा नर्सिङ्ग सेवा कार्यक्रम	२१,६६,०००.००	२०,८०,८२१.००	९६.०७
६३	स्थानीय तह तर्फ मातृ तथा नवशिशु कार्यक्रम अन्तर्गत आमा सुरक्षा, गर्भवती उत्प्रेरणा सेवा, रक्तसञ्चार, न्यानो झोला, सुरक्षित निशुल्क गर्भपतन र नवजात शिशुको निशुल्क उपचार कार्यक्रम	११,००,०००.००	५,५२,९००.००	५०.२६
६४	मृगौला प्रत्यारोपण गरेका, डायलाईसिस गराइरहेका, क्यासर रोगी र मेरूदण्ड पक्षघातका विरामीहरूलाई औषधी उपचार खर्च बापत मासिक रु ५ हजार दरले उपलब्ध गराइने रकम	२२,२०,०००.००	१७,६०,०००.००	७९.२८
६५	परिवार योजना सेवा	५०,०००.००	२०,२३०.००	४०.४६
६६	महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयम्सेविकाहरूलाई नसर्ने रोग तथा मानसिक स्वास्थ्य सम्बन्धी अभिमुखीकरण	२५,०००.००	२३,८००.००	९५.२
६७	समुदाय स्तरमा नसर्ने रोग सम्बन्धी स्क्रिनिङ्ग (फागुन महिना) तथा जनचेतना कार्यक्रम सञ्चालन	१,५०,०००.००	९६,११८.००	६४.०८
६८	पोषण कार्यक्रम	४,७६,०००.००	३,०५,४२६.००	६४.१७
६९	आकस्मिक अवस्थामा औसधि एवम् ल्याब सामग्री ढुवानी र स्थलगत अनुशिक्षण तथा सुपरिवेक्षण तथा क्षयरोग कार्यक्रमको योजना तर्जुमा तथा कोहर्ट विश्लेषण	९५,०००.००	३२,५३५.००	३४.२५
७०	म स्वास्थ्य मेरो सामुदाय स्वास्थ्य घरटोलमा स्वास्थ्य प्रवर्धन कार्यक्रम	०	०	०
७१	राष्ट्रिय महिला स्वास्थ्य स्वयम्सेविका कार्यक्रम (पोसाक प्रोत्साहन र यातायात खर्च)	१०,३४,०००.००	१०,२७,०००.००	९९.३२
७२	आधारभूत तथा आकस्मिक स्वास्थ्य सेवाको लागि औषधी खरिद	१७,७५,०००.००	१७,७५,०००.००	१००.
	कुल	५,३६,५५,०००.००	४,५४,९१,२७५.१०	८४.७८

सञ्चालन गरिएका रचनात्मक कार्यहरू

- भिमाद नगरपालिका अन्तर्गतका ८ वटा विद्यालयहरूमा आँखा शिविर संन्चालन जस्मा ६५७जनालाई सेवा प्रदान गरिएको
- पूर्व प्रसूति घरभेट कार्यक्रम सञ्चालन भएको जसमा २७ जना गर्भवतीलाई घरभेट गरिएको
- मातृशिशु स्वास्थ्य सुधारको लागि स्वास्थ्य अनुसन्धान कार्य सम्पन्न
- भिमाद नगरपालिका अन्तर्गतका ८ वटा वडामा ग्रामिण अल्ट्रासाउण्ड कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको थियो र ८७ जना गर्भावति महिलाले सेवा पाएका
- गर्भवती तथा सुत्केरी महिलाहरूको लागि निः शुल्क एम्बुलेन्स सञ्चालन
- गर्भवती तथा सुत्केरी महिलाहरूको लागि निः शुल्क क्याल्सियम वितरण
- मानसिक स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन
- बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रम सञ्चालन
- भिमाद प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रमा नयाँ ल्याव टेस्ट (थाइरोइड, भिटामिन डी) सेवा सञ्चालनमा ल्याइएको

कार्यक्रमका सबल पक्षहरू

- निर्धारित कार्यक्रमहरू नियमित रूपमा सञ्चालन
- सफ्टवयरबाट तथ्याङ्क प्रविष्ट(eHMIS, eLMIS, Pregnancy Recording Tracking Process- PRTP)
- विपत ब्यवस्थापन समिति र RRT CRRT तयारी अबस्थामा रहेको
- राष्ट्रिय लक्ष्य प्राप्त गर्ने गरी कार्यक्रम सञ्चालन हुदै आएको
- स्वास्थ्य कर्मिको पदपुर्ति /विभिन्न तालिम कार्यक्रम सञ्चालन

कार्यक्रम कार्यान्वयनमा आइपरेका समस्याहरू

- भौतिक पुर्वाधारको अभावः (भवन, खानेपानी)
- दक्ष जनशक्तिको अभावः (तालिम प्राप्त जनशक्ति औजार उपकरण मर्मत सम्भार समेत गर्ने)
- न्युन स्रोत साधनः (न्युन बजेट विनियोजन/निकासा)
- नसर्ने रोगहरूको बढदो प्रभावः (उच्च रक्तचाप, मधुमेह, मानसिक स्वास्थ्य आदि)

समस्या समाधानका उपायहरू

- आवश्यक भौतिक पुर्वाधारहरू क्रमशः तयार गर्नुपर्ने
- जनशक्तीमा आवश्यकता अनुसार तालिमको व्यवस्था हुनुपर्ने
- कुन निकायबाट कुन कुन सामग्री/औषधी आपुर्ति गर्ने हो यकिन हनुपर्ने
- नयाँ समस्या/ महामारी नियन्त्रणका लागि पूर्व तयारी अवस्थामा रहनु पर्ने (बजेट, जनशक्ति, तालिम र सामग्री सहित)

निष्कर्ष

आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ मा डेंगी को बिरुद्ध जनचेतना र खोज र नष्ट गर कार्यक्रम व्यापक रूपमा सञ्चालन गरिएको छ। आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ मा सङ्घीय सरकार मार्फत प्राप्त सशर्त अनुदान तर्फका कार्यक्रम सञ्चालन गरी ८४.८% वित्तीय प्रगति हासिल भएको छ। यस प्रतिवेदनमा उल्लेखित विभिन्न कार्यक्रमका प्रमुख सूचकहरू मध्ये केन्द्रको तुलनामा कम प्रगति देखिए तापनि प्रदेश र जिल्लासँग तुलना गर्दा सन्तोषजनक अवस्था रहेको हुँदा कम प्रगति भएका सूचकहरूको आगामी आर्थिक वर्षमा कारण खोजी

गरी उक्त सूचकहरूमा सुधार हुन आवश्यक छ। अप्रयाप्त भौतिक पूर्वाधार, न्यून बजेट, दक्ष जनशक्तिको कमीको कारण स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी कार्यक्रमहरू प्रभावित हुने भएकोले नीति तथा कार्यक्रम अनुसार स्रोत सुनिश्चित गरी तालिम प्राप्त जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्न सकेमा गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न सकिने देखिन्छ।

३.२.३ भिमाद आयुर्वेद औषधालय

पृष्ठभूमि

विश्वमा प्रचलित विभिन्न चिकित्सा पद्धतिहरूमध्ये आयुर्वेद चिकित्सा पद्धति नेपालको सबभन्दा प्राचिन, भरपर्दो तथा राष्ट्रिय चिकित्सा पद्धति हो जुन शाश्वत, अनन्त र अनादि हो। नेपालको परम्परागत चिकित्सा पद्धतिको रूपमा रहेको आयुर्वेद, प्राकृतिक चिकित्सा र होमयोप्याथीक लगायत चिकित्सा पद्धतिको संरक्षण र प्रवर्धन गर्ने भनी प्राथामीकताका साथ उल्लेख गरिएको छ ।

उद्देश्य

- प्रतिवेदनको आधारमा आगामी वर्षको योजना बनाउने र कार्यान्वयन गर्ने
- गुणस्तरीय आयुर्वेद स्वास्थ्य सेवा प्रवाह सुनिश्चितता गर्ने
- वार्षिक कार्यक्रमहरूको प्रगति, समीक्षा तथा लेखाजोखा गरि प्रतिवेदन समेट्ने
- यस नगरपालिका क्षेत्रभित्र रहेका सम्पुर्ण जडिबुटिहरूको पहिचान संरक्षण, संवर्धन गरी ती जडिबुटिबाट हुने फाइदा र त्यसको उपयोग, मात्रा आदिको बारेमा आमजनतालाई जानकारी गराउने
- आयुर्वेद, जडिबुटि, योग एवम् स्वस्थ्य जीवनशैलीको महत्त्व सम्बन्धी जनचेतना फैलाउने

आयुर्वेद तर्फको समष्टिगत अवस्था

वार्षिक बिरामी तथ्याङ्क विवरण

सि न	विवरण	आ. व. ०८०/०८१	आ. व. ०८१/०८२	आ. व. ०८२/०८३
१	बहिरङ्ग सेवा	५९४२	७११६	६६८५
२	जेष्ठनागरिक	४९७	८०९	८६६
३	स्तानपायी	६७	१०१	११०
४	पञ्चकर्म सेवा	८२७	१५५५	१७६४
५	नागरिक सेवा क्लिनिक	१८२३	८५१	८०१
६	आयुर्वेद तथा योग शिविर	१९४	२४५	१५१
७	योग सेवा	२०७	३८१	४६०
	जम्मा	९८८७	११०५८	१०८३७

प्रदान गरिने सेवा तथा सञ्चालित कार्यक्रमहरू

- विरामी जाँच
- उपलब्धता अनुसारको औषधी वितरण
- पञ्चकर्म/पूर्वकर्म सेवा

- जेष्ठनागरीक स्वास्थ्य प्रवर्धन सेवा कार्यक्रम
- मातृशिशु सुरक्षार्थ आयुर्वेद सेवा कार्यक्रम
- योग परार्मश सेवा
- नागरिक आरोग्य सेवा क्लिनिक
- भान्सा सुधार कार्यक्रम
- सात दिने योग शिविर
- विद्यालय आयुर्वेद तथा योग शिक्षा कार्यक्रम
- निशुल्क आयुर्वेद तथा योग शिविर
- नागरीक आरोग्य तथा स्वस्थ्य जीवनशैली प्रवर्धन कार्यक्रम

कार्यक्रम कार्यान्यवयन गर्दा अपनाईएका प्रक्रियाहरू

- आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सा विभागको कार्यक्रम सञ्चालन मार्गदर्शन
- योजना तथा बजेट बाँडफाँट एकीन गरि कार्यविधिको अध्ययन
- पूर्व योजना तयारी टिप्पणी र आदेश सदर
- कार्यक्रम सञ्चालन प्रक्रिया सहभागी व्यवस्थापन गरि सरोकारवलालाई अग्रीम जानकारी
- कार्यक्रम सञ्चालन पश्चात प्रतिवेदन तयार
- खरिदका सम्बन्धमा सार्वजनिक खरिद ऐन तथा नियमावली

वार्षिक समष्टिगत बजेट र खर्चको अवस्था

क्र. सं.	योजना/कार्यक्रमको नाम	विनियोजित बजेट रू	खर्च रु.	खर्च प्रतिशत
१	विद्यालय आयुर्वेद तथा योग शिक्षा कार्यक्रम	८०,०००	७८,०००	९७.५०
२	राष्ट्रिय योग दिवश तथा धन्वन्तरी जयन्ती र राष्ट्रिय अन्तराष्ट्रिय योग दिवस	२५,०००	२४,९२००	९९.६८
३	मातृ शिशु सुरक्षार्थ आयुर्वेद सेवा कार्यक्रम	७०,०००	६९,७९०	९९.७०
४	पञ्चकर्म तथा पूर्वकर्म व्यवस्थापन	१,००,०००	९९,७५०	९९.७५
५	जेष्ठ नागरीक स्वास्थ्य प्रर्वधन सेवा कार्यक्रम	७५,०००	७४,७६०	९९.६८
६	नागरिक आरोग्य तथा स्वस्थ्य जीवशैली प्रबर्धन कार्यक्रम	५०,०००	४९,७००	९९.४०
७	अत्यावश्यक आयुर्वेद औषधी खरिद कार्यक्रम	२,००,०००	१,९७,३४५	९८.६७
जम्मा		६,००,०००	५,९४,२६५	९९.०४

नगरपालिकातर्फका कार्यक्रमहरू

क्र.सं.	योजना तथा कार्यक्रमको नाम	विनियोजित बजेट	खर्च रु.	खर्च प्रतिशत
१	नागरीक आरोग्य सेवा क्लिनिक संचालान तथा व्यवस्थापन	२,५०,०००	२,४६,४६५	९८.५९
२	सात दिने योग शिविर कार्यक्रम	७५,०००	७४,६४०	९९.५२
३	निशुल्क आयुर्वेद तथा योग शिविर	१,५०,०००	१,४७,९६६	९८.६४
४	भान्सा सुधार कार्यक्रम	१,००,०००	९८,१५०	९८.१५
४	आयुर्वेद औषधी खरिद	८,००,०००	७,९४,४६०	९९.३१
जम्मा		१३,७५,०००	१३,६१,६८१	९९.०४

असल अभ्यास

- प्रादेशिक आयुर्वेद चिकित्सालय, तनहुँ दमौलीको आर्थिक र प्राविधिक सहयोगमा पाइल्स, फिस्टुला र फिसर रोगका बिरामीहरूलाई शल्यक्रिया सहितको विशेषज्ञ उपचार सेवा
- सात दिने योग शिविर
- निशुल्क आयुर्वेद तथा योग शिविर
- नागरीक आरोग्य सेवा विस्तार (वडा नं १ २ र ५ मा गरी जम्मा ३ वडामा सञ्चालन)
- पूर्वकर्म/पञ्चकर्म सेवा विस्तार
- नागरीक आरोग्य स्वस्थ्य जीवनशैली प्रर्बद्धन कार्यक्रम
- जेष्ठनागरिक र स्तनपायी आमालाई समुदायमै सेवा प्रदान
- भान्सा सुधार कार्यक्रम सञ्चालन

समग्र कार्यक्रमका प्रमुख उपलब्धिहरूः-

- आयुर्वेद औषधालयबाट सेवा लिने सेवाग्राहीको सङ्ख्यामा वृद्धि
- निर्धारीत कार्यक्रमहरू नियमीत रूपमा सञ्चालन
- आयुर्वेद औषधालयबाट प्रदान गर्ने सेवाहरूबारे आम जनसमुदायमा जानकारी भएको
- आयुर्वेद, योग एवम् जडिबुटि तथा स्वस्थ्य जीवनशैली आदि कार्यक्रमबाट आम जनसमुदायमा जनचेतना फैलाउन सकेको
- निरोगी नेपाल अभियानलाई लक्षित गरी कार्यक्रम सञ्चालन हुदै आएको
- आयुर्वेद शिविर, नागरिक आरोग्य सेवा क्लिनिक, जेष्ठनागरिक, स्तनपायी आमा आदि कार्यक्रमहरूबाट सेवाग्राहीले समुदय स्तरमा नै सेवा प्राप्त गरेको
- प्रादेशिक आयुर्वेद चिकित्सालय तनहुँ दमौलीको आर्थिक र प्राविधिक सहयोगमा सञ्चालन गरीएको गुदोरोग (पाइल्स, फिस्टुला र फिसर) सम्बन्धी शिविरबाट गुदोरोगका विरामीहरूले निशुल्क शल्यक्रिया सहितको विशेषज्ञ उपचार सेवा प्राप्त गरेको

कार्यक्रम कार्यान्वयनमा आइपरेका प्रमुख समस्याहरू

- भौतिक पूर्वधारको अभाव (औषधालयको आफ्नो कार्यलय भवन र पावर ब्याकप) नभएको
- न्युन बजेट विनियोजन
- सङ्घीय सरकारबाट प्राप्त बजेटको कार्यविधि आयुर्वेद विभागबाट समयमा प्राप्त नहुनु

- भौतिक पूर्वधारको अभाव (औषधालयको आफ्नो कार्यलय भवन र पावर ब्याकप) नभएको
- न्युन बजेट विनियोजन
- सङ्घीय सरकारबाट प्राप्त बजेटको कार्यविधि आयुर्वेद विभागबाट समयमा प्राप्त नहुनु

समस्या सामाधानका उपायहरू

- औषधालयलाई आवश्यक भौतिकपूर्वधारहरू यस नगरपालिकाले क्रमशः व्यावस्थापन गर्नुपर्ने
- नगरपालिकाले आयुर्वेदको लागि बजेटको दायरा बढाएर विनियोजन गर्नुपर्ने
- आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सा विभागले सङ्घीय बजेट सँगै कार्यविधि पनि पठाउनुपर्ने

निष्कर्ष

आ. व. ०८२/८३ मा विभिन्न असहज परिस्थिका बावजुद पनि यस आयुर्वेद शाखाको वार्षिक कार्यक्रकमहरूको कार्यन्वयन करिब शतप्रतिशत नै राम्रो रह्यो । अप्रयाप्त भौतिक पूर्वधारका कारण कार्यक्रम कार्यान्वयनमा समस्या देखियो । यसरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा हाम्रो समाजमा नसर्ने रोग अम्लपित्त, बाथ, गुदरोग, मधुमेह, थाइरायड, उच्चरक्तचाप, मानसिक स्वास्थ्य समस्या, महिलाहरूमा महिनावारी सम्बन्धी समस्या प्रमुख स्वास्थ्य समस्याको रूपमा देखिएको छ । उल्लेखित समस्याहरू समाधानका लागी स्थानीय निकायको समन्वयमा प्रचुर स्रोतसाधन सहित अबका दिनहरूमा विगतका कार्यक्रम कार्यान्वयनबाट सिकेका पाठहरूका आधारमा अगामी वर्षका कार्यक्रमहरू अझ राम्ररी एवम् प्रभावकारी तरिकाले समयमा सापेक्षित कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सके आपेक्षित नतिजा हासिल गर्न सक्ने देखिन्छ ।

३.२.४ सामाजिक विकास शाखा

पृष्ठभूमि

नेपालको संविधानमा विभिन्न मौलिक हकको व्यवस्था गरी महिला तथा बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक, आदिवासी जनजाति, अल्पसङ्ख्यक समुदाय, मुस्लिम, अपाङ्ग, दलित लगायत सामाजिक समावेशीकरणमा पिछडिएका वर्गहरूलाई राज्यको मूल प्रवाहमा समावेश गराउनुका साथै नेपाल सरकारले हस्ताक्षर गरेका राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रियस्तरका महासन्धी र प्रतिबद्धताहरूको कार्यान्वयनका लागि विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्नुपर्ने विद्यमान अवस्था रहेको छ सोही अनुसार यस नगरपालिकाबाट लैङ्गिक समानता तथा समावेशीकरण सम्बन्धी सेवा प्रवाह र सो सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन हुँदै आएको छ। यसै सन्दर्भमा आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ मा सामाजिक विकास तर्फ सञ्चालनको लागि स्वीकृत भएका कार्यक्रमहरूका साथै दैनिकरूपमा सेवा प्रवाह भएका गतिविधिहरूलाई समावेश गरी यो वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरिएको छ ।

उद्देश्य

- सञ्चालित कार्यक्रमहरूको प्रगतिको जानकारी गराउनु
- सेवा प्रवाह सम्बन्धी विद्यमान अवस्थाको जानकारी गराउनु
- समस्या, समाधानका उपाय र आगामी कार्यदिशा तयार गर्नु ।

विद्यमान अवस्था

क. अपाङ्गता परिचय पत्र वितरण

क वर्ग			ख वर्ग			ग वर्ग			घ वर्ग			जम्मा		जम्मा	हाल सम्मको जम्मा
महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष		
१	६	७	५	६	११	०	४	४	०	१	१	६	१७	२३	५२५

ख. ज्येष्ठ नागरिक परिचय पत्र वितरण

विवरण	महिला	पुरुष	जम्मा
आर्थिक वर्ष २०८१/०८२	१७	१७	३४
आर्थिक वर्ष २०८२/०८३	१९	९	२८
२०७५ देखि हालसम्मको जम्मा सङ्ख्या			१६११

ग. सामाजिक सुरक्षा भत्ताको दर

क्र.सं.	लाभान्वित वर्ग	भत्ता प्राप्त गर्न योग्य उमेर र अवस्था	मासिक रु.
१	जेष्ठ नागरिक	जेष्ठ नागरिक ७० वर्ष माथि	४०००

क्र.सं.	लाभान्वित वर्ग	भत्ता प्राप्त गर्न योग्य उमेर र अवस्था	मासिक रु.
२	अन्य जेष्ठ नागरिक	६० वर्ष उमेर पुगेका साविक कर्णालीका जिल्लाहरूका नागरिक र देशभरीका दलित नागरिक	२६६०
३	एकल महिला	विवाह नगरी वसेका ६० वर्ष उमेर पुगेका महिला, सम्वन्ध विच्छेद वा न्यायिक पृथकीकरण गरी वसेका, ६० वर्ष उमेर पुगेका र पतिको मृत्यु भएका ६० वर्ष उमेर पुगेका	२६६०
४	विधवा	पतिको मृत्यु भएका जुनसुकै उमेरका महिलाहरू	२६६०
५	पूर्ण अपाङ्गता भएका	सम्वन्धित निकायबाट क वर्ग अर्थात रातो रंगको अपाङ्गता परिचयपत्र प्राप्त गरेका जुनसुकै उमेरका नागरिकहरू	३९९०
६	अति अशक्त अपाङ्गता	सम्वन्धित निकायबाट ख वर्ग अर्थात निलो रंगको अपाङ्गता परिचयपत्र प्राप्त गरेका जुनसुकै उमेरका नागरिकहरू	२१२८
७	लोपोन्मुख आदिवासी/जनजाति	कुसुन्डा, बनकरिया, राउटे, सुरेल, हायु, राजी, किसान, लेप्चा, मेचे र कुसवडिया, पत्थरकट्टा, सिलकट, कुशवधिया, कुचवधिया	३९९०
८	बालबालिका	अनुसूची ५ बमोजिम नेपाल सरकारले तोकेका क्षेत्र तथा जिल्ला र देशभरिका दलित परिवारका पाँच वर्ष उमेर ननाघेका एक आमाबाट जन्मिएका बढीमा दुइ सन्तानलाई	५३२

घ. सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण

सि नं	सामाजिक सुरक्षा किसिम	प्रथम त्रैमासिक		दोस्रो त्रैमासिक		तेस्रो त्रैमासिक		चौथो त्रैमासिक	
		लाभग्राही सङ्ख्या	कुल रकम	लाभग्राही सङ्ख्या	कुल रकम	लाभग्राही सङ्ख्या	कुल रकम	लाभग्राही सङ्ख्या	कुल रकम
१	अन्य जेष्ठ नागरिक	२५९७	३११४३३६३	२५९९	३१०५९५३०	२५६१	३०५५९४९९	२५३५	३०२४४२४३
२	जेष्ठ नागरिक दलित	३४५	२७०७८८०	३७६	२९३०४०३	३७९	२९७५६६९	३९१	३०९१७७८
३	जेष्ठ नागरिक एकल महिला	३२५	२५८५५२०	३३२	२६४९३६०	३४७	२७६६४००	३५१	२७९५१२८
४	विधवा	४०१	३१४९४४०	४१८	३३१४३६०	४१२	३२५५८४०	४१९	३३१७७०६
५	पूर्ण अपाङगता	८४	९९३५१०	८५	१०१७४५०	८७	१०३३९४२	८८	१०४५३८०
६	अति अशक्त	१९५	१२४०६२४	२०२	१२७४६७२	२०१	१२७६८००	२०३	१२७५०७८
७	दलित बालबालिका	३६०	५५७७०४	३६४	५५५८१३	३६१	५६३१४८	३६५	५६३३३५
जम्मा		४३०७	४२३७८०४१	४३७६	४२८०१५८८	४३४७	४२४३१२९८	४३५२	४२३३२६४८

ङ. व्यक्तिगत घटना दर्ता विवरण

वडा नं.	जन्म			मृत्यु			सम्बन्ध बिच्छेद	विवाह	बसाई सरी आएको		बसाई सरी जाने		जम्मा
	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	जम्मा	जम्मा	दर्ता सङ्ख्या	सदस्यको सङ्ख्या	दर्ता सङ्ख्या	सदस्यको सङ्ख्या	
१	६३	३६	९९	२१	१६	३७	१४	५८	५	१७	४१	१४३	२५४
२	६६	६५	१३१	३१	२५	५६	२१	६९	४	९	२७	१०३	३०८
३	११	१३	२४	११	७	१८	३	२०	१	१	५	१६	७१
४	३०	३७	६७	१२	१९	३१	११	४३	३	८	९	४९	१६४
५	४०	३८	७८	१७	१५	३२	१२	३६	३	९	९	३३	१७०
६	२९	१९	४८	९	७	१६	९	२२	१६	५९	५	१३	११६
७	१८	१३	३१	१०	६	१६	४	२८	२	५	८	३५	८९
८	२६	३२	५८	२०	९	२९	८	२३	३	११	१०	२७	१३१
९	२९	२५	५४	२०	१३	३३	१०	३३			८	२७	१३८
जम्मा	३१२	२७८	५९०	१५१	११७	२६८	९२	३३२	३७	११९	१२२	४४६	१४४१

च. राष्ट्रिय परिचय पत्र वितरण

विवरण	जम्मा
हालसम्म प्राप्त सङ्ख्या	८१९३
आ.व. २०८१/०८२ को वितरण सङ्ख्या	१८२३
आ.व. २०८२/०८३ को वितरण सङ्ख्या	१२५५
हालसम्मको जम्मा वितरण सङ्ख्या	३०७८
वितरण हुन बाँकी सङ्ख्या	५११५

कार्यक्रम कार्यान्वयनका आधार तथा प्रक्रिया

- नेपालको संविधान,
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४
- संघ, प्रदेश तथा भिमाद नगरपालिकाका प्रचलित ऐन, निमय, मापदण्ड, निर्देशिका तथा कार्यविधिहरू र मार्गदर्शन,
- नगर सभा र नगर कार्यपालिका बैठकका निर्णयहरू,
- माग सङ्कलन, प्रस्तावना तयारी तथा स्वीकृति, कार्यक्रम सञ्चालन र भुक्तानी ।

वार्षिक समष्टिगत बजेट र खर्चको अवस्था

क्र.सं.	बजेट शीर्षक	विनियोजन रु.	खर्च रु.	खर्च प्रतिशत
१	नगरपालिकाको सामाजिक विकास तर्फका विभिन्न कार्यक्रमहरू	७७४८८००	४२०९५६४	५४

वार्षिक कार्यक्रमको भौतिक तथा वित्तीय प्रगतिको अवस्था

क्र. सं.	कार्यक्रमको नाम	एकाइ	भौतिक प्रगति			वित्तीय प्रगति		
			लक्ष्य	प्रगति	प्रगति%	बजेट रु	खर्च रु	खर्च%
१.	युवा लक्षित सिप विकास कार्यक्रम वडा नं. ५ (वारिष्टा तालिम)	जना	२०	२०	१००	२०००००	१९९४४५	९९
२.	युवाहरूका लागि हलुका सवारी चालक तालिम कार्यक्रम वडा नं ३	जना	१२	१२	१००	१५००००	१५००००	१००
३.	महिला लक्षित सिपमूलक कार्यक्रम (विपन्न,अपाङ्ग र दलित महिलाका लागि) वडा नं ५ (मादल बजाउने)	जना	२६	२६	१००	२०००००	१६६७७५	८४
४.	युवा लक्षित सिप विकास तालिम कार्यक्रम (हलुका सवारी चालक)	जना	२६	२६	१००	४०००००	४०००००	१००
५.	युवाहरूका लागि हलुका सवारी चालक तालिम कार्यक्रम वडा नं ७	जना	१३	१३	१००	२०००००	२०००००	१००
६.	युवाहरूका लागि हलुका सवारी चालक तालिम कार्यक्रम वडा नं ८	जना	२६	२६	१००	४०००००	३९६३७०	९९
७.	वालमैत्री स्थानीय शासनको लागि आवश्यक नीति,कानून,तर्जुमा र वालवालिकाको वस्तुगत प्रोफाइल निर्माण	स ङ्ख्या	प्रोफाइल निर्माण/ कानुन तर्जुमा	२	१००	१०००००	८७०००	८७
८.	सामाजिक सुरक्षा तथा व्यक्तिगत घटना दर्ता अभिमूखीकरण	पटक	१	१	१००	५००००	४७४५०	९५
९.	अन्तर्राष्ट्रिय अपाङ्गता दिवस तथा उत्कृष्ठ संरक्षकलाई सम्मान कार्यक्रम	जना	९	९	१००	१०००००	९६४४०	९६
१०.	दलित, अल्पसंख्यक एवं सिमान्तकृत समुदाय सम्बन्धी कार्यक्रम (अन्तर्जातीय विवाह गर्ने)	जना	१८	१४	८०	१०००००	५९६००	६०
११.	जेष्ठ नागरिकलाई सम्मान कार्यक्रम (नेपाल सरकारबाट प्राप्त हुने सामाजिक सुरक्षाको रकम वाहेक स्वदेशी वा विदेशी राष्ट्रबाट पेन्सन सुविधा प्राप्त नगरेकालाई मात्र)	जना	१२१	१२१	१००	१८००००	१७९५५०	१००
१२.	वालकोष स्थापना	स ङ्ख्या	कोष स्थापना	१	१००	५००००	५००००	१००
१३.	अपाङ्गता/जेष्ठ नागरिक परिचयपत्र डिजिटाइजेसन कार्यक्रम	वटा	२१००	१५००	५०	१०००००	२३७००	२३

क्र. सं.	कार्यक्रमको नाम	एकाइ	भौतिक प्रगति			वित्तीय प्रगति		
			लक्ष्य	प्रगति	प्रगति%	बजेट रु	खर्च रु	खर्च%
१४.	औषधी उपचार तथा सहायता कार्यक्रम (कर्मचारी तथा पूर्व एवं वर्तमान पदाधिकारीहरू)	जना	उपचार सहयोग	२	१००	५०००००	२२५०००	४५
१५.	अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका लागि सहायक सामाग्रि खरिद तथा वितरण	जना	सामग्री खरिद/वितरण	१८	१००	१०००००	९९४९९	१००
१६.	लक्षित वर्गसंग सम्वन्धित विभिन्न दिवस मनाउने कार्यक्रम (लैङ्गिक हिंसा विरुद्धको १६ दिने अभियान)	सङ्ख्या	कार्यालयमा दिवस मनाउने	२२	५०	२०००००	२००७०	१०
१७.	वालमैत्री स्थानीय शासनको लागि टोल विकास संस्था, बाल क्लव/बालसंजाल, वालमञ्च, बालिका संजाल, सरोकारवाला संघसंस्था गठन परिचालन/अभिमुखिकरण	वटा	बालसंजाल गठन र अभिमुखीकरण	१०	१००	२५००००	१०७१००	४३
१८.	मदर्शा दारुल उलुम (धार्मिक मदर्शा) भिमाद-1, तनहुँ	जना	भाषा शिक्षण गर्ने	४०	१००	१०००००	९८०००	९८
१९.	भिमाद मुस्लिम समाज, भिमाद-6, तनहुँ	जना	भाषा शिक्षण गर्ने	३०	१००	१०००००	१०००००	१००
२०.	वालमैत्री स्थानीय शासन घोषणाको सूचकहरूसंग सम्वन्धित सवै वडावाट तथ्याङ्क सङ्कलन	जना	तथ्याङ्क लिने	६८१४	१००	६५००००	६००७५०	९२
२१.	महिला लक्षित क्षमता विकास कार्यक्रम वडा नं २	जना	३५	३५	१००	१०००००	९९८२५	१००
२२.	महिला शशक्तिकरण तथा क्षमता विकास कार्यक्रम वडा नं १ (मादल बजाउने)	जना	२४	२४	१००	२०००००	१४८०५०	७४
२३.	भाषा, कला, साहित्य र संस्कृती संरक्षण तथा सम्वर्द्धन कार्यक्रम संशोधन भइ (मगर दिवस कार्यक्रम भएको)	वटा	दिवस मनाउने	१	१००	१०००००	१०००००	१००
२४.	महिला लक्षित सिपमुलक तालिम कार्यक्रम (हलुका सवारी चालक)	जना	१४	१२	८९	२०००००	१७८४१८	८९
२५.	"ग" र "घ" वर्गको अपाङ्गता परिचयपत्र भएका व्यक्ति र मनोसामाजिक समस्या भएका व्यक्तिहरूका लागि उप प्रमुख निःशुल्क स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रम	जना	४८	३२	६०	३०००००	१०६७५०	३६
२६.	बालबालिका सम्बन्धी कार्यक्रम (बैठक व्यवस्थापन तथा कार्यक्रम सञ्चालन)	जना	१००	७९	६०	११८८००	७४४८०	६३

गैर सरकारी संस्था र तीनका कार्यक्रमको समीक्षा

क्र. सं.	संस्थाको नाम	संचालित कार्यक्रम	उपलब्धि	अनुगमन
१	Room To Read सुर्योदय क्लव	४ वटा विद्यालयमा बालबालिकाका लागि जीवनोपयोगी शिक्षा	जनज्योति मा.वि.: ११५, धर्म मा.वि.: २६, बालशैक्षणिक मा.वि.: ३०, दिपक मा.वि.: २० गरी जम्मा १९१ जना बालबालिका	३ पटक
२	मष्तिष्क पक्षघात स्वावलम्वन समूह नेपाल	मष्तिष्क पक्षघात तथा स्नायुगत समस्या प्रभावित बालबालिकाहरूको पुनर्स्थापना, परीक्षण, फलोअप	नियमित कार्यक्रम, घरदैलो कार्यक्रम, स्याहार केन्द्रमा सहयोग, आवासीय कार्यक्रम, सहयोगी सामग्री वितरण र वैठक तथा छलफल	१ पटक
३	आदिवासी महिला कानुनी सचेतना समूह	आदिवासी महिलाहरूलाई सचेतना कार्यक्रम	आदिवासी महिलाहरूका लागि सचेतना कार्यक्रम	
४	बहिनी एडुकेयर फाउन्डेसन नेपाल	एकल महिला, किशोरी, अभिभावक गुमाएका बालबालिकालाइ शिक्षा, स्वास्थ्य र परामर्श एवम् सहयोग	एडुकेयर फेमिली कार्यक्रम अन्तरगत ७ जना एकल महिलाका लागि आधारभूत खाद्यान्न सामग्री र ८ जना बालबालिकाहरूलाइ शैक्षिक सहयोग	
५	Cloth and Food Bank Nepal	कपडा बैंक स्थापना	१ वटा कपडा बैंक स्थापना	१
६	चितवन सक्रिय महिला प्रतिष्ठान	एच आइ भि रोकथाम सम्बन्धी सूचना शिक्षा र परीक्षण कार्यक्रम		
७	भिमाद नगर उद्योग वाणिज्य संघ	फोहोरमैला व्यवस्थापनका लागि नगरपालिकासँग सहकार्य	वडा नं. ३,५,६ र ७ का ११४३ घर परिवार, व्यापारिक प्रतिष्ठान, अस्पताल, विद्यालयबाट फोहोर सङ्कलन गरी व्यवस्थापन भएको	१

सञ्चालन हुन नसकेका योजना तथा कार्यक्रमहरू

क्र.सं.	कार्यक्रमको नाम	बजेट रु	कार्यान्वियन हुन नसक्नुको कारण
१.	गै.स.स.सँगको समन्वय र साझेदारीमा विभिन्न सचेतनामुलक कार्यक्रम	१०००००	समय अभाव
२.	वालश्रममुक्त नगरपालिका घोषणा कार्यक्रम	१०००००	तथ्याङ्क पुरा नभएको
३.	परम्परागत सास्कृतिक नृत्यको संरक्षण एवम् प्रबर्द्धन कार्यक्रम	१०००००	माग प्राप्त नभएको
४.	नगर प्रमुख विपन्न लक्षित सुरक्षित आवास कार्यक्रम	२००००००	निवेदन नपरेको
५.	आदिवासी जनजाती/लोपोन्मुख समुदाय सम्बन्धी कार्यक्रम	१५००००	माग नभएको
६.	अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका लागि सीपविकास/आयआर्जन कार्यक्रम	१५००००	सहभागीको निवेदन प्राप्त नभएको

असल अभ्यास

- बालसमूह तथा सञ्जाल अभिमुखीकरण तथा बालसंरक्षण सम्बन्धी एकीकृत कार्यविधि तर्जुमा
- बालमैत्री स्थानीय शासनका लागि घरधुरी सर्वेक्षण र वस्तुगत विवरण प्रकाशन

प्रमुख उपलब्धिहरू

- राष्ट्रिय बालअधिकार परिषदको समन्वयमा भिमाद नगरपालिकामा बालअधिकार संरक्षण सम्बन्धी एकीकृत कार्यविधि तर्जुमा
- बालमैत्री स्थानीय शासनका लागि घरधुरी सर्वेक्षण र वस्तुगत विवरण प्रकाशन
- ग र घ वर्गको अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू र मनोसामाजिक समस्या भएका ३२ जनालाई उपप्रमुख निःशुल्क स्वास्थ्य विमा र सहायक सामग्री वितरण
- युवालक्षित सिप विकास अन्तर्गत ९१ जना युवालाइ हलुका सवारी चालक तालिम सञ्चालन
- ज्येष्ठ नागरिक र अपाङ्गता भएका व्यक्तिको उत्कृष्ट संरक्षकलाई सम्मान
- अन्तरजातीय विवाह गर्ने ७ जोडीलाई सम्मान
- ५० जना महिलालाई मादल बजाउने तालिम सञ्चालन
- मुस्लिम समुदायका ७० जना व्यक्तिहरूलाई मुस्लिम भाषा प्रशिक्षण

प्रमुख समस्याहरू

- स्वीकृत दरवन्दी बमोजिम कर्मचारीको जिम्मेवारी सहित महिला बालबालिका उपशाखा नहुनु
- बालमैत्री स्थानीय शासन लागु गर्नका लागि सूचकहरूको अवस्था कमजोर हुनु
- कार्यक्रमहरू लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको आधारमा तय नहुनु
- लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण (JESI Audit) नियमित नहुनु
- बालविवाह अत्यधिक मात्रामा बढदै जानु

समस्या समाधानका उपायहरू

- संगठन संरचना अनुसार कर्मचारीको जिम्मेवारी तोकी महिला, बालबालिका उपशाखाको व्यवस्था गरी लक्षित वर्गको कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने
- JESI Audit नियमितरूपमा गर्नको लागि आवश्यक बजेटको प्रबन्ध गर्ने
- गैर सरकारी संस्थाहरूको नियमित अनुगमन गर्ने
- बालमैत्री स्थानीय शासनका सूचकहरूको विद्यमान अवस्था सुधार गर्न पर्याप्त बजेट विनियोजन गर्ने
- लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणका सवै क्षेत्रहरूका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गर्ने
- बालविवाह, बहुबिवाह, जन्मदर्ता जस्ता व्यक्तिगत घटना दर्ता जस्ता विषयमा अभिमुखीकरण गर्ने
- भवन तथा कुनै पनि संरचनाहरू निर्माण गर्दा अनिवार्यरूपमा बालमैत्री र अपाङ्तामैत्री संरचनाहरू निर्माण गर्ने

निष्कर्ष

यस नगरपालिकाको महिला, बालबालिका र अन्य लक्षित वर्गसंग सम्वन्धित कार्यक्रमहरू सञ्चालनको लागि दरबन्दी अनुसारको संरचना तयार हुन सकेको छैन् तथापि वार्षिकरूपमा स्वीकृत भएका कार्यक्रमहरू सञ्चालन भईरहेका छन् । आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ मा नगरपालिकाको सामाजिक विकास तर्फ स्वीकृत

३२ वटा कार्यक्रमहरू मध्ये २६ वटा कार्यक्रम भएका छन् भने ६ वटा कार्यक्रमहरू विविध कारणले सञ्चालन गर्न नसकिएको अवस्था छ । बालमैत्री स्थानीय शासनका लागि आवश्यक एकीकृत कार्यविधि तर्जुमा गरिएको छ भने बालबालिकाको वस्तुगत विवरण प्रकाशन गरी नगरपालिकाको सूचकहरूको विद्यमान अवस्थाको चित्रण भएको छ जसले आगामी दिनमा क्रमशः बालमैत्री वडा घोषणा अभियान चलाउन सहयोग पुग्नेछ ।नेपालको संविधानमा भएको व्यवस्थाका साथै राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा नेपाल सरकारले हस्ताक्षर गरेका प्रतिबद्धताहरूको कार्यान्वयन गर्न सामाजिक विकास क्षेत्र अन्तर्गत लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण उपक्षेत्रमा पर्ने महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्ग, दलित, आदिवासी जनजाति, अल्पसङ्ख्यक समुदाय, मुस्लिम लगायत पिछडिएका वर्गका साथै सामाजिक सुरक्षा र पञ्जीकरण जस्ता विषयहरूमा आवश्यक बजेटको प्रबन्ध गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने आवश्यकता रहेको देखिन्छ ।

३.३ पूर्वाधार विकास क्षेत्र

३.३.१ योजना शाखा

पृष्ठभूमि

विकास निर्माण र सञ्चालन गर्ने जग नै पूर्वाधार हो । नगरपालिकाले भौतिक पूर्वाधार क्षेत्रलाई विकास निर्माणको उच्च प्राथमिकतामा राखेर नगरका मुख्य सडक तथा वजार क्षेत्रमा अधिकांश सडकहरू कालोपत्रे, कृषि मोटर मार्ग स्तरोन्नति, पर्यटन तथा सांस्कृतिक विकासका लागि पूर्वाधार तयारी, कृषि तथा पशुपालनका लागि कार्यक्रम, शिक्षा तथा स्वास्थ्यका लागि पूर्वाधार विकासमा जोड दिएको छ । सङ्घीय सरकार तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त भएका समपुरक अनुदान, विशेष अनुदान तथा सर्शत अनुदानतर्फका कार्यक्रम र नगरसभा, नगरकार्यपालिकाबाट स्वीकृत योजना तथा कार्यक्रमहरूको प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्ने मुख्य दायित्व योजना शाखाको रहेको छ । यसै सन्दर्भमा आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ मा सङ्घीय सरकार र प्रदेश सरकार मार्फत प्राप्त तथा नगर सभा एवम् नगरकार्यपालिकाबाट स्वीकृत योजना तथा कार्यक्रम सञ्चालन गर्न गरिएका प्रयासहरू, असल अभ्यास, बजेट कार्यान्वयनका क्रममा आइपरेका समस्याहरू तथा समाधानका उपायहरू समेत समावेश गरी योजना शाखाको वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन तयार गरिएको छ ।

उद्देश्य

- पूर्वाधार निर्माणका लागि स्वीकृत बजेटबाट प्रभावकारी रूपमा योजना तथा कार्यक्रम सञ्चालन गर्नु/गराउनु
- क्षेत्रगत रूपमा पूर्वाधार विकास गरी आर्थिक विकासमा टेवा पुर्याउनु
- योजना तथा कार्यक्रमहरूको भौतिक तथा आर्थिक प्रगतिको जानकारी गराउनु
- आगामी आर्थिक वर्षको लागि योजना तथा कार्यक्रम छनौट तथा कार्यान्वयनका लागि आधार तयार गर्नु

विद्यमान अवस्थाः

- योजना तथा कार्यक्रमहरूमा विनियोजित बजेट अनुसार कार्यक्रम कार्यान्वयन योजना स्वीकृत गरी कार्यान्वयन भएको
- योजना तथा कार्यक्रमको वार्षिक कार्य सञ्चालन तालिका तयार गरी सोही अनुसार योजना कार्यान्वयन गरिएको
- उपभोक्ता समिति सम्बन्धी कार्यविधि बनाई योजना तर्जुमा एवम् कार्यान्वयनलाई व्यवस्थित गरिएको
- रु. ५ लाख सम्मका योजना तथा कार्यक्रमहरू वडा कार्यालयमा नै सम्झौता,अनुगमन तथा भुक्तानीका लागि सिफारिश गर्ने व्यवस्था रहेको
- ५ लाख भन्दा बढी लागतका नगरस्तरीय योजनाहरू नगरपालिकामा सम्झौता गरी कार्यान्वयन हुने व्यवस्था रहेको
- लागत सहभागिताका योजना तथा कार्यक्रमहरू नगरपालिकामा सम्झौता गरी कार्यान्वयन हुने व्यवस्था रहेको
- योजना अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण कार्यविधि वमोजिम योजना अनुगमनलाई निरन्तरता दिइएको
- विद्यालयको भौतिक तर्फका योजना तथा कार्यक्रम सञ्चालनका लागि योजना निर्माण समिति गठन गरी सोही समिति मार्फत कार्य समपन्न भएको
- ठूला योजना १० लाख भन्दा माथिका र वडा कार्यालयबाट टेण्डरबाट प्रक्रिया बढाईदिनुहुन भनी सिफारिश भई आएका योजना तथा कार्यक्रममा E-Bidding मार्फत कार्य सञ्चालन
- नगरपालिकाबाट सम्पादन गर्न नसकिने प्राविधिक सेवा लिने कार्यहरूमा मात्रै परामर्श सेवाका लागि नियमानुसार आवश्यक सेवा मात्रै खरिद गरिएको

कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्दा अपनाइएका आधार तथा प्रक्रियाहरू

- नगरपालिकाको स्वीकृत दोस्रो पञ्चवर्षीय योजना
- वार्षिक नगर विकास योजना पुस्तिका
- नगरसभाबाट स्वीकृत योजना तथा कार्यक्रमहरू
- नगरसभा तथा नगरकार्यपालिकाबाट भएका निर्णयहरू
- भिमाद नगरपालिकाको खर्चको मापदण्ड, २०७६
- उपभोक्ता समिति गठन, परिचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि
- योजना अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण कार्यविधि, २०७७
- भिमाद नगरपालिकाको नगर यातायात गुरुयोजना
- सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४

- सङ्घ तथा प्रदेशबाट प्राप्त मार्गनिर्देशन तथा परिपत्रहरू

वार्षिक समष्टिगत बजेट र खर्चको अवस्थाः

क्र. सं.	बजेट उपशीर्षकको नाम	वार्षिक बजेट रु.	वार्षिक खर्च रकम	वित्तीय प्रगति प्रतिशत
१	सङ्घीय सरकार ससर्त अनुदान	२०००00	२०००00	१००
२	प्रदेश सरकार ससर्त अनुदान	२०००00	२०००00	१००
३	सङ्घीय सरकार समपुरक अनुदान	१०२०००00	०	०
४	प्रदेश सरकार समपूरक अनुदान	६००००00	२७४३६८०	६३
५	सङ्घीय सरकार विशेष अनुदान	१२७०००00	१२०४९९४९	९५
६	प्रदेश सरकार विशेष अनुदान	४००००00	२७४३६८०	६९

वार्षिक कार्यक्रमको भौतिक तथा वित्तीय प्रगति

आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा योजना शाखा मार्फत सञ्चालन भएका योजना तथा कार्यक्रमहरूको भौतिक तथा वित्तीय प्रगतिको अवस्थालाई देहाय अनुसार प्रस्तुत गरिएको छः

विसौं र एक्काइसौं नगरसभा र एकमुस्ट शीर्षकको नगरकार्यपालिकाबाट विनियोजित योजनाहरूमध्ये योजना शाखाबाट सञ्चालित योजनाको विवरण-

- नगरको बजेटबाट विनियोजित रकम रु. ६,२७,४६,५२१/-
- जम्मा खर्च रु. ४,१६,११,१७३/-
- खर्च प्रतिशत – ६६.३१ प्रतिशत
- नगरसभाबाट स्वीकृत योजना शाखाबाट कार्यान्वयन गर्नुपर्ने योजना संख्याः२८
- नगरसभाबाट स्वीकृत योजना शाखाबाट कार्यान्वयन भएका योजना संख्याः२१
- एकमुस्ट शीर्षकबाट भएका योजना संख्याः ४४
- जम्मा स्वीकृत योजना संख्याः ७२
- कार्यान्वयन नभएका संख्याः ७

नगर तर्फका योजना तथा कार्यक्रमहरूको वित्तीय प्रगति

क्र. सं.	क्रियाकलाप/ योजनाको नाम	ठेगाना / योजना स्थल	भौतिक-			वित्तीय			कैफियत
			लक्ष्य	प्रगति	प्रगति %	वार्षिक बजेट	वार्षिक खर्च	खर्च %	
१	भिमाद नगर उद्योग बाणिज्य सङ्घ सँगको सहकार्यमा फोहोरमैला व्यवस्थापन	भिमाद न.पा	फोहोर व्यवस्थापन	सम्पन्न भएको	१००	५०००००	५०००००	१००	
२	कपडा तथा खाद्य बैङ्क निर्माण योजना	भिमाद न.पा	कपडा सङ्कलन वक्स निर्माण	सम्पन्न भएको	१००	२२५०००	२२५०००	१००	

क्र. सं.	क्रियाकलाप/ योजनाको नाम	ठेगाना / योजना स्थल	भौतिक-			वित्तीय			कैफियत
			लक्ष्य	प्रगति	प्रगति %	वार्षिक बजेट	वार्षिक खर्च	खर्च %	
३	वडा नं.३ को आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र भवनको चौकी भवनको बाँकी कार्य सम्पन्न गर्ने योजना क्रमागत	भिमाद-३	झ्यालढोका, भर्याङ्ग तथा विद्युतीकरण	सम्पन्न	१००	२१५०००	१९६३३७	९१.३२	
४	पर्यटन गुरुयोजना तयारी तथा डि पि आर निर्माण कार्यक्रम	भिमाद नपा	डिपिआर	सम्पन्न	१००	१००००००	९९०१६२	९९.०२	
५	लोकतान्त्रिक मोटरमार्ग कालोपत्रे योजना (सुनाकोट पिपल भन्ज्याङ्ग खण्ड)	भिमाद-३	सडक कालोपत्रे	सम्पन्न	१००	१०००००००	८८९४३५४	८८.९४	
६	भिम गोफा गोपलडिही सडक स्तरोन्नति योजना	भिमाद-४	सडक कालोपत्रे	सम्पन्न	१००	६००००००	३७४३६८०	६२.३९	
७	छिउदि खोला कल्भर्ट निर्माण योजना वडा नं ७	भिमाद-७	कल्भर्ट निर्माण	सम्पन्न	१००	२००००००	१४२४९३१	७१.२५	
८	भिमाद भागर मोटरमार्ग स्तरोन्नति योजना वडा नं ८	भिमाद-८	सडक स्तरोन्नति	सम्पन्न	१००	२००००००	१६६२२२०	८३.११	
९	मिर्दी भिमाद सडकको खुदेपानी खण्ड स्तरोन्नति	भिमाद-२	ग्याविन तथा बाटो ढलान	सम्पन्न	१००	१००००००	९५१८६६	९५.१८	
१०	भिमाद भागर मोटरमार्ग स्तरोन्नति योजना वडा नं ७ (जिरो)	भिमाद-७	बाटो स्तरोन्नति	सम्पन्न	१००	१००००००	९८४०३३	९८.४०	
११	रघु खोला कल्भर्ट निर्माण योजना अघिल्लो आ व को क्रमागत	भिमाद-१ र २	कल्भर्ट निर्माण	सम्पन्न	१००	६०००००	५६५२९७	९४.२२	
१२	सिद्धगुफा मोटरमार्ग (मोहरिया खण्ड) स्तरोन्नति योजना	भिमाद-७	सडक कालोपत्रे	काम हुँदै	७०	२०००००		०	म्याद थप भएको
१३	सिद्ध गुफा मोटरमार्ग निर्माण योजना	भिमाद-७	सडक कालोपत्रे	सम्पन्न	१००	१०००००	८४६७१२६	८४.६७	

क्र. सं.	क्रियाकलाप/ योजनाको नाम	ठेगाना / योजना स्थल	भौतिक-			वित्तीय			कैफियत
			लक्ष्य	प्रगति	प्रगति %	वार्षिक बजेट	वार्षिक खर्च	खर्च %	
१४	जुके खोला भिमाद ८ र भिमाद-९ जोड्ने कजवे निर्माण योजना	भिमाद-८ र ९	कजवे निर्माण	सम्पन्न	१००	६०००००	५९२५६४	९८.७६	
१५	शान्तिनगर देखि देउराली जोड्ने सडक कालोपत्रे	भिमाद-६	सडक कालोपत्रे	सम्पन्न	१००	२५०००००	२५०००००	१००	
१६	सिंहाले मैदिखोला खानेपानी योजनाको बाँकी कार्य निर्माण वडा नं ४	भिमाद-४	खापा टंकी निर्माण	सम्पन्न	१००	३६७०००	३४५१४५	९४.०४	
१७	गन्नपुर लुम्वास खानेपानी लिफ्टिङ योजना	भिमाद-५	खापा लिफ्टिङ कार्य	काम हुँदै		११०००००		०	म्याद थप
१८	मातृ शिशु कल्याण आमा समूहको सर्फ उद्योग व्यवस्थापन	भिमाद-६	अस्थायी ट्रस निर्माण	सम्पन्न	१००	४०००००	३५९५८४	८९.९०	
१९	रंगशालाको दक्षिण तर्फ सिसौघारीमा बाल उद्यान खुला व्यायामशाला तथा विविध भौतिक पूर्वाधार संरचना निर्माणको थप कार्य	भिमाद-६	व्यायामका सामग्री फिटिङ तथा जडान	सम्पन्न	१००	१३५००००	१२९११०४	९५.६३	
२०	मदन आश्रित रंगशाला स्तरोन्नति योजना	भिमाद-८	रंगशाला स्तरोन्नति, म्याद थप भएको	काम हुँदै	५०	६०००००		०	म्याद थप
२१	साइलेज उद्योगमा शौचालय निर्माण, ग्राभेल तथा पानी निकास कार्य	भिमाद-६	शौचालय निर्माण,	कार्य सम्पन्न		६०००००	५८८१८६	९८.०३	
	जम्मा					४३११७०००	३४२८१५८९	७९.५०	

नगरतर्फका तर्फका योजना तथा कार्यक्रमहरूको समग्र प्रगतिः

नगरकार्यपालिकाबाट विनियोजन गरी सञ्चालन भएका योजनाहरू

- नगरकार्यपालिकाको निर्णय अनुसार सडक, सिँचाइ तथा अन्य भौतिक पूर्वाधार निर्माण मर्मत सुधार एवम् गत आ.व.को भुक्तानी शीर्षकवाटः१४ वटा
- विपद् व्यवस्थापन कोष शीर्षकबाटः १३ वटा
- लागत सहभागितामा खानेपानी आयोजनाको मर्मत तथा सम्भार (स्टेब्लाइजर खरिद समेत) शीर्षकः २ वटा
- लागत सहभागितामा सञ्चालन गरिने पूर्वाधार योजना, उत्पादनमूलक सामग्री खरिद शीर्षकबाटः १४ वटा
- निर्मित सार्वजनिक सम्पतिको मर्मत सम्भारः १ वटा
- कुल जम्मा स्वीकृत योजनाहरूः४४ वटा
- कार्यान्वयन भएका योजनाहरूः ४४ वटा,

नगरकार्यपालिकाको निर्णयानुसार कार्यान्वयन भएका योजना तथा कार्यक्रमहरूको वित्तीय प्रगति

क्र. सं.	क्रियाकलाप/ योजनाको नाम	ठेगाना	भौतिक			वित्तीय			कैफियत
			लक्ष्य	प्रगति	प्रगति %	वार्षिक बजेट	वार्षिक खर्च	खर्च %	
क	नगरकार्यपालिकाको निर्णय अनुसार सडक, सिँचाइ तथा अन्य भौतिक पूर्वाधार निर्माण मर्मत सुधार शीर्षक नं.१०९								
१	शिक्षा, सूचना शाखा पाटेशन, भिमाद प्रवेश पुल मर्मत तथा घाटहरूमा गेट निर्माण	नपा	विभिन्न मर्मत	समपन्न	१००	१८४०००	१४४४०७	७८.४८	
२	नगरपालिका अगाडि बाटो विस्तार योजना	भिमाद-६	सडक	समपन्न	१००	२८५०००	२७८३१९	९७.६६	
३	पार्थदी टोल विद्युत विस्तार तथा स्तरोन्नति योजना	भिमाद-९	विद्युत	समपन्न	१००	३०००००	२७८६०३	९२.८७	
४	वडा नं.१ को आधारभूत स्वास्थ्य भवनमा रेलिङ, अपाङ्गमैत्री बाटो तथा फिनिसिङ्ग कार्य	भिमाद-१	संरचना	समपन्न	१००	२५००००	२३३५०५	९३.४०	
५	वडा नं.१ को कार्यालयमा पर्खाल निर्माण योजना	भिमाद-१	पर्खाल	समपन्न	१००	३५२०००	३४२९०४	९७.४२	
६	रंगशालाको दक्षिणतर्फ सिसौधारीमा बालउद्यान खुल्ला व्यायामशाला तथा विविध भौतिक संचरना निर्माण योजना	भिमाद-६	व्यायमशाला	समपन्न	१००	१६००००	१५८४१३	९९.०१	

क्र. सं.	क्रियाकलाप/ योजनाको नाम	ठेगाना	भौतिक			वित्तीय			कैफियत
			लक्ष्य	प्रगति	प्रगति %	वार्षिक बजेट	वार्षिक खर्च	खर्च %	
७	लखन स्मृति शालिक संरक्षण योजना	भिमाद-४	मर्मत	समपन्न	१००	३७५००	१९९५७	५३.२२	
८	लोकतान्त्रिक मोटरमार्ग पिपलभन्ज्याङ्ग खण्ड	भिमाद-३	मर्मत	समपन्न	१००	८००००	३२७७०	४०.९६	
९	बुढुवा खोला ट्रस पुल पहुच मार्ग स्तरोन्नति	भिमाद-३	पहुच मार्ग	समपन्न	१००	२५००००	२४३७५०	९७.५०	
१०	विसमुरे कच्ची मोटरमार्ग स्तरोन्नति योजना	भिमाद-८	मार्ग	समपन्न	१००	१९५०००	१८९२९५	९७.०७	
११	शित्तल मार्ग देखि छोरेपाटन मार्ग स्तरोन्नति योजना	भिमाद-५	मार्ग	समपन्न	१००	३०००००	२९०६२७	९६.८८	
१२	श्रृङ्गपथ मोटरमार्ग स्तरोन्नति योजना मालेवगर	भिमाद-६	मार्ग	समपन्न	१००	८४०००	७७२५९	९१.९८	
१३	सिगर भन्ज्याङ्ग खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समितिको खानेपानी मोटर मर्मत	भिमाद-४	मोटर खरिद	समपन्न	१००	५००००	४३८७५	८७.७५	
१४	भिमाद भागर मोटरमार्ग स्तरोनन्ती योजना जिरो	भिमाद-७	कच्चीमार्ग	समपन्न	१००	३०००००	२९२५००	९७.५	
	जम्मा					२८२७५०००	२६२६१८४	९२.८८	
ख	**विपद व्यवस्थापन कोष**								
१	सुन्दरटोल खानेपानी टंकी संरक्षण योजना	भिमाद-१	टंकी	सम्पन्न	१००	९७०००	९४५७५	९७.५	
२	अस्थायी टहरा निर्माण (काले कामी)	भिमाद-९	टहरा	सम्पन्न	१००	२०००००	१९९५८१	९८	
३	अस्थायी टहरा निर्माण (चेत बहादुर वि.क.)	भिमाद-८	टहरा	सम्पन्न	१००	२०००००	१९९९३१	९८	
४	अस्थायी टहरा निर्माण (विवा सार्की)	भिमाद-३	टहरा	सम्पन्न	१००	२०००००	२०००००	९८	
५	अस्थायी टहरा निर्माण (पार्वती वि.क.)	भिमाद-५	टहरा	सम्पन्न	१००	२०००००	२०००००	९८	
६	कल्याण आविको छाना मर्मत योजना	भिमाद-२	मर्मत	सम्पन्न	१००	९७०००	४८४२१	५०	
७	जिदीखोला सिम्बोट कुलो निर्माण	भिमाद-६	मर्मत	सम्पन्न	१००	८५९६३	७७३१२	९०	
८	डम्पिङ साइडमा आगो नियन्त्रण	भिमाद-६		सम्पन्न	१००	६८०००	६२३९९	९२	
९	शारदा आविको छाना मर्मत	भिमाद-५	मर्मत	सम्पन्न	१००	८०८७८	६७४०२	८३	
१०	रिसिङ्गपाटन मोटरमार्ग अन्तर्गत बुढुवा खोला पुलको जग संरक्षण योजना	भिमाद-५	संरक्षण	सम्पन्न	१००	५७०००	५५०२३	९७	
११	सिम्ले कुलो निर्माण योजना	भिमाद-७	मर्मत	सम्पन्न	१००	२१०००	२०३५१	९७	

क्र. सं.	क्रियाकलाप/ योजनाको नाम	ठेगाना	भौतिक			वित्तीय			कैफियत
			लक्ष्य	प्रगति	प्रगति %	वार्षिक बजेट	वार्षिक खर्च	खर्च %	
१२	वडा नं.५ को रिसिङ्गपाटन पल्टयाङ्ग ऐरी चौतारी मो.मा. ग्राभेल योजना	भिमाद-५	मर्मत	सम्पन्न	१००	७७१६५	६५६८०	८५	
१३	माझकोट मोटरमार्ग मर्मत योजना	भिमाद-४	मर्मत	सम्पन्न	१००	६००००	५३६३५	८९	
	जम्मा					१४४४००६	१३४४३१०	९३.०९	
ग	**लागत सहभागितामा सञ्चालन गरिने पूर्वाधार योजना, उत्पादनमूलक सामग्री खरिद समेत**								
१	बोमा टोल विकास संस्था अधुरो भवन निर्माण योजना	भिमाद-१	भवन	समपन्न	१००	६०००००	**५७२३६०**	९५.३९	
२	लगनशिल आमा समूह भवन अधुरो भवन निर्माण योजना	भिमाद-२	भवन	समपन्न	१००	४०००००	३८६४६०	९६.६१	
३	देउराली आमा समूह अधुरो भवन निर्माण योजना	भिमाद-२	भवन	समपन्न	१००	३०००००	२९२५००	९७.५	
४	समता आमा समूह अधुरो भवन निर्माण योजना	भिमाद-३	भवन	समपन्न	१००	३५००००	२८६७०५	८१.९१	
५	खहरे खेत नाला निर्माण योजना	भिमाद-३	नाला	समपन्न	१००	५००००	४८७५०	९७.५	
६	ठुलो खेत कृषि मार्ग योजना	भिमाद-३	मार्ग	समपन्न	१००	१०००००	९७५००	९७.५	
७	माथिल्लो खहरे खेत संरक्षण योजना	भिमाद-३	मार्ग	समपन्न	१००	१०००००	९७५००	९७.५	
८	चुहानडाँडा देखि नरिकोटसम्म अधुरो ढलान र गोरेटो निर्माण योजना	भिमाद-४	वाटो ढलान	समपन्न	१००	४०००००		०	भुक्तानी वाँकी
९	दुर्गा मन्दिर जानेबाटो स्तरोन्नति योजना	भिमाद-५	सडक	समपन्न	१००	२०००००	१९२४८०	९६.२४	
१०	खरखरे वैकल्पिक मोटरमार्ग नाला निर्माण योजना	भिमाद-५	सडक	समपन्न	१००	४०००००	३५६५५०	८९.१	
११	शिव पन्चायन मन्दिर हवन कुण्ड निर्माण योजना	भिमाद-६	मन्दिर	समपन्न	१००	६०००००	५८५०००	९७.५	
१२	टिमुरे खेत संरक्षण योजना	भिमाद-८	जाली भर्ने	समपन्न	१००	१०००००	९५१६०	९५.१६	
१३	पाथर्दी होमस्टे सडक स्तरोन्ती	भिमाद-९	सडक	समपन्न	१००	५०००००	०	०	भुक्तानी वाँकी
१४	शिव पञ्चायन मन्दिर राधाकृष्ण मन्दिर निर्माण योजना	भिमाद-६	मन्दिर	समपन्न	१००	३५८०१५	३४८१२५	९७.२३	
	जम्मा					४४५८०१५	३३५९०९०	७५.३४	

सङ्घीय सरकार विशेष अनुदान तर्फको प्रगति विवरण

सङ्घीय सरकारबाट हस्तान्तरित कार्यक्रम (विशेष अनुदान) तर्फको भौतिक तथा वित्तीय प्रगति

सङ्घीय सरकारबाट हस्तान्तरित कार्यक्रम (विशेष अनुदान)									
सि.न.	योजनाको नाम	ठेगाना	भौतिक			वित्तीय			कैफियत
			लक्ष्य	प्रगति	प्रगति %	वार्षिक बजेट	वार्षिक खर्च	खर्च %	
१	पिरुङ्गडाँडा दलित वस्ती एक घर एक धारा	भिमाद-४	ट्याङ्की र धारा		१००	१२७०००००	१२०४९९४८	९५	

सङ्घीय सरकार समपूरक अनुदान तर्फको प्रगति विवरण

सि.न.	योजनाको नाम	ठेगाना	भौतिक			वित्तीय			कैफियत
			लक्ष्य	प्रगति	प्रगति	वार्षिक बजेट	वार्षिक खर्च	खर्च %	
१	किहुँ मार्ग कालोपत्रे योजना	भिमाद-१ र २	सडक स्तरोन्नति	०		१०२०००००	०	०	

सडक बोर्ड नेपाल र भिमाद नगरपालिकाको लागत सहभागित (७०-३०) मा सञ्चालित योजनाको प्रगति विवरण

क्र.सं.	क्रियाकलाप/ योजनाको नाम	एकाइ	भौतिक			वित्तीय			कैफियत
			लक्ष्य	प्रगति	प्रगति %	वार्षिक बजेट	वार्षिक खर्च	खर्च %	
१.	जलौदी देखि खेक्रेटार मैदिखोला स्तरोन्नति योजना		ग्राभेल		१००		०		हेर्नुपर्ने
	जम्मा								

प्रदेश सरकार विशेष अनुदान तर्फका योजनाहरूको वित्तीय प्रगति

क्र.सं.	क्रियाकलाप/योजनाको नाम	एकाइ	भौतिक			वित्तीय			कैफियत
			लक्ष्य	प्रगति	प्रगति %	वार्षिक बजेट	वार्षिक खर्च	खर्च %	
१	बालमैत्री स्थानीय पूर्वाधार शौचालय तथा खानेपानी निर्माण	सामुदायिक १९ वटा विद्यालय	१९		७०	४०००००	२७४३६८०	६९	

प्रदेश सरकार समपूरक अनुदान तर्फका कार्यक्रमहरूको वित्तीय प्रगति विवरण

क्र.सं.	क्रियाकलाप/योजनाको नाम	एकाइ	भौतिक			वित्तीय			कैफियत
			लक्ष्य	प्रगति	प्रगति %	वार्षिक बजेट	वार्षिक खर्च	खर्च %	
२	भिमगोफा गोपलडिही सडक खण्ड	भिमाद-४	सडक स्तरोन्नति		१००	६०००००	३७४३६८०	६३	

सङ्घ र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त सशर्त अनुदान तर्फका कार्यक्रमको वित्तीय प्रगति विवरण

क्र. सं.	क्रियाकलाप/योजनाको नाम	एकाइ	भौतिक			वित्तीय		कैफियत	
			लक्ष्य	प्रगति	प्रगति %	वार्षिक बजेट	वार्षिक खर्च	खर्च %	
१.	WASH PLAN तयारी	१	योजना तयारी		१००	२०००००	२०००००	१००	परामर्श सेवाबाट खरिद
२	WASH PLAN तयारी	१	योजना तयारी		१००	२०००००	२०००००	१००	

सञ्चालन हुन नसकेका योजना/कार्यक्रमहरू

- नगर तर्फका ७ वटा
- सङ्घीय सशर्त तर्फको १ योजना (टेण्डर प्रक्रिया मार्फत सञ्चालन भएको निर्माण व्यवसायीले विविध कारणबाट कार्य प्रगति नगरेको)
- जम्माः ८ वटा

क्र. सं.	योजना/कार्यक्रमको नाम	ठेगाना	बजेट	सञ्चालन हुन नसक्नुको कारण
१	उपभोक्ता समितिलाई क्षमता विकास तालिम	न.पा.	३०००००	वडाबाट तालिमको माग नभएको
२	स्वास्थ्य चौकी भवन निर्माण तथा वडा कार्यालय भवन कम्पाउन्डिङ योजना	भिमाद-७	२१०००००	जग्गा व्यवस्थापन हुन नसकेको
३	भिमाद प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रमा बहिरङ्ग सेवाको लागि ट्रस निर्माण योजना	भिमाद-६	१५०००००	विविध कारण
४	जेष्ठ नागरिक भलाकुसारी केन्द्र निर्माण योजना,	भिमाद-४	१००००००	जग्गा व्यवस्थापन नभएको
५	भिमाद आधारभूत अस्पतालको भेरिएसन पछि थप परिमाणको भुक्तानी वा समायोजन गर्नु	न.पा.	५३०००००	विविध कारण
६	भिमाद प्राविधिक शिक्षालय अगाडिको रंगशाला स्तरोन्नति	भिमाद-६	२०००००	विविध कारण
७	सिद्धगुफा पार्क निर्माण योजना	भिमाद-६	५०००००	विविध कारण

आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ मा नगरपालिकाबाट सञ्चालन भएका योजनाको सङ्ख्यात्मक विवरणः

विवरण	योजना सङ्ख्या	कैफियत
उपभोक्ता समिति मार्फत	२४	
टेण्डर प्रक्रिया मार्फत	१५	
कोटेशन मार्फत	३४	

बजेटका आधारमा योजनाको विवरणः

क्र स	योजना विवरण	सङ्ख्या	कैफियत
१	१ लाख देखि ५लाखसम्म	१५२	
२	५लाख देखि १० लाखसम्म	३३	
३	१० लाख देखि २५ लाख सम्म	१०	
४	२५ लाख देखि ५० लाखसम्म	९	
५	५० लाख भन्दा माथि	२	२१०

असल अभ्यासहरू

- समन्वय र साझेदारीको अवधारणा अनुरूप सङ्घ, प्रदेश र गैर सरकारी संस्थाहरू तथा सामाजिक सङ्घ संस्थाहरू तथा निजी क्षेत्रसँग समन्वय गरी लागत साझेदारीमा पूर्वाधार निर्माण
- योजना तथा कार्यक्रम सञ्चालनका लागि वार्षिक योजना कार्यान्वयन तालिका स्वीकृत गरिएको
- ठूला र जटिल प्रकृतिका कार्यहरू E-Bidding प्रक्रिया मार्फत सञ्चालन गरिएको
- उपभोक्ता समिति गठनसम्बन्धी कार्यविधि तयार गरी सोही अनुसार कार्यक्रम सञ्चालन तथा कानुनहरूको पालनामा जोड दिइएको
- सडक निर्माण तथा मर्मत सम्भारमा वातावरणमैत्री र सहभागीतामूलक अवधारणा लागु गरिएको
- दोस्रो आवधिक योजना निर्माण सम्पन्न
- नगर यातायात गुरुयोजनालाई अद्यावधिक गर्ने कार्य सम्पन्न गरी कार्यान्वयनमा जोड दिइएको
- सङ्घबाट प्राप्त विशेष अनुदानमा पिरुङ्गडाँडा दलित वस्ती एक घर एक धारा योजना अन्तर्गत जम्मा ७५ वटा धारा तथा आवश्यक ट्याङ्की निर्माण सम्पन्न
- गण्डकी प्रदेश सरकार र नगरपालिकाको साझेदारीमा भिमगोफा गोपलडिही सडक खण्ड स्तरोन्नति गर्ने कार्य सम्पन्न
- नगर गौरवको रूपमा रहेको सिद्धगुफा पर्यटकीय स्थल जाने जाने बाटो कालोपत्रे समपन्न
- नगर गौरवको रूपमा रहेको लोकतान्त्रिक मोटरमार्ग स्तरोन्नति कार्य सम्पन्न

समग्र कार्यक्रमका प्रमुख उपलब्धिहरू

- योजना तथा कार्यक्रमहरूको भुक्तानी तोकिएको समयमै सम्पन्न
- लागत सहभागिताका योजनाले विकास निर्माणका कार्यमा टेवा पुगेको
- सडक, खानेपानी तथा सिँचाइका कार्यक्रममा विस्तार
- पर्यटन गुरुयोजना तयारी गर्नुका साथै धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थलहरूको डिपिआर निर्माण, संरक्षण एवम् सम्वर्द्धका लागि आवश्यक कार्यहरू भएको
- योजना अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण कार्यलाई निरन्तर दिइएको

कार्यक्रम कार्यान्वयनमा आइपरेका प्रमुख समस्याहरू

- नगरका मार्गनिर्देशन, वार्षिक नगर विकास योजना पुस्तिका, निर्णयहरू तथा आवश्यक प्रक्रियाको अध्ययनमा कमी
- नगरसभा र नगरकार्यपालिकाबाट स्वीकृत निर्णय एवम् वार्षिक नगर विकास योजनाको किताब नहेरी योजनाको नाम फरक -फरक राखि सम्झौता/लागत अनुमान तयारी हुने गरेकोले भुक्तानी प्रक्रियामा समस्या
- ठेक्का मार्फत हुने कार्यको गुणस्तर कम/तोकिएको समयमा सम्पन्न हुन कठिन
- लागत सहभागिता/ जनश्रमदानबाट रकम जुट्ने गरी लागत अनुमान तयार भएतापनि कार्यान्वयनमा कठिनाई
- टुक्रे योजनाहरूमा रकम विनियोजन भएकोले कार्यान्वयनमा समस्या
- दीर्घकालीन योजना छनोट गर्न नसक्दा र कम बजेट विनियोजन हुनाले लागत अनुमान अनुसार योजना सम्पन्न हुन नस्कनु

- निर्माण कार्य गर्दा लागत अनुमान स्वीकृत तथा कार्यादेश नभई कार्य शुरुवात गर्ने र निर्माण सम्पन्न पश्चात भुक्तानीका लागि कागजात मिलाउनुपर्ने अवस्था भएकोले कार्यालयको काम तथा कागजात मिलाउन कठिनाई भएको

समस्या समाधानका उपायहरू

- नगरका मार्गनिर्देशन, वार्षिक नगर विकास योजना पुस्तिका, निर्णय तथा आवश्यक प्रक्रियाको अध्ययन गर्नुपर्ने
- समयमै योजना सम्झौता गरी निर्माण कार्य समयमानै सम्पन्न गर्नुपर्ने
- नगरसभा र नगरकार्यपालिकाबाट स्वीकृत निर्णय एवम् वार्षिक नगर विकास योजनाको किताव अध्ययन गरी सम्झौता/लागत अनुमान तयारी गर्नुपर्ने
- ठेक्का मार्फत हुने कार्यको गुणस्तरका लागि समय समयमा नगरपालिका र वडा मार्फत अनुगमन गर्नुपर्ने
- उपभोक्ता समितिले सम्झौता भए अनुसार तोकिएको जनसहभागिता बढाउनुपर्ने
- उपभोक्ता समितिको क्षमता अभिबृद्धिका लागि आवश्यक तालिम तथा अभिमुखीकरण गर्नुपर्ने
- वडा / नगरपालिकाबाट योजना सञ्चालन भैरहेको स्थानको नियमित रूपमा अनुगमन गरिनु पर्ने
- वडाबाट भुक्तानीका लागि सिफारिस भएका फाइलहरू सम्पूर्ण कागजात मिलाएर (चेकलिष्ट) योजनाको अभिलेख राखी पठाउनुपर्ने
- उपभोक्ता समिति गठन तथा परिचालन सम्बन्धी कार्यविधि, योजना तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन तालिका तथा मार्गनिर्देशनको पूर्णरूपमा पालना गर्नु पर्ने
- नगर कार्यपालिकाको निर्णय, खर्चको मापदण्ड लगायत खरिदका विधि, ऐन कानुनहरूको पूर्णरूपमा पालना गरिनु पर्ने
- निरन्तर निर्माण कार्यको अनुगमन गरी राय सुझाव लिने दिने गर्नु पर्ने
- योजना माग गर्दा उत्पादनमूलक तथा रोजगारी सिर्जना हुने खालका योजना तथा कार्यक्रमहरूमा बढी जोड दिनुपर्ने
- सामुदायिक भवन, आमा समूहका भवनहरू निर्माणका लागि अनुगमन गरी अत्यावश्यक ठाउँमा मात्रै विनियोजन गरिनुपर्ने

निष्कर्ष

नगर सभाबाट स्वीकृत भएको योजना कार्यान्वयन तालिका अनुसार तोकिएको समयमा नै योजना तथा कार्यक्रमहरूको भुक्तानी सम्पन्न भएका छन्। ठेक्का प्रक्रिया मार्फत सञ्चालन भएका योजनाहरूमा निर्माण व्यवसायीले निर्माण कार्य राम्रोसँग नगर्ने एवम् कम गुणस्तरीय सामग्री प्रयोग गर्ने कार्यलाई नियमित रूपमा अनुगमन गर्नुपर्ने आवश्यकता देखिन्छ । योजनाको आवश्यकता र औचित्यताको पहिचान गरी प्राविधिक लागत अनुमान तयार गरी बजेट विनियोजन गर्ने परिपाटीको विकासमा भएमा योजनाको दिगोपनालाई कायम गर्न सकिन्छ ।समग्रमा आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ मा तोकिएको समयमा स्वीकृत योजना तथा कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गर्न योजना शाखा सफल भएको छ ।

३.३.२ पूर्वाधार विकास शाखा

पृष्ठभूमि

भौतिक निर्माणका योजनाहरू सञ्चालन तथा सम्पन्न गर्नका लागि प्राविधिक कार्य गर्ने यस शाखाको जिम्मेवारी रहेको छ । नगरपालिका, वडा कार्यालयहरू, प्रदेश तथा सङ्घीय सरकारका भौतिक निर्माणका योजनाहरूको यस शाखाबाट प्राविधिक कार्य हुँदै आएको छ । नियमित भौतिक निर्माणका योजनाहरू बाहेक विपद व्यवस्थापन, लागत सहभागिताका कार्यक्रमहरू, किसानहरूलाई प्रदान गरिने अनुदान अन्तर्गतका खरिद तथा निर्माण कार्यहरू समेतका प्राविधिक कागजातहरू तयार गरी योजना सञ्चालन एवम् सम्पन्न गराउने कार्य समेत यस शाखाबाट गरिएको छ । नगरपालिका स्थापना हुनुपूर्व बनेका घरहरूको अभिलेख राख्ने (घर कायम गर्ने) र नयाँ घर नक्सा पास प्रक्रियासँग सम्बन्धीत कार्यहरू पनि यस शाखाबाट भइ रहेका छन् । पूर्वाधार विकास शाखाबाट आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ मा सम्पादित कार्यहरू, प्रगतिको अवस्था, समस्या र समाधानका उपायहरू यहाँ प्रस्तुत गरिएको छ ।

कार्यक्रमका उद्देश्य

- नगर सभा तथा नगर कार्यपालिकाबाट स्वीकृत भौतिक निर्माण सम्बन्धी योजनाहरूको प्रगतिको जानकारी गराउने
- भैतिक निर्माणका योजनाहरूको लागत अनुमान तयार गर्दा दिगो विकासको प्रक्रियालाई अपनाई उत्थानशील संरचना निर्माण गर्न सहयोग गर्ने
- आगामी आर्थिक वर्षको बजेट तथा योजना निर्माण तथा कार्यान्वयन गर्न मार्गदर्शन प्राप्त हुने

कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्दा अपनाईएका प्रक्रियाहरू

कार्यक्रमको विवरण	कार्यान्वयन प्रक्रिया
नगर सभा र नगर कार्यपालिकाबाट स्वीकृत वार्षिक नगर विकास योजनाहरू मध्ये साधारण सार्वजनिक निर्माण कार्य	उपभोक्ता समिति र कार्यालयबिच योजना सम्झौता गर्ने
स्वीकृत वार्षिक नगर विकास योजना भित्रका जटिल प्रकृतिका योजनाहरू एवम् सङ्घीय र प्रदेश सरकार बाट प्राप्त भौतिक पूर्वाधार निर्माण कार्यहरू	कार्यालयबाट ई-विडिङ्ग मार्फत घटीघटाउको ठेक्का आव्हान गर्ने
कार्यालय अन्तर्गतका भौतिक संरचना मर्मत/नयाँ निर्माण कार्य/मेसिनरी सामग्री खरिद/निर्माण सामग्री खरिद	कार्यालयबाट कोटेशन, शिल कोटेशन तथा ई-विडिङ्ग मार्फत घटिघटाउको ठेक्का आह्वान गर्ने
नगरपालिका अन्तर्गत रहेका विभिन्न घाट बाट नदीजन्य पदार्थ विक्री/स्थानीय उत्पादन निकासी कर सङ्कलन	कार्यालयबाट ई-विडिङ्ग मार्फत बढिबढाउको ठेक्का आव्हान गर्ने
घर नक्सा सम्बन्धी कार्य	नेपाल राष्ट्रिय भवन निर्माण संहिता २०६० र स्थानीय भवन संहिताको प्रक्रिया/नियम अनुसार गर्ने

प्रमुख उपलब्धिहरू

क्र.सं.	विषयक्षेत्र	इकाइ	आर्थिक वर्ष २०८२/२०८३ मा	हालसम्मको जम्मा
१६.	कालोपत्रे सडक	मिटर	३८१२.८७	२३०४४.८७
१७.	नयाँ ट्र्याक माटे	मिटर	२१०१.००	८१८८१.००
१८.	ग्राभेल सडक	मिटर	५९५०.४०	२२१३०.४०
१९.	मन्दिर पाटी पौवा	सङ्ख्या	६.००	१०२.००
२०.	कज वे	मिटर	१	१९.००
२१.	कल्भर्ट	सङ्ख्या	४	२२.००
२२.	खानेपानी पाइपलाईन	मिटर	१५०४७	१००१०.००
२३.	खानेपानी ट्याङ्की निर्माण	घ.मि.	१४४	७८०७१
२४.	पक्की कुलो निर्माण	मिटर	६९९.९०	४९४०.९०
२५.	भवन निर्माण/मर्मत	सङ्ख्या	१०.००	२६३.००
२६.	रिटेनिङ वाल	मिटर	५५५.५७	२८२०.५७
२७.	ग्याबियन जालि	घ.मि.	८३८.५०	७०.००
२८.	सार्वजनिक शौचालय निर्माण	सङ्ख्या	२	१९४०३.७०
२९.	पक्की नाला निर्माण	मिटर	२२६१.७०	८०९.००
३०.	घर कायम/अभिलेखिकरण	सङ्ख्या	५.००	६१.००

आ.व.२०८२/८३ मा ठेक्का मार्फत सञ्चालन भएका योजनाको विवरण

क्र. स.	योजनाको नाम	बजेट	सम्झौता रकम	सम्झौता मिति
१	सिद्धगुफा मोटरमार्ग निर्माण योजना	१ करोड	८३८१६११	२०८२/०८/१७
२	लोकतान्त्रिक मोटरमार्ग कालोपत्रे योजना (सुनाकोट पिपलभन्ज्याङ्ग खण्ड)	१ करोड	९०४९४०५	२०८२/०८/११
३	भिमगोफा गोपलडी सडक स्तरोन्नती योजना	१ करोड ३८ लाख	९९१२२९२	२०८२/०८/११
४	किहुँमार्ग कालोपत्रे योजना	२ करोड ५५ लाख	२२६६३८२४	२०८२/९/१७
५	छिउदीखोला कल्भर्ट निर्माण योजना	२८ लाख	२३२६५८४	२०८२/११/१४
६	पिरुङडाँडा दलित वस्ती एक घर एक धारा निर्माण	१ करोड ४५ लाख	१२५२७६४०	२०८२/११/१०
७	शान्तिनगर देखि देउराली जोडने सडक कालोपत्रे/धर्ममाविसभाहल	४४ लाख	३०२६५७३	२०८२/११/१३
८	बालमैत्री स्थानीय पूर्वाधार आयोजना शौचालय तथ खानेपानी योजना	४५ लाख	३६९९९४८	२०८२/१२/१०
९	भिमगोफा माझकोट उत्तर दक्षिण मोटरमार्ग स्तरोन्नती	५८ लाख९८ हजार ८६०	३३९१३३३	२०८३/०१/२१
१०	गन्नपुर लुम्वास खानेपानी लिफ्टिङ योजना	१८ लाख १३ हजार ५ सय	१७५७२४५	२०८३/०२/२३
११	किहुँ स्वास्थ्य चौकी वर्थिङ सेन्टर, घुर्लीस्वारा मस्जित पर्खाल, काहुले खानेपानी, वडा कार्यालय ट्रस कोठा निर्माण	१४८४०००	१२१६६९३	२०८३/२/३१

१२	भिमाद भागर मोटरमार्ग स्तरोन्नती योजना वडा नं.८	२० लाख	१६३७७८२	२०८३/२/३१
१३	सिद्धगुफा मोहरिया खण्ड स्तरोनन्ती योजना	२० लाख	१९५३७२१	२०८३/१/१०
१४	जलौदी देखि खेक्रेटार मैदीखोला सम्म कच्ची बाटो ग्राभेल (सडक बोर्ड)	१८ लाख ६० हजार	१५२१९३१	२०८३/१/१७
१५	५ नं.वडा कार्यालय संरक्षण तथा स्वास्थ्य केन्द्र भवन रेलिङ, मदन आश्रित रंगशाला निर्माण योजना	१७ लाख ५० हजार	१३८६७८१	२०८३/२/२१

प्रमुख समस्याहरू

- उपभोक्ता समिति मार्फत सञ्चालन हुने योजनाहरूमा सरोकारवाला र स्वयम् उपभोक्ताहरू जिम्मेवार नदेखिनु
- योजना सञ्चालनको गति कुनै निश्चित समयमा मात्र उच्च चाप हुने
- नागरिकमा घर नक्सापास सम्बन्धी ज्ञानको अभाव र भवन मापदण्ड अनुसार घर निर्माण गर्न अभिरुचि नभएको कारण नगरपालिका भित्रका सम्पूर्ण घर निर्माणका कामलाई नक्सापासको दायरामा ल्याउन कठिन भएको

समस्या समाधानका उपायहरू

- उपभोक्ता समितिका पदाधिकारी र सरोकारवालालाई योजना सञ्चालन सम्बन्धी निरन्तर तालिमको व्यवस्था मिलाउने
- वार्षिक कार्यसञ्चालन तालिकाको प्रभावकारीरूपमा कार्यान्वयन गर्ने गराउने
- घर नक्सापास सम्बन्धी सूचना प्रवाह, फिल्ड अनुगमन, आवश्यक कारवाहीको प्रक्रिया अवलम्बन गर्ने

निष्कर्ष

उपभोक्ता समिति स्वयम् संलग्न तथा जिम्मेवार भई योजना सञ्चालन गर्दा योजनाको प्रभावकारीता हुने देखिन्छ । कार्यालय, उपभोक्ता समिति, निर्माण व्यवसायीहरूबिच नियमितरूपमा अन्तरक्रिया र फिल्डको अनुगमन भएमा योजनाहरू प्रभावकारी सञ्चालन एवम् गुणस्तरका साथ सम्पन्न गर्न सहज हुन्छ । घर नक्सापास सम्बन्धी जनचेतनाका लागि सचेतनाका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्नु उपयुक्त देखिन्छ । प्रदेश तथा सङ्घीय सरकारसँगको लागत सहभागिता हुने गरी योजना तथा कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा ठूला योजनाहरूमा लागत सहभागिता गर्ने र उपभोक्ताहरूलाई सचेत तथा जागरूक गराउन सकिएमा निर्मित र निर्माण हुने भौतिक पूर्वाधारको दिगोपना कायम गर्न सकिने देखिन्छ ।

३.४ आर्थिक विकास क्षेत्र

३.४.१ कृषि विकास शाखा

पृष्ठभूमि

नेपालको संविधानले कृषि क्षेत्रलाई आर्थिक समृद्धि, खाद्य तथा पोषण सुरक्षा, रोजगारी सिर्जना र गरिबी न्यूनीकरणको प्रमुख आधारका रूपमा स्वीकार गरेको छ। संविधानको अनुसूची—८ तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ बमोजिम कृषि विकाससँग सम्बन्धीत योजना तर्जुमा,

कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने अधिकार स्थानीय तहलाई प्रदान गरेको छ। सोही संवैधानिक तथा कानुनी व्यवस्था अनुरूप भिमाद नगरपालिकाले कृषि क्षेत्रको उत्पादन तथा उत्पादकत्व वृद्धि, व्यावसायीकरण, आधुनिकीकरण, कृषि उद्यमशीलता प्रवर्द्धन तथा किसानको आयस्तर अभिवृद्धिलाई प्राथमिकतामा राखी विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन गर्दै आएको छ।यस शाखाद्धारा विभिन्न उन्तजातका बीउ बिजन, फलफुलका विरुवा, कृषि औजार तथा मेशिनरी सामग्रीहरू ५०% अनुदानमा वितरण गर्नुका साथै प्लाष्टिक टनेल, मौरी घार वितरण ,पकेट क्षेत्र विकास, माटो परीक्षण कार्यक्रमहरू कृषक समुह, सहकारी, कृषि फर्म मार्फत सञ्चालन भईरहेका छन्। सोही अनुरूप आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ मा कृषि विकास शाखाबाट सम्पादित कार्यक्रमहरूको विबरणलाई समेटी यो प्रगति प्रतिवेदन तयार गरिएको छ।

उद्देश्य

- कृषि विकास शाखा द्वारा आ. व. २०८२/०८३ मा सम्पादित कार्यक्रमको प्रगतीको बारेमा जानकारी गराउनु
- कृषि क्षेत्रको विकासका लागि आगामी दिनमा प्राथमिकता दिनुपर्ने बाली तथा कार्यक्रमका बारेमा मार्गदर्शन गर्नु
- कृषि क्षेत्र बिद्यमान सम्भावना तथा चुनौतीहरूको बारेमा जानकारी गराउनु

कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्दा अपनाईएका प्रक्रियाहरू

- सूचना **प्रकाशन गर्ने**
- **तोकिएको समय भित्र माग** सङ्कलन **गर्ने**
- स्थलगत अनुगमन पश्चात स्थानीय कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन समितिको निर्णय बमोजिम बमोजिम **कृषक, समूह, सहकारीको छनौट गर्ने**
- **विशेष गरी दर्ता भएका** कृषि **समूह, सहकारी,** तथा **कृषि फर्म**हरूलाई **प्राथमिकता दिने**

आ. व. २०८२/८३को सङ्घीय **सरकारबाट हस्तान्तरित कार्य**क्रम कार्यान्वयनको विवरण

क्र.सं.	बजेट उपशीर्षकको नाम	वार्षिक बजेट	वार्षिक खर्च रकम	खर्च (%)
१	कृषि तथा पशु सेवाका एक गाँउ एक प्राविधिकहरूको तलव भत्ता	३३५०००	३३५०००	१००%
२	आ.व.२०८१/८२मा स्थापना भएका पकेट विकास कार्यक्रमको निरन्तरता	६०००००	५४२७४३	९०.४६%
३	सूचना प्रकाशन तथा उन्नत बीउ उपयोग अनुगमन निरीक्षण	१५००००	३०५००	२०.३३%
४	खाद्यान्न बालीको उन्नत बीउ उपयोगमा अनुदान(धान/गहुँ/मकै)	८०००००	७०४८००	८८.१०%
५	किसान सूचीकरण कार्यक्रम	२०००००	०	०
६	कृषि पशुपन्छी तथा मत्स्य तथ्याङ्क अध्यावधिक कार्यक्रम	६५०००	७६००	११.६९
७	उन्नत बीउ वितरकलाई प्रोत्साहन अनुदान	१५००००	०	०
	कुल जम्मा	२३,००,०००	१६,२०,६४३	७०.४६%

आ.व. २०८२/८३ को नगरतर्फका **सम्पन्न कार्यक्रम**हरू

क्र. सं.	बजेट उपशीर्षकको नाम	वार्षिक बजेट	वार्षिक खर्च रकम	खर्च (%)
१	मौरी पालन सम्बन्धी तालिम	२०००००	१४३९६०	७१.१८
२	हाते ट्याक्टर मर्मत तालिम कार्यक्रम	२५००००	२००३६७	८०.१५%
३	कौसी खेती प्रवर्द्धन कार्यक्रम	१०००००	०	०
४	तोरी बालीको उन्नत बीउ वितरण	१०००००	६४३००	६४.३०
५	पुष्प खेती प्रवर्द्धन कार्यक्रम	७५०००	६१९१८	८२.५६
६	सिट्रस ग्रिनिङ रोगको परीक्षणमा लाग्ने शुल्कमा शत प्रतिशत अनुदान	१०००००	५४०००	५४%
७	अकबरे खुर्सानीको क्षेत्र विस्तार कार्यक्रम	२०००००	१७८२८८	८९.१४%
८	अनुदानमा कृषि सामग्री वितरण कार्यक्रम (वडा न. ७)	५००००	४७२००	९४.४०%
९	बाँझो जग्गामा कृषि उत्पादन प्रोत्साहन कार्यक्रम २०७९।८०, ०८०।८१ र ०८१।८२ को निरन्तरता	१२००००	९४७६०	७८.९७%
१०	अनुदानमा फलफुलका विरुवा (कफि, लिची) वितरण कार्यक्रम	२०००००	१७७८४०	८८.९२%
११	अनुदानमा कृषि सामग्री खरिद तथा बितरण (वडा न. ९)	२०००००	१९९२६२	९९.६३%
१२	कृषकहरूलाई अनुदानमा आईरन टनेल वितरण (वडा न. ६)	१८००००	१२११६५	६७.३१%
१३	माटो परीक्षण तथा कृषि चुन वितरण	१५००००	१३५०२०	९०.०१%
१४	फलफूल खेती प्रवर्द्धन कार्यक्रम	१०००००	९३५८४	९३.५८%
१५	मौरी सहितको घार, खाली घार तथा आवश्यक सामग्री वितरण	५०००००	४,५५,८६०	९१.१७%
१६	हाते ट्याक्टर मर्मत सम्बन्धी तालिम(वडा न. २)	२०००००	२०००००	१००%
१७	तरकारी खेती गर्न ईच्छुक कृषकलाई टनेल, मल्चिङ, थोपा सिँचाइ लगायतका कृषि सामग्रीमा अनुदान	४५००००	४१३१२०	९१.८०%
१८	कृषि शाखाका कर्मचारीहरूका लागि अनुगमन भ्रमण खर्च	२०००००	२०००००	१००%
१९	नगर प्रमुखसँग कृषक कार्यक्रम	३०००००	१७१७१०	९७.२४%
२०	सुन्तला जात फलफुल बगैंचा व्यवस्थापन कार्यक्रम	१५००००	१४३०९०	९५.३९%
२१	बिभिन्न बालीमा जातिय तथा नविनतम प्रविधि प्रदर्शनी	१५००००	५९६३०	३९.७५%
२२	प्लाष्टिक मल्चिङमा प्याज खेती प्रदर्शन	७५०००	५७२३२	७६.३१%
२३	कृषि सम्बन्धी कार्यक्रममा नगरपालिकाको सहलगानीको रकम	१००००००	०	०
२४	चिस्यान केन्द्र सञ्चालन तथा ब्यवस्थापन कार्यक्रम	५०००००	०	०
२५	आलु पकेट क्षेत्र विस्तारका लागि बीउमा अनुदान	२०००००	१९९७००	९९.८५%
२६	बाली संरक्षण सामग्री खरिद	२०००००	१६४१५०	८२.०८%
२७	अनुदानमा मौरी सहितको घार र आवश्यक सामग्री वितरण कार्यक्रम (वडा न. ३)	२३००००	२०३८४०	८८.६३%
२८	हाते ट्याक्टर खरिद तथा वितरण योजना (५० प्रतिशत अनुदानमा, वडा न. ८)	२५००००	२५००००	१००%
२९	कृषि मेशिनरी औजार अनुदानमा विवरण कार्यक्रम (वडा न. १)	३०००००	३०००००	१००%
३०	आधुनिक कृषि यन्त्र उपकरण वितरण	७०००००	७०००००	१००%
	जम्मा	७४३००००	**५०८९९९६**	**६८.५०%**

आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा सम्पन्न हुन नसकेको कार्यक्रमहरू

क्र. सं.	कार्यक्रमको नाम	सम्पन्न हुन नसकेको कारण	कैफियत
१	कौसी खेती प्रवर्द्धन कार्यक्रम		आन्तरिक
२	कृषि सम्बन्धी कार्यक्रममा नगरपालिकाको सहलगानीको रकम	प्रदेशबाट कृषि सम्बन्धी कार्यक्रमको लागि छनौट नहुनु	आन्तरिक
३	चिस्यान केन्द्र सञ्चालन तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम	जग्गा सहकारीको स्वामित्वमा रहेको र उपकरण नगरपालिकाको स्वामित्वमा रहेको	आन्तरिक
४	किसान सूचीकरण कार्यक्रम	समयमा कार्यविधि उपलब्ध नहुनु, बजेट अप्रयाप्तता	सङ्घीय कार्यक्रम
५	कृषि पशुपन्छी तथा मत्स्य तथ्याङ्क अध्यावधिक कार्यक्रम	आ. व. को अन्त्यमा मात्र कर्मचारीलाई तालिम दिनु	सङ्घीय कार्यक्रम
६	उन्नत बीउ वितरकलाई प्रोत्साहन अनुदान	न. पा. भित्र बीउ वितरक नभएको	सङ्घीय कार्यक्रम

असल अभ्यास

- गण्डकी प्रादेशिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम प्रतिष्ठान, पोखरासँगको समन्वयमा १५ दिने हाते ट्याक्टर मर्मत तालिम सञ्चालन गरिएको
- नगरपालिकाको वडा नं ५, ७, ८ र ९ को गरी जम्मा १३२ वटा माटोको नमूना परीक्षण गरि आवश्यकताका आधारमा कृषि चुन वितरण गरिएको
- भिमाद नगरपालिका वडा न. १ डुम्रेबेसी, २ धुन्दुर, र वडा न. ८ अरौदीमा प्लाष्टिक मल्चिङमा ४ वटा बिभिन्न जातका तरभुजा खेतीको सफल परीक्षण गरिएको र कम लागतमा कृषकहरूले धेरै आम्दानी लिन सफल भएको
- बाँझो जमिन उपयोगमा प्रोत्साहन कार्यक्रम अन्तर्गत गत आ. व. मा करिव ५१ रोपनी बाँझो जग्गामा खाधान्न बाली लगाइएको
- १५ रोपनीमा कफी खेती सुरु तथा २५ रोपनीमा सुन्तला, ५० रोपनीमा कागती, १० रोपनीमा आँप र ८० रोपनीमा लिची खेतीको क्षेत्र विस्तार गरिएको
- सुन्तला बालीको प्रमुख समस्याको रूपमा रहेको सिट्रस ग्रिनिङ रोगको परीक्षणका लागि २७ वटा नमूना सङ्कलन गरी नगरपालिका मार्फत बाली संरक्षण प्रयोगशाला पोखरामा परीक्षण गरि कृषकहरूलाई आवश्यक सुझाव दिईएको

यस आर्थिक वर्षभित्र समग्र कार्यक्रमका उपलब्धिहरूः

- कृषकहरूलाई ब्यवहारिक ज्ञान प्रदान गर्ने उद्देश्यले ३२ जना कृषकहरूलाई मौरी पालन सम्बन्धी ५ दिने तालिम तथा ५० जना कृषकहरूलाई फलफूल बगैंचा ब्यवस्थापन सम्बन्धी स्थलगत तालिम प्रदान गरिएको
- कृषकहरूको श्रम तथा लागत कम गर्ने उद्धेश्यले ५२ थान हाते ट्याक्टर तथा ३ थान रिपर ५० % अनुदानमा उपलब्ध गराइएको

- जलवायु अनुकुल तथा बेमौसमी तरकारी खेती प्रवर्द्धनका लागि ५० % लागत साझेदारीमा वडा नं ६ मा ३ वटा आइरन टनेल निर्माण गरिएको
- पुष्प खेती प्रवर्द्धन कार्यक्रम मार्फत ८०% अनुदानमा वडा न. ५ र ६ मा गरि ७ रोपनीमा सयपत्री फूलको व्यवसायिक उत्पादन सुरु भएको
- कृषकहरूलाई नगदे बालीमा आकर्शित गर्न १५ रोपनीमा कफि खेती सुरु गर्नुका साथै ८० % अनुदानमा उन्नत बीउ तथा मल्चिङ प्लाष्टिक उपलब्ध गराई अकबरे खुर्शानीको क्षेत्र विस्तार गरिएको
- फलफुल खेती प्रवर्द्धन कार्यक्रम अन्तरगत ८०% अनुदानमा फलफुलका विरुवा वितरण गरी २५ रोपनीमा सुन्तला, ५० रोपनीमा कागती, १० रोपनीमा आँप र ८० रोपनीमा लिची खेतीको क्षेत्र विस्तार गरिएको
- नगरपालिका भित्र मौरी पालन व्यवसायलाई प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्यले ८० % अनुदानमा ५७ वटा सेराना मौरी सहितको घार, ५५ वटा खाली घार तथा १ थान मह मदानी वितरण गरिएको छ
- व्यवसायिक तरकारी उत्पादक कृषकहरूको माग बमोजिम ८०% अनुदानमा ८८ रोल मल्चिङ प्लाष्टिक, ४६ थान टनेल प्लाष्टिक तथा १६ थान थोपा सिँचाई सेट वितरण गरिएको
- यस पालिका भित्र विविध कार्यक्रम अन्तर्गत धानको बीउ जम्मा १०६५० के.जी, मकैको बीउ जम्मा ३३२५ के.जी, गहुँको बीउ जम्मा १५०० के.जी, तोरीको बीउ जम्मा ४२० के.जी. र आलुको बीउ जम्मा ५२०० के.जी. ५०% अनुदानमा वितरण गरिएको
- अनुदानको मल बिक्रि वितरणको लागि डिलरसिप प्राप्त सहकारीहरू मार्फत गत आ. व. मा जम्मा १३७.४५ मे. टन डि. ए. पि. तथा १७१.२ मे. टन युरिया मल वितरण गरिएको
- सुन्तलाजात पकेट विकास कार्यक्रमको निरन्तरता अन्तरगत वडा न. २ मा करिव १०० रोपनीमा सुन्तलाजात(सुन्तला, अमिलो, कागती) फलफूलको क्षेत्र विस्तार गर्नका लागि आवश्यक विरुवा, मेसिनरी औजार, सिँचाई ड्रम, पाईप मोटर लगायतका सामग्रीहरू अनुदानमा उपलब्ध गराईएको छ

मुख्य मुख्य समस्याहरू

- अनुदानमा सिमा बढ्दा (८०% हुँदा) कृषकहरूको अत्याधिक मागका कारण अनुगमन तथा छनौटमा कठिनाई
- कृषकहरूलाई समयमै सूचना प्रवाह नहुनु
- आवेदन पेश गरेपनि लागत साझेदारी सुनिश्चित गर्न कठिनाई
- सबै कृषकहरूलाई अनुदान उपलब्ध गराउन नसक्दा गुनासो बढनु

- बजारको समस्याले कृषकहरू व्यवसायिक खेतीमा लाग्न ईच्छुक नहुनु

चुनौतीहरू

- जलवायु परिवर्तन
- भौगोलिक विकटता
- निर्वाहमुखी कृषि प्रणाली
- कृषि पेशालाई प्रतिस्पर्धी, नाफामुलक एवम् सम्मानजनक पेशाका रूपमा स्थापित नहुनु
- कृषि क्षेत्रमा सार्वजनिक, निजि तथा सहकारी क्षेत्रको लगानी**मा कमी**

समस्या समाधानका उपायहरू

- सूचना प्रकाशन तथा छनौटका क्रममा न्यूनतम मापदण्ड राख्नुपर्ने
- जनप्रतिनिधि, टोल विकास संस्था लगायतका माध्यम मार्फत समयमै कृषकहरूमा सूचना प्रवाह गर्नु पर्ने
- आवेदन पेश गर्दा नै लागत साझेदारी सुनिश्चित गर्नुपर्ने
- कृषिको क्षेत्रमा प्रयाप्त बजेट बिनियोजन गर्नुपर्ने
- बजार मुल्य सुनिश्चितताको लागि हाट बजार सञ्चालन तथा उत्पादनमा आधारित कार्यक्रमहरू गर्नुपर्ने

निष्कर्ष

भिमाद नगरपालिकाको समृद्दिको मूल आधार कृषि रहेको हुँदा यस नगरपालिकाले कृषि क्षेत्रलाई पहिलो प्राथमिकतामा राखेको छ। यहाँका कृषकहरूको आर्थिक समृद्दिको लागि स्थापनाकाल देखिनै उत्पादन बृद्दिका लागि गुणस्तरिय बीउ, मल, सिँचाई उपलब्ध गराउनुका साथै कृषकहरूको माग अनुसार बिभिन्न तालिम तथा अन्य कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्दै आईरहेको छ। आगामी दिनहरूमा पनि स्थान विशेष बालीहरू; अदुवा, सुन्तला, कागती, अकबरे खुर्सानी, मकै, कोदो, कफी, लिचि आदिको व्यवसायिक खेती प्रवर्द्धन गरी उत्पादनमा आत्मनिर्भर बनाउनुका साथै निर्यात मार्फत समग्र भिमाद नगरपालिकाको समृद्दि हासिल गर्न सकिन्छ।

३.४.२ पशु सेवा शाखा

पृष्ठभूमि

नेपालको संविधानको अनुसूची-८ मा उल्लिखित स्थानीय तहको अधिकारको सूचीको क्रम सङ्ख्या १५ तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ बमोजिम भिमाद नगरपालिकाको आर्थिक विकास शाखा अन्तरगत पशुसेवा शाखा स्थापना भएको हो ।कृषकहरूको माग, भिमाद नगरपालिकाको पञ्चवर्षिय योजना, पशु विकास सम्बन्धी नीति ,समृद्ध नेपालको राष्ट्रिय लक्ष्य तथा नेपाललाई दुध अण्डा माछा मासु लगायतका पशुपन्छीजन्य उत्पादनमा आत्मनिर्भर बनाइ निर्यात प्रवर्द्धन गर्ने लक्ष्यलाई मध्यनजर गर्दे यस शाखाबाट विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन हुँदै आएका छन् ।पशुपालन व्यवसायको उत्पादन तथा उत्पादकत्व वृद्धि,पशु स्वास्थ्य सेवा विस्तार, रोग नियन्त्रण, नश्ल सुधार,

पशु आहारा व्यवस्थापन तथा कृषकको आयआर्जनमा अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यले विभिन्न कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गर्रिदै आएका छन्। आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा पनि सोही उद्देश्य अनुरूप वार्षिक कार्यक्रमहरू तयार गरी सञ्चालन गरिएको छ ।

लक्ष्य

- दिगो भूमि ब्यवस्थापन, सरकारी तथा सहकारीको माध्यमबाट नगरलाई पशुपन्छीजन्य उत्पादनमा आत्मानिर्भर वनाई उच्च र फराकिलो आर्थिक वृद्धिदर हासिल गर्ने
- समृद्ध नेपालको राष्ट्रिय लक्ष्य तथा नेपाललाई दुध अण्डा माछा मासु लगायतका पशुपन्छीजन्य उत्पादनमा आत्मनिर्भर बनाइ निर्यात प्रवर्द्धन गर्ने
- दिगो विकासको लक्ष्य प्राप्त गर्न स्थानीय स्तरमा पशु स्वास्थ्य सेवा विस्तार, रोग नियन्त्रण, नश्ल सुधार, पशु आहारा व्यवस्थापन गर्ने

३. उद्देश्यः

- कृषिमा व्यवसायीकरण, आधुनिकीकरण तथा विविधिकरण गरी खाद्य तथा पोषण सुरक्षा कायम गरी निर्यातलाई प्रवर्द्धन गर्ने
- एकीकृत कृषि, पशु सेवा, भूमि तथा सहकारी क्षेत्रमा सेवा प्रवाह सुनिश्चित गरी बृहत्तर उत्पादन क्षेत्रलाई पकेट, ब्लक, जोन र सुपर जोनतर्फ विस्तार गर्ने
- "One Health Approach" मा आधारित वातावरण विकास तथा पशुपन्छी रोग न्यूनीकरणमा सहयोग गर्ने
- कृषकहरूको जीवनस्तर सुधार गर्न पशुपालन व्यवसाय मार्फत रोजगारी प्रर्वद्धन गरी खाद्य तथा पोषण सुरक्षाको प्रत्याभुति दिलाउने तथा गरिवी न्युनीकरण गर्ने

सञ्चालन भएका कार्यक्रमहरू

- दुध उत्पादनमा आधारित प्रोत्साहन कार्यक्रम
- खोर गोठ सुधार तथा मत्स्य पोखरी निर्माण अनुदान कार्यक्रम
- कृत्रिम गर्भाधान मिसन कार्यक्रम
- पशुस्वास्थ्य घुम्ती शिविर कार्यक्रम
- पशु स्वास्थ्य सम्बन्धी सामुदायिक शिक्षा कार्यक्रम
- सामुदायिक कुकुरहरूको बन्ध्याकरण तथा रेविज खोप कार्यक्रम
- मागमा आधारित पशुपालन व्यवसाय प्रवर्द्धन कार्यक्रम (भैसी खरिद वितरण)
- हिउँदे र मकै घाँसको विउ वितरण कार्यक्रम
- बाँझो जग्गामा घाँस खेती कार्यक्रम
- दलित लक्षित बाख्रा वितरण कार्यक्रम वडा नं. १

पशु स्वास्थ्य कार्यक्रम

- पशु उपचार सेवा

- माइनर सर्जरी
- मेजर सर्जरी
- पशु बन्ध्याकरण
- प्रयोगशाला सञ्चालन
- गाईनोक्लोजिकल उपचार
- महामारी रोग विरुद्ध भ्याक्सिनेसन

वार्षिक समष्टिगत बजेट तथा खर्चको अवस्थाः

क्र. सं.	योजना/कार्यक्रमको नाम	विनियोजित बजेट रु	खर्च रु	खर्च प्रतिशत
१	पशु स्वास्थ्य घुम्ती शिविर	३,००,०००	२८२७९८	९४.२७
२	सामुदायिक कुकुरको बन्ध्याकरण र रेबिज खोप कार्यक्रम	३,००,०००	२९८२००	९९.४०
३	मागमा आधारित पशुपालन व्यावसाय प्रवर्द्धन कार्यक्रम	४,००,०००	४०००००	१००
४	पशु सेवा शाखाको लागी आवश्यक समाग्री खरिद कार्यक्रम	२,००,०००	१५९३०३	७९.६५
५	मत्स्यपालक कृषक समूह प्रोत्साहन तथा प्रवर्द्धन कार्यक्रम	१,५०,०००	१४५४६६	९६.९८
६	नश्ल सुधारका लागी कृत्रिम गर्भाधान तथा लजिस्टिक खरिद	३,००,०००	२०१३२५	६७.११
७	आकस्मिक रोग नियन्त्रण तथा खोप खरिद	१,००,०००	९३५४४	९३.५४
८	पशु विकास सम्बन्धी कार्यक्रमहरूको अनुगमन तथा मुल्याङ्कन तथा भ्रमण खर्च	२,००,०००	१४४५००	७२.२५
९	पशु स्वास्थ्य सम्बन्धी आवश्यक औषधी खरिद	८,००,०००	७६४३७१	९५.५५
१०	हिउँदे, बर्षे तथा मकै घाँस बीउ बितरण	४,००,०००	३६८२००	९२.०५
११	बाँझो जग्गामा घाँस खेती कार्यक्रम	१,५०,०००	५४०००	३६
१२	दुध उत्पादनमा आधारित प्रोत्साहन कार्यक्रम	१२,००,०००	५४९७३१	४५.८१
१३	पशु स्वास्थ्य सम्बन्धी सामुदाय शिक्षा कार्यक्रम	१,००,०००		
१४	कृषकसँग नगर प्रमुख कार्यक्रम	१,००,०००		
	कुल जम्मा	**४७,००,०००**	**३४६१४३८**	**७३.६४**

वडागत तर्फ

क्र. सं.	योजना/कार्यक्रमको नाम	विनियोजित बजेट रु	खर्च रु	खर्च प्रतिशत
१	दलित लक्षित बाख्रा वितरण कार्यक्रम वडा नं १	१०००००	९२४००	९२.४०
२	अनुदानमा खोर गोठ तथा भकारो सुधार कार्यक्रम वडा नं ५	२०००००	१३९११८	६९.५६
	कुल जम्मा	*३,००,०००*	*२३१५१८*	*७७.१७*

ससर्त तर्फ

क्र. सं.	योजना/कार्यक्रमको नाम	विनियोजित बजेट रु	खर्च रु	खर्च प्रतिशत
१.	पशुपन्छीमा महामरी/ आकास्मिक रोग नियन्त्रण कार्यक्रम	५०,०००	४७९३४	९५.८७
२.	कृत्रिम गर्भाधान मिसन कार्यक्रम	५०,०००	४४०००	८८
३.	कुकुरमा रेविज नियन्त्रण कार्यक्रम	८०,०००	७९८००	९९.७५
४.	आधारभूत भेटेरिनरी प्रयोगशाला कार्यक्रम	४,००,०००	३४६७६७	८६.६९
५.	बाख्रा स्रोत केन्द्र कार्यक्रम	५,२०,०००	४२०१५६	८०.८०
	कुल जम्मा	११,००,०००	**९३८६५७**	**८५.३३**

सम्पन्न हुन नसकेको कार्यक्रमहरू

क्र. सं.	योजना/कार्यक्रमको नाम	विनियोजित बजेट रु	कारण
१	पशु स्वास्थ्य सम्बन्धी सामुदाय शिक्षा कार्यक्रम	१,००,०००	
२	कृषक सँग नगर प्रमुख कार्यक्रम	१,००,०००	कृषि विकास शाखाबाट सञ्चालन भएको
	कुल जम्मा	२,००,०००	

असल अभ्यास

- भिमाद नगरपालिका भित्रका कृषकहरूलाई प्रति लिटर रु. १० का दरले दुधमा अनुदान वितरण गरिएको साथै दुधको गुणस्तरमा वृद्धि भएको
- भिमाद नगरपालिका भित्रको सामुदायिक १२५ वटा कुकुरका बन्ध्याकरण गरि रेबिज विरुद्ध खोप लगाएको

- पशु आहाराका लागी साइलेज उत्पादनले गर्दा दुध उत्पादनमा वृद्धि हुनुका साथै आहारा व्यवस्थापनमा सहज भएको

समग्र कार्यक्रमका प्रमुख उपलब्धीहरू

- भैसी ५००,गाई १५३ र बाख्रा ३ गरी जम्मा ६५६ पशुमा कृत्रिम गर्भाधान भएको ।
- महामारीजन्य रोगहरू PPR, खोरेत, एचएस बिक्यू , रेबिज, स्वाईन फिवर र लम्पि स्किन रोग विरुद्धको खोप लगाइएको
- यस शाखाबाट सञ्चालन भएको पशु उपचार सेवा मार्फत यो आर्थिक वर्षमा १५८३७ पशुपन्छीको उपचार गरि २३१० कृषकहरूलाई निशुल्क औषधी वितरण गरिएको
- निशुल्क पशुस्वास्थ्य शिविर सञ्चालन, सामुदायिक कुकुरको बन्ध्याकरण र रेबिज खोप, औषधी वितरण तथा सहज उपचार सेवा प्रदान ।
- समयमै सेवा प्रवाह ।
- खोर गोठ सुधार तथा माछापोखरी निर्माण।

समस्या र समाधानका उपायहरू:

क्र.स.	समस्या	समाधानका उपायहरू
१	शाखाको लागि व्यावस्थित भवन नभएको कारण सेवा प्रवाहमा कठिनाई	छुट्टै प्रयोगशाला सञ्चालन गर्न सहज हुने भवन निर्माण गरिनु पर्ने
२	पशुपन्छीको उपचारका लागि प्रशस्त आवश्यक ठाँउको अभाव, स्रोतसाधनको कमी	आवश्यक पुर्वाधारहरू तयार गर्नुपर्ने
३	पशु सेवा शाखामा न्युन बजेट विनियोजन	बजेट रकम बढाउनुपर्ने

निष्कर्ष:

भिमाद नगरपालिकामा पशु आधारका लागी साईलेज उद्योग स्थापना भइसकेको हुँदा कृषकहरूलाई यसको महत्त्व र उपयोगिताबारे जानकारी गराउँदै नमुना कृषि फर्महरूको विकासमार्फत स्वच्छ, गुणस्तरिय दुध र मासु उत्पादन गरी उपभोक्तामाझ पुऱ्याउन सकेमा भिमाद नगरपालिकाका कृषकको आर्थिक समृद्धि हुनुका साथै राष्ट्रियस्तरमा समेत पशुजन्य उत्पादनमा वस्तुको उत्पादनमा टेवा पुऱ्याउन सकिन्छ ।

३.४.३ सहकारी

पृष्ठभूमि

साझा उद्देश्यका लागि खास वर्ग, समूह वा समुदायका मानिसहरूले आपसमा मिलेर बचत सङ्कलन र कर्जा प्रवाह गर्दै आर्थिक रूपमा सक्रिय तथा सामाजिक रूपमा गतिशिल बनाउने कार्यलाई सहकारी भनिन्छ । **सहकारी भनेको एकका लागि सबै, सबैका लागि एक** भन्ने मूल नाराका लागि गरिने सामाजिक उद्यम हो । सहकारीले समुदायमा छरिएर रहेको पूँजी, प्रविधि र प्रतिभालाई स्वाबलम्वन र पारस्पारिकताका आधारमा एकीकृत गर्दै सदस्यहरूको आर्थिक सामाजिक तथा सांस्कृतिक उन्नति गर्नमा सहयोग गर्छ । नगरपालिकाको

सहकारी शाखाबाट सम्पादन हुने कार्यहरू प्रचलित सहकारी सम्बन्धी सङ्घीय, प्रादेशिक तथा स्थानीय कानुन अनुरूप हुदै आएका छन् । यसै परिधिमा रही सहकारी शाखाले आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ मा गरेका गतिविधिलाई यस प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छ ।

उद्देश्य

- नगरपालिकाको नियमन क्षेत्र भित्र रहेका सहकारीको बस्तुगत अवस्था चित्रण गर्नु
- सहकारी कार्यक्रमहरूको वित्तीय प्रगति बारे विश्लेषण गर्नु
- कार्यसम्पादनमा देखिएका सबल तथा दुर्बल पक्षहरूको लेखाजोखा गर्नु
- कार्यसम्पादनमा सुधार गर्नको लागि आवश्यक पृष्ठपोषण पहिचान गरी भावी योजना निर्माण र कार्यान्वयनमा टेवा पुऱ्याउनु

भिमाद नगरपालिका भित्र कार्यक्षेत्र भएका सहकारी संस्थाहरूको विवरण

क्र. सं.	जि.द. नं	संस्थाको नाम	दर्ता नं.	दर्ता मिति	ठेगाना	कैफियत
१	१३५	नेपाल अग्रगामी बहुउद्देश्यीय स.सं.लि.	३५४	२०६५।०९।१६	भिमाद न.पा-१	
२	१४०	लोकहित कृषि उ.स.सं.लि.	३६४	२०६५।११।१९	भिमाद न.पा-१	कारोवार नगरेको
३	१४२	साहारा बचत तथा ऋण स.सं.लि.	३६६	२०६५।११।२८	भिमाद न.पा-१	
४	३३३	किहुँ बचत तथा ऋण सहकारी सं.लि.	७१९।०६९।७०	२०७०।०१।१५	भिमाद न.पा-१	
५	३८७	पुष्पान्जली कृषि स.सं.लि.	८४३।०७१।७२	२०७२।०२।०३	भिमाद न.पा-१	
६	१५२	जनहित उपभोक्ता स.सं.लि.	३७८	२०६५।१२।०३	भिमाद न.पा-५	सम्पर्कमा नआएको
७	६०	रघुभञ्ज्याङ्ग बहुउद्देश्यीय स.सं.लि	३।२(२१९)२०५६।५७	२०५६।०५।०१	भिमाद न.पा-७	कारोवार नगरेको
८	१५४	जनजागरण उपभोक्ता स.सं.लि.	३८०	२०६५।१२।०३	भिमाद न.पा-७	कारोवार नगरेको
९	३८३	राङरुङ्ग कृषि सहकारी सं.लि.	८३०।०७१।७२	२०७१।११।२५	भिमाद न.पा-७	
१०	१३९	सिद्धगणेश बचत तथा ऋण स.सं.लि.	३६२	२०६५।११।१३	भिमाद न.पा-९	
११	४१५	अतिप्रिय सामाजिक उद्यमी महिला स.सं.लि.	९०६।०७२।७३	२०७३।०२।३२	भिमाद न.पा-९	
१२	२७२	भानुमती साना किसान कृषि स.सं.लि.	५७२	२०६८।०७।२३	भिमाद न.पा-८	विगत दुई वर्ष

क्र. सं.	जि.द. नं	संस्थाको नाम	दर्ता नं.	दर्ता मिति	ठेगाना	कैफियत
						कारोवार नगरेको
१३	२७९	क्याङ्दी कृषि उत्पादक सहकारी सं.लि.	५८०	२०६८।१०।०४	भिमाद न.पा-८	
१४	३३८	वैदी वाराही कृषि स.सं. लि.	७३३।०६९।७०	२०७०।०३।१८	भिमाद न.पा-८	
१५	१६८	अरुण उपभोक्ता स.सं.लि.	६०६	२०६६।०१।३१	भिमाद न.पा२	
१६	२८१	आकाश दिप बचत तथा ऋण स.सं.लि.	५८२	२०६८।१०।२२	भिमाद न.पा-२	
१७	३४१	अरुणोदय सामाजिक उद्यमी सहकारी सं. लि.	७३६।०७०।७१	२०७०।०४।०२	भिमाद न.पा.-२	
१८	३४९	नेत्र बचत तथा ऋण स.सं.लि.	७५४।०७०।७१	२०७०।०७।११	भिमाद न.पा-२	
१९	३७१	अरुणोदय साना किसान कृषि स.सं.लि	८०९।०७१।७२	२०७१।०६।२६	भिमाद न.पा-२	
२०	१९६	भिमोदय उ.स.सं.लि.	४५१	२०६६।१२।२४	भिमाद न.पा-६	
२१	२६३	भिमाद साना किसान कृषि स.सं.लि	५६२	२०६८।०७।०७	भिमाद न.पा-६	
२२	३४०	शक्तिशाली बचत तथा ऋण स.सं.लि.	७३५।०६९।७०	२०७०।०३।३०	भिमाद न.पा-६	
२३	३६१	समाजसेवा भू.पू.बचत तथा ऋण स.सं. लि.	७८४।०७०।७१	२०७१।०१।१५	भिमाद न.पा-६	
२४.		जनहित कृषि सहकारी उपभोक्ता सहकारी संस्था लिमिटेड			भिमाद-७	
२५		सिस्नेरी कृषि सहकारी संस्था लि.	०१	२०७५।७।१९	भिमाद न.पा-७	
२६		भैरब बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	०२	२०७५।७।१९	भिमाद न.पा-४	
२७	०३	भिमाद दुग्ध उत्पादक सहकारी संस्था लि.	०३	२०७७/११/२५		
२८	०१	सूर्योदय कृषि सहकारी संस्था लि.	०१	२०७९/७/२०	भिमाद न.पा.-१	
२९		भिमाद कृषि उद्यम सहकारी संस्था लिमिटेड	०५	२०८१।१२।२०	भिमाद न.पा.-६	

भिमाद नगरपालिका भित्र कार्यक्षेत्र भई प्रदेश सरकारको नियमन क्षेत्रमा पर्ने सहकारीको विवरण

क्र.सं.	सहकारी सङ्घ संस्थाको नाम	ठेगाना
१	डुम्रीबेशी कृषि उ.स.सं.सं.लि.	भिमाद न.पा.१
२	माझकोट उपभोक्ता स.सं.लि.	भिमाद न.पा. ४
३	माझकोट महिला विकास बहुउद्देश्यीय स.सं.लि.	भिमाद न.पा. ४
४	पाटन बचत तथा ऋण स.सं.लि.	भिमाद न.पा. ५
५	माझकोट साना किसान स.सं.लि.	भिमाद न.पा. ५
६	रिसिङ्गपाटन बुडुवा दुग्ध स.सं.लि.	भिमाद न.पा. ५
७	श्री शुभलाभ बचत तथा ऋण स.सं.लि.	भिमाद न.पा. ५
८	श्री छाहारी कृषि स.सं.लि.	भिमाद न.पा. ५
९	संकल्प महिला विकास बहुउद्देश्यीय स.सं.लि.	भिमाद न.पा. ५
१०	अमरज्योति बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	भिमाद न.पा. ६
११	कामना बचत तथा ऋण स.सं.लि.	भिमाद न.पा. ६
१२	जनविकास सहकारी संस्था लि.	भिमाद न.पा. ६
१३	भिमाद बचत तथा ऋण स.सं.लि.	भिमाद न.पा. ६
१४	सहयोगी बचत तथा ऋण स.सं.लि.	भिमाद न.पा. ६
१५	सिद्ध बहुउद्देश्यीय स.सं.लि.	भिमाद न.पा. ६

प्रदेश सरकार र स्थानीय तहको नियमन क्षेत्र भित्र रहेका ४२ वटा सहकारीहरूको वडागत विवरण

वडा नं.	भिमाद भित्र कार्यक्षेत्र भएका	भिमाद र बाहिर कार्यक्षेत्र भएका	जम्मा	कैफियत
१	६	१	७	
२	५	-	५	
३	-	१	१	
४	१	२	३	
५	१	५	६	
६	४	७	११	
७	४	-	४	
८	४	-	३	
९	२	-	२	
जम्मा	२७	१६	४२	
सहकारी संस्थाको विषयगत विवरण				
विषय				
कृषि	१०	३	१३	
बचत तथा ऋण	८	७	१५	
उपभोक्ता	४	१	५	

बहुउद्देश्यीय	२	३	५	
दूग्ध	१	१	१	
अन्य	२	१	३	
जम्मा	**२७**	**१६**	**४३**	

वार्षिक समष्टिगत अवस्था

आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ सहकारी शाखातर्फ विभिन्न शीर्षकहरूको बजेट र वित्तीय प्रगतिको समष्टिगत अवस्थालाई देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छः-

क्र. सं.	बजेट उपशीर्षकको नाम	वार्षिक बजेट	वार्षिक खर्च रकम	वित्तीय प्रगति%
१	सहकारी संस्थासँगको पदाधिकारीसँग त्रैमासिक अन्तक्रिया तथा बैठक र सहकारी दिवस	१,२५,०००।-	९७,३९०।-	७७.९२
२	सहकारी नेतृत्व विकास तालिम	८०,०००।-	५६,५५०।-	७०.६८
३	प्रत्येक सहकारी संस्थाको कम्तीमा वर्षमा एकपल्ट नियमित अनुगमन	८०,०००।-	३१,५००।-	३७.३७
४	सहकारी व्यवस्थापन सूचना प्रणाली तालिम कार्यक्रम	५०,०००।-	४३,४००।-	८६.८
५	सहकारी पार्श्वचित्र निर्माण	१,००,०००।-	१,००,०००।-	१००
६	सहकारी नीति कानुन मापदण्ड सम्बन्धी कार्यशाला गोष्ठी	५०,०००।-	४९,०६०।-	९८.१२
७	सहकारी संस्थाहरूका लागि आधारभुत लेखापालन तालिम	१,००,०००।-	८७,३७०।-	८७.३७

तथ्याङ्कमा सहकारी (तिनै तहको नियमन क्षेत्रभित्र पर्ने सम्पूर्ण सहकारीहरू)

१.	कुल सदस्यता	२११७८
२.	महिला सदस्यता	१३२७३
३.	पुरुष सदस्यता	७९०५
४.	कोपोमिस प्रणालीमा प्रविष्ठ सदस्यता सङ्ख्या	२४९९
५.	शेयर पुंजीं	३५६९६२४००
६.	बचत सङ्कलन	११५८११७६९९.८
७.	ऋण लगानी	१२५५८४५१४६.८
८.	प्रत्यक्ष रोजगारी	९१

कोपोमिसमा सहकारी

क्र.स.	सहकारीको नाम	महिला	पुरुष	अन्य	जम्मा
१	शक्तिशाली बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	३७८	०	०	३७८
२	किहुँ बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	९४	१०२	०	१९६
३	आकाशदिप महिला बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	३८१	०	०	३८१
४	बैदी बाराही कृषि सहकारी संस्था लि.	२१५	१०५	०	३२०
५	समाज सेवा भू.पू. बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	९४	८२	०	१७६
६	अतिप्रिय सामाजिक उद्यमी महिला सहकारी संस्था लि.	४१०	३	०	४१३
७	क्याङ्दी कृषि उत्पादक सहकारी संस्था लि.	१०	१२	०	२२
८	भिमाद साना किसान कृषि सहकारी संस्था लि.	७१८	२९९	१	१०१८
९	अरुणोदय साना किसान कृषि सहकारी संस्था लि.	८२	८५	०	१६७
१०	अरुणोदय सामाजिक उद्यमी महिला सहकारी संस्था लि.	३५४	१	०	३५५
११	सिद्ध गणेश बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	२५	३८	०	६३
१२	नेत्र बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	३३	३८	०	७१
१३	भैरव बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	१५	४१	०	५६
१४	भिमाद दुग्ध उत्पादक सहकारी संस्था लि.	३०	३५	०	६५
	जम्मा	२८३९	८४१	१	३६८१

असल अभ्यास

- गरिबी निवारण तथा सहकारी सूचना प्रणाली सम्बन्धी प्रणालीलाई सबै नियमन क्षेत्र भित्रका सहकारीमा कार्यान्वयन गरिएको,
- सहकारीहरूको आवधिक समीक्षा बैठक/अन्तरक्रिया कार्यक्रम गर्ने गरिएको,
- नियमन, प्रबर्द्धन तथा प्रशिक्षण सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको ।

सहकारीहरूको वास्तिक अवस्था

- भिमाद नगरपालिकाकमो नियमनक्षत्रेभित्र २९ वटा सहकारी रहेकोमा ८ वटा सहकारीहरू निस्कृय रहेका
- २० वटा सहकारी संस्थाहरूले सहकारी तथा गरिबी निवारण सम्बन्धी सूचना प्रणालीमा आवद्ध भएका सहकारीमा ३६८१ जना सदस्यहरूको मात्र विवरण प्रविष्ठ भएका
- ८ वटा सहकारी संस्थाहरूले विनियम पुनर्लेखन गरेका छन्
- ३ वटा सहकारी संस्थाहरूले मासिक वित्तीय विवरण पेस भएका बाकी सहकारीहरूले त्रैमासिक रूपमा नै नगरपालिकामा उपस्थित भएर म्यानअल रूपमा विवरणहरू पेस भएको
- भिमाद नगरपालिका वडा नं. ९ स्थित भिमाद साना किसान कृषि सहकारी संस्थाहरू
- ८ वटा सहकारी संस्थाहरूको अनुगमन गरिएको र ४ वटा सहकारी संस्थाको लिखित कैफियत प्रतिवेदन लिखित प्रतिवेदन तयार गरी निर्देशन दिईएको
- भिमाद नगरपालिकाभित्र कार्यक्षेत्र भएका सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको नियमन क्षेत्रभित्र पर्ने सबै विषयगत सहकारीहरूको विस्तृत विवरण समष्टने गरी नगर सहकारी पार्श्वचित्र निर्माण गरी संस्थागत स्मरण कायम गरिएको छ

प्रमुख उपलव्धिहरू

- सहकारीहरूको कोपोमिसमा डिजिटलाईजेसन कार्य प्रारम्भ भएको
- भिमाद नगरपालिका कार्यक्षेत्र रहेर सञ्चालनमा रहेका सहकारी संस्थाहरू सम्बन्धी विवरण समेटी नगर सहकारी पार्श्वचित्र प्रकाशन गरिएको
- सहकारी सम्बन्धी विषय नीति तथा कार्यक्रममा समावेश गरी स्रोत विनियोजन गर्ने परिपाटीको आरम्भ भएको

समस्याहरू

- प्रदेश सरकार मातहतका सहकारी संस्थाहरूलाई नगरपालिकाले नियमन गर्ने प्रावधान नरहेको हुँदा समग्र सहकारीमा सुशासन कायम गर्न नसकिएको
- सहकारी संस्थाहरूको नियमन प्रशिक्षण र प्रवर्द्धन गर्ने विषय नगरपालिकाको प्राथामिकतामा पर्न नसकेको देखिन्छ
- सहकारी संस्थाहरू सहकारीको सिद्धान्त अनुरूप पूर्णरूपमा चल्ने नगरेको
- स्थानीय तहलाई प्रदेश सरकार र सङ्घीय सरकारबाट अपेक्षित सहयोग, सहजीकरण एवम् सहकार्य हुन नसक्नु
- सहकारी डिभिजन कार्यालहरूबाट सहकारीको अधिकार मात्र हस्तान्तरण हुनु तर संस्थागत स्मरण तथा अनुभवी जनशक्ति हस्तान्तरण नहुनाले सहकारीका गतिविधिहरूको शिलशिलामा स्थानीय तहमा अवरुद्ध हुनु
- सहकारी संस्थाहरू वित्तीय रूपमा रुग्ण हुनु

समस्या समाधानका उपायहरू

- सहकारीहरूले बचत तथा कर्जा लगायतका स्थानीय कानुन तर्जुमा गर्नुपर्ने
- अनुगमनलाई प्रभावकारी बनाउन अनुगमन मूल्याङ्कन सूचक तयार गरी सघन अनुगमन गर्नुपर्ने
- सहकारी आर्थिक विकासको आधार स्तम्भ भएकोले गरिबी निवारण, रोजगारी कृषि उपजको उत्पादन तथा वितरणको श्रृङ्खलामा सहकारीलाई जोड्ने गरी कार्यक्रम तय गर्ने
- सहकारी मार्फत लक्षित र विभिन्न वर्गलाई आर्थिक, सामाजिक सशक्तिकरणको प्रक्रियामा सहभागी गराउने
- सहकारी संस्थाहरूलाई बहु उत्पादन, प्रशोधन तथा बजारीकरण उन्मुख गराउन संस्थागत क्षमता अभिबृद्धि गर्ने

निष्कर्ष

सारमा भन्नुपर्दा सहकारी पद्धति हो, आचरण हो, व्यवहार हो, उद्यमशीलता हो । अर्थतन्त्रको चक्रीय प्रणालीको एक अङ्ग हो, असल सामाजिक संस्कार हो, परोपकारी संस्था पनि हो । सहकारी क्षेत्रमा आएका प्रतिबद्धता र कार्यान्वयनको क्षेत्रमा देखिएको अन्तरले नै सहकारीलाई सशक्त क्षेत्रको रूपमा स्थापित गर्नका लागि अप्ठ्यारो परेको देखिन्छ । त्यसकारण सहकारी क्षेत्रको सुधारको लागि परिणाममुखी सूचक बनाउनुपर्दछ । आगामी दिनहरूमा सहकारी क्षेत्रको समग्र विकासको लागि उपयुक्त नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दै आवश्यक स्रोतको विनियोजन गर्नुपर्ने देखिन्छ।

३.४.५ सङ्घसंस्था

पृष्ठभूमि

सामाजिक, धार्मिक, साहित्यिक, सांस्कृतिक, वैज्ञानिक, शैक्षिक, बौद्धिक, सैद्धान्तिक, शारीरिक, आर्थिक, व्यावसायिक तथा परोपकारी कार्यको विकास तथा विस्तार गर्ने उद्देश्यले स्थापना भएका सङ्घ, संस्था, क्लब, मण्डल, परिषद्, अध्ययन केन्द्र तथा मैत्री सङ्घलाई 'संस्था÷ भन्नाले जनाउँछ।

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ को उपदफा (३) को देहाय (ठ) मा सङ्घ-संस्था परिचालन, स्थानीय नीति, कानुन, मापदण्ड, योजना कार्यान्वयन र नियमन गर्दै स्थानीय स्तरका सङ्घ-संस्थाहरूको दर्ता तथा खारेजीलाई स्थानीय सरकारको कार्यक्षेत्रभित्र राखिएको छ। त्यस्तै, सोही ऐनको दफा १२ को उपदफा (२) को खण्ड (ख) को देहाय (२) मा टोल विकास संस्थाको गठन तथा परिचालन, एवम् वडाभित्र सञ्चालन हुने योजनाहरूका लागि उपभोक्ता समिति गठन र सोको अनुगमन गर्ने जिम्मेवारी वडा समितिको कार्यक्षेत्रभित्र रहने व्यवस्था छ। यसैगरी, ऐनको दफा ११ को उपदफा (३) को देहाय (ध) मा जल उपभोक्ता संस्थाको दर्ता तथा नवीकरण गर्नेसम्बन्धी कानुनी व्यवस्था रहेको छ।

माथि उल्लेखित कानुनी व्यवस्थालाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्नका लागि भिमाद नगरपालिकाले **संस्था दर्ता ऐन, २०७६**, **संस्था दर्ता नियमावली, २०७६**, **जलस्रोत ऐन, २०७८**, **जलस्रोत नियमावली, २०७८**, **टोल विकास संस्था दर्ता कार्यविधि, २०७८** तथा **उपभोक्ता समिति गठनसम्बन्धी कार्यविधि, २०७९** जारी गरी लागु गरेको छ।

भिमाद नगरपालिकाले उल्लेखित प्रचलित कानुनको अधीनमा रही टोल विकास संस्था, युवा क्लब, आमा समूह, मैत्री संस्था तथा जल उपभोक्ता संस्थाहरू दर्ता एवम् नवीकरण गर्दै आएको छ। यसै विषयसँग सम्बन्धीत रही संस्था दर्ता शाखाले आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ मा सम्पादन गरेका समग्र क्रियाकलापहरूलाई समेटेर यो प्रतिवेदन तयार पारिएको छ।

उद्देश्य

- नगरपालिकामा संस्था दर्ताको वास्तविक अवस्था उजागर गर्नु
- भिन्न भिन्न प्रकारका संस्थाहरूको तुलनात्मक बिश्लेषण गर्नु
- संस्था दर्ता तथा नियमनमा देखापरेका समस्या औंल्याउनु
- संस्थाहरूको आवश्यकता र महत्त्व पहिचान गर्नु

विद्यमान अवस्था:

यस नगरपालिका स्थापना भई टोल विकास संस्था दर्ता कार्यविधि जारी भए प्रश्चात आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को अन्य सम्म ११२ वटा टोल विकास संस्था दर्ता हुन आएको देखिन्छ। जुन टोल विकास संस्थाहरूको नामवली तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

क्र.स.	वडा नं	दर्ता नं/मिति	टोल विकास सस्थाको नाम र ठेगाना	अध्यक्षको नाम र ठेगाना सम्पर्क नं.
१	६	२०७६/०६/००१ मिति २०७६/४/१४	श्री प्रगति टोल विकास संस्था भिमाद न.पा ६ तनहुँ।	घनश्याम सुबेदी ९८४६०९१९४३
२	६	२०७६/०६/००२ मिति २०७६/४/१४	श्री धर्म टोल विकास संस्था, भिमाद न.पा ६ तनहुँ।	ईस्वरी सुबेदी ९८५६०८१७१२
३	६	२०७६/०६/००३	श्री सुबेदी चोक टोल विकास संस्था, भिमाद न.पा ६तनहुँ।	महेन्द्रराज सुबेदी ९८४६०६६८६९

क्र. स.	वडा नं	दर्ता नं/मिति	टोल विकास संस्थाको नाम र ठेगाना	अध्यक्षको नाम र ठेगाना सम्पर्क नं.
४	६	२०७६/०६/००४ २०७६/४/२२	श्री बागटार टोल विकास संस्था, भिमाद तनहुँ।	सोमराज सुबेदी ९८६६०८०७०७
५	५	२०७६/०५/००५ मिति २०७६/४/२४	श्री बुडुवा टोल विकास संस्था भिमाद ५ तनहुँ।	राजु प्रसाद शर्मा ९८५६०९०१४४
६	६	२०७६/०६/००६ मिति २०७६/४/२८	श्री समाबेशी टोल विकास संस्था भिमाद,६ तनहुँ।	बिस्नुराज सिग्देल ९८४६११०५७१
७	६	२०७६/०६/००७ मिति २०७६/४/२८	सुन्दर टोल विकास संस्था, भिमाद,६तनहुँ।	शालिकराम बि.क ९८१५१५२८३८
८	१	२०७६/०१/००८ मिति२०७६/५/१	उड्सी टोल विकास संस्था, भिमाद,१ तनहुँ।	टोम माया राना ९८०६८४४११७
९	६	२०७६/०६/००९ मिति २०७६/५/१	जलौदी सिम्बोट टोल विकास संस्था, भिमाद ,६ तनहुँ।	बिष्णुमाया श्रेष्ठ ९८०५८४७४८२
१०	६	२०७६/०६/१० मिति२०७६/५/१	शुभ टोल विकास सस्था भिमाद, तनहु	शकुन्तला भण्डारी ९८४६२३५१७५
११	८	२०७६/०८/११ मिति२०७६/५/४	सिम्ले टोल विकास संस्था भिमाद, तनहुँ।	क्षेत्रलाल गिरी ९८४६२१४५७०
१२	६	२०७६/०६/१२ मिति २०७६/५/४	साझा सँगम टोल विकास सस्था, भिमाद ६ तनहुँ ।	मुनाफ मियाँ ९८१४१४२४९०
१३	६	२०७६/०६/१३ मिति २०७६/५/८	एकता टोल विकास संस्था भिमाद,६ तनहुँ।	श्रीराम लम्साल ९८०६५७५०७५
१४	८	२०७६/०८/१४ मिति २०७६/५/८	बगैचा टोल विकास संस्था भिमाद,८ तनहुँ।	गोपाल प्रसाद तिवारी ९८०४१९४३७९
१५	६	२०७६/०६/१५ मिति२०७६/५/१०	शान्तिनगर टोल विकास संस्था भिमाद,६ तनहुँ।	दिपक राना ९८५६०३०६७३
१६	८	२०७६/०८/१६ मिति २०७६/५/११	धारापानी टोल विकास सस्था, भिमाद ८ तनहुँ	नुन कुमार श्रेष्ठ ९८२९१११६१८
१७	८	२०७६/०८/१७ मिति२०७६/५/११	नबदुर्गा टोल विकास सस्था, भिमाद८ तनहुँ।	माधब राज खनाल ९८४६७९९९८०
१८	८	२०७६/०८/१८ मिति२०७६/५/११	त्रिबेणी टोल विकास संस्था, भिमाद ८ तनहुँ।	प्रेम बहादुर थापा ९८४६०६३२६४
१९	०६	२०७६/०६/१९ मिति२०७६/५/१२	सत्यदेबि टोल विकास संस्था, भिमाद ६तनहुँ।	चन्द्रबहादुर कुमाल ९८०५८६८८१६
२०	०६	२०७६/०६/२० मिति२०७६/५/१८	आदर्श टोल विकास संस्था, भिमाद ६ तनहुँ।	पदम कुमार श्रेष्ठ ९८१४१३४००७
२१	०५	२०७६/०५/२० मिति२०७६/५/१८	मिलन टोल विकास संस्था, भिमाद५ तनहुँ।	बिष्णु श्रेष्ठ ९८१३५१६६३६
२२	०४	२०७६/०४/२२ मिति२०७६/५/२२	सिङ्गार भाञ्याङ्ग टोल विकास संस्था, भिमाद ४ तनहुँ।	कुल बहादुर थापा ९८०५८७०५२५
२३	०५	२०७६/०५/२३ मिति२०७६/०५/२३	राम मन्दिर टोल विकास संस्था, भिमाद ५ तनहुँ।	खुदिमाया गैरे ९८०४१३५०४५
२४	०६	२०७६/०६/२४ मिति २०७६/०५/२६	न्युरोड टोल विकास संस्था, भिमाद ६ तनहुँ।	केश बहादुर विश्वकर्मा ९८४६१५४००१

क्र. स.	वडा नं	दर्ता नं/मिति	टोल विकास संस्थाको नाम र ठेगाना	अध्यक्षको नाम र ठेगाना सम्पर्क नं.
२५	०१	२०७६/०१/२५ मिति २०७६/०५/३०	उब्दि टोल विकास संस्था भिमाद, १ तनहुँ।	जिता थापा ९८२५१३२१०७
२६	०१	२०७६/०१/२६ मिति२०७६/०६/२	गोरडाडा टोल विकास संस्था, भिमाद १ तनहुँ।	बिष्णुमाया थापा ९८२५१६१५०९
२७	०१	२०७६/०१/२७ मिति २०७६/०६/५	शिद्ध बाबा टोल विकास संस्था, भिमाद १ तनहुँ।	लक्ष्मी अधिकारी ९८४६५८६७३६
२८	५	२०७६/०५/२८ मिति २०७६/०६/१५	आमडाँडा टोल विकास संस्था, भिमाद ५ तनहुँ	हेम बहादुर राना ९८१९१९३३४३
२९	३	२०७६/०३/२९ मिति २०७६/७/३	जलौदि टोल विकास संस्था, भिमाद ३ तनहुँ।	नारायणी तिम्सिना घिमिरे ९८४६३९८६७२
३०	३	२०७६/३/३० मिति २०७६/७/३	खेक्रेटार सिग्दी टोल विकास संस्था, भिमाद ३ तनहुँ	रण बहादुर कुमाल ९८१३५५०६५९
३१	२	२०७६/२/३१ मिति २०७६/७/३	जिलाङ्ग फुलबारी टोल विकास संस्था, भिमाद २ तनहुँ।	चुडामणि थापा ९८०६७२८३६०
३२	३	२०७६/३/३२ मिति २०७६/७/४	रिङ्खै टोल विकास संस्था, भिमाद ३ तनहुँ।	तारा बहादुर थापा ९८०३१३४४९८
३३	६	२०७६/६/३३ मिति २०७६/७/७	क्यापसरोड टोल विकास संस्था, भिमाद ६ तनहुँ।	एक बहादुर थापा ९८४६०२७८५०
३४	२	२०७६/२/३४ मिति २०७६/७/२४	शुभ प्रभात टोल विकास संस्था भिमाद २ तनहुँ	अमृत सिग्देल ९८५६०६०६५८
३५	१	२०७६/१/३५ मिति २०७६/७/२८	थिदु टोल विकास संस्था भिमाद १ तनहुँ।	नरेन्द्र प्रसाद लम्साल ९८१६१३९३३८
३६	५	२०७६/५/३६ मिति२०७६/८/२४	बाराही टोल विकास संस्था भिमाद तनहुँ।	बलराम गैर्हे ९८६६०८०१२८
३७	३	२०७६/३/३७ मिति२०७६/९/६	कोटथर टोल विकास संस्था भिमाद ३ तनहुँ।	राम कुमारी चन्द ९८२४१८२२७०
३८	२	२०७६/२/३८ मिति२०७६/९/७	छाब्दि बाराही टोल विकास संस्था भिमाद २ तनहुँ।	हुम बहादुर थापा ९८२४१४१२४६
३९	७	२०७६/७/३९ मिति२०७६/९/१०	शिवालय टोल विकास संस्था भिमाद ७ तनहुँ।	किशोर कुमार श्रेष्ठ ९८०८०२२२४४
४०	२	२०७६/२/४० मिति २०७६/९/१४	रघु कोट भैरब टोल विकास संस्था, भिमाद २ तनहुँ	भिम बहादुर थापा ९८५६०४८००५
४१	३	२०७६/३/४१ मिति ०७६/१०/२१	पिपल भन्ज्याङ्ग टोल विकास संस्था, भिमाद ३ तनहुँ।	हरी बहादुर थापा ९८४६२२६६०६
४२	२	२०७६/२/४२ मिति२०७६/१०/२७	कर्लुङ्ग खोरीक्मा टोल विकास संस्था भिमाद २ तनहुँ।	मुक्तिनाथ सिग्देल ९८४६६१४०२२
४३	६	२०७६/६/४३ मिति२०७६/१०/२९	कुमार चोक टोल विकास संस्था भिमाद ६ तनहुँ।	रूपबहादुर शाही ९८४१४६८५७१
४४	२	२०७६/२/४४ मिति २०७६/११/४	कोटबाराही टोल विकास संस्था भिमाद २ तनहुँ।	डिल माया सार्की ९८०५८१९९०५
४५	५	२०७६/५/४५ मिति२०७६/११/७	लदन आमडाडा टोल विकाससंस्था भिमाद ५ तनहुँ।	ईन्द्र बहादुर थापा ९८१६६८२४०७

क्र. स.	वडा नं	दर्ता नं/मिति	टोल विकास संस्थाको नाम र ठेगाना	अध्यक्षको नाम र ठेगाना सम्पर्क नं.
४६	२	२०७६/२/४६ मिति२०७६/११/१८	एकता मिलन टोल विकास संस्था भिमाद २ तनहुँ।	खुमान शिह थापा ९८४६२१५१८६
४७	४	२०७६/४/४७ मिति२०७६/१२/५	सारडाडा टोल विकास संस्था भिमाद ४ तनहुँ	रमनशिह थापा
४८	६	२०७७/६/४८ मिति२०७७/३/३	ठाडो लाईन टोल विकास संस्था भिमाद६ तनहुँ।	हर्षमान श्रेष्ठ ९८४६०६६८६४
४९	२	२०७७/२/४९ मिति २०७७/३/२८	सुर्योदय टोल विकास संस्था भिमाद २ तनहुँ।	सुर्य प्रसाद तिम्सिना
५०	४	२०७७/४/५० मिति२०७७/३/२९	ढोडोङ्गे समाजदेबि टोल विकास संस्था, भिमाद ४ तनहुँ।	क्षेत्र बहादुर राना
५१	६	२०७७/६/५१ मिति २०७७/४/६	सहिदपार्क टोल विकास संस्था, भिमाद६ तनहुँ।	ध्रुबराज सुबेदी
५२	७	२०७७।७।५२ मिति२०७७/११/३	नमुना टोल विकास संस्था, भिमाद ७ तनहुँ	गोपाल प्रसाद सुबेदी
५३	२	२०७७।२।५३ मिति२०७७।११।९	जौपानि टोल विकास संस्था, भिमाद २ तनहुँ	राम बहादुर थापा
५४	४	२०७७।४।५४ मिति२०७७।१२।५	रजिडाडा टोल विकास संस्था, भिमाद ४ तनहुँ	झक बहादुर थापा
५५	६	२०७९/०६/५५ मिति२०७९/०५/०५	पोखरीटोल टोल विकास संस्था, भिमाद-६, तनहुँ	महेन्द्र कुमार श्रेष्ठ
५६	३	२०७९/०३/५६ मिति२०७९/०५/२६	बेल्छाप सिम्ले टोल विकास संस्था, भिमाद-३	
५७	१	२०७९/०१/५७ मिति ०७९/०५/२९	चाम्बोट टोल विकास संस्था, भिमाद-१	
५८	१	२०७९/०१/५८ मिति२०७९/०६/०५	शान्ति टोल विकास संस्था, भिमाद-१	
५९	५	२०७९/०५/५९ मिति२०७९/०६/०७	ओन्टाङ्गखोला टोल विकास संस्था, भिमाद-५	
६०	५	२०७९/०५/६० मिति२०७९/०६/०७	खरखरे टोल विकास संस्था, भिमाद-५	
६१	१	२०७९/०१/६१	बोमा टोल विकास संस्था, भिमाद-१	
६२	१	२०७९/०१/६२	छिम्पुक टोल विकास संस्था, भिमाद-१	
६३	३	२०७९/०१/६४	सालबास पनेरुभञ्याङ्ग टोल विकास संस्था भिमाद-३	
६४	१	२०७९/०१/६४	मिलन टोल विकास संस्था, भिमाद-१	
६५	१	२०७९/०१/६५	मुस्लिम समाज टोल विकास संस्था, भिमाद-१	
६६	१	२०७९/०६/६६	काहुँले केन्द्र विन्दु टोल विकास संस्था, भिमाद-१	
६७	१	२०७९/०१/६७	इन्द्रचोक टोल विकास संस्था, भिमाद-१	
६८	१	२०७९/०१/६८	ठुलाखेत टोल विकास संस्था, भिमाद-१	
६९	१	२०७९/०१/६९	प्रगति टोल विकास संस्था, भिमाद-१	तारानाथ लम्साल
७०	१	२०७९/०१/७०	दुर्गादेवी टोल विकास संस्था, भिमाद-१	नारायण सिग्देल
७१	१	२०७९/०१/७१	त्रिवेणी टोल विकास संस्था, भिमाद-१	सुनुवल्ला मिया

क्र. स.	वडा नं	दर्ता नं/मिति	टोल विकास संस्थाको नाम र ठेगाना	अध्यक्षको नाम र ठेगाना सम्पर्क नं.
७२	१	२०७९/०१/७२	अकला टोल विकास संस्था, भिमाद-१	टेक बहादुर सार्की
७३	१	२०७९/०१/७३	कालिका टोल विकास संस्था, भिमाद-१	ओम बहादुर नेपाली
७४	४	२०७९/०४/७४	बरन डाँडा बराहपानी टोल विकास संस्था भिमाद-४	सन्तरन सिं थापा
७५	१	२०७९/०१/७५	हिस्कीथर टोल विकास संस्था, भिमाद-१	नन्द केशर राना
७६	१	२०७९/०२/७६	सालीमे मैदान टोल विकास संस्था, भिमाद-१	रङ्गनाथ सिग्देल
७७	१	२०७९/०१/७७	देउराली टोल विकास संस्था, भिमाद-१	रामु थापा
७८	१	२०७९/०१/७८	भैरव टोल विकास संस्था, भिमाद-१	चेत बहादुर थापा
७९	७	२०७९/०७/७९	चारघरे एकता टोल विकास संस्था, भिमाद-७	नर बहादुर थापा
८०	१	२०७९/०१/८०	फालढुङ्गा टोल विकास संस्था, भिमाद-१	सरिता अर्याल
८१	३	२०७९/०३/८१	खेक्रेटार सिग्दी टोल विकास संस्था, भिमाद-३	तिर्थ कुमारी सेन थापा
८२	६	२०७९/०६/८२	सहयोगी टोल विकास संस्था, भिमाद-६	लक्ष्मी राना
८३	७	२०७९/०७/८३	राङरुङ्ग हटिया टोल विकास संस्था, भिमाद-७	नारायण कुमार श्रेष्ठ
८४	३	२०७९/०३/८४	बिमिराबोट टोल विकास संस्था, भिमाद-३	कल्पना मल्ल
८५	२	२०७९/०२/८५ मिति ०७९/१२/२२	पोखरीडाँडा टोल विकास संस्था, भिमाद-२	नारायण प्रसाद सिग्देल
८६	९	२०८०/०९/८६ मिति२०८०/०१/१३	पाङ्मी टोल विकास संस्था, भिमाद-९	मदन आले
८७	९	२०८०/०९/८७ मिति२०८०/०१/२६	अस्पाग्दी भाटडाँडा टोल विकास संस्था, भिमाद-९	पूर्णबहादुर थापा
८८	९	२०८०/०९/८८ मिति२०८०/०१/२९	मोहरिया गाउँ टोल विकास संस्था, भिमाद-९	बाबुराम राना
८९	९	२०८०/०९/८९ मिति२०८०/०२/०१	सखेप टोल विकास संस्था, भिमाद-९	धन बहादुर गुरुङ्ग
९०	१	२०८०/०१/९० मिति२०८०/०२/०३	थाम्डाँडा टोल विकास संस्था, भिमाद-९	काले कामी
९१	४	२०८०/०४/९१ मिति२०८०/०३/०५	सिबिल टोल विकास संस्था, भिमाद-४	शेर कुमार श्रेष्ठ
९२	७	२०८०/०७/९२ मिति २०	मुडुली चौतारी टोल विकास संस्था, भिमाद-७	बुद्धिमान भुजेल
९३	८	२०८०/०८/९३	सिम्ले टोल विकास संस्था, भिमाद-८	हरि बहादुर कुमाल
९४	८	२०८०/०८/९४	साहीथोक टोल विकास संस्था, भिमाद-८	नविन श्रेष्ठ
९५	८	२०८०/०८/९५	जनएकता टोल विकास संस्था, भिमाद-८	प्रेम बहादुर थापा
९६	१	२०८१/०१/१२	सुन्दर टोल विकास संस्था, भिमाद-१	शिव कुमार श्रेष्ठ
९७	२	२०८१/०२/९७	जौपानी टोल विकास संस्था, भिमाद-२	
९८	७	२०८१/०७/९८	पोखरीछाप टोल विकास संस्था, भिमाद-७	
९९	२	२०८१/०२/९९	जनसेवा टोल विकास संस्था, भिमाद-२	
१००	९	२०८१/०९/१००	सिद्धगुफा साङटाढी टोल विकास संस्था, भिमाद-९	
१०१	२	२०८१/०२/१११	सिद्ध टोल विकास संस्था, भिमाद-२	
१०२	२	२०८१/०२/१०२	धरमपानी टोल विकास संस्था, भिमाद-२	
१०३	२	२०८२/०२/१०३	खुदेपानी चिसापानी तेर्स्रा टोल विकास संस्था, भिमाद-२	

क्र. स.	वडा नं	दर्ता नं/मिति	टोल विकास सस्थाको नाम र ठेगाना	अध्यक्षको नाम र ठेगाना सम्पर्क नं.
१०४	७	२०८२/०७/१०४	मसरडाँडा टोल विकास संस्था, भिमाद-७	
१०५	२	२०८२/०२/१०५	फुलन्थान टोल विकास संस्था, भिमाद-२	
१०६	७	२०८२/०७/१०६	जिदी बाराही टोल विकास संस्था, भिमाद-७	
१०७	२	२०८२/०२/१०७	जनजागृति टोल विकास संस्था, भिमाद-२	
१०८	७	२०८२/०७/१०८	लामिडाँडा टोल विकास संस्था	
१०९	६	२०८२/०६/१०९	बसपार्क टोल विकास संस्था, भिमाद-६	
११०	६	२०८२/०६/११०	मालेबगर टोल विकास संस्था, भिमाद-६	
१११	९	२०८२/०९/१११	जौपानी बराही टोल विकास संस्था, भिमाद-९	
११२	६	२०८२/०६/११२	मालेबगर पुरानोस्कुल टोल विकास संस्था, भिमाद-६	

सङ्घ संस्थाको समग्र अवस्था

संस्था दर्ता गर्ने कानुनी आधार स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ र नगरपालिकाको कानुन रहेका छन्। यिनै कानुन बमोजिम आ.व. २०८२/०८३ को अन्त सम्ममा दर्ता हुन आएका सङ्घ संस्थाको नामावली तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

क्र. स.	दर्ता नं.	दर्ता मिति	संस्थाको नाम	ठेगाना	सम्पर्क नं.
१	०००१	२०७६/११/१८	मुखिया पहल सिं थापामगगर स्मृति कोष संरक्षण समिती	भिमाद-१, तनहुँ	
२	०००२	२०७६/१२/०५	भिमाद नगर ब्राम्हण समाज	भिमाद-६, तनहुँ	
३	०००३	२०७६/१२/०५	राधाकृष्ण मन्दिर सत्संग समुह	भिमाद-५, तनहुँ	
४	०००४	२०७७/०४/११	नवदुर्गाकोट पर्यटन संरक्षण समिति	भिमाद-१, तनहुँ	
५	०००५	२०७७/०७/०४	जागृती आमा समुह	भिमाद-२, तनहुँ	
६	०००६	२०७७/०९/०२	विश्वकर्मा सेवा समाज	भिमाद-६, तनहुँ	
७	०००७	२०७७/११/०५	भवानी प्रगतिशिल आमा समुह	भिमाद-२, तनहुँ	
८	०००८	२०७७/११/०७	मिछुर्लुङ्ग विकास समिति	भिमाद-५, तनहुँ	
९	०००९	२०७८/०६/२०	सुर्दशन युवा क्लब	भिमाद-१, तनहुँ	
१०	००१०	२०७८/०६/२४	सिमबोट युवा क्लब	भिमाद-६, तनहुँ	
११	००११	२०७८/०८/१५	कल्याणकारी आमा समुह	भिमाद-६, तनहुँ	
१२	००१२	२०७८/०८/२१	जलौदी युवा क्लब	भिमाद-६, तनहुँ	
१३	००१३	२०७८/०८/२८	राङरुङ्ग परियार सेवा समाज	भिमाद-७, तनहुँ	
१४	००१४	२०७८/०९/१३	इश्वर भजन मण्डली	भिमाद-६, तनहुँ	
१५	००१५	२०७८/१०/०३	सेतीकाली साहित्य सङ्गम	भिमाद-६, तनहुँ	
१६	००१६	२०७८/१०/०५	सिद्धदेउराली मन्दिर व्यवस्थापन समिति	भिमाद-१, तनहुँ	
१७	००१७	२०७८/११/१०	ब्राम्हण समाज संरक्षण समिति	भिमाद-२, तनहुँ	
१८	००१८	२०७८/११/२९	रिङखै आमा समुह	भिमाद-३, तनहुँ	
१९	००१९	२०७८/११/३०	पाथर्दी बोर बाखा स्रोत विकास केन्द्र	भिमाद- ९, तनहुँ	
२०	००२०	२०७८/१२/२२	श्री विश्वकर्मा समाज नेपाल	भिमाद-८, तनहुँ	
२१	००२१	२०७९/०२/१६	खैकला आमा समूह	भिमाद-९, तनहुँ	
२२	००२२	२०७९/०२/२७	साईताडी आमा समूह	भिमाद-९, तनहुँ	
२३	००२५	२०७९/०४/२९	शान्ति सृजना आमा समूह	भिमाद-५, तनहुँ	
२४	००२६	२०७९/०५/०५	शिवालय आमा समूह	भिमाद-७, तनहुँ	
२५	००२७	२०७९/०६/०४	लखन थापा मेलमिलाप युवा क्लब २०७९	भिमाद-१, तनहुँ	

क्र. स.	दर्ता नं.	दर्ता मिति	संस्थाको नाम	ठेगाना	सम्पर्क नं.
२६	००२८	२०७९/०६/०४	नव प्रतिभा युवा क्लब	भिमाद-६, तनहुँ	
२७	००३०	२०७९/०७/०३	मौला कालिका मन्दिर संरक्षण संस्था	भिमाद-५, तनहुँ	
२८	००३१	२०७९/०७/२३	फूलबारी आमा समूह	भिमाद-२, तनहुँ	
२९	००३२	२०७९/०७/२३	लखन थापा आमा समूह २०७९	भिमाद-१, तनहुँ	
३०	००३३	२०७९/०८/१८	नारी कल्याण आमा समूह	भिमाद-९, तनहुँ	
३१	००३४	२०७९/०९/११	श्री नयाँ सिर्जना आमा समूह	भिमाद-६, तनहुँ	
३२	००३६	२०७९/१०/१८	बाराही आमा समूह	भिमाद-२, तनहुँ	
३३	००३८	२०७९/१०/२६	शहिद कल्याण खनाल स्मृति प्रतिष्ठान	भिमाद-६, तनहुँ	
३४	००३९	२०७९/११/१७	प्रगतिशिल महिला समूह	भिमाद-७, तनहुँ	
३५	००४०	२०७९/११/२१	विश्वकर्मा आमा समूह	भिमाद-६, तनहुँ	
३६	००४१	२०७९/१२/१३	खहरे आमा समूह	भिमाद-२, तनहुँ	
३७	००४२	२०७९/१२/१४	सम्झना आमा समूह	भिमाद-९, तनहुँ	
३८	००४३	२०७९/१२/१७	सिम्ले आमा समूह	भिमाद-२, तनहुँ	
३९	००४४	२०७९/१२/३०	भिमाद महिला उद्यमी समूह	भिमाद-६, तनहुँ	
४०	००४५	२०८०/०१/०५	गाउँ सुधार आमा समूह	भिमाद-३, तनहुँ	
४१	००४८	२०८०/०२/०५	शिवालय धार्मिक क्षेत्र संरक्षण समिति	भिमाद-७, तनहुँ	
४२	००४९	२०८०/०२/०७	सिविल भिमाद नेवार समाज	भिमाद-६, तनहुँ	
४३	००५०	२०८०/०२/१८	चण्डी देउराली आमा समूह	भिमाद-८, तनहुँ	
४४	००५१	२०८०/०२/१८	लक्ष्मी आमा समूह	भिमाद-७, तनहुँ	
४५	००५२	२०८०/०२/२३	महिला उत्थान आमा समूह	भिमाद-२, तनहुँ	
४६	००५३	२०८०/०२/२६	कृष्णचोक आमा समूह	भिमाद-६, तनहुँ	
४७	००५४	२०८०/०३/०४	ज्ञानी आमा समूह	भिमाद-२, तनहुँ	
४८	००५५	२०८०/०४/०८	उपदेश जेष्ठ नागरिक समुह	भिमाद-५, तनहुँ	९८१९१५५५६१
४९	००५६	२०८०/०४/१८	भिमाद नगरपालिका आप्रवासी श्रमिक सञ्जाल	भिमाद-६, तनहुँ	९८०३३०२०५६
५०	००५७	२०८०/०४/२१	भिमाद ब्याडमिन्टन सङ्घ	भिमाद-६, तनहुँ	९८०१९८२३८१
५१	००५८	२०८०/०९/१७	भिमाद नेवाः खल	भिमाद-६, तनहुँ	९८५६०३०७४५
५२	००५९	२०८०/०९/१९	चण्डी आमा समुह	भिमाद-२, तनहुँ	९८१६६२२४५४
५३	००६०	२०८०/०९/२०	सत्यदेवी सामुदायिक संस्था	भिमाद-६, तनहुँ	९८४६९३९९२९
५४	००६१	२०८०/०९/२६	श्री मण्डलीडाँडा आमा समुह	भिमाद-२, तनहुँ	९८१४१८१४७९
५५	००६२	२०८०/१०/०४	जनसेवा आमा समुह	भिमाद-३, तनहुँ	९८२६१७०७४२
५६	००६३	२०८०/१०/१०	मदरसा गौसिया अल बर्कतिया	भिमाद-६, तनहुँ	९८४६०७७२२३
५७	००६४	२०८०/१०/१०	भिमाद मुस्लिम समाज	भिमाद-६, तनहुँ	९८२४११२२२३
५८	००६५	२०८०/१०/१४	श्री सृजनशिल बाबा समुह	भिमाद-२, तनहुँ	९८१७१५७७७८
५९	००६६	२०८०/१०/१६	लगनशिल दलित समुह	भिमाद-७, तनहुँ	
६०	००६७	२०८०/१०/२१	लक्ष्मी आमा समुह	भिमाद-२, तनहुँ	९८१४१३५३८९
६१	००६८	२०८०/१०/२१	ओरालि देवी आमा समुह	भिमाद-२, तनहुँ	९८१६६८७२९५
६२	००६९	२०८०/११/०९	जनशक्ति युथ क्लब	भिमाद-६, तनहुँ	९८५६०७६७९५
६३	००७०	२०८०/१२/०२	नरिकोट युवा क्लब	भिमाद-४, तनहुँ	९८२७१०२९५५
६४	००७१	२०८०/१२/२८	पिरुङ दलित पञ्चेबाजा समुह	भिमाद-८, तनहुँ	९८०३०४३७५८
६५	००७२	२०८१/०१/२४	कोटलाम ढोडोङ्गे आमा भवन खेल मैदान समिति	भिमाद-४, तनहुँ	९७०७१५१००२
६६	००७३	२०८१/०२/०६	सालिका देवी महिला समुह	भिमाद-१, तनहुँ	९८४५०६१७७६
६७	००७४	२०८१/०२/१६	प्रगतिशील कुमाल समाज	भिमाद-६, तनहुँ	९८२६१०२३६८

क्र. स.	दर्ता नं.	दर्ता मिति	संस्थाको नाम	ठेगाना	सम्पर्क नं.
६८	००७५	२०८१/०२/१६	लहरे बराही आमा समुह	भिमाद-२, तनहुँ	९८१८४६८८००
६९	००७६	२०८१/०२/२२	दलित महिला सञ्जाल	भिमाद-६, तनहुँ	९८५६०७२४९८
७०	००७७	२०८१/०३/१३	देउराली आमा समुह	भिमाद-२, तनहुँ	९८१९१५२९८३
७१	००७८	२०८१/०४/१६	भिमाद मोबाईल तथा ईलेक्ट्रोनिक्स सङ्घ	भिमाद-६, तनहुँ	९८४६०६८९४९
७२	००७९	२०८१/०६/१०	भानुमति सामुदायिक समाज	भिमाद-९, तनहुँ	९८१३६४०८९९
७३	००८०	२०८१/०७/१४	कान्को मिनाम मास्टो गमष्ठा	भिमाद-५, तनहुँ	९७०९८१६२०९
७४	००८१	२०८१/०८/१२	लगनशील आमा समुह	भिमाद-२, तनहुँ	९८१९१२७२०४
७५	००८२	२०८१/०८/२४	मदर्शा दारुल उलुम (धार्मिक मदर्शा)	भिमाद-१, तनहुँ	९८२९१५२८८९
७६	००८३	२०८१/०८/२५	अबदुल धनी शिवालय	भिमाद-८, तनहुँ	९८०६५१९६९०
७७	००८४	२०८१/०९/०३	फुड टु थिङ्क	भिमाद-३, तनहुँ	९८५११५०२१६
७८	००८५	२०८१/०९/०५	खेक्रेटार कुमाल समाज	भिमाद-३, तनहुँ	९८१०२६८८३३
७९	००८६	२०८१/०९/२१	भागर मगर समाज	भिमाद-८, तनहुँ	९८०६०३३८५०
८०	००८७	२०८१/०९/२४	कोटथर कोटघर मन्दिर व्यवस्थापन समिति	भिमाद-३, तनहुँ	९८२७१९७०३९
८१	००८८	२०८१/१०/२७	प्रगतिशिल आमा समूह	भिमाद-२, तनहुँ	
८२	००८९	२०८२/०२/२९	मिलिजुली आमा समुह	भिमाद-७, तनहुँ	९८१६६७६०७१
८३	००९०	२०८२/०५/०३	ज्योति चर्च भिमाद	भिमाद-६, तनहुँ	
८४	००९१	२०८२/०७/२६	खोरिक्मा आमा समुह	भिमाद-२, तनहुँ	९८०६५६०४३८
८५	००९२	२०८२/०८/१५	युवा तथा खेलकुद विकास संस्था	भिमाद-७, तनहुँ	९८०६७६९८७६
८६	००९३	२०८२/०९/१३	बेस्ट ब्वाईज क्लब	भिमाद-६, तनहुँ	९८१६६१०८०१
८७	००९४	२०८२/१०/१५	महिला जागरण समुह	भिमाद-८, तनहुँ	
८८	००९५	२०८२/१०/१९	कोट बराही मन्दिर संरक्षण समिति	भिमाद-२, तनहुँ	
८९	००९६	२०८२/११/१४	दिप ज्योति समुह	भिमाद-६, तनहुँ	९८१४१४१४६५
९०	००९७	२०८३/०१/१५	लाटी बाराही मन्दिर विकास समिति	भिमाद-८, तनहुँ	९८४६२१४५७०
९१	००९८	२०८३/०२/०४	दीपज्योति ठकुरी समाज	भिमाद-८, तनहुँ	९८१४१५१९८५
९२	००९९	२०८३/०२/०७	मेलमिलाप युवा क्लब	भिमाद-१, तनहुँ	९७०१३४९२३९
९३	०१००	२०८३/०२/२५	कल्याण आमा समुह	भिमाद-३, तनहुँ	९८१७१९४५९७
९४	०१०१	२०८३/०२/२५	प्रगतिशील आमा समुह	भिमाद-३, तनहुँ	९८२८५४०९४८
९५	०१०२	२०८३/०३/०२	दुर्गा मन्दिर धार्मिक विकास समिति	भिमाद-५, तनहुँ	९८४६१६३८०१
९६	०१०३	२०८३/०३/०८	पिरुङ्ग स्पोर्टस क्लब	भिमाद-४, तनहुँ	९८११५७२९६७
९७	०१०४	२०८३/०४/०७	सहयोगी हातहरू	भिमाद-७, तनहुँ	९८१६६२३८२३

जल उपभोक्ता संस्थाहरूको समग्र अवस्थाः

नगरपालिकाले जलस्रोत ऐन २०७८ र जलस्रोत निमावली २०७८ बमोजिम जल उपभोक्ता संस्थाहरू दर्ता नवीकरण लगायतका कार्य गर्दै आइरहेको अवस्था विध्यमान छ। आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को असार मसान्त सम्ममा यस नगरपालिकामा १०६ वटा जल उपभोक्ता संस्था सूचिकृत भएकोमा ९१ वटा संस्था जिल्ला जलस्रोत समितिबाट दर्ता भई नगरपालिकामा हस्तान्तरण भएका हुन भने बाँकी १५ वटा संस्था नगर जलस्रोत समितिबाट निर्णय बमोजिम दर्ता भई सञ्चालनमा आएका हुन। जल उपभोक्ता संस्थाहरूको विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

क्र. सं.	दर्ता नं.	निर्णय मिति	अनुमतिको उद्देश्य	जल उपभोक्ता संस्थाको नाम	साविक ठेगाना			अनुमति लागु हुने मिति
					गा.वि.स. / न.पा.		वडा नं.	
१	४०	२०५६/०८/२८	खानेपानी	श्री भिमाद खानेपानी उपभोक्ता समिति	भिमाद	गा.वि.स.	१	२०५६/०८/२८
२	१३३	२०६१/११/२६	खानेपानी	श्री श्रृजनशील खानेपानी उपभोक्ता तथा सरसफाइ समिति	अरुणोदय	गा.वि.स.	६	२०६१/१२/०२
३	१४२	२०६२/०२/२३	खानेपानी	श्री सिन्दुस खानेपानी उपभोक्ता तथा सरसफाइ समिति	ऋषिङ रानीपोखरी	गा.वि.स.	९	२०६२/०२/२४
४	१४४	२०६२/०२/२३	खानेपानी	श्री चनौटे खानेपानी योजना उपभोक्ता समुह	गजरकोट	गा.वि.स.	९	२०६२-०२-२९
५	१५३	२०६२/०६/०६	खानेपानी	श्री छरछरे खोला खानेपानी उपभोक्ता समिति	ऋषिङ रानीपोखरी	गा.वि.स.	९	२०६२/०८/१०
६	१६४	२०६३/०२/०१	खानेपानी	श्री खोरिक्रमा खानेपानी उपभोक्ता तथा सरसफाइ समिति	अरुणोदय	गा.वि.स.	५	२०६३/०२/११
७	१८५	२०६३/०९/२३	खानेपानी	श्री मिछुर्लुङ खानेपानी तथा सरसफाइ व्यवस्थापन समिति	माझकोट	गा.वि.स.	९	२०६३/१०/२२
८	१८९	२०६३/११/२५	खानेपानी	श्री पनियार घारी फाल्ढुङ्गा खानेपानी उपभोक्ता समुह	किहुँ	गा.वि.स.	३	२०६३/१२/०७
९	२२०	२०६४/०९/०८	खानेपानी	श्री खरखरे खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	ऋषिङ रानीपोखरी	गा.वि.स.	९	२०६४/११/०१
१०	२२७	२०६४/११/१४	खानेपानी	श्री मालेबगर खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	भिमाद	गा.वि.स.	१	२०६४/११/१५
११	२३१	२०६४/११/१४	खानेपानी	श्री जनसेवा खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	ऋषिङ रानीपोखरी	गा.वि.स.	९	२०६४/११/२८
१२	२३६	२०६४/१२/०५	खानेपानी	श्री गोरडाँडा खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	किहुँ	गा.वि.स.	१	२०६४/१२/११

क्र.सं.	दर्ता नं.	निर्णय मिति	अनुमतिको उद्देश्य	जल उपभोक्ता संस्थाको नाम	साविक ठेगाना			अनुमति लागु हुने मिति
					गा.वि.स. / न.पा.		वडा नं.	
१३	२५१	२०६५/०२/०९	खानेपानी	श्री हिलेखर्क जिलाङ फूलबारी खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	अरुणोदय	गा.वि.स.	६	२०६५/०४/०२
१४	२७२	#########	खानेपानी	श्री गैरीस्वाँरा थिदु खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	किहुँ	गा.वि.स.	२	२०६५/०८/२२
१५	२७४	२०६५/०९/२८	खानेपानी	श्री मोहरिया खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	भानुमति	गा.वि.स.	८	२०६५/०९/२८
१६	२७६	२०६५/०९/२८	खानेपानी	श्री रजिडाँडा खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	माझकोट	गा.वि.स.	२	२०६५/१०/०५
१७	२७९	२०६५/०९/२८	खानेपानी	श्री जलौदी खेक्रेटार खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता संस्था	माझकोट	गा.वि.स.	८	२०६५/१०/२१
१८	२८०	२०६५/०९/२८	खानेपानी	श्री साजपानी सानोटारी खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	ऋषिङ रानीपोखरी	गा.वि.स.	९	२०६५/१०/२२
१९	२९३	२०६६/०१/०७	खानेपानी	श्री तारेभिर खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	ऋषिङ रानीपोखरी	गा.वि.स.	९	२०६६/०४/२०
२०	२९५	२०६६/०४/११	खानेपानी	श्री फाँचेथर खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	अरुणोदय	गा.वि.स.	८	२०६६/०४/२८
२१	२९८	२०६६/०४/११	खानेपानी	श्री धारापानी पुरन्डीही ढुङ्गेनी खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	किहुँ	गा.वि.स.	३	२०६६/०६/२३
२२	३१६	२०६६/०७/११	खानेपानी	श्री बेलडाँडा भञ्याङ तथा बेशीटार खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	किहुँ	गा.वि.स.	३ र ४	२०६७/०१/१०
२३	३२३	२०६६/०४/११	खानेपानी	श्री किहुँ आरुबोटे खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	किहुँ	गा.वि.स.	३	२०६७/०१/२६
२४	३२४	२०६७/०१/०८	खानेपानी	श्री हुक्का खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	किहुँ	गा.वि.स.	८ र ९	२०६७/०१/२७

क्र.सं.	दर्ता नं.	निर्णय मिति	अनुमतिको उद्देश्य	जल उपभोक्ता संस्थाको नाम	साविक ठेगाना			अनुमति लागु हुने मिति
					गा.वि.स. / न.पा.		वडा नं.	
२५	३२७	२०६७/०७/११	खानेपानी	श्री किहुँ ६ कुन्धार खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	किहुँ	गा.वि.स.	६	२०६७/०२/२१
२६	३३३	२०६७/०३/२४	खानेपानी	श्री छहरामुल खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	भिमाद	गा.वि.स.	१	२०६७/०५/२३
२७	३४४	२०६७/१०/०९	खानेपानी	श्री छोरेपाटन खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	माझकोट	गा.वि.स.	९	२०६७/१०/१०
२८	३५४	२०६७/१२/०३	खानेपानी	श्री योर्दी खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	साभुङ भगवतीपुर	गा.वि.स.	२	२०६७/१२/२७
२९	३५५	२०६७/१२/०३	खानेपानी	श्री गन्नापुर खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	साभुङ भगवतीपुर	गा.वि.स.	२	२०६७/१२/२८
३०	३५९	२०६८/०१/०४	खानेपानी	श्री नाम्दी बुढाकोट खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	साभुङ भगवतीपुर	गा.वि.स.	२	२०६८/०१/०५
३१	३६९	२०६८/०१/२९	खानेपानी	श्री कडेल खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	भिमाद	गा.वि.स.	१ र २	२०६८/०२/०१
३२	३८२	२०६८/०२/१९	खानेपानी	श्री पाङ्मी खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	भानुमति	गा.वि.स.	५ र ६	२०६८/०२/२२
३३	३८४	२०६८/०४/१५	खानेपानी	श्री मैदान सालिमे खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	अरुणोदय	गा.वि.स.	१	२०६८/०४/१६
३४	३८६	२०६८/०४/१५	खानेपानी	श्री सुन्तलादेवी डुम्रीबोटे खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	भानुमति	गा.वि.स.	१	२०६८/०४/१६
३५	३९२	२०६८/०४/३०	खानेपानी	श्री धारापानी तल्लो गाउँ खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	साभुङ भगवतीपुर	गा.वि.स.	२	२०६८-०४-३१
३६	३९९	२०६८/०८/०८	खानेपानी	श्री खोंदी पाँचमुरे - धारादी खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	अरुणोदय	गा.वि.स.	५	२०६८/०८/०९

क्र. सं.	दर्ता नं.	निर्णय मिति	अनुमतिको उद्देश्य	जल उपभोक्ता संस्थाको नाम	साविक ठेगाना			अनुमति लागु हुने मिति
					गा.वि.स. / न.पा.		वडा नं.	
३७	४१७	२०६८/१२/२८	खानेपानी	श्री छरछरे सेरकुना ऋषिङपाटन खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	ऋषिङ रानीपोखरी	गा.वि.स.	९	२०६८/१२/२९
३८	४४०	२०६९/०५/११	खानेपानी	श्री हिस्कीथर बेतेनी खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	किहुँ	गा.वि.स.	१	२०६९/०५/१२
३९	४४९	२०६९/०६/२१	खानेपानी	श्री कोटथर टिमुरबोट खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	किहुँ	गा.वि.स.	७	२०६९/०६/२२
४०	४६४	२०६९/१०/२२	खानेपानी	श्री बासीखोला खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	भानुमति	गा.वि.स.	४	२०६९/१०/२४
४१	४७४	२०६९/१२/०८	खानेपानी	श्री पौझा खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	भिमाद	गा.वि.स.	२	२०६९/१२/१४
४२	४९१	२०७०/०३/१२	खानेपानी	श्री राङरुङ खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	भानुमति	गा.वि.स.	७	२०७०/०३/१३
४३	४९३	२०७०/०३/१२	खानेपानी	श्री आले बगाले खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	भिमाद	गा.वि.स.	९	२०७०/०३/१३
४४	४९४	२०७०/०३/१२	खानेपानी	श्री कलमुढा खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	भिमाद	गा.वि.स.	३	२०७०/०३/१३
४५	५४९	२०७१/०३/३१	खानेपानी	श्री जलौदी (खेक्रेटार-नाङ्गेडाँडा) चिसापानी खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	माझकोट	गा.वि.स.	८	२०७१-०३-३२
४६	५८१	२०७१/०९/२८	खानेपानी	श्री पधेराबारी कैडेली खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	साभुङ भगवतीपुर	गा.वि.स.	२	२०७१/०९/२९
४७	५९४	#########	खानेपानी	श्री रघु खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	अरुणोदय	गा.वि.स.	७	२०७२/०३/२४
४८	६०६	२०७२/०८/०३	खानेपानी	श्री सौरा धारादी खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	माझकोट	गा.वि.स.	४	२०७२/०८/०९

क्र. सं.	दर्ता नं.	निर्णय मिति	अनुमतिको उद्देश्य	जल उपभोक्ता संस्थाको नाम	साविक ठेगाना			अनुमति लागु हुने मिति
					गा.वि.स. / न.पा.		वडा नं.	
४९	६१०	२०७२/०८/०३	खानेपानी	श्री छुरमोदी टेंके लहरे खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	अरुणोदय	गा.वि.स.	७	२०७२/०८/०९
५०	६२८	२०७३/०१/२७	खानेपानी	श्री बाघकुना खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	भिमाद	गा.वि.स.	१	२०७३/०२/१०
५१	६३२	२०७३/०१/२७	खानेपानी	श्री विमिराबोट खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	माझकोट	गा.वि.स.	८	२०७३/०२/१०
५२	६३३	२०७३/०१/२७	खानेपानी	श्री चिन्ने खोला खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	माझकोट	गा.वि.स.	३	२०७३/०२/१०
५३	६३६	२०७३/०१/२७	खानेपानी	श्री कोटथर माझकोट इलेक्ट्रिक पम्पीङ खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	माझकोट	गा.वि.स.	७ र ८	२०७३/०२/११
५४	६४१	२०७३/०३/१३	खानेपानी	श्री घेजार्दी खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	भिमाद	गा.वि.स.	४	२०७३/०३/१५
५५	६४६	२०७३/०३/१३	खानेपानी	श्री बारिकोट खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	किहुँ	गा.वि.स.	३	२०७३/०३/१५
५६	६४७	२०७३/०३/१३	खानेपानी	श्री छुरमदी कर्लुङ खहरे विद्यालय खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	अरुणोदय	गा.वि.स.	५	२०७३/०३/१५
५७	६५०	२०७३/०४/०४	खानेपानी	श्री चैनपुर खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	भानुमति	गा.वि.स.	१	२०७३/०४/१६
५८	६५५	२०७३/०४/०४	खानेपानी	श्री धोवीखोला खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	माझकोट	गा.वि.स.	४	२०७३/०५/०७
५९	६५६	२०७३/०४/०४	खानेपानी	श्री रिडखै इलेक्ट्रिक पम्पीङ धोवीखोला खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	माझकोट	गा.वि.स.	८	२०७३/०५/०७
६०	६८३	२०७३/११/२३	खानेपानी	श्री दुम्सादी दलितबस्ती खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	माझकोट	गा.वि.स.	९	२०७३/११/२४

क्र. सं.	दर्ता नं.	निर्णय मिति	अनुमतिको उद्देश्य	जल उपभोक्ता संस्थाको नाम	साविक ठेगाना			अनुमति लागु हुने मिति
					गा.वि.स. / न.पा.		वडा नं.	
६१	६८९	२०७३/११/२३	खानेपानी	श्री आम्डाँडा खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	माझकोट	गा.वि.स.	९	२०७३/११/२४
६२	६९८	२०७३/१२/२७	खानेपानी	श्री सतिकोट गुफा खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	किहुँ	गा.वि.स.	२	२०७३/१२/२८
६३	७००	२०७३/१२/३१	खानेपानी	श्री अस्पाग्दी भाटडाँडा खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	भानुमति	गा.वि.स.	६	२०७४/०१/०३
६४	७०४	#########	खानेपानी	श्री धारादी खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	माझकोट	गा.वि.स.	९	२०७४/०३/०१
६५	७३०	२०७४/१०/२२	खानेपानी	श्री चापार्टु मुलपानी धरमपानी थुम्सीङ बुन्चुङ खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	भिमाद	न.पा.	२	२०७४/११/०८
६६	७४३	२०७५/०१/१९	खानेपानी	श्री सिविल खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	भिमाद	न.पा.	४	२०७५/०१/२०
६७	७४४	२०७५/०१/१९	खानेपानी	श्री सिस्नेरी खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	भिमाद	न.पा.	७	२०७५/०१/२४
६८	७४८	२०७५/०२/०६	खानेपानी	श्री जलदेवी खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	भिमाद	न.पा.	४	२०७५/०२/१६
६९	७५८	#########	खानेपानी	श्री गहतेखोला पाथर्दी खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	भिमाद	न.पा.	९	२०७५/०४/०९
७०	७६३	२०७५/०५/२१	खानेपानी	श्री सिङ्गर भञ्याङ सिन्चित खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	भिमाद	न.पा.	४	२०७५/०५/२४
७१	७८८	२०७५/०९/२०	खानेपानी	श्री टुकमराङ लिफ्टिङ स्किम नं. १ खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	भिमाद	न.पा.	८	२०७५/०९/२४
७२	७९३	२०७५/११/२१	खानेपानी	श्री सिमलधारा कोयाकाठ खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	भिमाद	न.पा.	२	२०७५/११/२२

क्र.सं.	दर्ता नं.	निर्णय मिति	अनुमतिको उद्देश्य	जल उपभोक्ता संस्थाको नाम	साविक ठेगाना			अनुमति लागु हुने मिति
					गा.वि.स. / न.पा.		वडा नं.	
७३	७९६	२०७५/११/२१	खानेपानी	श्री गिजन डाँडा खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	भिमाद	न.पा.	४	२०७५/११/२२
७४	८००	२०७६/०१/१५	खानेपानी	श्री मान्देढुङ्गा खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	भिमाद	न.पा.	२	२०७६/०१/१७
७५	८३४	२०७६/११/०१	खानेपानी	श्री खाल्टे खोल्सी चापादी खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	भिमाद	न.पा.	३	२०७६/११/०४
७६	८३५	२०७६/११/०१	खानेपानी	श्री सारडाँडा खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	भिमाद	न.पा.	४	२०७६/११/०४
७७	८३६	२०७६/११/०१	खानेपानी	श्री तल्लाडिही-बाह्रमुरे खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	भिमाद	न.पा.	१	२०७६/११/०४
७८	८३९	२०७६/११/०१	खानेपानी	श्री सखेप-जौपानी खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	भिमाद	न.पा.	२	२०७६/११/२९
७९	८४४	२०७७/०३/१७	खानेपानी	श्री चिलाहारे खोला खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	भिमाद	न.पा.	१	२०७७/०३/२५
८०	८४६	२०७७/०३/१७	खानेपानी	श्री डुम्रीबेसी खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	भिमाद	न.पा.	१	२०७७/०३/२५
८१	८४७	२०७७/०३/१७	खानेपानी	श्री पाखेडाँडा हाँडीवन खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	भिमाद	न.पा.	१	२०७७/०३/२५
८२	८५१	२०७७/०७/१८	खानेपानी	श्री राउदी खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	भिमाद	न.पा.	५	२०७७/०८/०९
८३	८५५	२०७७/०९/०९	खानेपानी	श्री बोमा उब्दी खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	भिमाद	न.पा.	४	२०७७/०९/१०
८४	८५९	२०७७/०९/०९	खानेपानी	श्री आधामारा खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	भिमाद	न.पा.	१	२०७७/०९/१०

क्र. सं.	दर्ता नं.	निर्णय मिति	अनुमतिको उद्देश्य	जल उपभोक्ता संस्थाको नाम	साविक ठेगाना			अनुमति लागु हुने मिति
					गा.वि.स. / न.पा.		वडा नं.	
८५	८६०	२०७७/०९/०९	खानेपानी	श्री बगैंचा खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	भिमाद	न.पा.	८	२०७७/०९/१०
८६	८६६	२०७७/१२/०४	खानेपानी	श्री फापराङ खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	भिमाद	न.पा.	१	२०७७/१२/०६
८७	८७७	२०७७/१२/०५	खानेपानी	श्री फुलुनथान खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	भिमाद	न.पा.	२	२०७७/१२/०६
८८	८८०	२०७८/०३/१३	खानेपानी	श्री साल चौतरा खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	भिमाद	न.पा.	४	२०७८/०३/१४
८९	८८३	२०७८/०३/१३	खानेपानी	श्री जौपानी खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	भिमाद	न.पा.	२	२०७८/०३/१४
९०	८८४	२०७८/०३/१३	खानेपानी	श्री क्याङ्दी बेसी बृहत खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	भिमाद	न.पा.	८	२०७८/०३/१४
९१	८८५	२०७८/०३/१३	खानेपानी	श्री घिमिरे गाउँ दर्काङ खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	भिमाद	न.पा.	१	२०७८/०३/१४
९२	००२३	२०७९/०३/१७	खानेपानी	काहुँले खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता संस्था	भिमाद	न.पा.	१	२०७९/०३/१७
९३	००२४	२०७९/०४/१६	खानेपानी	बेलचौतारा खानेपानी उपभोक्ता संस्था	शुक्लागण्डकी	न.पा.	५	२०७९/०४/१६
९४	००२९	२०७९/०६/२८	खानेपानी	मरुवा खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता संस्था	भिमाद न.पा		७	२०७९/०६/२८
९५	०८	२०८०/०२/०४	सिचाई	सिहांले बाँधकुलो सिचाई जल उपभोक्ता संस्था	भिमाद	न.पा.	७	२०८०/०२/०४
९६	०९	२०८०/०३/२०	खानेपानी	बेतपानी देउराली खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता संस्था	भिमाद	न.पा.	८	२०८०/०३/२०

क्र. सं.	दर्ता नं.	निर्णय मिति	अनुमतिको उद्देश्य	जल उपभोक्ता संस्थाको नाम	साविक ठेगाना			अनुमति लागु हुने मिति
					गा.वि.स. / न.पा.		वडा नं.	
९७	१२	२०८०/०८/२५	खानेपानी	बाह्रबिसे खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता संस्था	भिमाद	न.पा.	८	२०८०/०८/२५
९८	१४	२०८०/०९/१८	खानेपानी	पाङ्गमी जौपानी बराही खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता संस्था	भिमाद	न.पा.	९	२०८०/०९/१८
९९	१६	२०८१/०१/०७	खानेपानी	चमेरे ढांड खानेपानी तथा सरसफाइ संस्था	भिमाद	न.पा.	१	२०८१/०१/०७
१००	१७	२०८१/०१/०९	खानेपानी	चिसापानी खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	भिमाद	न.पा.	२	२०८१/०१/०९
१०१	१८	२०८१/०१/२३	खानेपानी	बेलछाप बिमिराबोट बगुवा खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता संस्था	भिमाद	न.पा.	३	२०८१/०१/२३
१०२	२१	२०८२/०१/२५	खानेपानी	ठूलो पधेंरो कोटथर खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता संस्था	भिमाद	न.पा.	२	२०८२/०१/२५
१०३	२३	२०८२/०३/१३	खानेपानी	पाङदुरी जिलाङ लिफ्टिङ्ग खानेपानी तथा सरसफाइ संस्था	भिमाद	न.पा.	२	२०८२/०३/१३
१०४	२४	२०८२/०३/१५	खानेपानी	चाँपगैरी फालढुङ्गा खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता संस्था	भिमाद	न.पा.	१	२०८२/०३/१५
१०५	२५	२०८२/०६/२८	खानेपानी	पाथर्दी खोल्सा चुलिडाँडा खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता संस्था	भिमाद	न.पा.	९	२०८२/०६/२८
१०६	३४	२०८२/१२/१९	खानेपानी	सिम्लेफाँट खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता संस्था	भिमाद	न.पा.	८	२०८२/१२/१९

असल अभ्यास

- सङ्घ संस्था समुह सञ्जाललाई जनसहभागिता परिचालन हुने कार्यमा परिचालन गर्ने नीति अख्तियार गरिएको
- नगरपालिकाका योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन तथा अनुगमन मूल्याङ्कनमा समुह सञ्जाललाई परिचालन गरिएको
- कोभिड-१९ को प्रतिकार्य लगायतका क्रियाकलापमा टोल विकास संस्थालाई परिचालन गरिएको

समस्याहरू

- संस्था दर्ता तथा नवीकरणलाई सुचना प्रविधि मैत्री बनाउन नसकिएको
- स्थानीय स्तरमा कार्यक्षेत्र भएका गैरसरकारी संस्थाहरूलाई जनसहभागिता प्रबर्द्धन गर्ने कार्यमा परिचालन गर्न नसकिएको
- नगरपालिकाको नीति, बजेट तथा कार्यक्रममा सङ्घ संस्थालाई प्रोत्साहन गर्ने व्यवस्था नहुँदा समूह सञ्जाललाई परिचालन गर्न नसकिएको
- टोल विकास संस्थाहरूको दर्ता तथा नवीकरण उत्साहजनक रूपमा अगाडी बढ्न नसकेको
- जलस्रोत उपभोक्ता संस्थाहरूको नयाँ दर्ता प्रक्रियामा सङ्घीय सरकार र प्रादेशिक सरकारका निकायहरूको सहयोग प्राप्त नभएको
- नगरपालिका भित्र सञ्चालन भएका स्वास्थ्य संस्थाहरूलाई नियमनको दायरामा ल्याउन नसकिएको
- संस्था दर्ताको परिचालन तथा नियमनमा वडा कार्यालयहरूले भुमिका खेल्न नसकेको
- संस्था दर्ता गर्ने प्रक्रिया सम्बन्धी कार्यलाई सरल र सहज बनाउन समुदाय अभिमुखीकरण कार्यक्रम नहुदाँ संस्था दर्ता उत्साहजनक नहुनु
- संस्था दर्ता ऐन, २०३४ बमोजिम संस्था दर्ता गर्ने अधिकार प्रमुख जिल्ला अधिकारीमा रहेको हुँदा संस्था दर्ता नियमन तथा खारेजीको क्षेत्राधिकार विषयमा दोहोरोपन हुदाँ आम मानिसहरूमा द्धिविधा उत्पन्न भएको
- साविक एकात्मक राज्य प्रणालीमा स्थानीय स्तरमा कार्यक्षेत्र रहने गरी दर्ता भएका संस्थाहरूलाई सङ्घीय सरकारले हस्तान्तरण नगर्दा सेवाग्राहीले अनावश्यक हैरानी खेप्ने समस्या रहेको
- समाजमा रहेका सबै अनौपचारिक समुह सन्जालहरूलाई दर्ताको दायरामा ल्याउन नसकिएको
- संस्था दर्ता शाखाको काम, कर्तव्य र अधिकारको सम्बन्धमा कार्य विभाजन नियमावली प्रष्ट्र नभएको

समाधानका उपाय

- संस्था दर्ता अधिकारीको काम कर्तव्य अधिकारको विषयमा नगरपालिकाको कार्य विभाजन नियमावलीमा व्यवस्था हुनु पर्ने
- संस्था दर्ता प्रणालीलाई सूचना प्रविधीसँग आबद्ध गर्नुपर्ने
- संस्था दर्ता सम्बन्धी विषय कार्यविभाजन नियमावलीमा प्रष्ट हुनुपर्ने
- दर्ता भएका सङ्घ संस्थाहरूलाई अनुगमन र नियमनको दायरामा ल्याउनु पर्ने
- टोल विकास संस्था, आमा समूह, युवा क्लब जस्ता सामुदायिक संस्थाहरूको दर्ता तथा नवीकरण वडा कार्यालयलाई प्रत्यायोजन गर्नु पर्ने
- संस्था दर्ता तथा नवीकरण गर्ने कार्य हाल जिल्ला प्रशासन कार्यालय र नगरपालिका दुवैले समानान्तर रूपमा गरेको हुँदा यसमा रहेको दोहोरोपन नीतिगत रूपमा हल हुनुपर्ने
- स्थानीय तह अस्तित्वमा नआउदाको समयमा यस नगरपालिकालाई मात्र कार्यक्षेत्र बनाई जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा दर्ता भएका सङ्घ संस्थाहरू नगरपालिकामा हस्तान्तरण हुनुपर्ने
- सङ्घ संस्थाको परिचालन गर्दा विकेन्द्रिकरणलाई टेवा पुग्ने गरी परिचालन गर्ने

निष्कर्षः

स्थानीय स्वायत्त शासन विकेन्द्रिकरण र जनतालाई घर दैलोमा सरकारको उपस्थिती देखाउन स्थानीय स्तरमा रहेका समूह सञ्जाल सङ्घसंस्थाहरूको सार्थक भूमिका रहेको हुन्छ। यस्ता खालका सङ्घसंस्थाको परिचालनबाट जनसहभागिता अभिवृद्धि गरी नगरका योजना तथा कार्यक्रमको सफल कार्यान्वयन गराउन सकिन्छ। एकात्मक राज्य संरचनामा साविकका स्थानीय निकायमा यस्ता खालका सङ्घसंस्था, समूह, सञ्जालको क्रियाशीलता उल्लेखनिय रहेकोमा हाल यसको शिलशिला टुटेको देखिन्छ। त्यस कारण यस्ता खालका सङ्घ संस्थालाई पुनः क्रियाशिल गराई विकेन्द्रीकरणलाई कार्यान्वयन गर्न वडा कार्यालयको क्रियाशीलता जरुरी देखिन्छ।

३.५ न्यायिक समिति

पृष्ठभूमि

नेपालको न्याय प्रणाली प्राचीनकालदेखि विकेन्द्रित रहेको पाइन्छ। किराँतकाल, लिच्छविकाल, मल्लकाल तथा शाहकालमा सानातिना मुद्दा-मामिला स्थानीय अधिकारी वा पञ्चाली तथा सामुदायिक अगुवाहरूले छिनोफानो गर्ने परिपाटीले न्यायिक व्यवस्थालाई समुदाय र ठाउँ-बस्तीमा राखेको पाइन्छ। वि.सं. १९०३ असोज ३ गते कोतपर्वपश्चात प्रधानमन्त्री भएका जङ्गबहादुर राणाले भने न्यायिक अधिकारलाई केन्द्रीकृत र सामन्ती स्वरूपमा ढालेका थिए, जुन वि.सं. २००७ सालको राजनीतिक परिवर्तनसम्म करिब १०४ वर्षसम्म कायम रहन पुग्यो। वि.सं. २००७ सालको

राजनीतिक परिवर्तनपश्चात नेपालको न्यायिक प्रणालीमा बेलायतबाट सुरु भएको Common Law प्रणालीको प्रभाव बढ्न गई मौलिक न्याय प्रणाली ओझेलमा परेको पाइन्छ। सरकारले अवलम्बन गरेको विकेन्द्रीकरण नीतिमार्फत केही न्यायिक अधिकार स्थानीय निकायमा दिने व्यवस्था भए तापनि यसको व्यावहारिक अभ्यास भएको देखिँदैन।

स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५ तथा स्थानीय स्वायत्त शासन नियमावली, २०५६ ले तत्कालीन गा.वि.स. तथा नगरपालिकाहरूलाई न्यायिक अधिकार प्रदान गरेको भए तापनि ऐनमा नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरेको मितिबाट उक्त प्रावधान लागु हुने भन्ने व्यवस्था रहेको र सो सूचना राजपत्रमा नेपाल सरकारले प्रकाशित समेत नगरेको, साथै वि.सं. २०५९ असार मसान्तपछि स्थानीय निकायका जनप्रतिनिधिको म्याद समाप्त भई करिब १५ वर्षसम्म स्थानीय जनप्रतिनिधि बहाल नरहेकाले सो व्यवस्था कार्यान्वयन हुन भने पाएको थिएन। वि.सं. २०७२ मा जारी भएको नेपालको संविधानले अधिकारसम्पन्न स्थानीय सरकारको व्यवस्था गरेपश्चात स्थानीय न्यायिक समिति हाल संवैधानिक हैसियतमा रहेको छ। यसै पृष्ठभूमिमा आर्थिक वर्ष २०८२/८३ का प्रमुख गतिविधिहरूलाई समेटेर यो वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरिएको छ।

संवैधानिक व्यवस्था

नेपालको संविधानको धारा ५६ को उपधारा १ मा सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको मूल संरचना सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तह गरी तीन तहको हुनेछ भन्ने व्यवस्था रहेको छ । धारा २१७ मा कानुन बमोजिम आफ्नो अधिकार क्षेत्र भित्रका बिवाद निरूपण गर्न गाउँपालिकाको हकमा उपाध्यक्ष र नगरपालिकाको हकमा उपप्रमुखको संयोजकत्वमा तीन सदस्यीय स्थानीय न्यायिक समिति रहने ति मध्ये दूई जना सदस्य नगर सभाले आफू मध्येबाट निर्वाचित गर्नु पर्ने प्रावधान रहेको छ । संविधानको अनुसूची- ८ को स्थानीय तहको अधिकार सुचीको बुँदा नं. १२ मा स्थानीय अदालत, मेलमिलाप तथा मध्यस्थताको प्रावधान रहेको छ ।

कानूनी व्यवस्था

- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४
- भिमाद नगरपालिका न्यायिक समिति कार्यविधि ऐन, २०७५
- (ग) मेलमिलाप ऐन, २०६८ ऐ.को को नियमावली, २०६८

न्यायिक समितिको संरचना

वि.सं. २०७९ साल वैशाख २९ गते सम्पन्न स्थानीय तहको चुनावको परिणाम सार्वजनिक भए पश्चात बसेको पहिलो नगर सभाले नगर उप प्रमुखको संयोजकत्वतमा निम्न बमोजिमको न्यायिक समिति गठन गरेको थियो ।

क्र.सं.	नाम	पद	कैफियत
१	श्री शारदा खनाल	संयोजक	पदेन सवैधानिक
२	**श्री** पदमराज सेन ठकुरी	सदस्य	निर्वाचित

३	श्री कृष्ण कुमारी कंडेल	सदस्य	निर्वाचित

न्यायिक समितिको सचिवालयका कर्मचारीको विवरण

क्र.सं.	कर्मचारीको नाम	पद	कैफियत
१	अजय सुवेदी	उजुरी प्रशासक	अधिकृत सातौं
२	विनिता राना	न्यायिक सहजकर्ता	सातौं
२	गोविन्द ढकाल	अभिलेख संरक्षक	करार सेवा

विगत नौ वर्षमा न्यायिक समितिमा मुद्दा दर्ता र फस्यौट विवरण

क्र.स.	आ.व.	नयाँ उजुरी दर्ता	लगत सरी आएको	जम्मा लगत	फर्छ्यौट	बाँकी	फस्यौट प्रतिशत
१.	२०७४/०७५	३२	०	३२	५	२७	१५.६२
२.	२०७५/०७६	२२	२७	४९	३५	१४	७१.४२
३.	२०७६/०७७	९	१४	२३	१७	६	७३.९१
४.	२०७७/०७८	२५	६	३१	२३	८	७४.१९
५.	२०७८/०७९	२३	८	३१	२१	१०	६७.७४
६.	२०७९/०८०	८	१०	१८	१०	८	५५.५५
७.	२०८०/०८१	४१	८	४९	३२	१७	६५.३०
८.	२०८१/०८२	२६	१७	४३	४०	३	९३.०२
९.	२०८२/०८३	२२	३	२५	२२	३	८८
	जम्मा	२०८					

विगत नौ वर्षको अवधिमा न्यायिक समितिमा कुल २०८ वटा बिवादका विषय दर्ता हुन आएकोमा हाल सम्म यस आर्थिक वर्षमा ३ वटा वाहेक सबै मुद्दा फस्यौट भएको देखिन्छ। मुद्दा दर्ताको सङ्ख्या हेर्दा, आर्थिक वर्ष २०७९/२०८० मा तुलनात्मक रूपमा सबै भन्दा कम अर्थात् ८ वटा मुद्दा दर्ता भएको देखिन्छ । त्यस्तै सबै भन्दा बढी मुद्दा दर्ता आ.व. २०८०/२०८१ मा ४१ वटा दर्ता भएको देखिन्छ । यसरी विगत नौ वर्षमा मुद्दा दर्ताको अवस्था एकनासको नभई उतारचढावयुक्त देखिन्छ ।

भिमाद नगरपालिकाको न्यायिक समितिले आ.व. २०८२/०८३ को श्रावण महिना देखि असार मसान्त सम्म गरेको कामको विवरण

क्र.स.	सम्पादन कार्य	सङ्ख्या
१	नयाँ मुदा दर्ता	२२
२	लगत सरी आएको	३
३	जम्मा मुद्दा सङ्ख्या	२५
४	म्याद तामेली	२२

५	प्रतिउत्तर दर्ता	३
६	छलफल	२८
७	मिलापत्र	१२
८	फैसला	१
९	सम्बन्धीत निकाय	६
१०	मुलतवी	३
११	विचाराधीन	३

विश्लेषण

भिमाद नगरपालिकाको न्यायिक समितिमा २०८२ सालको श्रावण महिना देखि २०८३ असार मसान्त सम्म जम्मा २५ वटा नयाँ मुद्दा दर्ता भई २२ वटै मुद्दाको म्याद तामेली भएको छ भने ३ वटा मुद्दा लगत सरि आएको छ साथै ३ वटा मुद्दामा प्रतिउत्तर आएको छ र हालसम्म न्यायिक समितिमा श्री शारदा खनाल ज्युको संयोजकत्वमा, श्री पदमराजसेन ठकुरी र कृष्ण कुमारी कंडेल ज्युको सदस्यतामा साथै वडागत मेलमिलापकर्ताहरूको रोहवरमा सम्बन्धीत पक्षहरूलाई राखी २८ वटा छलफल समेत भएको छ र उक्त छलफलबाट १२ वटा मुद्दामा मिलापत्र र १ वटा मुद्दमा फैसला समेत भईसकेको छ भने ६ वटा मुद्दा सम्बन्धीत निकाय पठाउने आदेश भएको छ साथै ३ वटा मुद्दा मुलतवीमा राखिएको र बाँकी ३ वटा मुद्दाहरू विचाराधिन अवस्थामा छ।

विषयगत रूपमा मुद्दाको वर्गीकरण:

भिमाद नगरपालिकामा यस आर्थिक वर्षको असार मसान्तसम्म दर्ता हुन आएका मुद्दाका प्रकारहरू निम्न बमोजिम छन्

क्र.स.	मुद्दाका प्रकार	सङ्ख्या
१.	लेनदेन	४
२.	अंशवंण्डा सम्बन्धी विवाद	१
३.	इज्जत आमद अनुसार खानलाउन दिलाई पाऊँ	३
४.	धनमाल फिर्ता दिलाई पाऊँ	१
५.	सम्बन्ध विच्छेद	१
६.	अनाधिकृत रूपमा वसोवास गरेको घर खाली गराई आवश्यक कारवाही गरी पाऊँ	१
७.	खानेपानी	१
८.	जग्गा खिचोला	२
९.	अन्य	११
	जम्मा	२५

आर्थिक वर्ष २०८२/२०८३ मुद्दा दर्ता फस्यौटको वडागत विवरण

क्र.स.	वडा नं.	दर्ता उजुरी सङ्ख्या	फर्छयौट हुन बाँकी	फछ्यौंट
१.	१	०	०	०
२.	२	५	०	५
३.	३	०	०	०
४.	४	०	०	०
५.	५	१	०	१
६.	६	०	०	०
७.	७	०	०	०
८.	८	०	०	०
९.	९	०	०	०
जम्मा		५	०	६

आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ मा न्यायिक समिति तर्फ विभिन्न शीर्षकहरूको बजेट र वित्तीय प्रगतीको समष्टिगत अवस्थालाई देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

क्र.सं.	बजेट उपशीर्षकको नाम	विनियोजन रु.	खर्च रु.	खर्च%
१	मेलमिलाप सम्बन्धी आधारभुत तालिम	३,२५,०००	३,१०,०००/-	
२	समुदायमा न्यायिक समिति	५०,०००	४१,६००/-	८३.२
३	मेलमिलापकर्ताहरूको लागी सत्र सञ्चालन तथा यातायात खर्च	१,००,०००	२२,९५०/-	२२.९५
४	जिल्ला अदालत/ सरोकारवालासँग अन्तरक्रिया, समन्वय तथा बैठक	५०,०००	०	०
५	न्यायिक समितिको जानकारीमूलक पुस्तिका न्यायिक झलक प्रकाशन	७५,०००	७५,०००/-	१००
	जम्मा	६,००,०००/-	४,४९,५५०/-	७४.९२

आ.व. २०८२/०८३ मा सूचीकृत मेलमिलापकर्ताहरूको नामावली:

क्र.स.	नाम	ठेगाना	मेलमिलाप केन्द्र रहको वडा
१	बुद्धिमान श्रेष्ठ	भिमाद-८	८ (नगरस्तरिय मेलमिलाप संयोजक)
२	हरिमाया सिग्देल पौडेल	भिमाद-६	६
३	लालु माया पोखेल भण्डारी	भिमाद-७	७
४	विश्वमित्र सिग्देल	भिमाद -१	१
५	नारायणी गैह्रे	भिमाद-१	१
६	पार्वती साखी सुवेदी	भिमाद-२	२
७	चन्द्रवती श्रेष्ठ	भिमाद-३	३
८	दिना कुमारी गोतामे	भिमाद -६	६
९	बुद्धि माया श्रेष्ठ	भिमाद-८	८
१०	बलराम मरासिनि	भिमाद-५	५
११	मुक्तिनाथ सिग्देल	भिमाद-२	२
१२	विर बहादुर बस्याल	भिमाद-७	७
१३	सिता देवी तिम्सेना	भिमाद-२	२
१४	सिता श्रेष्ठ	भिमाद-५	५
१५	गोबिन्द ढकाल	भिमाद-५	५
१६	बाबुराम तिमसिना	भिमाद-३	३
१७	दुर्गा आचार्य	भिमाद-६	६
१८	पदम कुमार श्रेष्ठ	भिमाद-६	६
१९	सिता कुमाल	भिमाद- ३	३
२०	बसन्त सिंह ठकुरी	भिमाद-३	३
२१	देवी मुक्तान	भिमाद -९	९
२२	संगिता राना	भिमाद-४	४

३.६ कानुन शाखा

पृष्ठभूमि

नेपालको संविधानले स्थानीय तहलाई विधायिकी अधिकार प्रदान गरेको छ । संवैधानिक अधिकार क्षेत्रभित्र रही स्थानीय सरकारले ऐन, नियमावली, कार्यविधि, मापदण्ड र निर्देशिका जारी गर्न सक्दछ । यसको मूल जिम्मेवारी नगर सभा र नगर कार्यपालिकामा निहित रहेको भएता पनि यसको प्रशासनिक चाजोपाजो मिलाउने भूमिका कानुन शाखामा निहीत रहेको हुन्छ । प्रस्तावित कानुनको पहिचान गर्ने, मस्यौदा तयार गर्ने, छलफलको लागि पेश गर्ने कार्य कानुन शाखाको हुन्छ त्यस्तै विषयगत शाखाबाट तयार भएका मस्यौदा प्रति राय प्रदान गर्ने, कानुनी तथा

संवैधानिकता जाँच गर्ने जिम्मेवारी समेत रहेको हुन्छ । स्थानीय सरकारको एकल अधिकार संविधानको अनुसूची ८ मा सूचीबद्ध रहेको छ भने सङ्घ, प्रदेश तथा स्थानीय तहको साझा अधिकार सुची अनुसूची ९ मा उल्लेख रहेको छ । एकल अधिकार सूचिको विषयमा नगर सभाले कानुन बनाउन सार्वभौम रहेको छ भने साझा अधिकार सूचीको विषयमा सङ्घ र प्रदेशले कानुन बनाए पश्चात उक्त कानुनसँग नबाझिने गरी नगर सभाले कानुन बनाउन सक्नेछ । यसै परिप्रेक्ष्यमा यस नगरपालिकाको कानुन शाखाले आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ मा गरेका क्रियाकलापहरू यस खण्डमा समावेश गरिएको छ ।

उदेश्य

प्रस्तुत कानुन शाखाका उद्देश्यहरू देहाय बमोजिम रहेका छन्

- संवैधानिक अधिकार क्षेत्रका बिषयमा स्थानीय सरकारले तर्जुमा गर्नुपर्ने कानुनको पहिचान गरी नगर कार्यपालिका समक्ष प्रस्ताव पेश गर्ने
- विषयगत शाखाले तयार गरेका कानुनको मस्यौदा उपर राय प्रदान गर्ने
- कानूनी शासनलाई स्थानीय स्तरबाट संस्थागत गर्ने

कानुन निर्माणको विद्यमान अवस्था: आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ कानुन शाखा तर्फ विभिन्न शीर्षकहरूको बजेट र वित्तीय प्रगतिको समष्टिगत अवस्थालाई देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छः-

क्र.सं.	बजेट उपशीर्षकको नाम	वार्षिक बजेट	वार्षिक खर्च रकम	वित्तीय प्रगति%
१	कानुन निर्माण प्रक्रिया सम्बन्धी गोष्ठी तथा अन्तरक्रिया	२,००,०००।-	७०,०००	७०

ऐन

१. सुशासन (सञ्चालन तथा व्यवस्थापन) ऐन, २०८२
२. आर्थिक ऐन,२०८३
३. विनियोजन ऐन, २०८३
४. आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन,२०८२
५. औधोगिक व्यवसाय सञ्चालन ऐन, २०८२
६. विज्ञापन नियमन ऐन,२०८३

कार्यविधि

१. दुध उत्पादनमा आधारित प्रोत्साहन कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०८२
२. लेखा समिति गठन तथा कार्यसञ्चालन कार्यविधि, २०८२
३. नगर सभा सचिवालय स्थापना तथा सञ्चालन कार्यविधि, २०८२
४. बेरुजु फस्र्यौट कार्यविधि, २०८२
५. भिमाद नगरपालिका शवदाह गृह सञ्चालन कार्यविधि, २०८२

६. भिमाद नगरपालिका चिस्यान केन्द्र (सञ्चालन तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि, २०८२

७. विधेयक समिति गठन तथा कार्य सञ्चालन कार्यविधि,२०८३

८. सुशासन समिति गठन तथा सञ्चालन कार्यविधि,२०८३

निर्देशिका

१. भिमाद नगरपालिकाको प्रतिक चिन्ह(Logo) छनोट तथा प्रयोग सम्बन्धी निर्देशिका, २०८२

२. भिमाद नगरपालिकाको बाल समूह (बालक्लव, बाल सञ्जाल, बालमञ्च) गठन तथा सहजीकरण निर्देशिका, २०८२

३.बाल अधिकार संरक्षण तथा सम्वर्द्धन सम्बन्धी एकिकृत कार्यविधि,२०८३

अन्य

मनोसामाजिक तथा मानसिक स्वास्थ्य नीति, २०८२

विधेयक समिति र विधायन समितिको वैठको क्रियाशिलता आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को विधेयक समिति र विधायन समितिको क्रियाशिलतालाई देहाय बमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ ।

समितिकोको नाम	बैठक सङ्ख्या	निर्णय सङ्ख्या	निर्णयको बेहोरा
विधेयक समिति	२०	३४	सुशासन सञ्चालन तथा व्यवस्थापन विधेयक,२०८२, विज्ञापन नियमन विधेयकको लगायत नगर सभा सञ्चालन सम्बन्धी विभिन्न कार्यविधि दफावार छलफल गरी नगर सभामा स्वीकृतीको लागि पेश भएको ।
विधायन समिति	१०	२६	नगर सभामा पेश हुने विभिन्न विधेयकको पूर्व व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यको व्यवस्था र कार्यपालिकाबाट पारित हुने कार्यविधि तथा निर्देशिकाहरूको दफावार छलफल गरी स्वीकृतिकोझ लागि नगर कार्यपालिका र नगर सभामा पेस गरिएको ।

विधेयक समितिको संरचना भिमाद नगरपालिका कार्यविभाजन नियमावली २०७५ बमोजिम गठित विधायन समितिकाका वहालबाला पदाधिकारीहरू देहाय बमोजिम रहेका छन् ।

क्र.स.	नाम	पद	कैफियत
१.	पदमबहादुर थापा	संयोजक	वडा अध्यक्ष-५
२.	दीपक आले	सदस्य	वडा अध्यक्ष-१
३.	स्यानीमाया थापा	सदस्य	कार्यपालिका सदस्य
४.	अजय सुवेदी	सचिव	प्रशासकीय अधिकृत

विधायन समितिको संरचना गण्डकी प्रदेशको स्थानीय तहको सभा सञ्चालन कार्यविधि ऐन,२०७५ बमोजिम गठित विधेयक समितिको संरचना देहाय बमोजिम रहेको छ ।

क्र.स.	नाम	पद	कैफियत
१.	पदमबहादुर थापा	संयोजक	वडा अध्यक्ष-५
२.	कोपिला लम्साल	सदस्य	वडा सदस्य-१
३.	कोपिला नेपाली	सदस्य	वडा सदस्य-६
४	अजय सुवेदी	सचिव	प्रशासकीय अधिकृत

मुद्दाको विवरण -भिमाद नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय भिमाद तनहुँ तथा मातहतका वडा कार्यालयहरूलाई समेत विपक्षी बनाइ दायर भएका रिट तथा मुद्दाको विवरण तपशिल बमोजिम रहेको छ।

क्र. स	मुद्दा नं.	निवेदक	प्रत्याक्षी	दायरी मिति	मुद्दाको अवस्था	दायर भएको अदालत
१.	076-w0-0416	पुनम थापा	वडा नं.२ कार्यालय समेत	२०७६/०८/०२	रिट खारेज	सर्वोच्च अदालत
२		चित्रबहादुर थापा	भिमाद नगरपालिका समेत	२०७८/१२/०९	मुद्दा फिर्ता	उच्च अदालत पोखरा
३.	081-w0-0372	शिवम् सिमेन्टको अख्तियार प्राप्त कम्पनीका शाखा प्रमुख राजेन्द्र कुमार शर्मा	भिमाद नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय समेत		विचराधिन	सर्वोच्च अदालत

४.	०८१-WO-०११३	राम माया परियार	भिमाद नगरपालिका वडा नं.४को वडा कार्यालय समेत		दावी पुग्ने	उच्च अदालत पोखरा
५.	०८२-WO-००९६	राजेन्द्र/विवस/ज्यावड न्वा	भिमाद नगरपालिका समेत	२०८२/०८/०३	रिट खारेज	काठमाण्डौ जिल्ला अदालत
६.	०८२-wo-०१७२	कमला थापा	भिमाद नगरपालिका समेत	२०८२/१०/२५	रिट खारेज	उच्च अदालत पोखरा
७.	०८२-wo-०१४१	उमामाया राना	भिमाद नगरपालिका समेत	२०८३/०२/२५	विचराधिन	उच्च अदालत पोखरा
८.	०८२-FJ-०००३	भिमलाकुमारी श्रेष्ठ	भिमाद नगरपालिका समेत	२०८३/०२/२५	दावी पुग्ने	उच्च अदालत पोखरा

भिमाद नगरपालिकाले हाल सम्म जारी गरेका विभिन्न कानुनहरूको विवरण यस प्रकार हरेको छ ।

क्र.सं.	कानुनको नाम	स्वीकृत मिति	स्वीकृत गर्ने निकाय	राजपत्रमा प्रकाशित मिति
१	भिमाद नगरपालिकाको आर्थिक ऐन, २०७४	२०७४।०३।३०	नगरसभा	२०७४।०३।३०
२	भिमाद नगरपालिकाको विनियोजन ऐन, २०७४	२०७४।०३।३०	नगरसभा	२०७४।०३।३०
३	भिमाद नगरपालिकाको आर्थिक ऐन, २०७५	२०७५।०३।१९	नगरसभा	२०७५।०३।१९
४	भिमाद नगरपालिकाको सहकारी ऐन, २०७५	२०७५।०३।२७	नगरसभा	२०७५।०३।२७
५	न्यायिक समितिको उजुरी कारवाही किनारा गर्दा अपनाउनु पर्ने कार्यविधिका ऐन, २०७५	२०७५।०३।२७	नगरसभा	२०७५।०३।२७

क्र.सं.	कानुनको नाम	स्वीकृत मिति	स्वीकृत गर्ने निकाय	राजपत्रमा प्रकाशित मिति
६	भिमाद नगरपालिकाको प्रशासकीय कार्यविधि (नियमित गर्ने) ऐन, २०७५	२०७५।०३।२७	नगरसभा	२०७५।०३।२७
७	भिमाद नगरपालिकाको विनियोजन ऐन, २०७५	२०७५।०३।२७	नगरसभा	२०७५।०३।२७
८	भिमाद नगरपालिकाको विपद जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन गर्न बनेको ऐन, २०७५	२०७५।१०।०९	नगरसभा	२०७५।१०।०९
९	भिमाद नगरपालिकाको कृषि व्यवसाय प्रबर्द्धन ऐन, २०७५	२०७५।१०।०९	नगरसभा	२०७५।१०।०९
१०	भिमाद नगरपालिकाको विनियोजन ऐन, २०७६	२०७६।०३।१६	नगरसभा	२०७६।०३।१६
११	भिमाद नगरपालिकाको आर्थिक ऐन, २०७६	२०७६।०३।१६	नगरसभा	२०७६।०३।१६
१२	भिमाद नगरपालिकाको संस्था दर्ता ऐन, २०७६	२०७६।१०।२१	नगरसभा	२०७६।१०।२१
१३	भिमाद नगरपालिकाको आर्थिक ऐन, २०७७	२०७७।०३।१४	नगरसभा	२०७७।०३।१४
१४	भिमाद नगरपालिकाको विनियोजन ऐन, २०७६	२०७७।०३।१४	नगरसभा	२०७७।०३।१४
१५	भिमाद नगरपालिकाको वातावरण तथा प्राकृतिक स्रोत संरक्षण ऐन, २०७७	२०७७।०३।१४	नगरसभा	२०७७।०३।१४
१६	भिमाद नगरपालिकाको शिक्षा ऐन, २०७७	२०७७।१०।२८	नगरसभा	२०७७।१०।२८
१७	भिमाद नगरपालिकाको जलस्रोत ऐन, २०७८	२०७८।१०।२८	नगरसभा	२०७८।१०।२८
१८	भिमाद नगरपालिकाको आर्थिक ऐन, २०७९	२०७९।०३।१४	नगरसभा	२०७९।०३।१४
१९	भिमाद नगरपालिकाको विनियोजन ऐन, २०७९	२०७९।०३।१४	नगरसभा	२०७९।०३।१४
२०	स्वास्थ्य सेवा ऐन, २०७९	२०७९।१०।२७	नगरसभा	२०७९।११।१७

क्र.सं.	कानुनको नाम	स्वीकृत मिति	स्वीकृत गर्ने निकाय	राजपत्रमा प्रकाशित मिति
२१	तथ्याङ्क तथा अभिलेख व्यवस्थापन ऐन, २०७९	२०७९।१०।२७	नगरसभा	२०७९।११।१७
२२	बाल अधिकार ऐन, २०७९	२०७९।१०।२७	नगरसभा	२०७९।११।१७
२३	भिमाद नगरपालिकाको आर्थिक ऐन, २०८०	२०८०।०३।१५	नगरसभा	२०८२।०३।२५
२४	भिमाद नगरपालिकाको विनियोजन ऐन, २०८०	२०८०।०३।१५	नगरसभा	२०८२।०३।२५
२५	कर तथा गैरकर राजश्व सम्बन्धी ऐन, २०८०	२०८०।०३।१५	नगरसभा	२०८२।०३।२५
२६	पर्यटन विकास ऐन, २०८०	२०८०।०३।१५	नगरसभा	२०८२।०३।२५
२७	भिमाद नगरपालिकाको खेलकुद विकास ऐन, २०८०	२०८०।०३।१५	नगरसभा	२०८०।११।२८
२८	भिमाद नगरपालिकाको वन ऐन, २०८०	२०८०।११।१४	नगरसभा	२०८०।११।२९
२९	भिमाद नगरपालिकाको फोहरमैला व्यवस्थापन ऐन, २०८०	२०८०।११।१४	नगरसभा	२०८०।११।३०
३०	भिमाद नगरपालिकाको सार्वजनिक जग्गा संरक्षण तथा उपयोग सम्बन्धी ऐन, २०८०	२०८०।११।१४	नगरसभा	२०८०।११।३०
३१	खानेपानी तथा सरसाफाई ऐन,२०८१	२०८१।०४।०१	नगरसभा	२०८१/०४/०१
३२	आर्थिक ऐन,२०८१	२०८१/०३/३१	नगरसभा	२०८१/०३/३१
३२	भिमाद नगरपालिकाको विनियोजन गर्न बनेको विधेयक		नगरसभा	
३३	सहकारी ऐन (पहिलो संशोधन),२०८१	२०८१/१०/१०	नगरसभा	
३४	संस्था दर्ता (पहिलो संशोधन) ऐन,२०८१		नगरसभा	
३५	स्थानीय बजार व्यवस्थापन तथा अनुगमन ऐन,२०८१	२०८१/१०/२६	नगरसभा	
३६	सुशासन सञ्चालन तथा व्यवस्थापन ऐन,२०८२	२०८२/०४/१०	नगरसभा	
३७	आर्थिक ऐन,२०८२	२०८२/०३/२१	नगरसभा	२०८३/०३/२३

क्र.सं.	कानुनको नाम	स्वीकृत मिति	स्वीकृत गर्ने निकाय	राजपत्रमा प्रकाशित मिति
३८	विनियोजन ऐन,२०८२		नगरसभा	
३९	आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन,२०८२	२०८२/०९/२७	नगरसभा	
४०	औद्योगिक व्यवसाय सञ्चालन ऐन,२०८२	२०८२/११/११	नगरसभा	
४१	आर्थिक ऐन,२०८३	२०८३/०३/२९	नगर सभा	२०८३/०३/३१
४२	विनियोजन ऐन,२०८३	२०८३/०३/२९	नगर सभा	२०८३/०३/३१
४३	विज्ञापन (नियमन) ऐन,२०८३	२०८३/०३/२९	नगर सभा	प्रकाशन हुन बाँकी
क) नियमावलीहरू				
१	भिमाद नगरपालिकाको निर्णय वा आदेश र अधिकारपत्रको प्रमाणीकरण (कार्यविधि) नियमावली, २०७४	२०७४।०३।०९	कार्यपालिका	२०७४।०३।०९
२	भिमाद नगरपालिकाको कार्यपालिका कार्यविभाजन नियमावली, २०७४	२०७४।०३।२०	कार्यपालिका	२०७४।०३।२०
३	भिमाद नगरपालिका कार्य सम्पादन नियमावली, २०७४	२०७४।०३।२०	कार्यपालिका	२०७४।०३।२०
४	भिमाद नगरपालिकाको शिक्षा नियमावली, २०७५ (पहिलो संशोधन)	२०७५।०५।०३	कार्यपालिका	२०७५।०५।०३
५	भिमाद नगरपालिकाको शिक्षा नियमावली, २०७५ (दोस्रो संशोधन)	२०७६।०२।०५	कार्यपालिका	२०७६।०२।०५
६	भिमाद नगरपालिकाको शिक्षा नियमावली, २०७५ (तेस्रो संशोधन)	२०७६।०७।२१	कार्यपालिका	२०७६।०७।२१
७	भिमाद नगरपालिकाको संस्था दर्ता नियमावली, २०७६	२०७६।११।०५	कार्यपालिका	२०७६।११।०५
८	भिमाद नगरपालिकाको शिक्षा नियमावली, २०७५ (चौथो संशोधन)	२०७७।०२।०६	कार्यपालिका	२०७७।०२।०६
९	भिमाद नगरपालिकाको शिक्षा नियमावली, २०७८	२०७८।०२।०५	कार्यपालिका	२०७८।०२।०५

क्र.सं.	कानुनको नाम	स्वीकृत मिति	स्वीकृत गर्ने निकाय	राजपत्रमा प्रकाशित मिति
१०	भिमाद नगरपालिकाको संस्था दर्ता नियमावली, २०७८ (पहिलो संशोधन)	२०७८।०८।०५	कार्यपालिका	२०७८।०८।०५
११	जलस्रोत नियमावली, २०७८	२०७८।११।०८	कार्यपालिका	२०७८।११।०८
१२	सहकारी नियमावली, २०७९	२०७९।१२।३०	कार्यपालिका	२०७९।१२।३०
१३	सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०८०	२०८०।०३।१५	कार्यपालिका	२०८०।०३।२५
ख) निर्देशिकाहरू				
१	भिमाद नगरपालिकाबाट गरिने बजार अनुगमन निर्देशिका, २०७५	२०७५।०६।२४	कार्यपालिका	२०७५।०६।२४
२	आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली निर्देशिका, २०७९	२७९।०३।२५	कार्यपालिका	२०७९।०३।२५
३	विद्युतीय हाजिरी सञ्चालन निर्देशिका	२०८१/०७/०८	कार्यपालिका	२०८१/०७/३०
४	भिमाद नगरपालिकाको बाल समूह (बालक्लव, बाल सञ्जाल, बालमञ्च) गठन तथा सहजीकरण निर्देशिका, २०८२	२०८२/०८/०२	कार्यपालिका	२०८२/०८/०२
५	भिमाद नगरपालिकाको प्रतिक चिन्ह (Logo) चनोट तथा प्रयोग सम्बन्धी निर्देशिका, २०८२	२०८२/१०/१६	कार्यपालिका	२०८२/१२/०४
ग) कार्यविधिहरू				
१	भिमाद नगर कार्यपालिकाको बैठक सञ्चालन कार्यविधि, २०७४	२०७४।०३।२०	कार्यपालिका	२०७४।०३।२०
२	भिमाद नगर सभा सञ्चालन कार्यविधि, २०७४	२०७४।०३।२८	कार्यपालिका	२०७४।०३।२८
३	भिमाद नगरपालिकाको स्थानीय राजपत्र प्रकाशन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७४	२०७४।१२।२१	कार्यपालिका	२०७४।१२।२१
४	भिमाद नगरपालिकाको करारमा प्राविधिक कर्मचारी (व्यवस्थापन गर्ने) सम्बन्धी कार्यविधि, २०७४	२०७४।१२।२१	कार्यपालिका	२०७४।१२।२१
५	निजी जग्गा व्यवस्थापन ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा माटो आदि उत्खनन् सङ्कलन	२०७४।१२।२१	कार्यपालिका	२०७४।१२।२१

क्र.सं.	कानुनको नाम	स्वीकृत मिति	स्वीकृत गर्ने निकाय	राजपत्रमा प्रकाशित मिति
	तथा ढुवानी व्यवस्थित गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि, २०७४			
६	भिमाद नगरपालिकाको 'घ÷ वर्गको निर्माण व्यवसायी इजाजत पत्र सम्बन्धी कार्यविधी, २०७५	२०७५।०१।०५	कार्यपालिका	२०७५।०१।०५
७	भिमाद नगरपालिकाको उपभोक्ता समिति गठन परिचालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५	२०७५।०२।०६	कार्यपालिका	२०७५।०२।०६
८	भिमाद नगरपालिकाको नगर प्रहरी सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५	२०७५।०४।२१	कार्यपालिका	२०७५।०४।२१
९	भिमाद नगरपालिकाको ज्येष्ठ नागरिक परिचयपत्र वितरण कार्यविधि, २०७५	२०७५।०७।१९	कार्यपालिका	२०७५।०७।१९
१०	भिमाद नगरपालिकाको विपद व्यवस्थापन कोष (सञ्चालन) कार्यविधि, २०७५	२०७५।१०।२१	कार्यपालिका	२०७५।१०।२१
११	भिमाद नगरपालिकाको छात्रवृत्ती व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७६	२०७६।०४।२१	कार्यपालिका	२०७६।०४।२१
१२	पशु विकास अनुदान कार्यक्रम सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७६	२०७६।०७।२१	कार्यपालिका	२०७६।०७।२१
१३	निजी जग्गा व्यवस्थापन ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा, माटो आदि उत्खनन सङ्कलन तथा ढुवानी व्यवस्थित गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि, २०७४ पहिलो संशोधन	२०७६।०८।२२	कार्यपालिका	२०७६।०८।२२
१४	भिमाद नगरपालिकाको पशुपंक्षी तथ्याङ्क सङ्कलन कार्यविधि, २०७६	२०७६।११।०५	कार्यपालिका	२०७६।११।०५
१५	भिमाद नगरपालिकाको असङ्गटित क्षेत्रमा कार्यरत श्रमिकवर्ग तथा	२०७६।१२।२०	कार्यपालिका	२०७६।१२।२०

क्र.सं.	कानुनको नाम	स्वीकृत मिति	स्वीकृत गर्ने निकाय	राजपत्रमा प्रकाशित मिति
	असहाय अशक्तहरूलाई उपलब्ध गराइने राहत सम्बन्धी कार्यविधि, २०७६			
१६	भिमाद नगरपालिकाको कृषक समुह गठन तथा परिचालन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७७	२०७७।०४।२८	कार्यपालिका	२०७७।०४।२८
१७	भिमाद नगरपालिकाको अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको परिचयपत्र वितरण सम्बन्धी कार्यविधि, २०७७	२०७७।०८।०५	कार्यपालिका	२०७७।०८।०५
१८	भिमाद नगरपालिकाको दुग्ध उत्पादन प्रोत्साहन कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०७७	२०७८।०१।१५	कार्यपालिका	२०७८।०१।१५
१९	भिमाद नगरपालिकाको उपभोक्ता समिति गठन परिचालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५ पहिलो संशोधन	२०७८।०४।०५	कार्यपालिका	२०७८।०४।०५
२०	टोल विकास संस्था (गठन तथा परिचालन) कार्यविधि, २०७८	२०७८।०४।२१	कार्यपालिका	२०७८।०४।२१
२१	भिमाद नगरपालिकाको विद्यालय व्यवस्थापन समिति गठन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७८	२०७८।०७।२९	कार्यपालिका	२०७८।०७।२९
२२	भिमाद नगरपालिकाको अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समितिको कार्यसञ्चालन कार्यविधि, २०७८	२०७८।०८।२१	कार्यपालिका	२०७८।०८।२१
२३	भिमाद नगरपालिकाको स्वास्थ्य संस्था दर्ता अनुमति तथा नवीकरण सम्बन्धी कार्यविधि, २०७८	२०७८।०९।०७	कार्यपालिका	२०७८।०९।०७
२४	राजश्व परामर्श समितिको कार्य सञ्चालन कार्यविधि, २०७८	२०७८।०९।२८	कार्यपालिका	२०७८।०९।२८
२५	भिमाद नगरपालिकाको पशुवस्तुहरूमा कृत्रिम गर्भाधान	२०७८।०९।२१	कार्यपालिका	२०७८।०९।२१

क्र.सं.	कानुनको नाम	स्वीकृत मिति	स्वीकृत गर्ने निकाय	राजपत्रमा प्रकाशित मिति
	कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०७८			
२६	विधयेक समिति बैठक सञ्चालन कार्यविधि, २०७८	२०७८।०९।२५	कार्यपालिका	२०७८।०९।२५
२७	मेलमिलाप कार्य सञ्चालन कार्यविधि, २०७८	२०७८।११।०८	कार्यपालिका	२०७८।११।०८
२८	स्वास्थ्य बीमा संयोजक समिति गठन सञ्चालन कार्यविधि, २०७८	२०७८।१२।२२	कार्यपालिका	२०७८।१२।०१
२९	उपभोक्ता समिति दर्ता सम्बन्धी कार्यविधि, २०७९	२०७९।०५।०१	कार्यपालिका	२०७९।०५।०१
३०	व्यवसाय कर सम्बन्धी कार्यविधि, २०७९	२०७९।०५।०१	कार्यपालिका	२०७९।०५।०१
३१	घर बहाल कर व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७९	२०७९।०५।०१	कार्यपालिका	२०७९।०५।०१
३२	विद्यालय व्यवस्थापन समितिको गठन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी (पहिलो संशोधन) कार्यविधि, २०७९	२०७९।०५।१५	कार्यपालिका	२०७९।०५।१५
३३	साझेदारी कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०७९	२०७९।०७।०२	कार्यपालिका	२०७९।०८।२५
३४	बाँझो जग्गा उपयोग अनुदान कार्यविधि, २०७९	२०७९।०८।२०	कार्यपालिका	२०७९।०८।२५
३५	निजी जग्गा व्यवस्थापनमा ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा, माटो आदि उत्खनन सङ्कलन तथा व्यवस्थित गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि, २०७९	२०७९।०८।२०	कार्यपालिका	२०७९।०८।२५
३६	सम्पत्ति कर व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७९	२०७९।०८।२०	कार्यपालिका	२०७९।०८।२५
३७	एम्बुलेन्स सेवा (सञ्चालन तथा व्यवस्थापन) सम्बन्धी कार्यविधि, २०७९	२०७९।०८।२५	कार्यपालिका	२०७९।०८।२५

क्र.सं.	कानुनको नाम	स्वीकृत मिति	स्वीकृत गर्ने निकाय	राजपत्रमा प्रकाशित मिति
३८	बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिको कार्यसञ्चालन कार्यविधि, २०७९	२०७९।१२।३०	कार्यपालिका	२०७९।१२।३०
३९	विषयगत समिति (कार्यसञ्चालन) कार्यविधि, २०७९	२०७९।१२।३०	कार्यपालिका	२०७९।१२।३०
४०	भिमाद नगरपालिकाको बहाल बिटौरी शुल्क व्यवस्थापन कार्यविधि, २०८०	२०८०।०७।२५	कार्यपालिका	२०८०।०७।२५
४१	भिमाद नगरपालिकाको कृषि विकास अनुदान कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०८०	२०८०।०८।२२	कार्यपालिका	२०८०।०९।०१
४२	भिमाद नगरपालिका सुरक्षित आप्रवासन कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०८०	२०८०।०८।२२	कार्यपालिका	२०८०।०९।०१
४३	भिमाद नगरपालिकाको स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०८०	२०८०।१०।२५	कार्यपालिका	२०८०।१०।२५
४४	साना सवारी (दर्ता तथा नियमन) कार्यविधि २०८१	२०८१/०४/१७	कार्यपालिका	
४५	डेरी सहितको साइलेजद उद्योग सञ्चालन कार्यविधि,२०८१	२०८१/०१/१७	कार्यपालिका	२०८१/०१/१७
४६	विद्यालय सुपरिवेक्षण अनुगमन तथा शिक्षक पेसागत सहयोग कार्यविधि,२०८१	२०८१/०९/०७	कार्यपालिका	२०८१/०९/०७
४७	अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको परिचयपत्र विवरण सम्बन्धी (पहिलो संशोधन) कार्यविधि,२०८१		कार्यपालिका	
४८	भिमाद नगरपालिकाको स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रम सञ्चालन (पहिलो संशोधन) कार्यविधि, २०८१	२०८१/०८/१७	कार्यपालिका	२०८१/०८/१७
४९	निजि जग्गा व्यवस्थापनमा ढुङ्गा वालुवा माटो उत्खनन् सञ्चालन	२०८१/०८/०६	कार्यपालिका	२०८१/०८/०६

क्र.सं.	कानुनको नाम	स्वीकृत मिति	स्वीकृत गर्ने निकाय	राजपत्रमा प्रकाशित मिति
	तथा व्यवस्थापन पहिलो संशोधन कार्यविधि,२०८१			
५०	कृषि विकास अनुदान (पहिलो संशोधन) कार्यविधि, २०८१	२०८१/०८/२३	कार्यपालिका	२०८१/०८/२३
५१	बाँझो जग्गा उपयोग अनुदान पहिलो संशोधन कार्यविधि,२०८१	२०८१/०८/२१	कार्यपालिका	२०८१/०८/२१
५२	विपद्बाट प्रभावित गरिब तथा विपन्न परिवारलाई निजी आवास निर्माण अनुदान उपलब्ध गराउने कार्यविधि ,२०८२	२०८२/०२/२३	कार्यपालिका	२०८२/०२/२३
५३	दुध उत्पादनमा आधारित प्रोत्साहन कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि,२०८२	२०८२/०७/१४	कार्यपालिका	२०८२।०७।१४
५४	लेखा समिति गठन तथा कार्यसञ्चालन कार्यवधि २०८२	२०८२।०९।२९	कार्यपालिका	
५५	नगर सभा सचिवालय स्थापना तथा कार्य सञ्चालन कार्यविधि,२०८२	२०८२।०९।२९	कार्यपालिका	२०८२/१०/२६
५६	बेरुजु फस्यौट कार्यविधि,२०८२	२०८२।०९।२९	कार्यपालिका	
५७	भिमाद नगरपालिका शवदाह गृह सञ्चालन कार्यविधि, २०८२	२०८२/०९/०३	कार्यपालिका	
५८	भिमाद नगरपालिकाको चिस्यान केन्द्र (सञ्चालन तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि, २०८२	२०८२/१०/२९	कार्यपालिका	२०८२/१०/२९
५९	बाल अधिकार संरक्षण तथा सम्वर्द्धन सम्बन्धी एकिकृत कार्यविधि,२०८३	२०८३/०३/२४	कार्यपालिका	२०८३/०५/०२
घ)	**मापदण्ड**		कार्यपालिका	
१	भिमाद नगरपालिकाको खर्चको मापदण्ड, २०७६	२०७७।०१।१७	कार्यपालिका	२०७७।०१।१७
२	भिमाद नगरपालिकाको खर्चको मापदण्ड, २०७६	२०७७।०४।०८	कार्यपालिका	२०७७।०४।०८
३	भिमाद नगरपालिकाको खर्चको मापदण्ड, २०७६ (दोस्रो संशोधन)	२०७८।०४।०५	कार्यपालिका	२०७८।०४।०५
४	कर राजश्व छुट मिन्हा सम्बन्धी मापदण्ड, २०७८	२०७८।१२।२२	कार्यपालिका	२०७८।१२।२२

क्र.सं.	कानुनको नाम	स्वीकृत मिति	स्वीकृत गर्ने निकाय	राजपत्रमा प्रकाशित मिति
५	भिमाद नगरपालिकाको खर्चको मापदण्ड २०७६(तेस्रो संशोधन)		कार्यपालिका	२०७९।०५।१५
६	खर्चको मापदण्ड,२०८२	२०८१/०८/०२	कार्यपालिका	२०८१।०८।०२
ङ) अन्य				
१	भिमाद नगरपालिकाको पदाधिकारीहरूको आचारसंहिता, २०७४	२०७४।०३।२८	कार्यपालिका	२०७४।०३।२८
२	मनोसामाजिक तथा मानसिक स्वास्थ्य नीती,२०८२	२०८२।०७।१६	कार्यपालिका	

खारेज भएका कानुनहरूको विवरण

१। निजी जग्गा व्यवस्थापनमा ढुङ्गा गिट्टी वालुवा माटो आदि उत्खनन् तथा सङ्कलन सम्बन्धी कार्यविधि,२०७४

२। भिमाद नगरपालिकाको कर तथा गैर कर राजश्व सम्बन्धी मापदण्ड,२०७८

३। खर्चको मापदण्ड,२०७८

समस्याहरू

- सहभागितामूलक कानुन तर्जुमा हुन नसक्दा र सरोकारवालाहरूले अपनत्व बोध नगर्दा अपेक्षित उपलब्धि हासिल हुन नसकेको
- पूर्व-व्यवस्थापकीय, व्यवस्थापकीय र उत्तर-व्यवस्थापकीयजस्ता कानुन निर्माणका उचित प्रक्रियाहरू पालना नहुँदा तर्जुमा गरिएका कानुनहरूको वैधानिकतामाथि प्रश्न चिह्न खडा हुने गरेको
- स्थानीय सरकारका लागि आवश्यक पर्ने कानुनहरूको स्पष्ट पहिचान हुन नसकेको
- कानुन निर्माण प्रक्रियाको आन्तरिक कार्यविधि तयार नभएको र प्रदेश कानुन बमोजिमको कानुन तर्जुमा प्रक्रिया अवलम्बन हुन नसकेको
- स्वीकृत भएका कतिपय स्थानीय कानुनहरू सङ्घीय तथा प्रादेशिक कानुनसँग बाझिने समस्या रहेको
- स्थानीय सेवा गठन तथा सञ्चालन ऐन, २०७९ मा कानूनी अधिकृतको पद प्रदेश निजामती सेवाको हुने व्यवस्था भए तापनि प्रदेश सरकारले नगरपालिकामा कानुन अधिकृत उपलब्ध नगराई अल्पकलिन रूपमा न्यायिक सहजकर्ता राखेको भएतापनि उनीहरूलाई स्थानीय तहको कानुन निर्माण प्रक्रिया सम्बन्धी तालिम अभिमुखीकरण नहुँदा अपेक्षित नतिजा प्राप्त हुन नसकेको

समस्या समाधानका उपायहरू

- नगरपालिकाको संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण (O&M) गर्दा कानूनी विषयहरू सम्पादन गर्न र कानुनी परामर्श उपलब्ध गराउनका लागि अनिवार्य रूपमा कानुन अधिकृत वा सोसरहको दरबन्दी प्रस्ताव गरी जनशक्ति व्यवस्थापन गर्ने
- विधेयकहरूको सुक्ष्म अध्ययन, संशोधन र परिमार्जन प्रक्रियालाई चुस्त बनाउन विधायन समिति र विधेयक समितिलाई अधिकार सम्पन्न बनाई तिनीहरूको भूमिकालाई थप क्रियाशील र प्रभावकारी बनाउने
- नगरसभाको अधिवेशनलाई औपचारिकतामा मात्र सीमित नराखी नगरको दूरगामी नीति, योजना र कानुन निर्माणका विषयमा गहन, नतिजामुखी र नीतिगत बहस-छलफल गर्ने मुख्य थलोको रूपमा विकास गर्ने
- कानुन निर्माण प्रक्रियामा स्थानीय नागरिक, समुदाय, नागरिक समाज तथा सरोकारवाला निकायहरूको प्रत्यक्ष सुझाव र परामर्श लिई सहभागितामूलक कानुन तर्जुमा पद्धतिको पूर्ण रूपमा अवलम्बन गर्ने
- नगरपालिकाको दैनिक कार्यसञ्चालन, अधिकारको स्पष्ट बाँडफाँट र कार्यसम्पादनमा पारदर्शीता ल्याउन स्वीकृत कार्यविभाजन नियमावली र कार्यसम्पादन नियमावलीलाई अक्षरशः कार्यान्वयनमा ल्याउने
- नयाँ बनेका तथा विद्यमान कानुनहरूको प्रभावकारी पालना गराउन र जनप्रतिनिधि, कर्मचारी तथा आम नागरिकहरूमा कानुनी ज्ञान अभिवृद्धि गर्न नियमित रूपमा कानूनी सचेतना र साक्षरता कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने
- स्थानीय तहमा कानुन निर्माण प्रक्रियालाई व्यवस्थित, एकरूपतायुक्त र सरलीकृत बनाउन स्थानीय तह कानुन तर्जुमा दिग्दर्शन (Drafting Manual) तयार गरी कडाइका साथ लागु गर्ने
- स्थानीय कानुनहरूको निर्माण गर्दा नेपालको संविधान, विद्यमान सङ्घीय तथा प्रादेशिक कानुन, सम्मानित अदालतबाट प्रतिपादित सिद्धान्तहरू एवम् कानुनका सर्वमान्य सिद्धान्तहरूसँग नबाझिने गरी सजगता अपनाउने

निष्कर्ष

अतः नेपालका स्थानीय सरकार संवैधानिक रूपमा अधिकार सम्पन्न रहेको छन् । यसो हुनुमा स्थानीय सरकारलाई दिइएको विधायिकी अधिकार हो । तसर्थ अबका दिनहरूमा आवश्यक स्थानीय कानुनहरूको पहिचान गरी स्थानीय कानुन निर्माण प्रक्रियालाई तिव्रता दिनु जरुरी छ

३.७ सुरक्षित आप्रवासन (सामी) कार्यक्रम

पृष्ठभूमि

नेपाल सरकारको सशर्त अनुदानमा ३८ जिल्लाका २६९ वटा स्थानीय तहमा वैदेशिक रोजगारीलाई सुरक्षित, मर्यादित तथा व्यवस्थित वनाउन सुरक्षित आप्रवासन (सामी) कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेको छ । भिमाद नगरपालिकामा आर्थिक वर्ष २०७९/०८० बाट यो कार्यक्रम सञ्चालनमा आएको छ । सुरक्षित आप्रवासन (सामी) कार्यक्रमले वैदेशिक रोजगारीलाई सुरक्षित, मर्यादित र व्यवस्थित बनाउने मुल ध्येय हो भने यस कार्यक्रमको मुख्य उद्देश्य वैदेशिक रोजगारमा रहेका कामदार र कामदारका परिवारको उचित संरक्षण गर्ने गन्तव्य मूलुकमा सुरक्षित र सम्मानजनक रूपमा काम गर्न सक्ने गरी कामदारलाई सूचना, सीप, परामर्श लगायतका सहयोग प्रदान गर्दै वैदेशिक रोजगारलाई थप उपलब्धिमूलक बनाउने रहेका छन् । यस कार्यक्रममा लक्षित वर्गको रूपमा वैदेशिक रोजगारीमा जाने सम्भावित कामदार, वैदैशिक रोजगारमा रहेका कामदार, वैदेशिक रोजगारबाट स्वदेश फर्केका कामदारहरू र वैदैशिक रोजगारीमा रहेका कामदारका परिवारका सदस्यहरू रहेका छन् । सुरक्षित आप्रवासन (सामी) कार्यक्रम अन्तरगत यस नगरपालिकामा आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा भएको वार्षिक प्रगतिलाई यस खण्डमा समावेश गरीएको छ ।

उद्देश्य

- कार्यक्रमको वास्तविक अवस्था चित्रण गर्नु,
- कार्यक्रमको उपलब्धी र सीमाका वारेमा सरोकारवालालाई जानकारी दिने,
- आवश्यक पृष्ठपोषण प्राप्त गरी भावि दिनहरूमा गर्नुपर्ने सुधारका पक्षहरूको पहिचान गर्नु,
- वित्तीय तथा भौतिक प्रगतिको लेखाजोखा गर्नु ।

कानुनी व्यवस्थाहरू

- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४
- वैदेशिक रोजगार ऐन, र नियमावली, २०६४,
- सुरक्षित आप्रवासन कार्यक्रम सञ्चालन मार्गदर्शन,
- सुरक्षित आप्रवासन कार्यक्रम सम्बन्धी वित्तीय मार्गदर्शन ।
- सुरक्षित आप्रवासन सामी कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि

वार्षिक बजेटको समष्टिगत विवरण

क्र.स.	क्रियाकलाप	विनियोजन रू.	खर्च रू.	खर्च%
१.	वित्तीय साक्षरता सहजकर्ता सहायक पाचौं तहको करार सेवा सुल्क	२,५४,०००	२,५४०००	१००
२.	मनोसामाजिक परामर्शकर्ताको करार सेवा शुल्क	२,२१,०००	२,२१,०००	१००

क्र.स.	क्रियाकलाप	विनियोजन रू.	खर्च रू.	खर्च%
३.	वैदेशिक रोजगारीमा जान चाहने व्यक्तिहरूलाई सुरक्षित वैदेशिक रोजगारी सम्बन्धी समुदाय स्तरमा गहन अभिमुखीकरण	४८,०००	४७,२०५	९८.३४
४.	मनोसामाजिक परामर्शकर्ताको दैनिक भ्रमण तथा भ्रमण खर्च तथा यातायात तथा सन्चार	९०,०००	९०,०००	१००
६	वित्तीय साक्षरता कार्यक्रम सञ्चालन खर्च	१,८७,०००	१,८३,४००	९८.०७
	जम्मा	८,००,०००	७,९५,६०५	९९.४५
	आन्तरिक स्रोततर्फ			
१.	वित्तीय साक्षरता सहजकर्ता मनोसामाजिक परामर्श र रिटर्नी स्वयम्सेवकको तलव	८,१०,०००	८,१०,०००	१००
३	वित्तीय साक्षरता कक्षाको लागि पुस्तक छपाई कार्यक्रम	५०,०००	४८,८१६	९७.६३२
४	मानसिक स्वास्थ्य सचेतना तथा आत्महत्या न्युनिकरण सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रम	५०,०००	५०,०००	१००
५	कार्यक्रम व्यवस्थापन समितिको बैठक	५०,०००	०	०
		१०,५०,०००	७,३७,७९२	७०.२७
	जम्मा विनियोजन ससर्त र निसर्त	२०,११,०००	१६,९६,५३७	८४.३६

स्थानीय सरकारका पहलहरू

- वैदेशिक रोजगारी व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि निमार्ण
- वैदेशिक रोजगारी सम्बन्धी पार्श्वचित्र २०८१ निर्माण
- मानसिक स्वास्थ्य र मनोसामाजिक परामर्श सम्बन्धी नीति पारित भएको

सूचना तथा परामर्श सेवा प्रदान

- भिमाद नगरपालिकाको आप्रवासी श्रोत केन्द्रबाट सुचना प्रदानः जम्मा **९३५ जना**।
- रिट्र्नी स्वयसेवक मार्फत सूचना प्रदानः जम्मा **१७७५ जना** ।

सामुदायिक अभिमुखीकरण कार्यक्रमको विवरण

क्र.स	मिति	स्थान	**अध्यक्षता**	सहभागी सङ्ख्या
१	२०८२/०९/०४	भिमाद ०७	श्यामकुमार श्रेष्ठ (वडा सदस्य)	२१

२	२०८२/०९/१६	भिमाद ०८ गणेशपुर	दमन्ती कुमारी शाहि (कार्यपालिका सदस्य)	२०
३	२०८२/०९/१८	भिमाद ०८ चैनपुर	पार्वती परियार (वडा सदस्य)	२२
४	२०८२/१०/०२	भिमाद ०१ हिस्किथर	पुर्णबहादुर राना (टोल संयोजक)	२२
५	२०८२/१०/०४	भिमाद ०१ बडहरभन्ज्याङ्	कमला थापा (आमा समुह अध्यक्ष)	२०
६	२०८२/१०/०७	भिमाद ०१	दिपक आले (वडा अध्यक्ष)	२०
७	२०८२/१०/११	भिमाद ०१ हुँक्का	सन्दिप नगर्चि (कार्यपालिका सदस्य)	२३
८	२०८२/१०/११	भिमाद,०१ (डुम्रिबेशी)	दयाराम श्रेष्ठ (वडा सदस्य)	२३
९	२०८२/१२/०२	भिमाद ०८ अरौदी	सन्तोष थापा (वडा सदस्य)	२०
१०	२०८२/१२/०४	भिमाद ०८ (वडा कार्यालय)	नारायण भुजेल (वडा सदस्य)	२०
११	२०८२/१२/०५	भिमाद ०९ (सखेप)	गित बहादुर गुरुङ्ग (टोल संयोजक)	३४
१२	२०८२/१२/०६	भिमाद ०८ (सिम्ले)	अण बहादुर शाहि (वडा अध्यक्ष)	२३
जम्मा				२६८

कार्यक्रम सञ्चालन विधि- यस कार्यक्रम १२ वटा सञ्चालन भएको छ र २६८ जना सहभागी भएका छन्

जसमा व्याख्या विधि,चित्र प्रदशन ,छलफल, पश्नोत्तर विधि मार्फत सञ्चालन भएको छ।

निःशुल्क कानुनी सहायताका लागि सहजीकरण

- वैदेशिक रोजगारी सम्वन्धि प्राप्त जम्मा ३२ वटा मध्ये सहजीकरण भई २५ केशहरू समाधान भएको र बाँकी ७ वटा केशहरू प्रक्रियामा रहेका छन ।
- प्राप्त केशहरूको सहजिकरणबाट जम्मा रू **१ करोड २१ लाख ८९ हजार रकम** आर्थिक सहायता प्राप्त गरेको ।

केसका प्रकृति	प्राप्त केस सङ्ख्या	समाधान भएका केस सङ्ख्या	आर्थिक सहायता	कैफियत
मृत्यु	८	८	रू११२३९०००।००	
ठगी	६	२	रू ६०००००।००	
उद्धार	१	१	०	
स्वास्थ्य समस्या र घाइते	९	८	रू ३५००००।००	
वैदेशिक रोजगार विभाग ठगीका केश	२	०	०	
अन्य	६	६	१५०००	
जम्मा	**३२**	**२५**	**१२१८९०००।००**	**७ केश प्रक्रियामा रहेको**

वित्तीय साक्षरता कक्षा सञ्चालनः आर्थिक वर्ष २०८२।०८३ मा विभिन्न चार मोड्युलमा वित्तीय साक्षरता कार्यक्रम सञ्चालन भएको थियो । जसलाई देहाय बमोजिम पेस गरिएको छ ।

१७ हप्ते वित्तीय साक्षरता कार्यक्रम

सहभागी -५० महिला

सञ्चालन भएको मितिः २०८२/०८/०२ देखि २०८३/०३/०७ सम्म।

स्थानः भिमाद नगरपालिका वडा न.१ डुम्रिबेशी र वडा न.८ चैनपुर।

एक दिवसीय वित्तीय साक्षरता कार्यक्रम

क्र .स.	स्थान	सहभागी	सञ्चालन मिति
१.	भिमाद ०७ वडा कार्यालय	२६	२०८२/०९/०३
२.	वडा न.१	२५	२०८२/१०/०६
३.	वडा न.१ हिस्किथर	३०	२०८२/१०/०८
४.	भिमाद ०८ वडा कार्यालय	३५	२०८२/१२/०३
५.	भिमाद ०९ सखेप	३४	२०८२/१२/०५
जम्मा		१५०	

विद्यालयमा वित्तीय साक्षरता कार्यक्रम

क .स.	विद्यालय	सहभागी	मिति
१	दिपक मावि	३९	२०८२/०९/०२
२	मंगलोदय मावि	२५	२०८२/०९/११
३	बाल शैक्षणिक मावि	२७	२०८२/१०/२१
४	हिमालय मावि	४१	२०८२/१०/२७
५	अरुणोदय मावि	३६	२०८२/१२/०४
	जम्मा	१६८	

तिन दिने वित्तीय साक्षरता कार्यक्रम

क्र.स	कार्यक्रम सञ्चालन मिति	स्थान	अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिको नाम	सहभागी
१.	२०८३/०१/०७-०९	वडा नं. ९ को कार्यालय	रनबहादुर थापा (वडा अध्यक्ष)	३३
२.	२०८३/०२/०६-०८	नगरपालिका सभाहल	शारदा खनाल (नगर उप-प्रमुख)	३०
३.	२०८३/०२/२९-३१	भिमाद ०६,सुवेदी चोक (भुपु सहकारी हल)	बुद्दि बहादुर थापा (सहकारी अध्यक्ष)	३०
	जम्मा			९३

अन्यः पालिकाबाट नियमित रूपमा वैंदेशिक रोजगारमा जाने कामदरहरूको लागि पुन श्रम स्विकृतिः जसमा आ.व २०८२/८३ मा करिब १४० जनाको श्रम स्वीकृत भएको।

मनोसामाजिक परामर्श सेवा

क) चालु आर्थिक वर्ष २०८२।८३ को व्यक्तिगत परामर्श सेवा

- **जम्मा प्राप्त केस : ६ जना**
- **महिला :६ जना (दलित-४ जना, बाहुन/क्षेत्री -२)**

ख) सामूहिक मनोपरामर्श सेवाः २१ हप्ते वित्तीय साक्षरता तथा मनोसामाजिक परामर्श कक्षामा ४ हप्ता *८ सेसन *२ समुहमा(१ र ८ वडामा)

सत्र/सेसन

- बालबालिकाको भविष्य
- व्वस्थित परिवार निर्माणको अभ्यास

- वैदेशिक रोजगारी र घरेलु हिंसा
- लान्छना र भेदभाव

महिलाः ५२ जना पुरुषः ० जम्माः ५२ जना

ग) हालसम्मका सेवाग्राहीः

आर्थिक वर्ष	महिला		पुरुष		जम्मा प्राप्त	जम्मा समाधान
	लिइएका समस्या	समाधानको अवस्था	लिइएका समस्या	समाधानको अवस्था		
२०८२।८३	६	६	०	०	६	६
२०८१।८२	२८	२८	२	२	३०	३०
२०८०।८१	२४	२४	१	१	२५	२५
२०७९।८०	१९	१९	१	१	२०	२०
जम्मा	**७१**	**५६**	**४**	**४**	**८१**	**८१**
जातिगत अवस्थाको विश्लेषण	**दलितः ३७ जनजातिः३२ बाहुन/क्षेत्रीः३ ठकुरी-४ अन्यः१**	**दलितः ३७ जनजातिः३२ बाहुन/क्षेत्रीः३ ठकुरी-४ अन्यः१**	**दलितः ३ जनजातिः१ बाहुन/क्षेत्रीः० अन्यः०**	**दलितः ३ जनजातिः१ बाहुन/क्षेत्रीः० अन्यः०**		

घ) समस्याका प्रकृति

- आत्महत्याको सोच भएको :४
- सामाजिक लाञ्छना :२
- घरेलु हिंसा :१
- आघटजन्य घटनाः ३
- बालबालिकाको समस्या-२
- डिप्रेशन-२
- पिर चिन्ता-६७

अन्य क्रियाकलापहरू

क्रियाकलाप	सेवाग्राही महिला	सेवाग्राही पुरुष	जम्मा
मानसिक स्वास्थ्य सचेतना तथा आत्महत्या न्युनिकरण सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रम	५०	३०	८०

विद्यालय स्तरमा मनोपरामर्श तथा मानसिक स्वास्थ्य सचेतना कार्यक्रम	१२७	९५	२२२
समुदाय स्तरमा मनोपरामर्श तथा मानसिक स्वास्थ्यमा छलफल गर्दे तनाव व्वस्थापनमा सहजिकरणको लागि अभ्यास विधि	१४६	८६	२३२
वैदेशिक रोजगारीमा रहेको परिवारका लागि सुरक्षित वैदेशिक रोजगारि सम्बन्धी अभिमुकिकरण कार्यक्रममा मनोसामाजिक परामर्श तथा मनोसामाजिक समस्याको बारेमा जानकारी	११३	८७	२००
वित्तीय साक्षरता तथा मनोसामाजिक परामर्श कक्षामा सहभागिहरूको परिवारका सदस्यहरूको लागि अभिमुखीकरण कार्यक्रममा मनोसामाजिक परामर्श तथा मनोसामाजिक समस्याको बारेमा जानकारी	२२	२३	४५
भिमाद नगरपालिका स्वास्थ्य शाखा अन्तर्गत आयोजनाममा भएको महिला स्वयम सेविकाहरूलाई नसर्ने तथा मानसिक स्वास्थ्य सम्बन्धी अभिमुकिकरण कार्यक्रममा मानसिक स्वास्थ्य सम्बन्धी प्रस्तुतिकरण	३२	२	३४
भिमाद नगरपालिका स्वास्थ्य शाखा अन्तर्गत आयोजनाममा भएको नसर्ने रोगहरूको स्वास्थ्य परीक्षण परामर्श तथा सचेतना अभियानमा मनोसामाजिक परामर्श प्रदान	५	२	७
भिमाद नगरपालिका स्वास्थ्य शाखाको आयोजनामा मनोचिकित्सक,मनोपरामर्श एवम् निशुल्क औषधी सहित स्वास्थ्य शिविरमा मनोपरामर्श सम्बन्धी जानकारी	११	९	२०
विश्व आत्महत्या रोकथाम दिवसमा आत्महत्या न्युनिकरण विषयमा अभिमुखीकरण कार्यक्रम	२०	२	२२

अन्य

- आप्रवासी स्रोत केन्द्र र जिल्ला प्रशासन कार्यालयको प्रतिनिधि,स्थानीय तहको प्रतिनिधि र कार्यक्रम कर्मचारीसँगको समन्वय बैठक
- सामी कार्यक्रमको कर्यान्वयनको लागि स्थानीय सरकारको पदाधिकारीसँग समन्वय बैठक
- स्थानीय सरकार कार्यक्रम व्यबस्थापन समितिको बैठक
- रोजगार सेवा केन्द्र सँगको सहकार्य
- स्थानीय आप्रावसी कामदारहरूको सञ्जाल सदस्यहरूको बैठक पैरवी तथा क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम
- अन्तराष्ट्रिय आप्रवासन दिवस कार्यक्रम
- सुरक्षित बैदेसिक रोजगारका विभिन्न सवालहरूमा रेडियो जिगंल प्रशारण
- बैदेशिक रोजगारीमा जान चाहने सम्भावित कामदारहरूलाई गहन अभिमुखीकरण कार्यक्रम

- समुदाय अभिमुखीकरण कार्यक्रम
- सरोकारवालाहरूसँगको अन्तरक्रिया तथा अभिमुखीकरण कार्यक्रम (प्रहरी /पत्रकार/स्थानीय जनप्रतिनिधी/ स्थानीय तहको विषयगत शाखा जस्तै स्वास्थ शाखाका सदस्यहरू/स्थानीयतहमा मनोसामाजिक विषयको दिगोपन/ समुदायका
- अगुवाहरूलाई आप्रावसनको असर तथा प्रभाव, कामदारलाई सामाजिक बहिस्करण र प्रभाव न्यूनीकरण)
- जिल्ला भित्र सामी कार्यक्रमको अर्ध वार्षिक तथा वार्षिक समीक्षा गोष्ठी
- वित्तीय साक्षरता तथा मनोसामाजिक परामर्श कक्षाका सहभागीहरूको सरोकारवालासँग समन्वय
- वित्तीय साक्षरता तथा मनोसामाजिक परामर्श कक्षाका परिवारका सदस्यहरूलाई अभिमुखीकरण
- सरोकारवाला निकायहरूसँग निरन्तर सम्पर्क र समन्वय गरिएको
- जिल्ला बाहिरका विभिन्न केसहरू समेत सहजीकरण गरीएको
- मानसिक स्वास्थ्य सचेतना तथा आत्महत्या न्युनीकरण सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रम गरिएको

३.८ उपभोक्ता हित तथा स्थानीय बजार अनुगमन

पृष्ठभूमि

नेपालको संविधान को अनुसूची-८ मा स्थानीय बजार व्यवस्थापनको अधिकार स्थानीय सरकारमा निहीत रहेको छ । स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन,२०७४ को दफा ११ को उपदफा २ को खण्ड ञ देहाय (१) (२) (३) र (४) (५) (६) मा स्थानीय बजार अनुगमन व्यवस्थापन सम्बन्धी विषय उल्लेख छ । भिमाद नगरपालिकाले चालु आर्थिक वर्षमा बजार अनुगमन तथा व्यवस्थापन ऐन,२०८१ जारी गरेको छ । यसै सन्दर्भमा भिमाद नगरपालिकाले आर्थिक वर्षमा २०८२/८३ बजार अनुगमन सम्बन्धी कार्यको प्रतिवेदन तयार गरिएको छ ।

१. अनुगमन सम्बन्धी परिमात्मक विवरण

अनुगमन गरिएका व्यापरिक प्रतिष्ठानको विवरण	
नगरपालिका एक्लैले अनुगमन गरेका व्यवसायिक प्रतिष्ठानहरूको विवरण	२
जिल्ला प्रशासन कार्यालय र नगरपालिकाको संयुक्त टोलि मार्फत गरिएका व्यवसायिक प्रतिष्ठानहरूको सङ्ख्या	१६
पर्यटन तथा उद्योग कार्यालय र नगरपालिकाको संयुक्त टोलि मार्फत गरिएका व्यवसायिक प्रतिष्ठानहरूको सङ्ख्या	१६
पर्यटन उद्योग वाणिज्य तथा उपभोक्ता हित संरक्षण निर्देशनालय र नगरपालिकाको संयुक्त टोलिबाट अनुगमन गरिएका व्यापारिक प्रतिष्ठानहरूको विवरण	०

खाद्य प्रविधि तथा गूणनियन्त्रक कार्याललय र नगरपालिकाको संयुक्त टोलिबाट गरिएका वजार अनुगमन	१६
जम्मा	१२०

चालु आर्थिक वर्षमा खाद्यको गुणस्तर सम्बन्धमा दुई वटा उजुरी उपभोक्ता हित संरक्षण समितिमा पर्न आएमा उजुरी परेका खाद्यन्नको नमुना सङ्कलन गरी खाद्य प्रविधि तथा गुण नियन्त्रक कार्यालयमा परीक्षणको लागि पठाईएकोमा दुवैको नजिजा सकारात्मक आएको छ ।

बजार व्यवस्थापन तथा उपभोक्ता हित संरक्षणका गतिविधिहरू

- **बजार व्यवस्थापन तथा सडक सुरक्षाः** आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा भिमाद बसपार्कको व्यवस्थित सञ्चालनका लागि बजार व्यवस्थापन सम्बन्धी नियमहरू जारी गरिएको छ। अव्यवस्थित पार्किङ नियन्त्रण तथा सडक दुर्घटना न्यूनीकरण गर्न विभिन्न स्थानहरूमा ट्राफिक चिह्न तथा सङ्केतहरू जडान गरिनुका साथै भिमाद उद्योग वाणिज्य सङ्घसँग समन्वयकारी कार्यहरू सम्पन्न भएका छन्।
- **बजार अनुगमन तथा समन्वयः** सङ्घीय र प्रदेश सरकारका निकायहरूसँगको समन्वय तथा सहकार्यमा बजार अनुगमन गर्ने परिपाटीको अभ्यास सुरु गरिएको छ।
- **उपभोक्ता अधिकार तथा गुणस्तर जाँचः** उपभोक्ता हकहित संरक्षण समितिमा परेका उजुरीका आधारमा नमुना सङ्कलन गरी खाद्य प्रविधि तथा गुण नियन्त्रण कार्यालय पोखरामा परीक्षणका लागि पठाइएको र प्राप्त नतिजाका आधारमा कारबाही प्रक्रिया अगाडि बढाइएको छ।
- **सचेतना तथा नीतिगत निर्णयः** बजार व्यवस्थापन सम्बन्धी जानकारीमूलक १० वटा सचेतनामूलक ब्यानरहरू विभिन्न स्थानमा टाँगिएका छन्। साथै, नीतिगत मार्गदर्शन र कार्ययोजना तर्जमाका लागि ४ वटा बैठक बसी १२ वटा महत्त्वपूर्ण निर्णयहरू गरिएका छन्।

समस्याहरू

- **संस्थागत तथा स्रोत साधनको कमीः** नगरपालिकाको बजार अनुगमन गर्ने संस्थागत क्षमता सुदृढ हुन सकेको छैन भने अनुगमनका लागि पर्याप्त स्रोत साधनको व्यवस्था गर्न सकिएको छैन
- **कानुनी तथा काजकाजी सीमाः** व्यावसायिक प्रतिष्ठानले उपभोक्ता हित विपरीतका कसुर गरेमा कारबाही गर्ने पूर्ण अधिकार स्थानीय सरकारलाई नहुनु र स्वीकृत कार्ययोजना बमोजिम नियमित अनुगमन हुन नसक्नु मुख्य समस्या रहेको छ
- **सचेतना तथा समन्वयको अभावः** उपभोक्ता हितका लागि अभिमुखीकरण कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्न नसकिनु, उपभोक्ता क्लबहरू गठन हुन नसक्नु र नगर उद्योग वाणिज्य सङ्घसँग पर्याप्त सहकार्य हुन नसक्नु

समाधानका उपायहरू

- **कानुनी तथा संस्थागत सुदृढीकरणः** उपभोक्ता अधिकार हनन् गर्ने व्यवसायीहरूलाई कारबाही तथा जरिवाना गर्न 'बजार व्यवस्थापन ऐन' जारी गर्ने र नगर उपप्रमुखको संयोजकत्वमा रहेको 'उपभोक्ता हकहित समिति'लाई थप क्रियाशील बनाउने
- **नियमित अनुगमन तथा अन्तर-निकाय समन्वयः** स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार नियमित अनुगमन गर्ने र आवश्यकता अनुसार जिल्ला प्रशासन कार्यालय, घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय, खाद्य प्रविधि तथा गुण नियन्त्रण कार्यालय जस्ता सङ्घीय निकायहरूसँग समन्वय गर्ने। साथै, खरिद-बिक्री बिलको अनुगमनमा सङ्घीय कार्यालयहरूसँग सहकार्य गर्ने
- **सचेतना तथा अभिमुखीकरणः** उपभोक्ता शिक्षा सम्बन्धी पर्चा, पम्प्लेट र ब्रोसर तयार गरी वितरण गर्ने, मुख्य बजार तथा चोकहरूमा सन्देशमूलक ब्यानरहरू राख्ने र आम नागरिकका लागि उपभोक्ता शिक्षा कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने
- **सरोकारवालाहरूसँगको सहकार्यः** उद्योग वाणिज्य सङ्घसँग प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरू गर्ने, टोल विकास संस्थाहरूलाई परिचालन गर्ने र कर सम्बन्धी विषयमा मदिरा सङ्घ, फर्निचर व्यवसायी सङ्घ तथा मोवायल एसोसिएसन (भिमाद एकाइ) जस्ता व्यावसायिक संस्थाहरूसँग सहकार्य बढाउने
- **स्रोत साधन तथा कर्मचारी प्रोत्साहनः** उपभोक्ता हकहितका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गर्ने, अनुगमनमा संलग्न कर्मचारीहरूको क्षमता विकास गर्ने र उनीहरूलाई प्रोत्साहन भत्ता वा सुविधाको व्यवस्था गर्ने

परिच्छेद ४

वडा कार्यालयहरूको प्रगति विवरण

भिमाद नगरपालिका ९ वटा वडामा विभाजित रहेको छ। वडा कार्यालयहरूले नागरिकसँग प्रत्यक्ष सम्बन्धीत स्थानीय सेवाको प्रमुख केन्द्रका रूपमा व्यक्तिगत घटना दर्ता, सामाजिक सुरक्षा, नागरिकता तथा अन्य सिफारिस, शिक्षा, स्वास्थ्य, पूर्वाधार विकास लगायत स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ बमोजिमका विभिन्न सेवा तथा कार्यहरू सम्पादन गर्दै आएका छन् । वडा कार्यालयहरूले सेवा तथा कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा स्वीकृत वार्षिक नगर विकास योजना, नगर सभा, नगर कार्यपालिका तथा वडा समितिका निर्णय, प्रचलित कानुनी व्यवस्था, प्राप्त परिपत्र तथा मार्गदर्शन र उपभोक्ता समिति गठन, सम्झौता, कार्यान्वयन, अनुगमन तथा फछ्र्यौटसम्बन्धी प्रक्रियालाई आधारका रूपमा लिँदै आएका छन्। यस परिच्छेदमा वडाको भौगोलिक, सामाजिक तथा जनसाङ्ख्यिक अवस्थासहितको संक्षिप्त परिचय, आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ मा प्रवाह गरिएका सेवा तथा कार्यान्वयन भएका कार्यक्रमको अवस्था, विकास निर्माणको प्रगति, असल अभ्यास, समस्या तथा समाधानका प्रयासहरू प्रस्तुत गरिएको छ।

वडा कार्यालयबाट उपभोक्ता समितिल मार्फत सञ्चालन हुने योजना/कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्दा अपनाइने प्रक्रियाहरू:

१. योजनाको नाम र स्थान सार्वजनिक गर्ने (रातो किताब अनुसार)
२. आम भेला बोलाउने
३. उपभोक्ता समिति गठन गर्ने
४. अनुगमन समिति गठन गर्ने
५. उपभोक्ता समिति दर्ता गर्ने
६. लागत अनुमान तयार गर्ने
७. सम्झौता गर्ने (नगरपालिका/वडा)
८. कार्यादेश दिने (नगरपालिका/वडा)
९. कार्यसञ्चालन हुनुपूर्व योजना सञ्चालन हुने स्थानको अनुगमन गर्ने
१०. कार्यसञ्चालन गर्ने
११. कार्य भइरहेको अवस्थाको अनुगमन गर्ने
१२. कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन तयार गर्ने
१३. उपभोक्ता समितिबाट खर्च अनुमोदन गर्ने
१४. अनुसूची तयार गर्ने (अनुसूची ३, ४ र ६)
१५. खर्च सार्वजनिक गर्ने
१६. कार्यसम्पन्न पछि नगरपालिका/वडाको अनुगमन समितिबाट योजना कार्यक्रमको अनुगमन गरी भुक्तानी सिफारिस गर्ने
१७. विल, भरपाई, डोर हाजिर, फोटो (कार्य शुरु हुनुपूर्व, कार्य भइरहेको र कार्य सम्पन्न पछि) दुरुस्त राख्ने
१८. वडा कार्यालयबाट भुक्तानीका लागि सिफारिस गर्ने
१९. भुक्तानी माग सहित नगरपालिकामा कागजपत्र पेश गर्ने

४.१. १ नं. वडा कार्यालय

पृष्ठभूमि

तनहुँ जिल्लाको सदरमुकाम दमौलीबाट पश्चिममा पर्ने यस भिमाद नगरपालिका वडा नं. १ को पूर्वमा भिमाद नगरपालिका वडा नं.२ र भिमाद नगरपालिका वडा नं. ४, पश्चिममा स्याङ्जा जिल्लाको हरिनास गाउँपालिका, उत्तरमा हरिनास गाउँपालिका र भिमाद नगरपालिका वडा नं. २, दक्षिणमा घिरिङ गाउँपालिका सँग सिमाना जोडिएको छ । ९ वडा रहेको साविक किहुँ गा.वि.स. र गजरकोट गा.वि.स. को वडा नं. ९ गरी साविकका जम्मा १० वटा वडाहरू मिलाएर यस वडाको गठन भएको हो। यस वडाको प्रशासनिक/वडा कार्यालय साविक किहुँ गा.वि.स वडा नं. ४ काहुलेमा रहेको छ र यहीँबाट वडा कार्यालय मार्फत प्रवाह हुने सम्पूर्ण सेवाहरू प्रवाह हुने गरेको छ ।यस वडामा मगर, ब्राम्हण, मुस्लिम, परियार, विश्वकर्मा, नेपाली जातिको मुख्य बसोबास रहेको छ। नगर विकास योजनामार्फत भौतिक पूर्वाधारसँगै शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि, पशुपालन, खानेपानी, सरसफाइ, क्षमता विकास तथा सशक्तीकरणका क्षेत्रमा महत्त्वपूर्ण कार्यहरू भएका छन्। वडा कार्यालयबाट प्रवाह हुने सम्पूर्ण सेवाहरू यस कार्यालयबाट प्रवाह भईरहेको छ भने हप्ताको २ दिन डुम्रीबेंसी सेवा केन्द्रबाट समेत सेवा प्रवाह गरी सेवाग्राहीलाई सुविधा प्रदान गरिएको छ । यी प्रयासबाट जनताले प्राप्त गर्ने सेवा सुविधामा विस्तार हुनुका साथै सहजता अनुभूत गरेका छन् । यस वडा कार्यालयबाट आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ मा प्रवाह गरिएका सेवा र सञ्चालन भएका योजना तथा कार्यक्रमहरूको प्रगति लगायतका विषयवस्तुहरूलाई निम्नानुसार प्रस्तुत गरिएको छ ।

वार्षिक आम्दानी विवरण

महिना	२०८०/०८१	२०८१/०८२	२०८२/८३
साउन	१९४५४०	६५९९७	५०१४३
भदौ	१३२०५२	१२३९१०	८०५३३
असोज	७०२१८	३६१५०	९९८९
कार्तिक	११४९०७	४६१११	१२८०५६
मंसिर	८७४४०	३६११७	७१४८२
पुस	५२८०८	६४६२३	६८८१४
माघ	४८०८२	६५६३६	९९०३१
फागुन	६११७३	६२१४२	३६६५७
चैत्र	६६५६३	६३०२९	८२९९२
बैशाख	१००४४९	४७५३६	६७७७९
जेठ	९९४१०	६३०३३	५४३६५
असार	४९९७७	५६८७८	२७७३५
जम्मा	**१०७७६१९**	**७३११६२**	**७७७५७६**

सामाजिक सुरक्षा भत्ता विवरण

क्र.सं.	अवधि	आर्थिक वर्ष २०८०/०८१		आर्थिक वर्ष २०८१/०८२		आर्थिक वर्ष २०८२/०८३	
		सङ्ख्या	भत्ता वितरण रु.	सङ्ख्या	भत्ता वितरण रु.	सङ्ख्या	भत्ता वितरण रु.
१	प्रथम त्रैमासिक	७६४	७३८५८५०	७५०	७२६२२४९	७४८	७३९५२७४
२	द्बितीय त्रैमासिक	७६८	७४१४६७७	७६३	७३५३३०९	७५३	७४०१५८८
३	तृतीय त्रैमासिक	७७४	७३४६४६५	७७०	७३९६०२३	७५०	७३९४४०६
४	चौथो त्रैमासिक	७६८	७५१६२१७	७७६	७५४२७९८	७५३	७४११०२६
जम्मा		**३०९२**	**२९६६३२०९**	**३०५९**	**२९५५४३७९**	**३००४**	**२९६०२२९४**

व्यक्तिगत घटना दर्ता विवरण

आ.व.	जन्म			मृत्यु			सम्बन्ध विच्छेद	विवाह	बसाइँ सरी आएको		बसाइँ सरी जाने	
	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	जम्मा	जम्मा	दर्ता सङ्ख्या	सदस्य सङ्ख्या	दर्ता सङ्ख्या	सदस्य सङ्ख्या
२०८१/०८२	५१	५३	१०४	२५	१६	४१	१४	६४	७	२५	३५	१३७
२०८२/०८३	३६	६३	९९	१६	२१	३७	१४	५८	५	१७	४३	१४८

सिफारिसहरूको विवरण

क्र.सं.	जारी गरिएको सिफारिसको प्रकार	२०८०/०८१	२०८१/०८२	२०८२/०८३
१	नेपाली नागरिकता प्रमाणपत्रको जम्मा सिफारिस	१३६	१०७	२७२
२	नाता प्रमाणित सिफारिस	१७४	९७	१२५
३	घरबाटो प्रमाणित	३७	३३	२९
४	चारकिल्ला प्रमाणित	१७	९	१६
५	अन्य सिफारिस	११४७	१०१६	८६५

आ.व. २०८२/०८३ को वार्षिक योजना तथा कार्यक्रमको वित्तीय प्रगति

क्र.सं.	कार्यक्रम	विनियोजन	खर्च	खर्च प्रतिशत
१	वडा समितिको निर्णय अनुसार विविध कार्यक्रम संचालन खर्च	१,००,०००.००	६५,०००.००	६५.
२	घुर्लिश्विरा मस्जिद संरक्षण पर्खाल निर्माण योजना	२,००,०००.००	२,००,०००.००	१००.
३	मदर्शा दारुल उलुम भवन निर्माण योजना	२,००,०००.००	१,८९,८३६.००	९४.९२
४	बोमा टोल विकास संस्था भवन निर्माण योजना	६,००,०००.००	५,६८,००२.००	९४.६७
५	जल तथा कृषि भवन मर्मत तथा शौचालय निर्माण योजना	२,००,०००.००	१,७०,७५८.००	८५.३८
६	नमुना दर्काङ्ग समाज भवन निर्माण योजना	५,००,०००.००	४,६७,७९३.००	९३.५६
७	गोरडाँडा दलित बस्ति कृषि भवन	०	०	०

८	किहुँ स्वास्थ्य चौकीलाई नमुना बर्थिङ्ग सेन्टर निर्माण योजना	३,००,०००.००	३,००,०००.००	१००.
९	बडहरभञ्ज्याङ्ग हिस्कीथर बाटो स्तरोन्नती योजना	२,००,०००.००	१,८३,४९५.००	९१.७५
१०	हरचिन्ने पुरनडीही आमभञ्ज्याङ्ग लाहालाङ्ग मोटरमार्ग योजना	२,००,०००.००	१,९९,६७७.००	९९.८४
११	आधामारा छापडाँडा मोटरबाटो स्तरोन्नती योजना	५,००,०००.००	४,३८,५०८.००	८७.७
१२	मिलडाडा पल्लागाउँ पैदल मार्ग जामुने पधेरो निर्माण योजना	२,००,०००.००	१,९०,५५६.००	९५.२८
१३	इन्द्रचोक देखि अकला जाने गोरेटो बाटो	४,००,०००.००	३,२७,५००.००	८१.८८
१४	गैह्रीस्वाहारा बाटो ढलान योजना	२,००,०००.००	१,९४,६८०.००	९७.३४
१५	उडसिङ्ग डुम्रे तथा आप डाँडा मोटरमार्ग स्तरोन्नती योजना	२,००,०००.००	१,८५,४२६.००	९२.७१
१६	झ्याडीको घर माथीको पैदल बाटो निर्माण योजना	२,००,०००.००	१,९९,६१८.००	९९.८१
१७	थानीको थान बरको फेदसम्म बाटो ढलान योजना	४,००,०००.००	३,६५,५६३.००	९१.३९
१८	चनौटे खोप्दी कुना खानेपानी योजना	२,००,०००.००	१,१२,३३०.००	५६.१७
१९	काहुले खानेपानी योजना	४,००,०००.००	४,००,०००.००	१००.
२०	आमढाला खानेपानी तथा तारबार योजना	२,००,०००.००	१,८५,५१७.००	९२.७६
२१	डाडा गैह्रि खयरबोटे पानी टंकी निर्माण तथा सिसाखानी कुलो निर्माण योजना	२,००,०००.००	१,९५,०००.००	९७.५
२२	चामवोट सिचाइ पोखरी निर्माण तथा बाटुले खानेपानी योजना	२,००,०००.००	१,६५,४६७.००	८२.७३
२३	वडा समितिको निर्णय अनुसार सडक तथा अन्य भौतिक पूर्वाधार निर्माण एवं मर्मत सम्भार	१०,००,०००.००	८,१६,५३१.००	८१.६५
२४	आरानदेखि कटुसधारा सम्म सिढी ढलान निर्माण योजना	२,००,०००.००	१,८४,१६६.००	९२.०८
२५	मिलिजुली युवा क्लव दर्काङ्ग भलिवल ग्राउण्ड निर्माण योजना	१,००,०००.००	६४,७७१.००	६४.७७
जम्मा	७१,००,०००.००	६३,७०,१९४.००	८९.७२	

असल अभ्यास

- टोल विकास संस्था संयोजक/प्रतिनिधि, सरोकारवाला, निर्वाचित जनप्रतिनिधि बिच समय समयमा सामूहिक छलफल कार्यक्रम,
- शारीरिक रूपमा अशक्त, वृद्ध, अपांगता भएका सामाजिक सुरक्षा भत्ता लाभग्राहीहरूलाई टोल टोलमा गएर भत्ता वितरण गरिएको,
- सामाजिक सञ्चाल (फेसबुक) मार्फत वडामा प्राप्त विभिन्न सूचनाहरू प्रवाह गरिएको,
- वडाबासीहरूलाई सहजरूपमा सेवा प्रवाह होस भन्ने हेतुले, भिमाद नगरपालिका नगरकार्यपालिकाको बैठकबाट भएको निर्णय भए बमोजिम भिमाद नगरपालिका वडा नं. १

सुन्दर टोल डुम्रिवेशीमा मितिः- २०८१/०१/२० गते देखि सुभारम्भ हुने गरी सेवा केन्द्रको थालनी गरिएको र हाल पनि सञ्चालनमा रहेको ।

प्रमुख उपलब्धिहरू

- सङ्घीय र प्रदेश सरकारको प्राथमिकतामा नपरेका कारण निर्माण तथा मर्मत हुन नसकेका शाखा र भित्रि सडकहरू, नगरपालिकाबाट विनियोजित बजेट मार्फत बनेका छन् जसका कारण स्थानीय जनताको दैनिक आवत जावत एवम् घरखेत गर्नमा प्रत्यक्ष लाभ पुगेको, उत्पादित कृषिजन्य उत्पादनहरू बजारसम्म बचत सजिलो भएको छ
- कृषि जन्य उत्पादनको हिसाबले उच्च सम्भावना बोकेको यस वडा नं. १ मा सिंचाइको सुविधा पुग्नु अत्यावश्यक रहेको तथ्यलाई महत्त्व दिँदै गत आ.व. मा पनि खतियोग्य जमिनमा पानीको आपूर्ति सजह गराउने हेतुले नहर, कुलो निर्माण तथा मर्मतमा उल्लेख्य बजेट विनियोजन भएको छ र सोही अनुरूप खतियोग्य जमिनमा पानीको आपूर्ति सहज भएको छ जसका कारण कृषिजन्य उत्पादनमा वृद्धि भएको छ
- सार्वजनिक स्थलमा प्रतिक्षालय निर्माण गरिएको छ
- मानव जातीको आधारभुत आवश्यकता भित्र पर्ने शुद्ध खानेपानीको सहज आपूर्तिलाई महत्त्व दिँदै, वडा भित्रका विभिन्न खानेपानी योजनाहरूमा बजेट विनियोजन भइ निर्माण कार्य सम्पन्न भएको छ
- आम उपभोक्ताबाट गरिने कार्यहरूमा अपनत्व हुने र कार्यन्वयन भएका कार्यहरू दिगो, गुणस्तरिय एवम् प्रभावकारी हुने हुँदा, विनियोजित योजना तथा कार्यक्रमहरू उपभोक्ता समिति मार्फत कार्यन्वयन गर्दा उपलब्धि मुलक भएको छ
- महिला र दलित समुदायलाई लक्षित गरी विभिन्न कार्यक्रमहरू र क्षमता विकास तालिमहरू सञ्चालन गरिएको, जसका कारण उनिहरूको सशक्तिकरण, क्षमता विकास, राज्यका अंगहरूमा समान अवसरको सुनिस्चितमा सहयोग पुगेको छ

समस्याहरू

- सरकारको नीतिको कारण स्थानीयस्तरमा उपलब्ध हुने ढुङगा, गिट्टि, बालुवा जस्ता निर्माण सामग्रीको उपलब्धतामा समस्या देखिएको हुदा, विनियोजित कम बजेटका योजनाहरू कार्यान्वयनमा समस्या देखिएको,
- वडाको भुगोल ठूलो भएको साथै २४ वटा टोल विकास संस्थाहरू रहेको हुँदा साना तथा टुक्रे योजनाहरूको सङ्ख्या बढी हुने अवस्था विद्यमान रहेको,
- दुरीको हिसाबले अन्य वडाहरू भन्दा यस १ नं. वडा टाढा भएको हुनाले बर्षातको समयमा निर्माण सामग्रीहरू ढुवानिमा समस्या देखिएको
- कतिपय योजनाको प्राविधिक लागत अनुमानमा उल्लेख भए अनुसारको सामग्री बजारमा उपलब्ध नहुने समस्या विद्यमान रहेको

समस्या समाधानका उपायहरू

- उपभोक्ता समिति लक्षित पर्याप्त तालिमका कार्यक्रमहरूको सञ्चालन गर्ने
- योजना कार्यान्वयनको लागि सहज वातावरण बनाउने किसिमका सरकारी नीतिहरू बनाउनुपर्ने
- साना बजेटका योजना तथा कार्यक्रमहरूको कमि गर्दै दिर्घकालीन महत्त्व भएका योजनाहरू छनोट गर्ने
- नियमित अनुगमन तथा निरीक्षणको गर्ने आदि

निष्कर्ष

आम जनताको मुख्य चाहना एवम् प्राथमिकताको रूपमा भौतिक पूर्वाधारको विकास रहेको हुनाले नगरपालिकाको वार्षिक नगर विकास योजनामा भौतिक पूर्वाधार विकास शीर्षकमा तुलनात्मक रूपमा अधिक बजेट विनियोजन भएको र त्यसै अनुरूप उक्त क्षेत्रमा उल्लेख्य कार्यहरू भएका छन् । त्यसैगरी शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि, पशुपालन, खानेपानी तथा सरसफाइ, क्षमता विकास एवम् सशक्तिकरण लगायत जनताको जनजिवीकासँग प्रत्यक्ष सरोकार राख्ने क्षेत्रहरूमा पनि महत्त्वपूर्ण कामहरू भएका छन् । जसका कारण जनताको आर्थिक अवस्था र जीवनस्तर अभिवृद्धि गर्नमा टेवा पुगेको छ । यसरी जनताको विकास तथा समृद्धिप्रतिको अपेक्षा अझ बढेर गएको छ । भिमाद नगरपालिका वडा नं.१ मा कृषियोग्य जमिन प्रशस्त भएकोले व्यवसायिक कृषकहरूलाई पहिचान गरी कृषिको व्यवसायीकरण गर्ने गरी आगामी आ.व. मा योजना तथा कार्यक्रमहरू विनियोजन गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

४.२ २ नं. वडा कार्यालय

पृष्ठभूमि

भिमाद नगरपालिका वडा नं २ भिमाद नगरपालिकाको कार्यालयबाट पश्चिम भागमा पर्दछ । साविक अरुणोदय गाविस का सबै वडाहरू यस वडा अन्तर्गत पर्दछन् । यस वडाको पूर्वतर्फ भिमाद नगरपालिकाको वडा नं. ६ पश्चिममा भिमाद वडा नं. १ र स्याङ्जा जिल्लाको हरिनास गाँउपालिका, उत्तरमा भिमाद नगरपालिका वडा नं. ९ र स्याङजा जिल्लाको हरिनास गा पा तथा दक्षिणमा भिमाद न पा वडा नं ४ र घिरिङ गाउँपालिका पर्दछ । यस वडाको कार्यालय टेक्रेमा रहेको छ । यस वडामा १९ वटा टोल रहेका छन् । जनतासँग सरकारलाई जोड्ने अग्रक्षेत्रमा रहेको यस कार्यालयबाट निरन्तर रूपमा सेवाग्राहीको माग र सुविधालाई ध्यानमा राखी विभिन्न सेवा प्रवाह गर्दै आएको छ । मुस्कान सहितको सेवालाई जोड दिँदै यस भिमाद नगरपालिका वडा नं. २ मा सेवा प्रवाहलाई छिटो छरितो पारदर्शी र प्रविधिमैत्री बनाउदै सुशासन तथा विद्युतीय शासनमा जोड दिँदै लगिएको छ । योजना, पुर्वाधार विकास, घटनादर्ता, सामाजिक सुरक्षा, नागरिकता सिफारिस लगायत अन्य सिफारिसहरू यस वडा कार्यालयबाट हुने मुख्य सेवाप्रवाहका क्षेत्रहरू हुन् । यसै सन्दर्भमा आर्थिक वर्ष २०८२।०८३ मा यस वडाबाट विभिन्न

क्षेत्रमा सञ्चालन गरिएका कार्यक्रमहरूको प्रगति, गरिएका प्रयासहरू, कार्यान्वयनमा आइपरेका समस्याहरू निम्नानुसार प्रस्तुत गरिएको छ।

वार्षिक आम्दानी विवरण

महिना	२०८०/०८१	२०८१/०८२	२०८२/८३
साउन	९७००२	७७४९६	६५८५३
भदौ	१००१५५	७५४४८	६३३८३
असोज	९२३४४	७९४४६	३८९२३
कार्तिक	५६४८०	८३४४४	०
मंसिर	४९५४८	४९७४२	१५८७७४
पुस	६३१०३	३६१६२	४६९९८
माघ	९०५०७	६७४२२	७८३९३
फागुन	६८०२०	४३३२८	३२२८७
चैत्र	५९१९९	३८५०२	९०८५२
बैशाख	८५३०१	१००२४१	१२८२११
जेठ	८७५९८	६९९०२	७३२५५
असार	५९२६९	६३३१५	५८२६४
जम्मा	**९०८५२६**	**७८३४४८**	**८३५१९३**

शीर्षक र सिफारिस सङ्ख्या आ.व.२०८२/०८३

क्र. सं.	शीर्षक	सङ्ख्या
१	नयाँ नागरिकता सिफारिस	२०८
२	नागरिकता प्रतिलिपि सिफारिस	१५१
३	नाता प्रमाणित	१७६
४	घरजग्गा नामसारी	८
५	पारिवारिक विवरण	६
६	घरबाटो सिफारिस	१६
७	चारकिल्ला प्रमाणित	५
८	आयस्रोत प्रमाणित तथा अङ्ग्रेजी डकुमेन्ट	३५

सामाजिक सुरक्षा भत्ता विवरण

क्र. सं.	अवधि	आर्थिक वर्ष २०८०/०८१		आर्थिक वर्ष २०८१/०८२		आर्थिक वर्ष २०८२/०८३	
		सङ्ख्या	निकासा माग रु.	सङ्ख्या	निकासा माग रु.	सङ्ख्या	निकासा माग रु.
१	प्रथम त्रैमासिक	७५३	७२२४८३१	७५८	७३८२२०२	७५३	७३९१०३२
२	दोस्रो त्रैमासिक	७७०	७३६०६२४	७६२	७४०२४२३	७५२	७३७९५७१
३	तेस्रो त्रैमासिक	७७७	७३८२६६८	७७०	७४३६७३०	७६०	७३७७०८१
४	चौथो त्रैमासिक	७६८	७५८८०९८	७७४	७५०९२९२	७५१	७२५४७२२

जम्मा	३०८६	२९५५६२३९	३०६४	२९७३०६४७	७६०	२९४०२४०६

घटना दर्ता विवरण

आ.व.	जन्म			मृत्यु			सम्बन्ध विच्छेद	विवाह	बसाइँ सरी आएको		बसाइँ सरी जाने	
	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	जम्मा	जम्मा	दर्ता सङ्ख्या	सदस्य सङ्ख्या	दर्ता सङ्ख्या	सदस्य सङ्ख्या
२०८१/०८२	५९	३८	९७	३६	२८	६४	१६	५७	३	९	२५	८२
२०८२/०८३	६६	६५	१३१	३१	२५	५६	२१	६९	४	९	२७	१०३

आ.व. २०८२/०८३ को वार्षिक योजना तथा कार्यक्रमको वित्तीय प्रगति

क्र. सं.	योजनाको नाम	विनियोजन	खर्च	खर्च प्रतिशत
१	वडा समितिको निर्णय बमोजिम विविध चालु कार्यक्रम सञ्चालन	१०५०००	१०५०००	१००.०
२	टोल विकास संस्था र वडा समिति विच विविध बैठक अन्तरक्रियात्मक कार्यक्रम वडा नं २	१०००००	८३९००	८३.९
३	बाल विकास मा वि गेट निर्माण योजना	२०००००	१७६९३९	८८.५
४	बर्सेटु सिढी तथा धरिडाँडा मोटरमार्ग स्तरोन्नति योजना	३०००००	२८६०५४	९५.४
५	फुलुनथान मोटरमार्ग स्तोन्नति योजना	३०००००	२९५२७१	९८.४
६	ओखल्डी सिढी बाटो तथा खर्दी सडक स्तरोन्नति योजना	३०००००	२९६१०३	९८.७
७	फेदी चौतारी देखि सालिमे चोक सिढी निर्माण योजना	१०००००	०	०.०
८	ओडारे खोल्सा स्तरोन्नति तथा सिढी निर्माण योजना	३०००००	२७८८७०	९३.०
९	मङमती चौतारी सिढी तथा लछाङ मोटरमार्ग स्तरोन्नति योजना	३०००००	२९११६४	९७.१
१०	सुनाखरी डाँडा ढलान तथा आलेडाँडा मोटरमार्ग स्तरोन्नति	३५००००	३४९७५०	९९.९
११	कुसुन्डे धरमपानी मोटरमार्ग स्तरोन्नति (कुसुन्डे पचासे खण्ड)	२५००००	२४९७५०	९९.९
१२	आम्बोटे देखि कोटबाराही मोटरमार्ग स्तरोन्नति	३०००००	२७८६११	९२.९
१३	उत्तर दक्षिण मोटरमार्ग स्तरोन्नति योजना	३०००००	२९२५००	९७.५
१४	मैदिखोला कृषि मोटरमार्ग स्तरोन्नति	३०००००	२९१५७०	९७.२
१५	जौपानी मोटरमार्ग स्तरोन्नति योजना	३०००००	२४३१९०	८१.१
१६	विर्तापानी खानेपानी व्यवस्थापन	१०००००	७८५७०	७८.६

१७	कोटथर सिमलधारा खानेपानी टंकि संरक्षण	२०००००	१२४९५०	६२.५
१८	किहुँ प्रा वि खानेपानी व्यवस्थापन	१०००००	४५३८५	४५.४
१९	स्यानीपधेरो खानेपानी व्यवस्थापन	१५००००	३८०५२	२५.४
	पोखरीडाँडा सिढी निर्माण योजना	१७५०००	१५८१२०	९०.४
२०	घ्याङसीबास खानेपानी लिफ्टीङ योजना	२५००००	०	०.०
२१	जनजागृति टोल खानेपानी व्यवस्थापन योजना	३०००००	२७१९००	९०.६
२२	ओखलेपानी तथा छुर्मदी कर्लुङ खानेपानी व्यवस्थापन	३०००००	१७९०३३	५९.७
२३	फलामे डस्टविन निर्माण योजना वडा नं २	२०००००	०	०.०
२४	फुलुनथान डाँडा पार्क निर्माण योजना	२०००००	१७५४४६	८७.७
२५	पिपार्टु तथा कोटभैरव सडक स्तरोन्नति योजना	३०००००	२८५७३५	९५.२
२६	वडा समितिको निर्णय बमोजिम विभिन्न भौतिक पुर्वाधार मर्मत सम्भार योजनाहरू	८३५०००	७६८५७६	९२.०
क	वडा नं. २ अन्तर्गतको कच्ची बाटो सरसफाइ योजना	४०००००	३८२५८७	९५.६
ख	बाटुली बारी पहिरो संरक्षण योजना	१०००००	९७५००	९७.५
ग	बाल विकास मा वि गेट निर्माण योजना	६००००	६००००	१००.०
घ	सिमल भन्ज्याङ सिढि तथा स्ल्याव निर्माण योजना	१०००००	९२२०९	९२.२
ङ	भि सी मार्ग स्तरोन्नति योजना	१०००००	९६०९०	९६.१
२७	अरुणोदय मा वि वाल निर्माण योजना	२०००००	१९५०००	९७.५
२८	हैदगा शाखा सडक स्तरोन्नति तथा सिढी निर्माण योजना	२५००००	२४३७५०	९७.५
२९	रघु मा. वि. सडक ढलान योजना	१०००००	९६४७०	९६.५
३०	टेक्रे सार्वजनिक शौचालय व्यवस्थापन योजना	५००००	४४७२०	८९.४
३१	वडा कार्यालय वायरीङ तथा अन्य सामग्री व्यवस्थापन	६००००	०	०.०
क	अवलोकन भ्रमण	८००००	७४७५०	९३.४
ख	मर्मत तथा वायरीङ खर्च	३०२५०	३०२५०	१००.०

असल अभ्यास

- जनता सँग जनप्रतिनिधि कार्यक्रम
- मुस्कान सहितको सेवा प्रदान
- वडाको पायक पर्ने स्थानबाट सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यक्रम
- अनलाईन घटना दर्ता तथा सामाजिक सुरक्षा व्यवस्थापन
- कम्प्युटर तथा सुचना प्रविधिको प्रयोग गरि सेवा प्रवाह
- अनलाईन राजस्व सङ्कलन

- योजनाको प्रभावकारी अनुगमन तथा मुल्याङकन
- टोल विकास संस्थाका पदाधिकारी र वडा समितिबिच अन्तर्क्रियात्मक कार्यक्रम सञ्चालन
- महिला नेतृत्व क्षमता विकास तालिम कार्यक्रम सञ्चालन

समग्र कार्यक्रमका प्रमुख उपलब्धिहरू

- जनप्रतिनिधिको रोहवरमा सबै टोल विकास संस्थाहरू गठन पुनर्गठन हुनु
- भौतिक पुर्वाधार शीर्षकमा बजेट विनियोजन भइ वडाको विभिन्न ठाँउमा भौतिक पुर्वाधार विकास हुनु
- छिटो छरितो स्वच्छ निष्पक्ष पारदर्शि सेवा प्रवाह हुनु
- लक्षित बर्गको क्षमता विकासका कार्यक्रमहरू प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन हुनु

कार्यक्रम कार्यान्वयनमा आइपरेका समस्याहरू

- उपभोक्ता समितिलाई सक्रिय बनाउन तालिम कार्यक्रम सञ्चालन नहुनु
- सेवाग्राही हरूमा सेवा प्राप्तिका लागि ढाटछल गर्ने सत्य नबोल्ने तथा नैतिकतामा खडेरी पर्नु
- वडामा आवश्यक कर्मचारीको कमि भएकोले कर्मचारीलाई कामको लोड वढी हुनु
- कर्मचारीमा प्रविधिको प्रयोगमा ज्ञान तथा सिपको कमजोर अवस्था
- बेलाबेलामा प्रविधिको गडबडीबाट सेवाग्राहीलाई तत्काल सेवा प्रवाहमा कठिनाइ उत्पन्न हुने (जस्तै सर्भर डाउन,इन्टरनेटको समस्या, विद्युत व्याकअपको समस्या, कम्प्युटर तथा प्रिन्टर स्क्यानरमा हुने खराबी आदि)

समस्या समाधानका उपायहरू

- उपभोक्ता समितिलाई योजना सञ्चालन सम्बन्धी तालिम प्रदान गर्नुपर्ने
- वडा कार्यालयमा कम्प्युटर अपरेटर सहित थप कर्मचारी को व्यवस्था गर्नुपर्ने
- उपलब्ध कर्मचारीहरूलाई तालिम प्रदान गर्नुपर्ने
- वडाको लागि आवश्यक प्राविधिक जनशक्ति व्यवस्था हुनुपर्ने

निष्कर्ष

भिमाद नगरपालिकाको क्षेत्रफल को आधारमा तेस्रो ठुलो वडा यस भिमाद नगरपालिका वडा नं २ मा सेवाप्रवाहको क्षेत्रको अनुपातमा कर्मचारी सङ्ख्या न्युन रहेतापनि सेवा प्रवाहलाई गुणस्तर युक्त छिटो छरितो प्रभावकारी पारदर्शी बनाउदै आजको प्रविधिको युगको समयमा प्रविधिमैत्री सेवा प्रवाह गर्नुनै आजको आवस्यकता हो । मुस्कान सहितको सेवा प्रदान गर्दै सरकारको अग्रक्षेत्रको यस कार्यालयले जनता र सेवाग्रहीलाई खुसी र सन्तुष्टि राख्न सक्नु नै महत्त्वपूर्ण उपलब्धि हो भन्न सकिन्छ ।

४.३ ३ नं. वडा कार्यालय

पृष्ठभूमि

भिमाद नगरपालिका वडा नं. ३ को पूर्वमा वडा नं.५,पश्चिममा वडा नं.२ र ४,उत्तरमा वडा नं. ६ र दक्षिणमा घिरिङ् गाउँपालिकाको वडा नं. ३ सँग सिमानाहरू जोडिएको छ। उल्लिखित चार किल्लाभित्रको यस भिमाद नगरपालिका वडा नं. ३ को क्षेत्रफल १५.४१ वर्ग किलोमिटरमा फैलिएको छ। यस वडामा १० वटा टोल विकास संस्था रहेका छन्। आर्थिक वर्ष २०८२।८३ को योजना भिमाद नगरपालिकाको मार्ग दर्शनको आधारमा रही आर्थिक विकास क्षेत्र, सामाजिक विकास क्षेत्र, पूर्वाधार विकास क्षेत्र लगायतका क्षेत्रमा योजना छनोट गरी नगरसभाबाट स्वीकृत भई सञ्चालन गरिएका योजनाहरू सञ्चालन गरिएका थिए। यसै सन्दर्भमा आर्थिक वर्ष २०८२।०८३ मा यस वडाबाट विभिन्न क्षेत्रमा सञ्चालन गरिएका कार्यक्रमहरूको प्रगति, गरिएका प्रयासहरू, कार्यान्वयनमा आइपरेका समस्याहरू यहाँ प्रस्तुत गरिएको छ।

वार्षिक आम्दानी विवरण

महिना	२०८०/०८१	२०८१/०८२	२०८२/८३
साउन	५८४७३	६२०६३	३२४७
भदौ	३७१४३	३४२२३	५७८४२
असोज	४१६३६	१२५७४	५००
कार्तिक	३७१००	३४६६२	२४९५७
मंसिर	३३१०९	५२७४६	५०१०
पुस	१९६९४	६९०६०	४९८१५
माघ	२५०७०	५५४६८	२५०८८
फागुन	५६९९६	६४५९१	२१२२५
चैत्र	३२९४९	३१५५०	३४७७०
बैशाख	४२३८३	४९२७९	३६३४७
जेठ	४९२३५	३५६४५	४४५०३
असार	३६९०६	५०२५७	३००२३
जम्मा	४७१२९४	५२२११८	३३३३२७

शीर्षक र सिफारिस सङ्ख्या आ.व.२०८२/०८३

क्र. सं.	शीर्षक	सङ्ख्या
१	नयाँ नागरिकता सिफारिस	५६
२	नागरिकता प्रतिलिपि सिफारिस	४०
३	नाता प्रमाणित	४९
४	घरजग्गा नामसारी	१२
५	पारिवारिक विवरण	११
६	घरबाटो सिफारिस	२९
७	चारकिल्ला प्रमाणित	४०
८	आयस्रोत प्रमाणित	१३
९	अविवाहित प्रमाणित	१४
१०	विवाह प्रमाणित	६
११	नावालक सिफारिस	२
१२	जाति प्रमाणित	९
१३	बाटो प्रमाणित	८
१४	घर कायम	३
१५	जन्मदर्ता संशोधन	६
१६	विद्युत मिटर सिफारिस	१०

१७	व्यवसाय दर्ता सिफारिस	१
१८	जन्म प्रमाणित	१०
१९	लिखत प्रमाणित	४
२०	नामथर फरक प्रमाणित	१८
२१	अन्य विविध सिफारिस	२७

सामाजिक सुरक्षा भत्ता

क्र. सं.	अवधि	आर्थिक वर्ष २०८०/०८१		आर्थिक वर्ष २०८१/०८२		आर्थिक वर्ष २०८२/०८३	
		सङ्ख्या	भत्ता वितरण रु.	सङ्ख्या	भत्ता वितरण रु.	सङ्ख्या	भत्ता वितरण रु.
१	प्रथम त्रैमासिक	२४१	२३३४१८०	२५२	२४०८८९६	२५२	२४३९२२७
२	दोस्रो त्रैमासिक	२४७	२३५३४०४	२५५	२४२८५११	२५७	२४७८१३६
३	तेस्रो त्रैमासिक	२५१	२३८५४९५	२५६	२४३२८७६	२५८	२४८८५३६
४	चौथो त्रैमासिक	२५८	२४५६३८२	२६०	२४८०२६३	२५८	२४६६७०६
जम्मा		**९९७**	**९५२९४६१**	**१०२३**	**९७५०५४६**	**१०२५**	**९८७२६०५**

घटना दर्ता विवरण

वडा नं.	आ.व.	जन्म			मृत्यु			सम्बन्ध बिच्छेद	विवाह	बसाइँ सरी आएको		बसाइँ सरी जाने	
		पुरूष	महिला	जम्मा	पुरूष	महिला	जम्मा	जम्मा	जम्मा	दर्ता सङ्ख्या	सदस्यको सङ्ख्या	दर्ता सङ्ख्या	सदस्यको सङ्ख्या
३	२०८१/०८२	१८	१०	२८	८	२	१०	३	१६	५	११	३	१०
	२०८२/०८३	११	१३	२४	११	७	१८	३	२०	१	१	५	१६

आ.व. २०८२/०८३ को वार्षिक योजना तथा कार्यक्रमको वित्तीय प्रगति

क्र. सं.	कार्यक्रम	विनियोजन	खर्च	खर्च प्रतिशत
१	वडा समितिको निर्णय अनुसार विविध चालु कार्यक्रम	१,००,०००.००	५९,८४५.००	५९.८५
२	बालशैक्षणिक मा वि फर्निचर व्यवस्थापन	३,००,०००.००	२,७०,०००.००	९०.
३	ठूलो खेत हुँदै खोला सम्म नाला निर्माण योजना (प्र म)	०	०	०
४	लोकतान्त्रिक मोटरमार्ग नाला निर्माण योजना (खानेपानी भवन देखि कोटथर भन्ज्याङ्ग सम्म)	७,००,०००.००	७,००,०००.००	१००.
५	सम्धि मार्ग जलौदी खण्ड नाला निर्माण योजना	१,५०,०००.००	१,४७,५००.००	९८.३३
६	ठूलो खेत हुँदै खोला सम्म नाला निर्माण योजना	१,००,०००.००	१,००,०००.००	१००.
७	तल्लो शेर्का सिंढी निर्माण योजना	१,००,०००.००	१,००,०००.००	१००.
८	सिम्ले चक्रपथ स्तरोन्नती योजना	२,००,०००.००	१,९४,९९९.००	९७.५

९	जलौदी ठाडौ लाइन नाल निर्माण योजना	३,००,०००.००	२,९९,६६३.००	९९.८९
१०	सालबास जनहित मोटरमार्ग स्तरोन्नती योजना	२,००,०००.००	१,९९,१७६.००	९९.५९
११	वडा समितिको निर्णय अनुसार सडक लगायत अन्य भौतिक पूर्वाधार निर्माण, मर्मत सम्भार तथा अन्य पुँजिगत कार्यक्रम	७,९०,०००.००	७,८१,९९१.००	९८.९९
जम्मा		२९,४०,०००.००	२८,५३,१७४.००	९७.०४

असल अभ्यास

- कृषि प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रम अन्तर्गत विपन्न नागरिकलाई मौरीसहितको घार वितरण कार्यक्रम सञ्चालन गरी मह उत्पादनमा श्रोतकेन्द्र वन्ने तर्फ उन्मुख रहेको
- शिशु मृत्युदर तथा मातृमृत्युदर कम गर्न जनचेतना मूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने तथा वहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रम विगतका वर्षहरूमा झै निरन्तरता दिइएको र जनस्तरबाट सकारात्मक रुझान आएको
- प्राकृतिक प्रकोप नियन्त्रण मा स्थानीय स्रोत साधनको उच्चतम प्रयोगमा जोड दिएको
- वडा नं.३ भित्रका ज्येष्ठ नागरिकहरूलाई सम्मान गर्ने उद्देश्यका साथ न्यानो कपडा वितरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको
- सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण गर्दा ज्येष्ठ नागरिक तथा अपाङ्ग वर्गलाई हितमा राख्दै बैङ्कसँग सहकार्य गरी भौगोलिक अवस्था अनुसार यस वडाको माथिल्लो भेग पिपल भञ्ज्याङ्ग टोल र वडा कार्यालयबाट नै भत्ता वितरणको शिविर सञ्चालन गरिएको
- सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्रणालीमा बायोमेट्रिक नवीकरण गर्दा ज्येष्ठ नागरिक अपाङ्ग तथा बालबालिकाको सेवा सुविधालाई मध्यनजर गर्दै प्रत्येक टोलबाट सामाजिक सुरक्षा भत्ताको नवीकरण गरिएको
- सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको अधिकतम प्रयोग गर्दै सिमा विहिन सेवा प्रवाह गरिएको
- वडा भित्रका विपन्न नागरिकहरूको स्वास्थ्य समस्यालाई मध्यनजर गरी म्यादी जीवन बिमा कार्याक्रम सञ्चालन गरीएको

प्रमुख उपलब्धिहरू

- वडास्तरिय योजनाहरू निर्धारित समयमा सम्पन्न गर्न सफल भएको
- वडा स्तरिय योजनाको वित्तीय उपलब्धी औषत ९८.३५ % कायम गर्न सफल भएको
- वडा स्तरिय सेवा प्रवाहलाई छिटो छरितो सेवा प्रवाह गर्न सफल भएको

कार्यक्रम कार्यान्वयनमा आइपरेका समस्याहरू

- योजना कार्यान्वयनको प्रक्रियामा उपभोक्ता समितिमा प्रक्रियागत ज्ञानको अभाव
- उपभोक्ता समितिको कार्यप्रक्रियामा ढिला सुस्ती
- उपभोक्ता समिती गठन गर्न जाँदा सम्बन्धीत उपभोक्ता समितिलाई माइन्युट लगायत अन्य प्रक्रियागत कार्यहरू फिल्डमा सिकाउन नसकिएको
- परिवर्तन विरोधी संस्कार विद्यमान रहेको जस्तैः- सूत्रबाट मालपोत कर सङ्कलन
- प्रयाप्त मात्रमा कर्मचारी क्षमता विकासको कार्यक्रम नहुँदा कार्यसम्पादनमा विभिन्न बाधा अड्चन आएको

समस्या समाधानको उपायहरू

- उपभोक्ता समिति गठन पश्चात प्रक्रियागत ज्ञानको बारेमा वडा तथा नगरपालिका बाट तालिमको व्यवस्था गर्ने
- वडाका सम्पुर्ण वडा सदस्यहरूलाई क्रियासिलरूपमा योजना कार्यान्वयनमा परिचालित गर्ने
- योजना कार्यन्वयन प्रक्रियामा चुस्त र निरन्तर अवलोकन गर्ने
- योजना कार्यन्वयनमा आवश्यक निति -नियम र कानुनको पुर्ण पालना गर्ने गराउने
- उपभोक्ता समिती गठन गर्न जाँदा सम्बन्धीत प्रतिनिधीले उपभोक्ता समितिलाई माइन्युट लगायत अन्य प्रक्रियागत कार्यहरू फिल्डमा सिकाउने
- पर्याप्त मात्रामा कर्मचारी क्षमता विकासको कार्यक्रम तथा तालिमहरू सञ्चालन गर्ने
- सर्वसाधारणहरूमा चेतनाको विकास गराउन टोलस्तरमा विभिन्न जनचेतना मूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने

निष्कर्षः-

यस भिमाद नगरपालिका वडा नं.३ को आ.व. २०८२/०८३ मा सिमित श्रोत साधन,दक्ष जनशक्ति, र सूचना प्रविधिको अभाव भएता पनि वडा बाट दिने सेवा प्रवाहलाई सेवाग्राहीमुखी जनमुखी र मितब्यीताको आधारमा सेवा प्रवाह गर्दै नगरसभा र कार्यपालिकाको निर्णय लाई वडास्तर बाट पुर्ण कार्यन्वयन गर्न यस वडाका जनप्रतिनिधी तथा कर्मचारी पुर्णरूपले क्रियाशिल भई आफ्नो जिम्मेवारी बहन गरेको अवगत गराउँदै सम्पुर्ण योजनाहरू समयमा नै सम्पन्न गर्न सफल भएको छ। अझै उपभोक्ता समिति लाई योजना कार्यन्वयन प्रक्रियागत ज्ञान र सिप दिन सकेको खण्डमा र वडा कार्यलयलाई सूचना प्रविधि मैत्री, भौतिक पुर्वाधार युक्त बनाउन सकेको खण्डमा अझै सफलता र बढी उपलब्धि प्राप्त गर्नुका साथै स्थानीय सरकारका लक्ष्य र उद्देसश्यहरू समयमा नै प्राप्त गर्न सकिन्थ्यो।

४.४ ४ नं. वडा कार्यालय

पृष्ठभूमि

साविक माझकोट गा.वि.स वडा नं १, २, ३, ४, ५ मिलेर भिमाद नगरपालिका वडा नं. ४ गठन भएको हो । यस वडाको क्षेत्रफल २३.३८ वर्ग किलो मिटर रहेको छ । पूर्व तर्फ भिमाद न.पा वडा नं.३, पश्चिम तर्फ घिरङ गाउँपालिका वडा नं.२ र भिमाद नगरपालिका वडा नं. १, उत्तर तर्फ भिमाद न.पा वडा नं.२ र दक्षिण तर्फ घिरिङ गाउँपालिका वडा नं. ३ रहेको छ । यस वडाको वडा कार्यालय भवन सिञ्चित टोलमा रहेको छ । मगर, गुरुङ, नेवार, परियार, विश्वकर्मा, नेपाली, कुमाल र बाहुनहरूको बसोबास रहेको छ । यसै सन्दर्भमा आर्थिक वर्ष २०८२।०८३ मा यस वडाबाट विभिन्न क्षेत्रमा सञ्चालन गरिएका कार्यक्रमहरूको प्रगति, गरिएका प्रयासहरू, कार्यान्वयनमा आइपरेका समस्याहरू यहाँ प्रस्तुत गरिएको छ ।

वार्षिक आम्दानी विवरण

महिना	२०८१/०८२	२०८२/८३
साउन	५६८२१	२०५३०
भदौ	४१९६९	२५३५७
असोज	३४१५५	८२८८
कार्तिक	३५९८४	३३९१८
मंसिर	३२०२८	८६८०६
पुस	४४९३३	५९१९४
माघ	४९७९४	५९०८६
फागुन	२६१००	२२६८५
चैत्र	५६७५१	६७७८२
बैशाख	५४६७१	३०१८७
जेठ	५२१०६	५११२३
असार	५५०५४	४५५६४
जम्मा	५४०३६६	५१०५२०

सामाजिक सुरक्षा भत्ता विवरण

क्र. सं.	अवधि	आर्थिक वर्ष २०८०/०८१		आर्थिक वर्ष २०८१/०८२		आर्थिक वर्ष २०८२/०८३	
		सङ्ख्या	भत्ता वितरण रु.	सङ्ख्या	भत्ता वितरण रु.	सङ्ख्या	भत्ता वितरण रु.
१	प्रथम त्रैमासिक	४२३	४२०००४४	४४५	४४६६९५७	४५१	४६३४२४२
२	दोस्रो त्रैमासिक	४३६	४३३०९०८	४५२	४४९९८९५	४५४	४६४९६८१
३	तेस्रो त्रैमासिक	४३८	४३४३४३६	४५३	४५१७४८३	४५४	४६०६६९०
४	चौथो त्रैमासिक	४५०	४४६१०४८	४६९	४६९१२५८	४५७	४५९५१४६
जम्मा		१७४७	१७३३५४३६	१८१९	१८१७५५९३	१८१६	१८४८५७५९

व्यक्तिग घटना दर्ता विवरण

वडा नं.	आ.व.	जन्म			मृत्यु			सम्बन्ध बिच्छेद	विवाह	बसाइँ सरी आएको		बसाइँ सरी जाने	
		पुरूष	महिला	जम्मा	पुरूष	महिला	जम्मा	जम्मा	जम्मा	दर्ता सङ्ख्या	सदस्यको सङ्ख्या	दर्ता सङ्ख्या	सदस्यको सङ्ख्या
४	२०८१/०८२	२९	३३	६२	१४	१०	२४	११	४०	१	१	१५	४६
	२०८२/०८३	३०	३७	६७	१२	१९	३१	११	४३	९	४९	३	८

सिफारिसहरूको विवरण

क्र.सं.	शीर्षक	सङ्ख्या
१.	जन्म दर्ता	६७
२.	मृत्यु दर्ता	३१
३.	विवाह दर्ता	४३
४.	बसाइँ सराइ गएको	९
५.	बसाइँ सराइ आएको	३
६.	सम्बन्ध विच्छेद	११
७.	नागरिकता सिफारिस	११०
८.	नागरिकता प्रतिलिपि सिफारिस	१०७
९.	विभिन्न सिफारिस तथा प्रमाणितहरू	६५९

आ. व. २०८२/०८३ को वार्षिक योजना तथा कार्यक्रमको वित्तीय प्रगति

क्र.सं.	कार्यक्रम	विनियोजन	खर्च	खर्च प्रतिशत
१	वडा सिमितिको निर्णय अनुसार विविध चालु कार्यक्रम संचालन	१,००,०००.००	८०,०००.००	८०.
२	भिम गोफा मोटर मार्ग स्तरोन्नती (सिविल गोफा)	१७,००,०००.००	१५,६०,०००.००	९१.७६
३	माझकोट मोटर मार्ग सृंगारभन्ज्याङ देखि बराहापानी	२०,००,०००.००	०	०
४	भिम गोफा मोटर मार्ग गोकल्डी खण्ड प्रदेश समपुरक अनुदानको योजनामा पालिकाको साझेदारी रकम	१८,००,०००.००	१८,००,०००.००	१००.
५	भिमगोफा मोटर मार्ग रघु खोला कल्भर्ट	०	०	०
६	उत्तर दक्षिण मोटर मार्ग सोमिआर्टु	१०,००,०००.००	०	०
७	वरन्छाँगा पर्यटन पूर्वाधार विकास योजना	५,००,०००.००	४,८५,९००.००	९७.१८
८	वडा समितिको निर्णय अनुसार सडक लगायत अन्य भौतिक पुर्वाधार निर्माण तथा मर्मत सम्भार योजना	८,५०,०००.००	८,१४,११८.००	९५.७८
९	सिंहाले टोल पुर्वाधार विकास योजना	५,००,०००.००	४,८७,४३६.००	९७.४९
जम्मा		८४,५०,०००.००	५२,२७,४५४.००	६१.८६

असल अभ्यास

- पशु तथा कृषिमा आधारित विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन
- टोल तथा घर घरमा गई सामाजिक सुरक्षा भत्ता नवीकरण

कार्यक्रम कार्यान्वयनमा आइपरेका प्रमुख समस्याहरू

- इन्भटर बिग्रीएकोले लोडसिडिङ हुन साथ काम गर्न समस्या
- प्रायजसो हाफ लाईन आउनाले प्रिन्टर, कम्युटर लगायत विद्युत सामग्री सञ्चालनमा समस्या
- कर्मचारीहरूलाई क्षमता अभिवृद्धि तालिम नहुँदा विभिन्न खालको सिफारिस लगायत अन्य कार्यक्रममा समस्या

समस्या समाधानका उपायहरू

- कर्मचारीहरूलाई क्षमता अभिवृद्धि तालिमको व्यवस्था गर्नुपर्ने
- इन्भटर परिवर्तन गर्नु पर्ने
- पशु उपचारको लागि आवश्यक सामग्री व्यवस्था

निष्कर्ष

आ.व ८२/८३ मा भिमाद न.पा. वडा नं. ४ बाट सञ्चालन भएका कार्यक्रम तथा सेवाहरूको स्थिति राम्रो नै रहेको छ । योजनाहरू तर्जुमा तथा छनौट एवम् सञ्चालन गर्दा आमनागरिकको जनजिवीकालाई मध्यनजर गर्दै उत्पादन, उत्पादित वस्तुको व्यवस्थापन, स्वरोजगार जस्ता पक्षलाई प्रभावकारी बनाउने र सही लागत अनुमान, मुल्याङ्कन तथा कार्यन्वयन गर्न सके शतप्रतिशत राम्रो नतिजा आउने कुरामा विश्वसत हुन सकिन्छ ।

४.५ ५ नं. वडा कार्यालय

पृष्ठभूमि

गण्डकी प्रदेश, तनहुँ जिल्ला भिमाद नगरपालिकाको दक्षिण पूर्वी क्षेत्रमा रहेको यस भिमाद नगरपालिका ५ नं. वडाको पश्चिममा अल्छिचौतारी पूर्वमा टुटुवा सम्म तथा अत्यन्त विकट रहेको लदन आम्डाँडा देखि च्यानभञ्ज्याङ्ग बुढाकोट हुँदै पर्याटकीय गन्तव्य मिछुर्लुङ्ग सम्म फैलिएको यस वडामा अत्यन्त खेतीयोग्य बुढुवाफाँट देखि ऋषिङ्गपाटन फाँट सम्म तथा बाख्रा र नगदेबालीका लागि उत्कृष्ट स्थान वान्ट्याङ्गटोल तथा बुढाकोट क्षेत्र यसका खेतीयोग्य क्षेत्र हुन् भने ऋषिङ्गपाटन भिमाद बजार पछिको उत्कृष्ट शहर उन्मुख क्षेत्रमा रहेको देखिन्छ। १२ वटा टोल विकास रहेको यस वडामा ब्राह्मण, मगर, क्षेत्री लगायत परियार, विश्कर्मा, लगायतको बस्ती प्रधान रहेको छ। क्षेत्रफल र जनसङ्ख्यामा ठुलो क्षेत्र भित्र पर्ने यस वडा विकास निर्माणका दृष्टिले केही टोलविकास बाहेक धैरै क्षेत्र शिक्षा, स्वास्थ्य, यातायात, विद्युत, सञ्चार सुविधाको अवस्था सन्तोषजनक रहेको र खानेपानी भने बुढाकोट, बुढुवा च्यानभञ्ज्याङ्ग, कुमालडाँडा क्षेत्रमा खानेपानी तथा लदन आम्डाँडा क्षेत्रमा सडक र खानेपानी तथा

श्रृङ्गपथ सडकको समस्या यस क्षेत्रको मुख्य समस्याका रूपमा रहेका छन् । यस क्षेत्रमा रहेको वुढुवाफाट तथा ऋषिङ्गपाटन क्षेत्रमा व्यावसायिक खेती प्रणाली विकासका लागि मुख्य प्राथमिकतामा राख्नुपर्ने देखिन्छ । यसै सन्दर्भमा आर्थिक वर्ष २०८२।०८३ मा यस वडाबाट विभिन्न क्षेत्रमा सञ्चालन गरिएका कार्यक्रमहरूको प्रगति, गरिएका प्रयासहरू, कार्यान्वयनमा आइपरेका समस्याहरू यहाँ प्रस्तुत गरिएको छ ।

वार्षिक आम्दानी विवरण

महिना	२०८१/०८२	२०८२/८३
साउन	२१०७९७	८२५०९
भदौ	१४९०५७	१३५८६३
असोज	७५५८५	२१७६४
कार्तिक	११६८८७	१४७६७५
मंसिर	८०१७२	१३३१७१
पुस	१०७४५३	७६६५७
माघ	८६०७४	९०९९२
फागुन	३९६४३	३३६०६
चैत्र	१००८९७	६९७३९
बैशाख	८४५८३	८९५९७
जेठ	८१७५३	९८६४८
असार	७६०७३	९८१३५
जम्मा	**१२०८९७४**	१०७८३५६

सामाजिक सुरक्षा भत्ता विवरण

क्र. सं.	अवधि	आर्थिक वर्ष २०८०/०८१		आर्थिक वर्ष २०८१/०८२		आर्थिक वर्ष २०८२/०८३	
		सङ्ख्या	भत्ता वितरण रु.	सङ्ख्या	भत्ता वितरण रु.	सङ्ख्या	भत्ता वितरण रु.
१	प्रथम त्रैमासिक	५२५	५०१९७७९	५४५	५१९६५७६	५५२	६२६०७०८
२	दोस्रो त्रैमासिक	५४३	५११७९०३	५४९	५१९१५८३	५५६	५२५३११७
३	तेस्रो त्रैमासिक	५४५	५१५३०३७	५४८	५१५७५३९	५५३	५२५९४८८
४	चौथो त्रैमासिक	५५४	५२२५१२८	५५४	५१७२४१०	५५७	५२८२३८८
जम्मा		**२१६७**	**२०५१५८४७**	**२१९६**	**२०७१८१०८**	**२२१८**	**२२०५५७०१**

सिफारिसहरूको विवरण

क्र.स.	जारी गरिएको सिफारिसको प्रकार	सङ्ख्या
१.	नागरिकता सिफारिस	२०६
२.	चारकिल्ला प्रमाणित	१०५
३.	घरबाटो प्रमाणित	७१
४.	नाता प्रमाणित	१७४
५.	अविवाहित प्रमाणित	२१
६.	अन्य	८६४
जम्मा		१४४१

व्यक्तिगत घटना दर्ता विवरण

वडा नं.	आ.व.	जन्म			मृत्यु			सम्बन्ध बिच्छेद	विवाह	बसाइँ सरी आएको		बसाइँ सरी जाने	
		पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	जम्मा	जम्मा	दर्ता सङ्ख्या	सदस्यको सङ्ख्या	दर्ता सङ्ख्या	सदस्यको सङ्ख्या
५	२०८१/०८२	५१	३२	८३	१८	२३	४१	९	३४	५	१६	१८	५७
	२०८२/०८३	४०	३८	७८	१७	१५	३२	१२	३६	३	९	९	३३

आ. व. २०८२/०८३ को वार्षिक योजना तथा कार्यक्रमको वित्तीय प्रगति

क्र. सं.	कार्यक्रम	विनियोजन	खर्च	खर्च प्रतिशत
१	वडा समितिको निर्णय अनुसार विविध चालु कार्यक्रम संचालन खर्च	५०,०००.००	४९,९९०.००	९९.९८
२	मिछुर्लुङ्ग सामुदायिक भवनको भान्साघर र सेमिनार हलको फर्निचर व्यवस्थापन योजना	२,००,०००.००	१,९३,६१३.००	९६.८१
३	वडा कार्यालयको जग्गा संरक्षण योजना	१०,००,०००.००	४,१५,०६२.००	४१.५१
४	श्री नर आधारभूत विद्यालयको विद्युत तथा पंखा जडान कार्यक्रम	१,००,०००.००	७४,२१८.००	७४.२२
५	दुर्गा मन्दिर अधुरो सामुदायिक भवन निर्माण योजना	४,५०,०००.००	४,३८,७५०.००	९७.५
६	दिपक मा.वि. शौचालय निर्माण योजना	५,००,०००.००	०	०
७	आँमडाडा अधुरो सामुदायिक समाज भवन निर्माण योजना	५,००,०००.००	४,७८,७८९.००	९५.७६
८	कल्याणकारी आमा समूह भवनको रंग रोगन र झ्यालको खापा निर्माण योजना	२,००,०००.००	१,९४,४७१.००	९७.२४
९	श्री शारदा आधारभूत विद्यालयको छाना मर्मत योजना	१,५०,०००.००	१,३८,३९७.००	९२.२६
१०	श्री जन प्रेमी आधारभूत विद्यालयको झ्याल, ढोका र छाना मर्मत योजना	१,५०,०००.००	१,४४,५४०.००	९६.३६

११	संगम आमा समूहको बहुउपयोगी भवन ढलान तथा वाल निर्माण योजना	४,००,०००.००	३,९०,०००.००	९७.५
१२	ऋषिङपाटन आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र भवनको रेलिङ्ग निर्माण योजना	१,५०,०००.००	१,५०,०००.००	१००.
१३	नरकटे चिसापानी कृषि मोटर मार्ग स्तरोन्नती योजना	२,००,०००.००	०	०
१४	दरैडाँडा शिवालय मन्दिर जाने बाटो सिढीको रेलिङ्ग निर्माण योजना	२,००,०००.००	१,९०,९५०.००	९५.४८
१५	लदन आँमडाँडा मोटर मार्ग स्तरोन्नती योजना	४,००,०००.००	३,६०,४८८.००	९०.१२
१६	मौला कालिका जाने बाटोको नाला निर्माण योजना	२,५०,०००.००	२,४३,७५०.००	९७.५
१७	अठ्ठाईस बाहुन्दी मोटर मार्ग स्तरोन्नती योजना	४,००,०००.००	३,८७,८९०.००	९६.९७
१८	शान्ती मोटर मार्ग स्तरोन्नती योजना	३,००,०००.००	२,९२,५००.००	९७.५
१९	सिमल डाँडा मोटर मार्ग निर्माण योजना	३,००,०००.००	२,५८,१४८.००	८६.०५
२०	दुम्सादी बाटो स्ल्याब ढलान तथा सिढी निर्माण योजना	२,००,०००.००	१,९०,१४७.००	९५.०७
२१	बाह्रमुरे विरौटा बाँध कूलो मर्मत योजना	२,००,०००.००	१,१५,२८७.००	५७.६४
२२	बसाह भलपानी निकास तथा कूलो निर्माण योजना	३,००,०००.००	३,००,०००.००	१००.
२३	घर्ति कटुवा डुडी खण्ड कूलो मर्मत योजना	२,००,०००.००	१,९५,०००.००	९७.५
२४	बुढाकोट धारापानी लिफ्टिङ्ग खानेपानी योजना	६,००,०००.००	५,१२,९५०.००	८५.४९
२५	तारेभिर खानेपानी पाईप खरिद योजना	२,५०,०००.००	१,७१,२८५.००	६८.५१
२६	वडा समितिको निर्णया अनुसार सडक लगायत अन्य भौतिक पूर्वाधार निर्माण तथा मर्मत संभार योजना	६,००,०००.००	५,०२,१७८.००	८३.७
जम्मा		८२,५०,०००.००	६३,८८,४०३.००	७७.४३

कार्यक्रम कार्यान्वयनमा आईपरेका प्रमुख समस्याहरू

- योजना कार्यन्वयनको प्रक्रियामा उपभोक्ता समितिमा प्रक्रियागत ज्ञानको अभाव
- उपभोक्ता समितिको कार्य प्रक्रियामा ढिला सुस्ती
- योजना सञ्चालन गर्दा श्रमदान नजुट्ने
- उपभोक्ता समितिको सक्रियता कम हुने

असल अभ्यास

- सामाजिक सुरक्षा भत्ता नवीकरण टोल टोलमा गई सञ्चालन गरिएको
- वहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रम मार्फत गर्भवती तथा सुत्केरी महिलालाई सरसफाइ सामग्री तथा कुखुरा अण्डा वितरण साथै पुर्ण खोप प्राप्त बालबालिकालाई ड्राइफुड वितरण, २३ महिना सम्म नियमित तौल बृद्धि अनुगमन
- जेष्ठ नागरिक स्वास्थ्य परीक्षण कार्यक्रम
- महिला, बिपन्न र दलित लक्षित सिप मुलक कार्यक्रम अन्तर्गत २७ जना महिलाहरूलाई मादल बजाउने तालिम सञ्चालन
- १९ जना युवालाई बारिष्टा सम्बन्धी आधारभुत तालिम सञ्चालन

- युवा लक्षित कार्यक्रम अन्तर्गत ४ जनालाई हलुका सवारी साधन तालिम सञ्चालन
- वडा समितिका सवै निर्णय तथा सर्वसम्मत तथा सामुहिक भावनामा संचालित
- मुस्कान सहितको सेवा जनमुखी र प्रभावकारी सेवा प्रवाह

समस्या समाधानका उपायहरू

- उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीहरूलाई क्षमता अभिवृद्वी तालिम सञ्चालन गर्नु पर्ने
- योजना तथा कार्यक्रमहरूको सोही उपभोक्ता समितिका अनुगमन समिति बाट नियमित अनुगमन गर्ने

प्रमुख उपलब्धिहरू

- सेवाग्राहीहरूलाई छिटो, छरितो, प्रभावकारी, पार्दर्शि र प्रविधि मैत्री सेवा प्रवाह भएको
- कार्यक्रमहरू टोल टोलमा सञ्चालन गरिएको हुँदा सेवाग्राहीलाई सहजता भएको
- योजना तथा कार्यक्रमहरूको नियमित अनुगमन र कार्य सम्पादनमा सहजिकरणका कारण उपभोक्ता समितिहरूलाई सहजता भएको
- महिला, बिपन्न र दलित लक्षित सिप मुलक कार्यक्रम सञ्चालन बाट यस वडाका महिलाहरू आत्मनिर्भर भएको
- भिमाद ऋषिङपाटन मोटर मार्ग अन्तर्गत वन्टयाङखोलामा पुन निर्माण कार्य सुचारु भएको
- ऋङ्ग पथ अन्तर्गत बुडुवा खोला पुल निर्माण कार्य अन्तिम चरणमा रहेको

निष्कर्ष

यस भिमाद नगरपालिका वडा नं. ५ को आ.व. २०८२/०८३ अन्तर्गत हाल सम्म वडा कार्यालयबाट प्रवाह हुने सेवाप्रवाहलाई सेवाग्राहीमुखी, छिटो छरितो र प्रभावकारी रूपमा प्रदान गर्ने प्रयास गरिएको र अझै यस वडा कार्यालयमा आवश्यक भौतिक तथा प्राविधिक पूर्वाधारको व्यवस्थापन हुन सकेमा अझ बढी प्रभावकारी, सफल र थप उपलब्धि हासिल गर्न सकिन्छ । मुस्कान सहितको सेवा तथा **cash less and face less** सेवा विस्तारलाई प्राथमिकताका साथ लागु गर्न सके सेवा प्रवाहमा रहेको पारदर्शी तथा सुशासन युक्त सेवा प्रवाह गर्न सक्नेमा दुइमत छैन । भिमाद नगरपालिका वडा नं ५ को वडा कार्यालय भवन निर्माणका लागि तत्काल टेन्डर प्रक्रिया टुङ्ग्याई यथाशिघ्र भवन निर्माण कार्यको सुभारम्भ तथा शिघ्र निर्माण सम्पन्न गर्न सके भिमाद नगरपालिकाका केही कार्यालय समेतको सेवा सञ्चालनका लागि पुर्वाधार पूर्णहुने हुँदा भाडामा कार्यालय राख्नुपर्ने बाध्यता हट्ने र सुशासनका लागि इट्टा थपिने छ।

४.६ ६ नं. वडा कार्यालय

पृष्ठभूमि

नेपालको संविधान बमोजिम राज्यको पुन संरचना मिति २०७३/११/२७ मा विधिवत रूपमा भिमाद नगरपालिकाको स्थापना भएको जसमध्ये भिमाद न.पा अन्तर्गत ९ वटा वडा मध्ये भिमाद न.पा. वडा ६ साविक भिमाद गा.वि.स वडा नं. १ को सम्पूर्ण क्षेत्रलाई कायम गरी हालको वडा नं. ६ कायम गरिएको छ । जुन वडा भिमाद नगरपालिकाको कार्यालय र व्यापारिक केन्द्र यसै वडामा अवस्थित छ । यस वडाको पूर्वी सीमाना म्याग्दे गाउँपालिकासँग छुट्याएको छ भने बाँकी उत्तर पश्चिम यसै नगरको वडा नं ७ को वडासँग जोडिएको छ । दक्षिण तर्फ भिमाद न.पा. २,३ र ५ सँग जोडिएको छ । यस वडाको जम्मा क्षेत्रफल ३.२७ वर्ग कि.मि. रहेको छ । आर्थिक वर्ष २०८२।०८३ मा यस वडाबाट विभिन्न क्षेत्रमा सञ्चालन गरिएका कार्यक्रमहरूको प्रगति, गरिएका प्रयासहरू, कार्यान्वयनमा आइपरेका समस्याहरू यहाँ प्रस्तुत गरिएको छ ।

वार्षिक आम्दानी विवरण

महिना	२०८०/०८१	२०८१/०८२	२०८२/८३
साउन	२७६७२५	११३१३८	६७८५४
भदौ	८५७९१	७५१५४	१९५१३९
असोज	७८५६३	४४९२१	८०३५९
कार्तिक	२२०१२	७६८५३	६१२७४
मंसिर	४२७००	७४९२५	११०८६५
पुस	४८०५०	७४४२०	५९२८८
माघ	९९९९०	७८५११	८२२९८
फागुन	६२८७४	८०५८९	४२३३४
चैत्र	४३१८९	८२५४१	६०३०२
बैशाख	४३२७५	५५९०५	९४७३१
जेठ	५३१६९	९०८३६	६५३५८
असार	४४०१४	१००९६२	८१३७०
जम्मा	९००३५२	९४८७५५	१००११७२

सामाजिक सुरक्षा भत्ता विवरण

क्र. सं.	अवधि	आर्थिक वर्ष २०८०/०८१		आर्थिक वर्ष २०८१/०८२		आर्थिक वर्ष २०८२/०८३	
		सङ्ख्या	भत्ता वितरण रु.	सङ्ख्या	भत्ता वितरण रु.	सङ्ख्या	भत्ता वितरण रु.
१	प्रथम त्रैमासिक	२६५	२५४५५२५	२८७	२७५३७७१	३००	२९४४७७३
२	दोस्रो त्रैमासिक	२६८	२५७७४२२	२८९	२७९९६६१	२९९	२९११३८४
३	तेस्रो त्रैमासिक	२७२	२६२५७३२	२९२	२८२३८०३	२९८	२८९४३७०
४	चौथो त्रैमासिक	२७८	२६९१४३२	२९९	२८६७०९०	२९९	२९२०३२१
जम्मा		१०८३	१०४४०१११	११६७	११२४४३२५	११९६	११६७०८४८

व्यक्तिगत घटना दर्ता विवरण

वडा नं.	आ.व.	जन्म			मृत्यु			सम्बन्ध बिच्छेद	विवाह	बसाइँ सरी आएको		बसाइँ सरी जाने	
		पुरूष	महिला	जम्मा	पुरूष	महिला	जम्मा	जम्मा	जम्मा	दर्ता सङ्ख्या	सदस्यको सङ्ख्या	दर्ता सङ्ख्या	सदस्यको सङ्ख्या
६	२०८१/०८२	१६	१७	३३	७	६	१३	४	२१	८	३७	११	२०
	२०८२/०८३			४८			१६	९	२२	१६	५९	५	१३

सिफारिसहरूको विवरण

क्र.स.	जारी गरिएका सिफारिसहरूको प्रकार	सङ्ख्या
१	चार किल्ला सिफारिस	१५१
२	घर बाटो सिफारिस	७६
३	बिद्युत मिटर सिफारिस	५८
४	नाता प्रमाणित सिफारिस	५१
५	नागरिकता प्रमाणपत्र सिफारिस	४८
६	नागरिकता प्रतिलिपी सिफारिस	७२
७	निःशुल्क सिफारिस	३५८
८	घरेलु सिफारिस	१४
९	अंग्रेजी प्रमाणित सिफारिस	५२
१०	अन्य सिफारिस	१३६१
	जम्मा सिफारिस सङ्ख्या	२२४१

आ.व. २०८२/०८३ को वार्षिक योजना तथा कार्यक्रमको वित्तीय प्रगति

क्र. सं.	कार्यक्रम	विनियोजन	खर्च	खर्च प्रतिशत
१	वडा समितिको निर्णयानुसार बिबिध कार्यक्रम संचालन खर्च	२,००,०००.००	१,९९,९३३.००	९९.९७
२	वडा नं. ६ को शुभ टोल विकास संस्थाको सडक बत्ती जडान योजना	९५,०००.००	९१,५६०.००	९६.३८
३	वडा नं. ६ को जनप्रतिनिधी र कर्मचारीहरुको अध्ययन अवलोकन भ्रमण	१,००,०००.००	८९,४७१.००	८९.४७
४	बिश्वशान्ती बौद्धबिहार शौचालय निर्माण योजना	५,००,०००.००	४,८७,५००.००	९७.५
५	क्याम्पसरोड मुनी किरियापुत्री भवन संरक्षण तथा नाला मर्मत /कम्पाउण्ड	२,००,०००.००	१,९५,३०८.००	९७.६५
६	गौसिया मदरसा मर्मत तथा ब्यबस्थापन योजना	२,००,०००.००	१,९१,६४९.००	९५.८२
७	मिजार समाज भवन प्राङ्गणमा इन्टरलक / प्रतिक्षालय निर्माण योजना	२,००,०००.००	१,९५,०००.००	९७.५
८	धर्म मा.बि. सभाहल निर्माण योजना	५,००,०००.००	४,८२,७९०.००	९६.५६
९	अनुग्रह चर्च मर्मत योजना	२,००,०००.००	१,९५,०००.००	९७.५
१०	जनज्योति आधारभुत बिद्यालय अधुरो भवन निर्माण योजना	४,००,०००.००	४,००,०००.००	१००.
११	जलौदी खेक्रेटार रिङरोडको कल्भटबाट निस्कने पानी ब्यबस्थापन योजना	४,००,०००.००	०	०
१२	जारकाटे दैके नयाँ ट्र्याक निर्माण योजना	३,००,०००.००	२,९२,३८५.००	९७.४६
१३	वडा नं ६ अन्तर्गतका कालोपत्रे सडक मर्मत रिसोलिङ योजना	९,००,०००.००	०	०
१४	एकता टोल नालामाथी स्ल्याब ढलान/रेलिङ मर्मत, सुचना बोर्ड निर्माण	३,००,०००.००	२,९०,६८३.००	९६.८९
१५	शुभटोल नाला निर्माण योजना (कृती लाईन)	५,००,०००.००	५,००,०००.००	१००.

१६	आदर्शटोल डेनमार्क अधुरो सडक सम्पन्न योजना	३,००,०००.००	२,९२,५००.००	९७.५
१७	जलौदी सिम्बोट गुम्बाबाट झर्ने भलपानी ब्यबस्थापन योजना	२,००,०००.००	१,९१,३८२.००	९५.६९
१८	आदर्शटोल मगर समाज अगाडीको नाला निर्माण योजना	५,००,०००.००	४,७८,७००.००	९५.७४
१९	शान्तीनगर बाँसघारीमुनी ढलान तथा संरक्षण योजना	५,००,०००.००	४,८७,५००.००	९७.५
२०	बाघकुना खानेपानी टंकी निर्माण योजना	३,००,०००.००	२,८७,१७०.००	९५.७२
२१	शिब पंचायन मन्दिर रेलीङ निर्माण योजना	४,००,०००.००	३,९०,०००.००	९७.५
२२	बाल उद्यान निर्माण योजना	१०,००,०००.००	७,२१,१००.००	७२.११
२३	सुन्दर टोल चौतारी पार्क कम्पाउण्ड निर्माण योजना	३,००,०००.००	२,९२,५००.००	९७.५
२४	वडा समितिको निर्णय अनुसार सडक लगायत अन्य भौतिक पुर्वाधारहरु (खानेपानी,सिंचाई भवन आदी) निर्माण तथा मर्मत संभार र अन्य पुँजीगत कार्यक्रमहरु	७,००,०००.००	६,२०,३७८.००	८८.६३
जम्मा		९१,९५,०००.००	७३,७२,५०९.००	८०.१७

असल अभ्यास

- यस वडामा पानी निकास सहितको कालोपत्रे सडक निर्माण
- तोकिएको समयमा नै स्वीकृत योजना तथा कार्यक्रमहरू सम्पन्न

प्रमुख उपलब्धिहरू

- वडास्तरीय योजनाहरू निर्धारित समयमा सम्पन्न गर्न सफल
- वडास्तरीय योजनाहरूको वित्तीय प्रगति औषत ८० प्रतिशत भन्दा बढी भएको
- वडास्तरीय सेवा प्रवाहलाई छिटो छरितो र पारदर्शी बनाइएको

समस्याहरू

- योजना कार्यान्वयनको प्रक्रियामा उपभोक्ता समितिमा प्रक्रियागत ज्ञानको अभाव
- उपभोक्ता समितिको कार्यप्रक्रियामा ढिलासुस्ती

समस्या समाधानका उपायहरू

- उपभोक्ता समिति गठन पश्चात प्रक्रियागत ज्ञानको बारेमा वडा तथा नगरपालिकाबाट अभिमुखीकरणको व्यवस्था गर्ने
- वडाका सम्पूर्ण वडा सदस्यहरूलाई क्रियाशीलरूपमा योजना कार्यान्वयनमा परिचालित गर्ने
- योजना कार्यान्वयन प्रक्रियामा चुस्त र निरन्तर अवलोकन गर्ने
- योजना कार्यान्वयनमा आवश्यक नीति नियम र कानुनको पूर्ण पालना गर्ने गराउने

निष्कर्ष

यस वडाको आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ मा सीमित स्रोत साधन र मानवशक्तिको अभाव भएता पनि वडाबाट प्रदान गरिने सेवा प्रवाहलाई सेवाग्राहीमुखी जनमुखी र मितव्ययीताको आधारमा प्रवाह गर्दै नगरसभा र नगर कार्यपालिकाको निर्णयलाई वडास्तरबाट पूर्ण कार्यान्वयन गर्न यस वडाका जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारी पूर्णरूपले क्रियाशील भई आफ्नो जिम्मेवारी बहन गरेको अवगत गराउँदै योजना तथा कार्यक्रमहरू समयमा नै सम्पन्न गर्न सफल भएको छ । उपभोक्ता समितिलाई पर्याप्त मात्रामा योजना कार्यान्वयनको प्रक्रियागत ज्ञान र सिप दिनुका साथै वडा कार्यालयलाई प्राविधिक, भौतिक पूर्वाधार युक्त बनाउन सकेको खण्डमा अझै सफलता र थप उपलब्धि प्राप्त गर्न र स्थानीय सरकारले लिएका लक्ष्य र उद्देश्यहरू समयमा नै प्राप्त गर्न सकिन्छ ।

४.७ ७ नं. वडा कार्यालय

पृष्ठभूमि

लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको स्थापनासँगै २०७३ साल फागुन २२ गतेका दिन घोषणा भएको भिमाद नगरपालिका अन्तर्गत पर्ने वडा नं. ७ मा साविक भिमाद गा.वि.स. वडा नं.२, ४, ५, ८, ९ र भानुमती गा.वि.स. वडा नं. ७ समावेश भएका छन् । यस वडालाई सेती नदी र जिदिखोलाले छुट्याएको छ । यस वडामा ६५३ घरधुरी रहेका छन् भने कुल जनसङ्ख्या २३५१ छ । यस वडामा ब्राह्मण, नेवार, मगर, नेपाली, विश्वकर्मा, परियार, क्षेत्री, थकाली, मुस्लिम, ठकुरी, कुमाल, गिरी, तमाङ, कुँवर, राई, घर्ती जातीको बसोबास रहेको छ । यस वडाको क्षेत्रफल ८.०१ वर्ग कि.मि. रहेको छ । यस वडाको पूर्वमा सेती नदी र वडा नं. ६, पश्चिममा दैचा भञ्याङ र वडा नं. ८, उत्तरमा डिकुश, पिपलडाँडा, वडा नं. ८, दक्षिणमा धन्दुर खोला, सिद्धगुफा वडा नं. २ र ९ रहेको छ । आर्थिक वर्ष २०८२।०८३ मा यस वडाबाट विभिन्न क्षेत्रमा सञ्चालन गरिएका कार्यक्रमहरूको प्रगति, गरिएका प्रयासहरू, कार्यान्वयनमा आइपरेका समस्याहरू यहाँ प्रस्तुत गरिएको छ ।

वार्षिक आम्दानी विवरण

महिना	२०८०/०८१	२०८१/०८२	२०८२/८३
साउन	१०१२७२	१३४२८३	८७७४४
भदौ	७२१६०	३८३७४	१८४९२४
असोज	३४३२५	७९२४५	३६०४८
कार्तिक	४३९६०	३०१८४	३५५४७
मंसिर	६११२३	३८५५७	४५०५३
पुस	४३६२२	२९२१७	६११९९
माघ	४७८६१	६३७१२	९७२७१
फागुन	५२२५७	३६२५३	२३६०३
चैत्र	५६५१६	४७१०१	६२६५५
बैशाख	६९८८५	५१४१७	७२४७३
जेठ	७५२५४	७७६३१	४६१९२
असार	६८७८८	३९०२३	६५४७६
जम्मा	७२७०२३	६६४९९७	८१८१८५

सामाजिक सुरक्षा भत्ता विवरण

क. सं.	अवधि	आर्थिक वर्ष २०७९/०८०		आर्थिक वर्ष २०८०/०८१		आर्थिक वर्ष २०८१/०८२	
		सङ्ख्या	भत्ता वितरण रु.	सङ्ख्या	भत्ता वितरण रु.	सङ्ख्या	भत्ता वितरण रु.
१	प्रथम त्रैमासिक	४०४	३७४५७७७	४०१	३७४१०११	४०२	३७७२२२०
२	दोस्रो त्रैमासिक	४११	३७३३६२६	४०५	३७४२९५०	४०३	३८१५३३१
३	तेस्रो त्रैमासिक	४११	३७३७१८०	४११	३८०७५९२	३९९	३७८४६८४
४	चौथो त्रैमासिक	४१८	३८११९७३	४१७	३८५५५६४	४००	३७६३३२९
जम्मा		**१६४४**	**१५०२८५५६**	**१६३४**	**१५१४७११७**	**१६०४**	**१५१३५५६४**

व्यक्तिगत घटना दर्ता विवरण

वडा नं.	आ.व.	जन्म			मृत्यु			सम्बन्ध बिच्छेद	विवाह	बसाइँ सरी आएको		बसाइँ सरी जाने	
		पुरूष	महिला	जम्मा	पुरूष	महिला	जम्मा	जम्मा	जम्मा	दर्ता सङ्ख्या	सदस्यको सङ्ख्या	दर्ता सङ्ख्या	सदस्यको सङ्ख्या
७	२०८१/०८२	१९	१८	३७	९	९	१८	६	२५	७	२५	१३	५१
	२०८२/०८३	१८	१३	३१	१०	६	१६	४	२८	२	५	८	३५

सिफारिसहरूको विवरण

क.सं.	जारी गरिएका सिफारिसको प्रकार	सङ्ख्या
१	घरबाटो प्रमाणित	३२
२	चारकिल्ला प्रमाणित	७०
३	नाता प्रमाणित	१६
४	अन्य सिफारिस	८२१
५	नेपाली नागरिकता प्रमाण पत्र सिफारिस	७२
	जम्मा	८९३

आ. व. २०८२/०८३ को वार्षिक योजना तथा कार्यक्रमको वित्तीय प्रगति

क. सं.	कार्यक्रम	विनियोजन	खर्च	खर्च प्रतिशत
१	वडा समितिको निर्णय बमोजिम विविध कार्यक्रम खर्च	२,००,०००.००	१,८४,५५०.००	९२.२८
२	परियार समाज अधुरो भवन निर्माण योजना	२,५०,०००.००	२,४३,७२८.००	९७.४९
३	लक्ष्मि आमा समुह अधुरो भवन निर्माण	२,००,०००.००	१,९७,५२०.००	९८.७६
४	ब्रम्हाकुमारी इश्वरीय राजयोग विश्वविधालय भवन स्तरोन्नती	२,००,०००.००	१,९९,९५५.००	९९.९८
५	पट्नेरी भित्री मोटरमार्ग स्तरोन्नती योजना	३,००,०००.००	२,९९,५००.००	९९.८३
६	वास पानी मोटर मार्ग स्तरोन्नती योजना	३,००,०००.००	२,९९,५००.००	९९.८३
७	छिउदी खोला कल्भर्ट निर्माण योजना	८,००,०००.००	८,००,०००.००	१००.
८	सचेतना मोटरमार्ग स्तरोन्नती योजना	५,००,०००.००	४,८७,५००.००	९७.५
९	शिवालय टोल नाला मर्मत योजना	३,००,०००.००	२,९१,०४७.००	९७.०२
१०	मसरडाडा मोटर मार्ग ढलान योजना	३,००,०००.००	२,९२,५००.००	९७.५
११	भक्कल मोटरमार्ग स्तरोन्नती योजना	३,००,०००.००	०	०

१२	लहरेनि कुलो निर्माण	३,००,०००.००	२,९२,५००.००	९७.५
१३	आलेवगाले लिफ्टिङ खानेपानी योजना	४,००,०००.००	३,९७,८४५.००	९९.४६
१४	डिकुश कुवा संरक्षण योजना	३,००,०००.००	०	०
१५	बाल विधाश्रम प्रा वि बालमैत्री धारा निर्माण योजना	५०,०००.००	४८,७५०.००	९७.५
१६	पोखरीछाप खानेपानी टंकी निर्माण योजना	३,००,०००.००	०	०
१७	झिंगु राङ्गरुङ्ग होम स्टे गेट निर्माण योजना	२,००,०००.००	१,७३,२४०.००	८६.६२
१८	सिद्द ज्योती प्रा.वि. बाल मैत्री धारा तथा स्टेज निर्माण योजना	५०,०००.००	०	०
१९	वडा समितिको निर्णय अनुसार भैतिक पूर्वाधार तथा मर्मत सम्भार र अन्य पूँजिगत कार्यक्रम	५,००,०००.००	४,३१,०३५.००	८६.२१
जम्मा		५७,५०,०००.००	४६,३९,१७०.००	८०.६८

सञ्चालन हुन नसकेका योजना/कार्यक्रमहरू

क.सं.	योजना/कार्यक्रमको नाम	बजेट	सञ्चालन हुन नसक्नुको कारण
१	सिद्धज्योती प्रा.वि.बाल मैत्री धारा तथा स्टेज निर्माण योजना	५००००	प्रक्रियागत ढिलाई
२	भक्कल मोटरमार्ग स्तरोन्नती योजना	३०००००	सम्झौता भै काम नभएको
३	पोखरीछाप खानेपानी टंकी निर्माण योजना	३०००००	विवादित

असल अभ्यास तथा नवप्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरू

- संस्थागत सुत्केरी हुनेलाई प्रोत्साहन स्वरूप पोषण कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको
- वडाको पायक पर्ने स्थानबाट सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यक्रम गरिएको
- बार्षिक रूपमा संचालित योजना तथा कार्यक्रम सम्बन्धमा सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम सञ्चालन
- जनप्रतिनिधिको रोहबरमा उपभोक्ता समिति गठन तथा आयोजना अनुगमन गरिएको
- युवाहरूलाइ स्वरोजगार बनाउन डाइभिङ तालिम सञ्चालन गरिएको

समग्र कार्यक्रमका प्रमुख उपलब्धिहरू

- खानेपानीको परम्परागत स्रोत कुवा, पँधेरोको संरक्षणमा बजेट बिनियोजन गरी खानेपानीको आधारभूत आवश्यकता पूरा भएको
- भौतिक पूर्वाधार निर्माणमा दिगोपना र गुणस्तरलाई बिशेष जोड दिईएको
- शिक्षा तथा खेलकुदमा गुणस्तर वृद्धि गर्न बजेट बिनियोजन गरी कार्यान्वयन भएको

कार्यक्रम कार्यान्वयनमा आइपरेका प्रमुख समस्याहरू

- योजना कार्यान्वयनको प्रक्रियामा उपभोक्ता समितिमा प्रक्रियागत ज्ञानको अभाव ।
- सम्झौता भएका योजनाहरू सम्झौता अनुसार सम्पन्न नगरी म्याद गुजारी सम्पन्न गर्दा भुक्तानी प्रक्रियामा समस्या रहेको
- बिभिन्न प्रकारका योजना तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयन प्रक्रिया सम्बन्धमा अन्योलता रहेको
- योजना सम्पन्न गर्दा काम गुणस्तरीय *नभएकोले* भुक्तानीमा समस्या भएको

- कृषि तथा पशु क्षेत्रमा अनुसन्धान तथा अनुगमन बिना अनुदानका कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा प्रभावकारितामा कमी आएको

समस्या समाधानका उपायहरू

- उपभोक्ता समिति गठन पश्चात प्रक्रियागत ज्ञानको बारेमा वडा बाट तालिम दिने
- वडाका सम्पुर्ण वडा सदस्यहरूलाई क्रियासिल रूपमा योजना कार्यान्वयन मा परिचालित गर्ने
- योजना अनुगमन तथा मूल्याङ्कन नियमित रूपमा गर्ने
- योजना कार्यान्वयनमा आवश्यक नीति-नियम र कानुनको पालना गर्ने गराउने
- सार्वजनिक खरिद प्रक्रिया सम्बन्धमा कर्मचारीलाई अनिवार्य रूपमा तालिमदिने
- सेवा प्रवाहका क्रममा आएका समस्या तथा गुनासो समाधानका लागि महिनाको कम्तिमा एक पटक कर्मचारी बैठक राख्ने

निष्कर्ष

जनताको नजिकको सरकार स्थानीय सरकार भएकोले आम जनताको प्राथमिक र , वास्तविक आवश्यकता पूरा गर्ने हेतुले विभिन्न विकास निर्माण, शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी, कृषि, पशु, पर्यटन प्रवर्द्धनात्मक लगायतका क्षेत्रमा बजेट बिनियोजन गरी कार्यक्रम कार्यान्यिन मार्फत उक्त उद्धेश्यहरू पूरा भएको देखिन्छ। भौतिक पूर्वाधार निर्माणमा तुलनात्मक रूपमा अधिक बजेट बिनियोजन भएतापनि कृषि तथा पशु लगायत उत्पादनमुखी क्षेत्रमा लगानी बढाई स्वरोजगारलाई प्रवर्द्धन गर्न सकेको खण्डमा देशव्यापी समस्या बेरोजगारी, ग्रामिण क्षेत्रको अधिक बसाइँसराई तथा युवा बिदेशिने समस्या सम्बोधन हुने देखिन्छ ।

४.८ ८ नं. वडा कार्यालय

पृष्ठभूमि

नेपालको राज्य पुनसंरचना अन्तर्गत मिति २०७३/११/२७ देखि लागु हुने गरी स्थापना भएको भिमाद नगपालिकाको ९ वटा वडाहरूमध्ये साविक भिमाद गा.वि.स.का वडा नं. ३, ६ र ७ त्यस्तैगरी भानुमती गा.वि.स.का वडा नं. ३,१ र ९ गरी ६ वटा वडा यस वडामा समाहित छन् । यस वडाको पूर्वतर्फ सेती नदी, पश्चिम वडा नं. ९, उत्तर क्याङ्दी खोला, र दक्षिणमा वडा नं. ७ सँग यस वडाको सिमाना कायम भएको छ । यस वडाको क्षेत्रफल १०.५२ वर्ग कि.मि. रहेको छ । पहाडी भाग र वेंसी, खोच गरी भौगोलिक विविधता रहेको यस वडामा ठकुरी, मगर, विश्वकर्मा, ब्रह्माण, नेवार, परियार, नेपाली, कुमाल, क्षेत्री, घर्ती, गिरी, राई र तामाङ गरी १३ जातजातिको बसोबास रहेको छ । आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ मा यस वडाबाट विभिन्न क्षेत्रमा सञ्चालन गरिएका कार्यक्रमहरूको प्रगति, गरिएका प्रयासहरू, कार्यान्वयनमा आइपरेका समस्याहरू यहाँ प्रस्तुत गरिएको छ ।

वार्षिक आम्दानी विवरण

महिना	२०८१/०८२	२०८२/८३
साउन	१००३५०	६८९५०
भदौ	४९५९९	१०८७९८
असोज	४०६९९	४६१०
कार्तिक	२९२१६	४६३७७
मंसिर	३५८२८	१०६२३५
पुस	४३८५०	०
माघ	५३७६८	४७०९५
फागुन	४५१९०	५९५३५
चैत्र	५५७७०	१२४४५१
बैशाख	६१४३८	७८३१०
जेठ	४७८१०	८७२९३
असार	६१७१६	३११४६
जम्मा	६२५२३४	७६२८००

सामाजिक सुरक्षा भत्ता विवरण

क्र. सं.	अवधि	आर्थिक वर्ष २०८०/०८१		आर्थिक वर्ष २०८१/०८२		आर्थिक वर्ष २०८२/०८३	
		सङ्ख्या	भत्ता वितरण रु.	सङ्ख्या	भत्ता वितरण रु.	सङ्ख्या	भत्ता वितरण रु.
१	प्रथम त्रैमासिक	४११	३७७०११०	४०२	३७९०२३४		३८७९११९०
२	दोस्रो त्रैमासिक	४०८	३७२७३८२	४०३	३७९८७३७		३९०५०६८
३	तेस्रो त्रैमासिक	४०१	३७३५०७२	४०३	३८१००५५		३९०३४५२
४	चौथो त्रैमासिक	४०७	३७८१६६३	४१६	३९०४४९५		३९०२०४७
जम्मा		**१६२७**	**१५०१४२२७**	**१६२४**	**१५३०३५२१**		**१५५८९७५७**

व्यक्तिगत घटना दर्ता विवरण

वडा नं.	आ.व.	जन्म			मृत्यु			सम्बन्ध बिच्छेद	विवाह	बसाइँ सरी आएको		बसाइँ सरी जाने	
		पुरूष	महिला	जम्मा	पुरूष	महिला	जम्मा	जम्मा	जम्मा	दर्ता सङ्ख्या	सदस्यको सङ्ख्या	दर्ता सङ्ख्या	सदस्यको सङ्ख्या
८	२०८१/०८२	२१	१५	३६	१४	११	२५	७	३०	५	१९	१०	४२
	२०८२/०८३	२६	३२	५८	२०	९	२९	८	३०				

सिफारिसहरूको विवरण

क्र.सं	जारी गरिएका सिफारिसको प्रकार	सङ्ख्या
१	नागरिकता सिफारिस	१२१
२	घरबाटो सिफारिस	२०
३	चार किल्ला सिफारिस	३३
४	नाता प्रमाणित	८८
५	व्यक्ति प्रमाणित	१३
६	नामसारी सिफारिस	१६
७	अन्य	७८३

	जम्मा	१०७४

आ.व.०८२/०८३ को वार्षिक योजना तथा कार्यक्रमको वित्तीय प्रगति

क्र. सं.	कार्यक्रम	विनियोजन	खर्च	खर्च प्रतिशत
१	सिम्ले सामुदायिक भवन निर्माण योजना	०	०	०
२	जयनेपाल अ.वि. शौचालय निर्माण योजना	३,००,०००.००	२,८७,५४८.००	९५.८५
३	शाहीथोक सिढी निर्माण योजना	३,००,०००.००	२,९२,४८७.००	९७.५
४	राधा कृष्ण मोटर मार्ग स्तरोन्नती योजना	४,००,०००.००	३,८९,२९४.००	९७.३२
५	श्री गणेशथान तथा रङ्गशाला रिङ्गरोड स्तरोन्नती योजना	५,००,०००.००	४,८६,६४६.००	९७.३३
६	भानुमति स्वास्थ्य चौकी तथा जामुने कृषि मार्ग स्तरोन्नती	३,००,०००.००	२,७५,६७०.००	९१.८९
७	भागर जरेवर मोटर मार्ग स्तरोन्नती योजना	४,००,०००.००	३,९०,०००.००	९७.५
८	भृगुऋषी मोटर मार्गमा जोडिएको सिढी निर्माण योजना	२,००,०००.००	१,५९,३४८.००	७९.६७
९	पिपल डाँडा भ्यु टावर जाने बाटो ढलान योजना	४,००,०००.००	३,८९,६००.००	९७.४
१०	वडा समितिको निर्णय अनुसार सडक लगायत अन्य भौतिक पूर्वाधार निर्माण तथा मर्मत सम्भार र अन्य पूजीगत कार्यक्रम	७,००,०००.००	५,०५,६११.००	७२.२३
११	भृगुऋषि मोटर मार्ग स्तरोन्नती योजना	४,००,०००.००	३,८४,२५५.००	९६.०६
१२	चैनपुर देखि गेरी खोला जाने मार्ग स्तरोन्नती	६,००,०००.००	५,८५,०००.००	९७.५
१३	गोयल भञ्याङ्ग पक्की नाली तथा पहिरो संरक्षण योजना	३,५०,०००.००	३,३९,५६४.००	९७.०२
१४	क्याङ्दी वेशी वृहत खानेपानी तथा सरसफाई योजनाको लागी जग्गा व्यवस्थापन योजना	५,००,०००.००	०	०
१५	सिम्लेफाँट खानेपानी स्तरोन्नती योजना	५,००,०००.००	४,५९,७९८.००	९१.९६
१६	बगैचा गलैचे डाडा मोटरमार्ग स्तरोन्नती योजना	२,००,०००.००	१,९१,११५.००	९५.५६
१७	नवदुर्गा बाल उद्यान एवं व्यायाम शाला निर्माण योजना	५,००,०००.००	०	०
१८	बाह्रविसे खेलमैदान संरक्षाण तथा निर्माण योजना	३,००,०००.००	२,९२,३५३.००	९७.४५
१९	अवदुल धनी शिवालयको शिला संरक्षण तथा निर्माण	३,००,०००.००	२,०७,९४४.००	६९.३१
	जम्मा	७१,५०,०००.००	५६,३६,२३३.००	७८.८२

कर्यक्रमका प्रमुख उपलब्धिहरू

- नागरिकमैत्री गुणस्तरीय सार्वजनिक सेवा प्रवाह गरीएको
- वडा स्तरका योजना तथा कार्यक्रम निर्धारित समयमै सम्पन्न गरीएको
- विद्यालय भवन तथा शौचालय सुधार भएको
- पोषण कार्यक्रम लाभग्राहीलाई सञ्चालन गरीएको

- लाभग्राहीलाई सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण नियमित र व्यवस्थित रूपमा सम्पन्न भएको
- साझेदारीमा हाते टयाकटर वितरण गरी कृषिमा आधुनिकीकरण तथा व्यवसायिकरण गरीएको
- व्यक्तिगत घटना दर्ता सेवा लाभग्राहिले प्रभावकारी रूपमा प्राप्त गरेको
- दैनिक प्रशासनका कार्यहरू प्रभावकारी रूपमा सम्पन्न गरीएको
- वडा कार्यालयबाट प्रदान हुने सेवामा सहजता र पार्दर्शिता
- बस्तीहरूमा भित्री सडक पक्की नाला निर्माणले अव्यस्थित ढल व्यवस्थापन भइ सुन्दर बस्ती निर्माणमा सहयोग पुगेको
- डिजिटल सेवा तथा अभिलेख व्यवस्थापनमा सहयोग पुगेको
- नागरिक सहभागीता तथा जनउत्तरदायित्व अभिवृद्दि भएको

समस्याहरू

- वडामा कर्मचारीको कमिका कारण २ वटा वडा (सेवा केन्द्र) बाट नागरिकमैत्री सेवा प्रवाह गर्न कठिनाई
- बजेट तथा स्रोतसाधनको सिमितता
- योजना कार्यान्वयनका लागी समय अभाव तथा वर्षायामका कारण ढिलाई,
- प्राकृतिक विपत्तिका कारण योजनामा असर पर्नु,
- ICT पूर्वाधारको अभाव,(मोबाईल फोन)
- बजेट तथा स्रोतसाधनको सिमितता
- समयमै उपभोक्ता समिति गठन नहुनु जसले योजनाको काममा ढिलासुस्ती भएको
- उपभोक्ता समितिको निश्क्रयताले योजनाको काम समयमा नै सुचारु हुन नसकेको
- आर्थिक वर्षको अन्त्यमा योजना सम्पन्न गर्ने परम्पराले बिल, भरपाइ, डोर हाजिरी, माइन्यूट लगायत आवश्यक कागजात हेर्न एवम् मिलाउन कठिन हुने गरेको
- विपद व्यवस्थापनमा तत्काल पर्याप्त समस्या समाधान गर्न कठिनाइ भएको
- वडा कार्यालयमा पुराना कम्प्युटरहरू तथा मेशिनरी सामानहरूले काममा ढिलाई

समस्या समाधानका उपायहरू

- वडामा कर्मचारीको पर्याप्त व्यवस्था गर्न सकेमा नागरिकमैत्री सेवा प्रवाह हुनेछ
- योजना कार्यान्वयनका लागी उचित समयको व्यवस्थापन गर्ने
- प्राकृतिक विपत्ति नियन्त्रणका लागी गठित समितिलाई जिम्मेवार,जवाफदेही र उत्तरदायी बनाउने
- ICT पूर्वाधारको व्यवस्था तथा प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्ने
- बजेट तथा स्रोतसाधनको दायरा बढाउने
- समयमै उपभोक्ता समिति गठन गरी योजनालाई व्यवस्थित तवरले कार्यान्वयन हुने

- उपभोक्ता समितिको सक्रियता बढाउने
- आर्थिक वर्षको अन्त्यमा हुने कार्यचाप कम गर्न समयमै कार्य सूचारु गर्ने
- वडा कार्यालयमा पुराना कम्प्युटरहरू तथा मेशिनरी सामानहरूको उचित व्यवस्थापन गर्ने

४.९ ९ नं. वडा कार्यालय

पृष्ठभूमि

नेपालको संविधान बमोजिम राज्यको पुन संरचनासँगै भिमाद नगरपालिकाको स्थापना भएको हो । भिमाद न.पा. अन्तर्गतका ९ ओटा वडाहरू मध्ये भिमाद न.पा.वडा ९ साबिक भानुमती गा.वि.स.का वडा नं. २,४,५,६ र ८ को क्षेत्रलाई कायम गरी हालको भिमाद वडा नं. ९ कायम भएको छ । यस वडाको पूर्वमा वडा नं.८, पश्चिममा हरिनास गाउँपालिका स्याङ्जा, उत्तरमा शुक्लागण्डकी नगरपालिका र दक्षिणमा वडा नं. २ सँग सिमाना जोडिएको छ । आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ मा यस वडाबाट विभिन्न क्षेत्रमा सञ्चालन गरिएका कार्यक्रमहरूको प्रगति, गरिएका प्रयासहरू, कार्यान्वयनमा आइपरेका समस्याहरू यहाँ प्रस्तुत गरिएको छ ।

वार्षिक आम्दानी बिवरण

महिना	२०८०/०८१	२०८१/०८२	२०८२/८३
साउन	३५६३५	१८७००	५०६३४
भदौ	७७५१८	३७५५०	७३६७५
असोज	६३२८५	३३५१०	९१८९
कार्तिक	१४८५०	४८४४०	२९४८८
मंसिर	६०६५०	३०४३५	९१०४०
पुस	३४१००	५०७२९	६४४८९
माघ	४५८५०	४६३५४	४२४६८
फागुन	२८०५०	२६४३३	५९८५३
चैत्र	४०१००	४५२५४	४९५०५
बैशाख	२७०००	५५७३३	५५९६३
जेठ	२८९००	७४७५६	४८४०८
असार	३५०००	५५२१३	५५१८०
जम्मा	४९०९३८	५२३१०७	६२९८९२

सामाजिक सुरक्षा भत्ता विवरण

क्र. सं.	अवधि	आर्थिक वर्ष २०८०/०८१		आर्थिक वर्ष २०८१/०८२		आर्थिक वर्ष २०८२/०८३	
		सङ्ख्या	भत्ता वितरण रु.	सङ्ख्या	भत्ता वितरण रु.	सङ्ख्या	भत्ता वितरण रु.
१	प्रथम त्रैमासिक	४६५	४६३८१४३	४६३	४६७११५७	४६९	४७८७७९७
२	दोस्रो त्रैमासिक	४७३	४६७७६०२	४७१	४७३८२९५	४७१	४७७२२१८
३	तेस्रो त्रैमासिक	४८०	४७३३८३७	४७४	४७६३४१८	४७१	४७३५७७९
४	चौथो त्रैमासिक	४८३	४८३५८७६	४७४	४८१२००६	४६६	४७२४५०७
जम्मा		१९०१	१८८८५४५८	१८८२	१८९८४८७६	१८७७	१९०२०३०१

व्यक्तिगत घटना दर्ता विवरण

वडा नं.	आ.व.	जन्म			मृत्यु			सम्बन्ध बिच्छेद	विवाह	बसाइँ सरी आएको		बसाइँ सरी जाने	
		पुरूष	महिला	जम्मा	पुरूष	महिला	जम्मा	जम्मा	जम्मा	दर्ता सङ्ख्या	सदस्यको सङ्ख्या	दर्ता सङ्ख्या	सदस्यको सङ्ख्या
९	२०८१/०८२	३५	२६	६१	७	१२	१९	१३	३९			२	८
	२०८२/०८३	२९	२५	५४	२०	१३	३३	१०	३३			८	२७१

सिफारिसहरूको विवरण

क्र.सं.	जारी भएका सिफारिसको प्रकार	सङ्ख्या
१.	नाता प्रमाणित	१२५
२.	नागरिकता सिफारिस	१९६
३.	घरबाटो	१०
४.	चारकिल्ला	१६
५.	विविध सिफारिस	६७७

आ.व. २०८२/०८३ को वार्षिक योजना तथा कार्यक्रमको वित्तीय प्रगति

क्र.सं.	कार्यक्रम	विनियोजन	खर्च	खर्च प्रतिशत
१	वडा समितिको निर्णय अनुसार विविध चालु कार्यक्रम संचालन	१,००,०००.००	१,००,०००.००	१००.
२	श्री प्रगतिशिल आधारभुत विद्यालय कम्पाउन्डिङ्ग योजना	३,००,०००.००	२,७९,५६७.००	९३.१९
३	साङटादी जिदी भञ्याङ मार्ग स्तरोन्नति योजना	३,००,०००.००	२,४८,३३५.००	८२.७८
४	पाथर्दी होमस्टे सडक स्तरोन्नति योजना	५,००,०००.००	५,००,०००.००	१००.
५	भाटडाँडाँ मोटर मार्ग स्तरोन्नति योजना	४,००,०००.००	३,८९,९३१.००	९७.४८
६	बुचा कटनछाप मोटर मार्ग स्तरोन्नति योजना	५,००,०००.००	४,८६,३८८.००	९७.२८
७	थामडाँडाँ शेरावेशी मोटर मार्ग स्तरोन्नति योजना	६,००,०००.००	५,७४,७५८.००	९५.७९
८	चिहानडाँडाँ शेरावेशी मोटर मार्ग स्तरोन्नति योजना	५,००,०००.००	४,८२,४०९.००	९६.४८
९	सखेप रिङरोड भित्री मार्ग स्तरोन्नति योजना	५,००,०००.००	४,६०,७६७.००	९२.१५
१०	कुनारथर मोटर मार्ग स्तरोन्नति योजना	५,००,०००.००	४,८३,४३६.००	९६.६९
११	वडा समितिको निर्णय अनुसार सडक लगायत अन्य भौतिक पूर्वाधार निर्माण तथा मर्मत सम्भार विपत व्यवस्थापन सम्बन्धी योजना र अन्य पुँजीगत कार्यक्रम	५,००,०००.००	४,८२,२१७.००	९६.४४
१२	मोहरिया धुवाखोला ठाँटी निर्माण योजना	१,००,०००.००	९४,७८०.००	९४.७८
जम्मा		४८,००,०००.००	४५,८२,५८८.००	९५.४७

सञ्चालन हुन नसकेका योजनाहरू

क्र.सं.	योजना/कार्यक्रमको नाम	बजेट (रु.)	सञ्चालन हुन नसक्नुको कारण	कैफियत
१)	पाथर्दी होमस्टे सडक स्तरोन्नति योजना	५,००,०००	स्थानीय आवश्यकता अनुसार अर्को योजनामा रकमान्तर गर्नु परेको ।	

असल अभ्यास

- जनताको माग र आवश्यकतामा आधारित योजनाहरू सम्पन्न गर्न श्रमदान तथा जनसहभागितालाई बढी प्राथमिकता दिईएको
- यूवा खेलाडी तथा विद्यार्थीहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्न खेलकुद सामग्रीहरू वितरण गरिएको
- कृषि उत्पादन तथा उत्पादकत्व अभिवृद्धि गर्नको लागि ५०% अनुदानमा हाते ट्याक्टर वितरण गरिएको
- टोल विकास संस्थाका प्रतिनिधिहरूसँगको समन्वयमा समाजमा रहेका विभिन्न समस्याहरूको समाधान गरिएको

समग्र कार्यक्रमका प्रमुख उपलब्धिहरू

- स्वीकृत वार्षिक योजना तथा कार्यक्रममध्ये अधिकांश योजनाहरू समयमै सम्पन्न भई विकास निर्माण कार्यलाई प्रभावकारी रूपमा अगाडि बढाइएको
- सडक, नाली, खानेपानी, भवन तथा अन्य पूर्वाधार निर्माण कार्यहरू सम्पन्न भई स्थानीय नागरिकको आवागमन तथा सेवा सुविधामा सुधार आएको
- सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यलाई नियमित, पारदर्शी तथा व्यवस्थित रूपमा सञ्चालन गरी लक्षित वर्गलाई समयमै सेवा प्रदान गरिएको
- जन्म, मृत्यु, विवाह, बसाईँसराइ तथा अन्य व्यक्तिगत घटना दर्ता सेवाहरू सहज र छिटोछरितो रूपमा प्रवाह गरिएको
- वडा कार्यालयबाट प्रवाह हुने सेवामा सुधार ल्याई नागरिकमैत्री, छिटोछरितो तथा प्रभावकारी सेवा प्रदान गर्न सफल भएको

प्रमुख समस्याहरू

- योजना सञ्चालनका गर्नका लागि निर्माण सामग्री समयमा उपलब्ध नहुनु
- उपभोक्ता समितिहरूमा प्रक्रियागत ज्ञानको कमी
- रकम भुक्तानिको चाप आर्थिक वर्षको अन्त्यमा मात्र पर्नु
- रकम भुक्तानि अन्तिममा हुने हुदा सामग्री खरिदमा समस्या
- कृषि तथा पशुपालनलाई व्यवसायीक बनाउन नसक्नु
- Inverter पुरानो भएको कारणले लामो समय सम्म विद्युत नहुदा लोड धान्न नसक्नु
- Office Layout नमिलेको कारणले गर्दा छिटो छरितो रूपमा सेवा प्रवाह गर्न कठिनाई रहेको

- वडा कार्यालयमा जनप्रतिनिधिको न्यून उपस्थिति रहेको

समस्या समाधानका उपायहरू

- निर्माण सामग्रीको समयमै आपूर्ति सुनिश्चित गर्न अग्रीम योजना तथा समन्वय गर्ने
- उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीहरूलाई योजना सञ्चालन तथा वित्तीय प्रक्रियासम्बन्धी अभिमुखीकरण तालिम प्रदान गर्ने
- आवश्यक सामग्री खरिदका लागि समयमै बजेट व्यवस्थापन तथा समन्वय गर्ने
- कृषि तथा पशुपालन क्षेत्रमा व्यवसायिकरण, बजारीकरण तथा प्राविधिक सहयोग विस्तार गर्ने
- पुरानो इन्भर्टर प्रतिस्थापन गरी वैकल्पिक विद्युत व्यवस्थालाई सुदृढ बनाउने
- कार्यालयको भौतिक संरचना तथा कार्यकक्ष व्यवस्थापनलाई सेवामैत्री बनाउने
- जनप्रतिनिधिहरूको नियमित उपस्थिति तथा जिम्मेवारी वहनलाई प्रभावकारी बनाउने

निष्कर्ष

आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ मा भिमाद नगरपालिका वडा नं. ९ ले उपलब्ध स्रोत, साधन तथा जनशक्तिको अधिकतम परिचालन गर्दै पूर्वाधार विकास, सामाजिक सुरक्षा, कृषि तथा पशुपालन प्रवर्द्धन तथा सेवा प्रवाहका क्षेत्रमा विभिन्न योजना तथा कार्यक्रमहरू सफलतापूर्वक सञ्चालन गरेको छ। यस अवधिमा अधिकांश योजनाहरू सम्पन्न भई नागरिकको आधारभूत सेवा तथा विकासमा सकारात्मक प्रभाव परेको छ। सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण, व्यक्तिगत घटना दर्ता, सिफारिस तथा अन्य प्रशासनिक सेवाहरू नियमित रूपमा प्रवाह गरिएका छन्। तथापि निर्माण सामग्रीको अभाव, उपभोक्ता समितिको प्रक्रियागत ज्ञानको कमी तथा प्राविधिक पूर्वाधारका केही चुनौतीहरू विद्यमान रहेका छन्। यी चुनौतीहरूका बाबजुद वडा कार्यालयले नागरिकमैत्री, पारदर्शी र जवाफदेही सेवा प्रवाहमा निरन्तर प्रयास गर्दै समग्र विकास तथा सुशासन प्रवर्द्धनमा उल्लेखनीय प्रगति हासिल गरेको छ।

आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को वार्षिक समीक्षा गोष्ठी मिति २०८३/०४/२१ र २२ गतेको कार्यक्रमको झलक (फोटाहरू)

आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को
वार्षिक समिक्षा गोष्ठी
२०८३ साउन २१ र २२ गते
आयोजक
भिमाद नगरपालिका
नमस्कार
धन्यवाद
भिमाद नगरपालिका
तनहुँ

वार्षिक आम्दानी विवरण

"समृद्ध भिमादको आधार: आर्थिक, सामाजिक विकास र दिगो पूर्वाधार"
आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को
वार्षिक समिक्षा गोष्ठी
२०८३ साउन २१ र २२ गते
आयोजक
भिमाद नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
भिमाद तनहुँ

आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को
वार्षिक समिक्षा गोष्ठी
२०८३ साउन २१ र २२ गते

भिमाद नगरपालिका
शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखा
साक्षरता विवरण:
भिमाद नगरपालिकाको ५ वर्ष माथिको उमेर समूहको साक्षरता प्रतिशत ७९.७
राष्ट्रिय जनगणना २०७८
"समृद्ध भिमादको आधार: आर्थिक, सामाजिक विकास र दिगो पूर्वाधार"

भिमाद नगरपालिका

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
भिमाद, तनहुँ, गण्डकी प्रदेश, नेपाल
वेबसाइट: https://bhimadmun.gov.np
इमेल: bhimadmunicipality@gmail.com